

Kåre Svebak

SÅKORN

Katekismeforklaring

**Bind 3:
Første og andre trosartikkel**

OPPDATERT 2. APRIL 2019

FORORD

Bind 1 i Såkorn-serien – «Bibel og bekjennelse» - rommer litteraturlisten og en veiledning om bruksmåter m m.

Utdypende artikler fins i flere tilleggsbind til katekismeforklaringen.

Kåre Svebak,
Prest, pensj. statsstipendiat

Arendal, oktober 2015

Innhold

ANDRE PARTEN: OM TROEN	3
Om evangeliet	3
Om Gud som Gud – åpenbaringsordets Gud	10
Om Den Hellige Treénhet.....	20
Om Treénheten i trosartiklene.....	28
Om "Troen": Guds tro - kirkens tro, min tro.....	34
FØRSTE TROSARTIKKEL: OM GUD FADEREN OG SKAPELSEN.....	39
Om Faderen i Den Hellige Treénhet.....	39
Om skapelse og virkelighet	41
Om Guds usynlige skapninger	50
Om mennesket	53
Om kjønn og menneskeverd	60
Om Guds opprettholdende gjerning – hans forsyn	63
Om livet under syndefallets kår og Guds reaksjon	66
Om livserfaring og evangelium	72
Om skapelsen og universalismens villfarelse.....	75
ANDRE TROSARTIKKEL: OM SØNNEN OG GJENLØSNINGEN.....	80
Innledning til andre trosartikkel.....	81
<i>Del 1: Jesu Kristi person .....</i>	<i>86</i>
Om Jesu navn og Messias-tittel	86
Om Sønnens opptagelse av menneskenaturen	92
Om Jesu tittel «HERREN»	100
Om Jesu tittel «MENNESKESØNNEN».....	106
<i>Del 2: Kristi embeter: Profeten, Presten og Kongen .....</i>	<i>111</i>
Kristus Jesus – PROFETEN	111
Kristus Jesus - PRESTEN	116
Kristus Jesus – KONGEN	122
<i>Del 3: Sønnens fornedrelse og opphøyelse .....</i>	<i>135</i>
Om Sønnens fornedrelse	135
Om gjenløsningen	142
Om Sønnens lydighet i Jesu tjenerskikkelse	149
Om Guds forsoningsverk i Kristus	157
Om Sønnens opphøyelse	167
Om Kristi legemlige oppstandelse	170
Om troens rettferdighet: Guds gaverttferdighet.....	176
Om Kristi himmelfart.....	184
Om Kristi gjenkomst til dom	189

ANDRE PARTEN: OM TROEN

**Din kristenhet, o Gud, på jord
Bekjenner deg og på deg tror,
Som Faderen av evighet,
Hvis makt ei mål og ende vet,**

**Og Sønnen, den enbårne som
Fra deg til verdens frelse kom,
Samt Hellig Ånd, vår trøster sann,
Høylovet over alle land.**

Fra Te Deum 300-t.

Luther 1531. MBLandstad 1861.

OM EVANGELIET

Emnet hører sammen med emnene ”lov og evangelium” (behandlet i første og andre bind) og «Kristi gjenkomst til dom».

300 Hva er ”evangeliet”?

GUDS GODE NYHET TIL MENNESKENE:

GUD HAR OPPFYLT LØFTENE TIL PROFETENE: GUDS ENBÅRNE SØNN BLE MENNESKE I JESU TJENERSKIK-KELSE, HAR OPPFYLT GUDS LOV I ALLE DELER,. SONET VERDENS SYNDER OG LEVER OPPREIST FRA DE DØDE.

Lk 2:10f – ”Frykt ikke! Se, jeg forkynner dere en stor glede som skal bli alt folket til del. For i dag er Frelseren født dere, og han er Kristus, HERREN i Davids stad. Joh 3:16 – Så har Gud elsket verden, at han gav sin Sønn den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.

Lk 4:18 (= Jes 61:1) – ”HERRENS Ånd er over meg, for han har salvet meg til å forkynne *evangelium* for de fattige. Han har sendt meg for å lege sønderknuste hjerter, for å forkynne frihet for fanger, syn for de blinde, for å sette undertrykte fri. (Mk 1:1, 15, Mt 4:17 (jf v 23, 9:35), Gal 1:7). 1 Kor 1:3 - Nåde være med dere og fred fra Gud vår Fader og Herren Jesus Kristus.

Jes 40:9f – Trøst, trøst mitt folk! /.../ Tal vennlig til Jerusalem og rop til henne at hennes strid er endt, at hennes skyld er betalt, at hun av HERRENS hånd har fått dobbelt for alle sine synder. Apg 20:24 – å vitne om Guds nådes evangelium (Ef 1:13). 1 Kor 15:1-5 – Jeg minner dere, brødre, om det evangelium som jeg forkynte dere, det dere har mottatt og står på. Ved det blir dere frelst, om dere holder fast ved det ord som jeg forkynte - så sant dere ikke forgjeves er kommet til tro. I min grunnleggende undervisning overga jeg dere det jeg selv har tatt imot, at: Kristus døde for våre synder, slik Skriftene har sagt, at han ble begravet, at han stod opp den tredje dag, slik Skriftene har sagt, og at han viste seg for Kefas og deretter for de tolv. Rom 1:3f, 16f.

Jesus forkynte *hvem* han var og *hva* han var kommet *for å gjøre*. Etter Pinse-
dagen, forkynte apostlene evangeliet om Kristi lidende lydighet, og den gjer-
ning han gjør i den forsamlede menighet og den gjerning han skal gjøre som
verdens dommer på den ytterste dag.

Evangeliet i *vid* mening handler om *alle* Guds velgjerninger i Kristus, i *av-
grenset* mening om *Guds nådige sinnelag*. Gud meddeler oss syndenes forla-
telse på grunn av Kristi fortjeneste, til frelse for hver den som tror. Noen
ganger har ordet begge betydninger.

Til bibelstudium: Evangelium i både vid og avgrenset mening

Å forkynne evangeliet (*evangelizesthai*)

er noe mer enn å meddele en nyhet (i *informativ* mening). Avsenderen er selv virksom
med delegatens nyhet (i *performativ* mening). Avsenderen proklamerer en *ny livssitua-
sjon* for tilhørerne.

*Når keiseren i Rom lot delegater proklamere et "evangelion" fra ham, var det en over-
drivelse. Menneskers ord skaper ingen en ny virkelighet.*

Det tilsvarende ord i GT – bazar – blir brukt om gledesbud fra slagmarken, 2 Sam
18:19ff, - i overført betydning, om Guds seier over fiendemaktene sine, Jes 40:9-11,
52:7. Profetene brukte ordet når de forkynte Guds løfte om den nye pakt. Da handler
ordet om den virkelighet som kommer med Guds Tjener, Jes 40:9, 52:7, 53:11f, 61:1.

Kirkens ordbruk i påskeperspektivet

Straks Jesus trådte fram offentlig som «den Kommende», kunngjorde han "*evangeliet
om Riket*". Mt 4:23, jf 24:14, Lk 16:16, Mk 1:1. Da brukte han benevnelsen «Guds ri-
ke» (el himlenes rike) i *performativ* mening - om Guds rikes frelsesgoder, tilgjengelig
for tilhørerne i og med Jesu virksomme nærvær. Denne ordbruk viser til Jesu persons
hemmelighet. Mt 4:17, 32, 53, 10:7. Mk 1:14, 16:15, Lk 9:6, Apg 13:33, 20:24.

Påskebegivenhetene i Jesu liv medførte endret ordbruk. *Før* handlet evangeliet om
budbringeren Jesus i sin virksomhet som Guds utsending eller delegat. *Senere* overtok
Jesu apostler delegat-posisjonen, utsendt av ham som budbringere for *Jesu Kristi*
evangelium fra Faderen. Fremdeles står Jesu person og verk i sentrum (kristologien),
men påskeperspektivet lar oss se den historiske Jesus i lys av Guds løfters oppfyllelse,
slik "*det er skrevet om meg i Mose lov og i Profetene og i Salmene*", Lk 24:44. (Jf Gal
1:1-8 og "vi" i v 8). Denne dreining i tidsperspektivet medbestemmer kirkens virksom-
het. Gjennom apostelordets lære har kirken mottatt den rett utlagte Skrift fra dens Her-
re. Derfor har apostelordets lære grunnleggende betydning og blivende gyldighet i
apostolatets kirke. Hva kirken mottok i begynnelsen, er avgjørende for senere delega-
ters kompetanse og autoritet i Guds kirke.

Evangeliet i vid mening

er budskapet om Guds rike og Jesu Kristi navn, Apg 8:12.

Eksempler på *sammenfattende* uttrykk: Kristi evangelium, Apg 15:16, Guds Sønn
evangelium, Rom 1:9, Guds evangelium eller Guds nådes evangelium, Apg 20:24, osv.

På flere steder er evangeliet brukt synonymt om *Kristi lære*, se 2 Joh 9f, jf Joh 7:15-17,
Apg 13:12. Da handler evangeliet om omvendelse og syndenes forlatelse, Lk 24:45f,
Apg 20:21.

På tilsvarende vis blir "*loven*" brukt om det Guds ord som åpenbarer Guds vilje, Jes 2:3,
Sal 19:7. (Jf Rom 8:2a – Åndens lov, som tilhører livet i Kristus.)

Evangeliet i avgrenset mening

handler om Guds Sønnns lidende lydighet i Jesus tjenerskikkelse. Med sin kjærlighet "like til det siste", Joh 13:1, er han den "Guds rettferdighet" som evangeliet åpenbarer og tilsier syndere som Guds gave, gitt av nåde, Rom 1:16f. Denne gave-rettferdighet er ingen forestilling eller idè, men Jesus selv i kraft av sin persons hemmelighet, v 1:1-4. Jes 53:11f.

Ved troen er han *det nye livet* i deres innerste som har mottatt ham til gave. Ved troen virker han kjærlighetens gjerninger i samsvar med Guds gode vilje. Ef 2:10, Fil 1:6, 2 Kor 3:18, 1 Joh 5:4. Eksemper på avgrenset ordbruk: Apg 5:20 – «livets ord», 13:26 – «ordet om denne frelse», 13:32f – «evangeliet om løftets oppfyllelse».

Med evangeliet i avgrenset mening blir forholdet til Guds lov markert, f eks Mk 1:15, jf Lk 13:5, 15:7. Illustrerende er sammenstillingen omvendelse (anger) og tro på Kristus, Mk 1:15, Apg 20:46. Angeren kommer av loven, troen av evangeliet, Lk 4:18 (Jes 61:1). Ved evangeliets gave blir omvendelsen "til frelse", 2 Kor 7:10, jf kap 3.

Andre eksempler: Troen mottar evangeliet (= syndenes forlatelse, frifinnelsen), Rom 1:16f, Gal 1:6-11, 2:2, 5. - Evangeliets sannhet er en annen enn lovens, Gal 2:5, 14, Kol 1:5. - Evangeliet i avgrenset mening handler om vår frelse, Ef 1:13, jf Rom 1:16. Det er fredens evangelium, Ef 6:15, eller evangeliet om Kristi seier, Ef 3:8f.

Steder med vekslende mening: Fra Jesu ordbruk, Lk 24:46f, Mk 16:15. Fra Pauli ordbruk, Apg 20:24-27.

Fra bekjennesskriftene: Om åpenbaringsordets "juridiske" språkbruk

Se Konkordieformelen: FC SD 5:3-9, 12-22, Ep 5:5 (pkt 4).

Skriftens innhold bør inndeles i hoveddelene Loven og løftene (= Evangeliet), Apol 4:5f. Vi må skjelne mellom lov og evangelium med stor omhu, for ellers blir Guds velgjerninger i Kristus fordunklet og evangeliet gjort til en lovlære, FC SD 5:27.

Loven må straffe tvil og vantro som synd, mens evangeliet (i egentlig mening) forlater all synd, samme. FC Ep 5:6-9, SD 5:19, 27. En utførlig fremstilling gis i Konkordieformelens art 5.

Evangeliet i vid mening

handler om hele Kristi lære – om omvendelse og syndenes forlatelse. Se Apol 4:62, 12:29, 27:54. FC Ep 5:6f, SD 3-9. - Kallet til omvendelse og tro er universelt – med adresse til alle, FC SD 11:28, 37. - Den rette bot er en lære som evangeliet åpenbarer fra himmelen, Apol 27:54, SA C 3:41.

Så lenge Kristi lidelse og død forkynner Guds vrede over synden og forskrekker samvittighetene, hører vi ikke evangeliet i egentlig mening, for Kristus ble gitt de forskremte til trøst og oppreisning, FC Ep 5.10, SD 5:12.

Evangeliet i avgrenset (egentlig) mening

er den trøsterike forkynnelse av *Guds tilgivende nåde*. SA C 4. Jf FC Ep 5:7, 10, SD 5:9, 12, 21f. Evangeliet er i en sum syndenes forlatelse, gitt i nåde og mottatt i tro, kun for Kristi skyld, Apol 27:13.

Evangeliet brukt om *Guds løfte*, Apol 4:5, 388. - Løftet gjelder Guds nåde, syndenes forlatelse og rettferdiggjørelse ved tro, CA 4:2, Apol 4:43, 62, 110, 231, 274f, 12:2, 27:11, 23. Jf FC Ep 5:9, SD 3:39.

Evangeliet gir råd og hjelp mot synden på mer enn en måte, SA C 4, jf 3:8.

”Evangeliets stemme” av avløsningen (absolusjonen)

Den er Guds nådetilsagn meddelt i *skriftemålet*, Apol 4:271, 12:2, 39, 61 og 105, 27:13. - I skriftemålet blir *evangeliet anvendt på den enkelte* (el den forskremte samvittighet), samme 12:35. - Begrunnelsen er Guds løfte om syndenes forlatelse på grunn av Kristus, vår mellommann og forsoner, Apol 12:76. - Gud vil vi skal tro hva han lover, og motta gaven fra ham. Gud erklærer denne tro og mottagelse for å være sann gudsyndyrkelse, samme 4:228, 345, 12:76, 88. FC SD 5:19.

Evangeliet nøder oss til å anvende Kristus i rettferdiggjørelsen, for ved ham har vi adgang til Gud ved troen, Apol 4:291. - I tillit til Guds løfte og miskunn erkjenner vi samtidig at vi er unyttige tjenere, som ingenting fortjener med våre gjerninger. Denne bekjennelse eier troens trøst. Apol 4:337f.

Evangeliet i Herrens Nattverd

Der tjener Gud oss med evangeliets løfte og et sakrament som krever tro. Det er følgelig et hån mot evangeliets Gud å bruke messen til godtgjørelse for dødes synder (eller gjøre menighetens nattverdfeiring til messens hovedsak). Apol 24:90f.

Evangeliet blir ødelagt med gjerningslære og forakt for troen, Apol 4:110, 121, 159, 186. - Evangeliet er avskaffet hvor det er omgjort til lovlære, Apol 12:79, 89, FC SD 5:27. - Uten evangeliet, fins ingen kjennskap til Kristus. Han har vunnet frelsen for oss, men det er i Ordet Den Hellige Ånd rekker oss ”frelsens skatt”, SK Troen, 38.

301 **Hva er kilden til evangeliet?**

EVANGELIETS KILDE ER GUDS VILJES BESLUTNING FRA FØR VERDEN BLE SKAPT.

Gal 4:4 – Da tiden var fullbyrdet, sendte Gud sin Sønn, født av en kvinne, født under loven. Ef 1:4-6 – Før verdens grunnvoll ble lagt har (Jesu Kristi Fader) utvalgt oss i ham til å være hellige og ustraffelige for seg. I kjærlighet har han forutbestemt oss til barnerett hos seg ved Kristus Jesus, i følge sin viljes beslutning, for at hans herlige nåde skulle prises, som han har benådet oss med i Den Elskede.

Den Hellige Treenhet har fra evighet utpekt Sønnen til å være skaperverkets gjørløser og menneskenes midler, forsoner og frelser hos Gud. Etter syndefallet åpenbarte Gud denne beslutning ved sitt *løfte*, som han fornyet flere ganger i den gamle pakt.

Anm. ”Tiden er fullbyrdet” (el ”i tidens fylde”)

Uttrykket viser til ventetiden. Da den var over, oppfylte Gud sine løfter ved profetene, Riket ”er kommet nær”, dvs i Jesu skikkelse. Hans virksomme nærvær den gang og nå i den forsamlede menighet, foregriper Rikets fullendelse ved Jesu gjenkomst i herlighet.

”Himlenes rike” = ”Guds rike”. Det er gitt Jesu disipler å få kjenne ”Rikets hemmeligheter” i ham, Mt 13:11.

302 **Hva er det evangeliet handler om?**

EVANGELIET HANDLER OM JESU PERSONS HEMMELIGHET OG OM GUDS LØFTERS OPPFYLLELSE I SØNNENS LIDELSE, DØD OG OPPSTANDELSE. VED HAM LÆRER VI GUDS INNERSTE HJERTELAG Å KJENNE.

Gal 4:4-5 – (Gud sendte) sin Sønn, født av kvinne, født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle ha barnerett. (Apg 13:32, Rom 4, 2 Kor 1:20 osv) 1 Tim 1:15

– Kristus Jesus kom til verden for å frelse syndere. Mt 18:11 – Menneskesønnen er kommet for å frelse det som var fortapt.

Joh 17:3,4 - Dette er det evige liv, at de kjenner deg den eneste sanne Gud og ham du utsendte, Jesus Kristus. /.../ jeg har fullført det verk som du gav meg å utføre (4:34). 20:31 – for at dere skal tro at Jesus er Kristus, Guds Sønn, og for at dere skal ha liv i hans navn, når dere tror. Rom 8:33.

Guds frelsesverk omfatter Sønnens fornedrelse og opphøyelse i Jesu skikkelse. Fornedrelsen var hans lidende lydighet under loven, like fra unnfangelsen i Jomfru Marias morsliv inntil sin død på korset. *Opphøyelsen* var hans triumfferd til helvetmaktene, oppstandelsen fra de døde og hans himmelfart. Til opphøyelsen hører også Kristi virksomme nærvær i Guds kirke på jorden.

(Kristi embeter beskriver begge sider ved hans verk. 5 Mos 18:15ff, Sal 110, Sal 2:7ff.)

Anm. Evangeliet om ”Riket”.

Uttrykket har tre dimensjoner: En kristologisk, en mystisk og en ekklesiologisk dimensjon:

- (1) Jesus brakte Guds rike i egen person, nærværende og virksomt i Jesu ringe skikkelse.
- (2) Rom 6:11-13 – Derfor skal også dere betrakte dere selv slik: Dere er døde fra synden og lever for Gud i Kristus Jesus. /.../ still dere selv /.../ og deres lemmer til Guds disposisjon som våpen for Guds rettferdighet. Jf Lk 11:20.
- (3) Den troende kirke er en Kristus-virkelighet (Kristi legeme) i en dennesidig virkelighet. I den forsamlede menighet er Kristus til stede, virksom med evangeliet og sakramentene.

Avsporinger skjer når mennesketanker og menneskeverk trer i Kristi sted (jf djevelens fristelser, Mt 4). Menneskenes selvopphøyelse henviser Guds transcendens til en *hinsidig* verden, og dermed Guds underfulle og virksomme godhet i den verden vi sanser. Denne gudsforvisning er menneskets selvbedrag, for mennesket har hverken evne eller myndighet til å forvise åpenbaringsordets Gud fra den verden vi sanser og forstår i noen grad.

Med evangeliet om himmelriket er Guds herredømme *i funksjon*. Riket kommer og er hos oss ”allerede” og samtidig et ”ennå ikke”. Kristus er virksom med sin Hellige Ånd i de troendes liv, og samtidig ufullendt inntil Kristi komme på den ytterste dag. Fil 3:7ff.

Til bibelstudium:

Kristus kom for å tilintetgjøre djevelens gjerninger, 1 Joh 3:8, og gjenopprette det som gikk tapt i syndefallet, 1 Mos 1:31. Noen annen hensikt har ikke Kristi komme. Årsaken er Guds underfulle kjærlighet til en fallen og gudfiendtlig verden, Joh 3:16, Lk 1:78, Tit 3:4. Seieren har Gud allerede vunnet med sitt forsoningsverk i Kristi korsdød (2 Kor 5:15ff. Dette verk gjorde Gud i den tid og på den måte som behaget ham.

Det fins flere påstander om frelsens mål: Skaperverkets fullkommengjørelse, menneskenes moralsk-religiøse forbedring eller gudsåpenbaringens utvikling mot en verdensreligion. Slike påstander beror på bibelspekulasjon (helighetsteologi).

Fra bekjennelsesskriftene:

Rett forstått er hele evangeliet avhengig av den andre trosartikkel, SK Troen, 33.

Omdanner man evangeliet til en bots- eller domsforkynnelse, røver man den sanne trøst fra de kristne og legger kirken åpen for lovlære, FC Ep 5:11, SD 5:27.

Evangeliet forkynner Guds rettferdighet ved troen på Kristus. Han er en *annen* rettferdighet enn den loven, fornuft og filosofi lærer, Apol 4:43, jf 16 og 230.

Den Hellige Ånd kommer og er virksom med evangeliets ytre, muntlige ord, SK Dåpen 30, 38. FC SD 2:18, 3:16. Helligånden gis ved evangeliet, CA 5:2.

303 **Hvorfor bringer evangeliet sann trøst mot Lovens anklager og fordømmelser?**

GUD FORLIKTE VERDEN MED SEG SELV I KRISTI KORSDØD. **DERFOR** BLE KRISTUS OPPREIST FRA DE DØDE PÅ DEN TREDJE DAG, OG **DERFOR** TRØSTER GUD MEG PÅ FLERE MÅTER MED HAM:

- Ved evangeliet kunngjør Gud frelsen, fullbrakt i Kristus og ham korsfestet og oppmuntrer alle til omvendelse og tro på syndenes forlatelse (1 Kor 2:2).
- I dåpen blir Kristus Jesus - ”Guds rettferdighet” – gitt den enkelte med løftet om evig liv ved troen på ham (Mk 16:16).
- I det private skriftemål blir syndenes forlatelse tilsagt den enkelte som ber om det. Hensikten er å bli bevart i dåpens nådepakt hos Gud.
- Guds synlige pant på sin nåde er Kristi legemes og blods sakrament. Det styrker de troendes samfunn med Guds hellige kirke i himmelen og på jorden.

Rom 4:25 – (Kristus) ble gitt på grunn av våre synder og oppreist på grunn av vår rettferdiggjørelse.

Den som anvender Kristi velgjerninger på seg selv, er frikjent hos Gud og oppreist til evig liv med Gud. Eneste årsak er Guds Sønnns lidende lydighet i Jesu skikkelse.

Eksempel: Engelen budskap i ”juleevangeliet”, Lk 2:8-12.

Fra bekjennesskriftene:

Apol 4:103 (fra Ambrosius): ”Synden ble større ved loven, men nåden overstrømmet ved Jesus (Rom 5:20). For etter at hele verden ble ham underlagt, tok han bort hele verdens synd, slik Johannes vitner og sier: ”Se, Guds Lam som borttar verdens synd”. /.../ Derfor må ingen rose seg av sine gjerninger. Men den som er rettferdig, har dette som en gave, etter som han ved dåpen er gjort rettferdig. Det er således troen som frigjør oss ved Kristi blod, for salig er den som har fått sin synd forlatt og nåden gitt (Sal 32:1).” (E svensk overs.)

304 **Var det Jesus og apostlene som først kom med evangeliet?**

NEI. EVANGELIET BLE FORKYNT FOR ADAM, FEDRENE OG GUDS PROFETER I DEN GAMLE PAKT.

1 Mos 3:15 – Jeg vil sette fiendskap mellom deg og kvinnen, mellom din ætt og hennes ætt. Han skal knuse ditt hode, og du skal knuse hans hæl. 12:2f – (Gud sa til Abraham) du skal bli en velsignelse. /.../ I deg skal alle jordens slekter velsignes. 15:6 – Abraham trodde på HERREN, og det ble regnet ham til rettferdighet.

Men det er forskjell i tid og måte:

- Forskjellen i *tid*: De Messias-troende i den gamle pakt ventet Den kommende. Kirken i den nye pakt bekjenner ham som er kommet med sitt nåderike, og venter ham som komme skal på den ytterste dag, når han kommer med herlighetsriket, synlig i sin Guddoms herlighet på Dommens dag.

- Forskjellen i *måte*: I Det gamle testamente har Kristus fremstilt sin lidelse, død og oppstandelse – først uklart i det fjerne, senere stadig nærmere og klarere. I Nytestamentet er Kristus-bildet tydelig fra begynnelsen av, slik ”Skriftene” har beskrevet ham.

Anm. Gud har ikke trukket lovens konklusjon

Den *løsesum* vi skylder Gud med anger og fornyelse, den er altfor stor, Pred 12:3.

Eksempler: Esra, Esra 9:6. - Kain, 1 Mos 4:13. - Kora's sønner, Sal 49:8f.

Evangeliet forkynner at Gud ”i Kristus forlikte verden med seg selv”, 2 Kor 5:19 (jf v 21, Jes 53:11). Den ene Rettferdige er Guds rettferdighet. Døden har ikke herredømme over det menneske som Gud regner troen til rettferdighet, Rom 1:16f.

Guds enbårne Sønn er *alles* løsepenge i Jesu tjenerskikkelse (Mt 20:28, 26:28, 1 Tim 2:6). Den rettferdigerklærte Jesus er *alles* rettferdigerklæring (el frifinnelse). Evangeliet kunngjør frifinnelsen for alle, men den blir gitt den enkelte ved tro og dåp for at vi skal forsake djevelens gjerninger og leve ved troen som Guds frie barn under Jesu herredømme.

Eksempler: David, Sal 62:13. - Apostelen Paulus, Fil 3. - Jesu Faders velsignede, som er de ”de rettferdige” ved tro på Kristus, Mt 25:34. De mottar lønnen kun av nåde.

Guds kjærlige konklusjon.

Evangeliet proklamerer syndenes forlatelse for Kristi skyld. Den er ”løsenøkkelen” som oppreiser mennesker som er ”døde ved deres overtredelser og synder”, Ef 2:1. Dette verk vil Gud gjøre kjent og trodd i verden (Lk 24:47). Med evangeliet opplyser han vår forstand til å forstå hva Skriftene vitner om ”Kristus og ham korsfestet”, 1 Kor 2:2. - ”Ordet om korset”, 1Kor 1:18, binder kirken til en hel Bibel.

Både Romerbrevet og Johannes-evangeliet gir en utførlig fremstilling av Guds kjærlighet til verden i Kristus, og den tro som mottar Kristus ved evangeliet.

Til bibelstudium:

Troen på Guds nådeløfte er den *samme* tro i både den gamle og den nye pakt, 2 Kor 4:13. De frommes tro i den gamle pakt var den kristne tro, Rom 1:1-4, Joh 8:56, 1 Pet 1:10, Apg 10:43. Både de og vi blir rettferdiggjort (frikjent) hos Gud ved troen på Kristus, Rom 4:3, 6, Apg 15:11, Åp 13:8b.

Fra bekjennesskriftene:

Guds løfte om miskunn for Kristi skyld ble først gitt til Adam, deretter til fedrene, deretter forklart av profetene, og til slutt forkynt og budt fram av Kristus blant jødene, og av apostlene spredt ut over hele verden, Apol 12:53.

De hellige i kirken har alltid trodd at Gud tilgir syndene uten vederlag for Kristi skyld, og hertil kommer Den Hellige Ånds vitnesbyrd, Apel 12:70-73 (ad Apg 10:43f).

”O Kriste, hvor lenge vil du bære over med denne spott som våre fiender angriper ditt evangelium med! /.../ syndenes forlatelse blir mottatt av nåde, ved troen, for Kristi skyld. Er ikke dette evangeliets egen stemme, er ikke dette den evige Faders mening, som du som er ved Faderens bryst har åpenbart for verden, da må vi med rette bli straffet. Men din død er et vitne, din oppstandelse er et vitne, Den Hellige Ånd er et vitne, hele din kirke er et vitne om /.../ at vi får del i syndenes forlatelse, ikke for våre fortjenesters skyld, men for din skyld, ved troen”, Apol 27:13.

OM GUD SOM GUD – ÅPENBARINGSORDETS GUD

Heb 1:1 - *mange ganger og på mange måter har (Gud) talt til fedrene ved profetene, og til sist "talt til oss ved sin Sønn", Kristus Jesus.*

Åpenbaringsordets Gud har gitt seg til kjenne på en *indirekte* måte - med virksomme ord i en bevitnet historie. Guds *tilsynkomst* er Ordet som ble menneske i Jesu ringe skikkelse (1:14), og da på en indirekte måte.

Født av jomfru Maria, født under Guds lov, har han oppfylt loven i alle deler, lydige til døden på korset. I ham har Gud forsonet verden med seg selv. Gud en forsonet Gud, og Jesus Kristus er den gave-rettferdighet som evangeliet åpenbarer. Guds vitnesbyrd er Jesu oppstandelse fra de døde på den tredje dag. Derfor er evangeliet et troverdig ord, vel verd å ta imot (1 Tim 1:15).

Kirkens gudstro er **Guds tro**. Vår mulighet til gudskunnskap er hva Gud sier og gjør i en bevitnet historie. Guds talte og virksomme ord gir den kunnskap som lar oss kjenne "*den levende Gud*" (5 Mos 5:26, Jos 3:10, Sal 42:3, Apg 14:15, Heb 3:12, 9:14, 12:22).

Gud har evig liv i seg selv og blir til evig tid (Dan 6:27, Jer 10:10). Gud er "*livets kilde*" (Sal 36:10). Han dør og gjør levende (2 Kong 5:7, 42:3).

Så er ikke kirkens tro blitt til ved spekulasjon og kirkemøtevedtak. Tvert imot. **1 Kor 2:9** - *Hva øye ikke så og øre ikke hørte, og hva ikke steg opp i noe menneskes hjerte, det har Gud åpenbart for dem som elsker ham* (jf Mt 16:16f). Kristentroens begrunnelse er en bevitnet Jesus-historie, slik Skriftene har sagt.

Guds tale "*ved sin Sønn*" innbyr alle. **Joh 1:46** – *Kom og se!* Ytre kjennetegn er prekestol, døpefont og alterbord. De vitner om de handlinger som trofaste menighetshyrder forvalter på hans vegne og slik han har befalt. **1 Joh 1:1-3** – *Det som var fra begynnelsen, det som vi har hørt, det som vi har sett med våre øyne, som vi skuet og våre hender følte på – om livets Ord – og livet ble åpenbaret og vi har sett det og vitner og forkynner dere livet, det evige, som var hos Faderen og ble åpenbaret for oss – det som vi har sett og hørt, for at også dere kan ha samfunn med oss, men vårt samfunn er med Faderen og med hans Sønn Jesus Kristus.*

Vi ser Jesus-historien i ettertid - i påskeperspektivet, men ser ingen avsluttet historie. Den oppstandne Kristus er til stede i den forsamlede menighet, virksom med Ord og Sakrament. Med dette nærvær foregriper han sitt komme på den ytterste dag. Da kommer han ikke i tjenerskikkelsen, men synlig i sin Guddoms majestet og herlighet for å dømme verden.

Beretningene om den oppstandne Jesus er et godt utgangspunkt for bibellesning og katekismebruk. (Joh 1:4, 5:26, 6:68, 11:25. 1 Tim 6:13, 2 Tim 1:10.) Gjennom Jesus-historien lærer vi den treene Gud å kjenne i hans trofaste kjærlighet, og ha evig liv i ham gjennom den han utsendte, Jesus Kristus. Men uten bibelhistorien, befinner vi oss i blindgater.

Bibelhistorien belyser kirkens situasjon i verden. Læretilpasninger til verdens tenkemåte forblinder, forviller og forherder. I det gamle Israel forsvant profetiens Ånd. Da Johannes Døperen stod frem, var det gått ca 450 år siden profeten *Malakias*, den siste av profetene. Folket ventet Den Kommende, da Jesu forløper – Johannes Døperen fremstod. Forventningene var store da Jesus startet sin offentlige virksomhet (Joh 7:37-39). Profeten skulle forkynne "alt" og fullføre Israels frelse, men frelsen var *annerledes* enn den folket ventet seg. (Joh 4:25, Lk 24:19-21. Jf Apg 3:22, 7:37 – ikke holdt noe tilbake.)

"Hør ham!" (Mt 17:5).

Jesu undervisning i Det gamle testamentes skrifter handler om Jesu person og det verk han var utsendt for å fullføre. Jesu undervisning er avgjørende for vår bibelbruk og vårt gudsforhold. Denne undervisning har Jesus gitt videre til kirken gjennom sine utvalgte

apostler, som han utrustet med Åndens gaver mer enn andre kristne. Med apostelordets lære fra Jesus har vi mottatt den rett utlagte Bibel.

Når Jesu undervisning blir gitt videre til oss, så er vår disippel-posisjon den samme som for de første disiplene hans (Lk 24:13-35). Også vi er henvist til ham som er et "levende håp", 1 Pet 1:3. **Mt 17:5** – *Hør ham!*

Anm. New Age i modernitetens samfunn og kirke

New Age-begrepet "universalitet" lar Gud være alt og alt være Gud (panteisme) – eller den ånd som ingen kjenner. Denne begrepsbruk åpner for gudsforestillinger, alt etter interesser og behov. *Begrunnelsen* for den New Age inspirerte religiøsitet er påstanden om utvidet tilgang til «virkeligheten». *Midlet* er den selvbekreftende opplevelsesmystikk.

Virkingen på *individ*-nivå er fangenskap i forførende overtro på selvets gud. *Virkingen* på *kirke*-nivå er prekestoler til fri disposisjon for deistiske terapeuter. Fanget i den sekulær-liberale kvasireligion, gjør de seg lekker med *billig nåde*.

New Age-religiøse mennesker *påberoper seg* "visdom" og "innsikt", men *tilslører* to ting: (1) Egen uvitenhet om Skaperens innerste vesen, og (2) kampen mellom åpenbaringsordets Gud og hans fiendemakter om herredømmet over våre liv (Ef 6:12).

Hvorfor denne fordekthet? Et sammenfattende svar: De *vil ikke* lære åpenbaringsordets Gud å kjenne i hans trofasthet og kjærlighet. (Joh 17:3, Rom 1:20-25, Kol 2:6-8.)

Med selvbekreftende opplevelsesmystikk må de avvise den gudskunnskap som åpenbaringsordets Gud har gitt i en historisk bevitnet *person*-relasjon: «*Du skal ikke ha andre guder foruten meg.*» Guds innerste vesen er kjærlighet, stilt frem for verden i en bevitnet Jesus-historie. Dens hemmelighet er den enbårne Sønnens lidelse, død og oppstandelse, slik Gud hadde lovet. «*SÅ har Gud elsket verden...*» Det er ham vi skal frykte og elske over alle ting og sette all vår lit til – og ingen annen, heller ikke selvets gud.

Et kjennetegn ved den New Age-inspirerte nyreligiøsitet er interessen for *okkulte* fenomen, påtrengende merkbar i norsk offentlighet siden 1960-tallet. Mennesker forteller om sine "møter" med hinsidige vesener, kalt "hjelpere" og «engler», og med gjenferd, tusser og troll. Gyldighetskriteriet "jeg føler" unndrar seg enhver kontroll.

Den samlede virkning er på den ene side undertrykkende (repressiv) toleranse overfor etterfølger av apostelordets lære fra den oppstandne Jesus, Bibelens Herre, på den annen side tilsvarende aksept for en kirkevirkosomhet tilpasset sekulær-liberale «verdier» og uten misjonærende kraft. Denne aksept er tydelig merkbar i forholdet til islam og sjamanisme.

Jesus forkynte og apostlene formidlet **Guds tro** – den tro som Gud er opphav til. Dens troverdighet er Jesu oppstandelse fra de døde, slik Det gamle testamentes skrifter vitner om ham og de mange øyenvitner til den oppstandne. Hva kirken mottok fra Herrens apostler i begynnelsen, formidler den trofaste kirke i fortsettelsen. På dette gudgitte vilkår blir vi frelst, sier apostelen Paulus - «*dersom dere holder fast ved det ord som jeg forkynte for dere*», 1 Kor 15:1-3. Dette frelsesvilkår er ikke «paulinsk», men apostolisk med åpenbaringsordets Gud som kilde (1 Joh 2:3-6). New Age-begrepet universalitet underkjenner det unike ved evangeliet og kirkens liv. Talen om "gud" blir vag, overfladisk og manipulerende: «*Oh, my god!*»

Relativismens terror

kjennetegner den New Age-religiøse *bibelbruk*, til forveksling lik den liberale teologi-tradisjon. Bibeltekstene blir sidestilt med tekster fra andre religioner og livssyn, og behandlet som dokumentasjon til menneskenes mange forsøk på en omfattende teori om «virkeligheten». Slik unngår man *Guds vitnesbyrd* – Jesu legemlige oppstandelse fra de døde. Uten Guds vitnesbyrd og den Oppstandnes befalinger til apostlene, ville hendelsene

på Pinsedagen aldri ha skjedd, og Kristi kirke vært ukjent i verden. Prekenembetets oppdrag og fullmakter lar seg ikke begrunne med fornuftige argumenter. Begrunnelsen er Guds undergjerninger i en bevitnet Jesus-historie, hvor Jesu oppstandelse fra de døde er Guds endegyldige «amen» til Jesu undervisning i «Skriftene» om sin person og sitt verk.

Den relativistiske bibelbruk støtter seg til omfattende kulturendringer, kalt «*globalisering*». Mindre påaktet er tilpasningen til *den sekulær-liberale kvasireligion*. Også dens kilde og gjenstand er opplevelsesmystikk, som ingenting begrunner. Allikevel innseer mange i det sekulær-liberale samfunn at det er nyttig med undervisning i «religion og livssyn», og helst i statlig regi. Problemene oppstår med en kristendomsundervisning innordnet New Age-begrepet universalitet og sekulær-liberale idèer om frihet, likhet og brorskap. Dette kvasireligiøse formynderi viderefører den konfesjonelle stat i nye former og med tilslørende ord og velmenende hensikter. Denne maktmisbruk undertrykker apostolatets kirke – den gamle kirke, også kalt konfesjonell lutherdom.

Den Oppstandnes dåpbefaling lar seg ikke oppfylle uten apostolatets kirke i gudstjenestelige ordninger. I motsatt fall blir døpte opplært i de *forbehold* som menneskers interesser og politisk korrekthet krever. Denne rangsnudde prioritering lærer tilhørerne (el elevene) å sette lit til bekvemme meninger og selvbestemt livsførsel med krav på andres aksept.

Apostolatets kirke lar seg lokalisere hvor evangeliet og sakramentene blir forvaltet med trofasthet på Kristi vilkår. Den trofaste forvaltergjerning er sentrert om to oppgaver av nåderettslig art: Forkynnelse og dåpundervisning, det ene ikke uten det annet. På den ene side forkynne i Jesu navn omvendelse og syndenes forlatelse for alle folk, Lk 24:47, og på den annen side lære døpte å holde Guds befalinger til kirken i den nye pakt. Med Guds fullmakter befinner gudstjenstefellesskapet seg på nåderettens grunn. Hvis ikke fremstår den falske kirke på folkeviljens og/eller statsmaktens vilkår.

Hvorfor denne eksklusivitet? Årsaken er Ordets *etterfølgelse*. Apostolatets kirke bekjenner apostelordets lære og etterfølger den som Guds ord (1 Tess 1:13). Noen annen kompetanse er ikke gitt kirken fra dens Herre. Med skriftbevis bekjenner hun troens grunnelse i en bevitnet Jesus-historie, og lever av Guds ord fra Skriftens Herre. Apostelordets lære er uansett tid og sted medisinen mot nyreligiøsitet og sekulær-liberal kvasireligion.

305 **Hvordan kan vi vite noe om Gud, hans vesen og egenskaper?**

GUD HAR GITT SEG TIL KJENNE MED ORD OG GJERNINGER I

- i det skapte, i folkenes liv og i den enkeltes liv – om enn på dunkelt vis,
- ved ord som Gud har talt gjennom sine profeter i frelsens historie,
- og aller klarest med Ordet som ble menneske og tok bolig i Kristus Jesus.

Heb 3:4 – Hvert hus er jo bygd av noen, men Gud er den som har bygd alt. Sal 19:1 – Himmelen forkynner Guds herlighet, hvelvingen forteller om hans hendes verk. Rom 1:19f - Det som er kjent om Gud, ligger åpent for dem. Gud har åpenbart det for dem. Hans usynlige vesen, både hans evige kraft og hans Guddom, kan iakttas like fra verdens skapelse, når man slutter seg til dem ut fra hans gjerninger. 2:14f – Når hedningene som er uten loven, av naturen gjør hva loven befaler /.../ (viser de) at lovens gjerning er skrevet i deres hjerter. Apg 14:16f – Han har i tidligere generasjoner latt alle hedninger gå sine egne veier, enda han ikke lot seg være uten vitnesbyrd. Han har gjort godt og gitt dere regn og fruktbare tider fra himmelen og mettet deres hjerter med mat og glede. Sal 145:9.

Jes 53:1ff – For hvem ble HERRENS arm åpenbart? Han skjøt opp som en kvist for hans åsyn, som et rotskudd av tørre jord. Han hadde ingen skikkelse og ingen herlighet....

Joh 1:14, 18 - Ordet blev kjød og tok sin bolig (egtl "ble tabernakel") i blant oss, og vi så hans herlighet som den enbårne Sønnens herlighet fra Faderen, full av nåde og sannhet /.../ Ingen har noensinne sett Gud, men den enbårne, som er Gud, og som er i Faderens favn, han har vist oss hvem han er. 14:9 – Den som har sett meg, har sett Faderen. Fil 2:6f – (Kristus Jesus) var i Guds skikkelse, men regnet det ikke for et rov å være Gud lik, men fornedret seg selv og tok en tjeners skikkelse og blev mennesker lik.

Heb 1:3a, Joh 5:23, 15:26, 17:3. Mt 3:16f. 1 Kor 8:4, 2 Kor 13:13.

Gud er god *for sin egen skyld*, og ikke fordi han finner noe elskverdig i oss. Høydepunkt og sentrum i bibelhistorien er Guds *tilsynekomst* (epifani) i en bevitnet Jesus-historie. Jesu undervisning åpner "Skriftene" for oss. De vitner om hans persons hemmelighet og forklarer hans komme til verden. Denne viten lar oss kjenne Guds innerste vesen som skaper og gjenløser - underfull i sin trofaste kjærlighet og *nidkjær* for sitt falne skaperverk.

Vår eksistens er vendt mot «noe» eller «noen». Menneskene aner altets opphav og Guds makt og herlighet (*naturlig gudskunnskap*). Men Guds mening og mål med våre liv, kan ingen vite uten Bibelens ord om Guds løfter og oppfyllelser i Jesus fra Nasaret. Uten den viten som evangeliet bringer, er Guds innerste vesen skjult for mennesket (Ef 2:12, 19, 4:17-19).

Anm. Ateismen - den teoretiske og den praktiske ateisme

Den *teoretiske* ateisme bortforklarer Gud, men forenkler virkeligheten. Voltaire protesterte: "Det er umulig å tro på Gud. Å ikke tro på ham, er absurd." Vi spør: *Hvilken «gud»?* Våre tanker, behov og følelser medfører enten den *bekvemme* gudsforestilling, eller likegyldighet og fornektelse.

"Jeg tror ikke på Gud", sa tenåringen, og fikk til svar: "Hva har *du* gjort, da?" - Et annet tilsvaret kan være: "Hvor har *du* vært, som forneker Gud?" Egne fall og feil kan være forklaringen, eller trang til å bekrefte sin identitet med en omfattende viten. Til vantroens forhistorie hører også innlærte forestillinger (stereotyper) om kirkens tro, f.eks. «han der oppe som bestemmer alt». Behovet for oppklaring er stort.

Den *praktiske* ateisme er med sin tankeløshet typisk for det sekulær-liberale samfunn. Menneskene samhandler *som om* Gud er død og uten betydning for livet på den *offentlige* arena. I den private sfære gror religiøsiteten lik en frodig urtegård, hvor ethvert uttrykk er sidentilt og kirkens tro underlagt relativismens terror. Med selvfølgelighet anvender man en religionsteori fra romantikken (slutten av 1700-t) og *gjør følelsen* til religionens erkjennelsesorgan (jf uttrykket å være «religiøs»).

Den praktiske ateisme har en kompleks forhistorie og et mangfoldige uttrykk. I det sekulær-liberale samfunn florerer *omfattende* teorier om "virkeligheten". I *privatsfæren* - og med vidt forskjellig erfaringsbakgrunn, taler mennesker om en upersonlig "kraft" i sitt indre, og om en mental lettelse koblet til gudsforestillinger, myter og okkulte fenomen.

Den religiøse *idealisme* (eller humanisme) siden 1700-tallet betrakter *berøringspunktet* mellom ånd og materie som *dennesidig* og *allment*. Denne dualisme *utelukker* åpenbaringsordets Gud fra en dennesidig historie, virksom med sitt ord gjennom bibelhistorien og kirkens historie.

Spiritualistisk (svermerisk) kristendom opererer med et *overnaturlig* berøringspunkt mellom ånd og materie i mennesket. Den påståtte berøring kalles gjerne for "spiritualitet" (el åndelighet, fromhet) og kommer til uttrykk i ulike sammenhenger av underordnet betyd-

ning (fromhetens ”setting” eller kontekst). I en *globalisert* verden betrakter man spiritualitet i ulike former, gjerne tilpasset asiatiske religioner.

En *dualistisk* virkelighetsteori egner seg godt til statlig kirkekontroll. Tanken om berøringspunktet er ødeleggende for kirken fordi den legger gudstjenestefellesskapet under menneskers kontroll. Det religiøse menneske er fremmed for gave-evangeliet, men fortrolig med lovreligionens krav. I sentrum står menneskers tanker, opptredener og påfunn. Forestillingen om privatreligionen ble rettleidende for skolepolitikk, budsjettsaker, kirkebyggsaker, utnevnelser osv. I det offentlige rom ble kirkesaker viktige straks de utfordret yndlingsidéer og allmenne interesser i samtiden. Slik ble Guds kirkes fremtreden *allminneliggjort* i ordninger under parlamentarisk kontroll.

Eksempel: Representanter for den organiserte kirke *legitimerer* dens virksomhet med henvisning til menneskers religiøse *behov* i ulike livssituasjoner, eller med vage ord om kirkes kulturhistoriske *rolle*, som nordmenn bør kjenne til. Denne legitimeringsmåte medfører kravet om «den åpne folkekirke» i et parlamentarisk system.

Ateisme i teori og praksis utfordrer kirkens legitimitet som samfunnsaktør. «Vi kan ikke la være å tale om det vi har sett og hørt», sa apostelene Peter og Johannes, stilt for Det høye råd (Apg 4:20). Menighetens virksomhet har ingen annen legitimitet enn Guds vitnesbyrd, som reiste Jesus opp fra de døde, og kirkens underfulle og unike kjennetegn fra ham.

De gudstjenestelige ordninger må være sakssvarende uttrykk for apostolisk-luthersk kristendom. Guds kall til omvendelse og syndenes forlatelse må blir forkynt og tydelig begrunnet i en bevitnet Jesus-historie, og gi framtid og håp. Dåpliturgien må uttrykke den kampsituasjon da Gud vinner et menneske tilbake fra sine fiendemakters herredømme og gir den enkelte del i Guds fullbrakte forsoningsverk og kaller til et liv i Kristi etterfølgelse. Brudeparets vigselsliturgi må uttrykke Guds omfattende tyding av forholdet mann og kvinne. Gravferdsliturgien må uttrykke meningen med dåpen til Jesu død og oppstandelse, og oppmuntre dømte mennesker til å anvende frelsens gave, forsake djevelens gjerninger, og med Kristus til gave, og vinne seier til slutt.

Tydelighet gjør kontrasten til *magisk-terapeutiske deisme* tydelig og skarp, for utelukket fra Guds evangelium er menneskers tanker, påfunn og behov. Åpenbaringsordets Gud gir for sin egen skyld, og han gir ekte saker.

306 Hva lærer Guds ord oss om Guds vesen og egenskaper?

GUD ER ÅND – EVIG OG ALLMEKTIG, OG GUDS INNERSTE VESEN ER KJÆRLIGHET.

I SITT FORHOLD TIL **SKAPELSEN** ER GUD ALLESTEDSNÆRVÆRENDE, ALLVITENDE, ALLSEENDE, OPPHØYET OG LEVENDE.

I SITT FORHOLD TIL **ANDRE** ER GUD DEN HELLIGE - NIDKJÆR MOT ALL SYND OG STRENG I SIN RETTFERDIGHET, MEN RIK PÅ MISKUNN MOT DEM SOM ER FATTIGE I SEG SELV. DA ER GUD BARMHJERTIG, NÅDIG, LANGMODIG, SANNDRU OG TROFAST, OG LAR OSS KJENNE HAM I HANS KJÆRLIGHET SOM OVERGÅR ALL FORSTAND.

Joh 4:24a – Gud er **ånd**. Sal 90:2 – Før fjellene ble født, før jorden og verden ble til, ja, fra **evighet** til evighet er du, Gud (Sal 102:27f. 5 Mos 33:27, Joh 5:17). 1 Mos 17:1b – Jeg er Gud Den **Allmektige**, vandre for mitt åsyn og vær ustraffelig.

Jer 23:24 – ”Er ikke jeg den som **oppfyller himmel og jord**”, sier HERREN. Sal 139:1 – Herre, du ransaker meg og **kjenner meg**. Om jeg sitter eller står, så vet du det, langt bortefra merker du mine tanker. Joh 21:27 – Herre, du **vet alt**. Jer 23:24 – kan noen gjemme seg på hemmelige steder, så jeg ikke **kan se** ham? sier HERREN (Heb 4:13, jf Lk 23:30). Sal 42:3 – Min sjel tørster etter Gud, etter den **levende** Gud. Sal 46:10 – Jeg er **opphøyet** over folkene.

3 Mos 19:2 – Jeg, HERREN Gud er **hellig** (Sal 99:3, Jes 6:1-7). 5 Mos 5:9f – Jeg, HERREN din Gud, er en **nidkjær** Gud, som **hjem søker** fedres misgjerning på barn, på dem i tredje og på dem i fjerde ledd, på dem som hater meg, og som **gjør miskunnhet** mot tusen ledd, mot dem som elsker meg og holder mine bud. Dan 9:14b – HERREN vår Gud er **rettferdig** i alt det han gjør, men vi hørte ikke på hans røst. 1 Joh 4:8, 16 – Gud er **kjærlighet**.

2 Mos 34:6b – HERREN, HERREN er en **barmhjertig og nådig** Gud, langmodig og rik på miskunn og sannhet. Sal 145:9 - HERREN er **god** mot alle, barmhjertig mot alle sine skapninger. 5 Mos 32:4a – en **trofast** Gud uten svik. Joh 8:26b – (Jesus) Men han som har sendt meg, er **sann**.

Guds vesen, vilje og verk overgår all forstand. Guds løfters oppfyllelse drar oss til Guds kjærlige allmakt i Kristus Jesus, til Sønnens lidelse, død og oppstandelse i Jesu skikkelse.

Anm 1. Åpenbaringsordets Gud er enestående

Guds vesen, vilje og verk overstiger menneskenes tanker om ham. Derfor bruker vi *negasjonene* - den **udødelige**, **uanskelige**, **uutsigelige**, **umålelige**, **uendelige**, **ufattelige**, **utgrunnelige**, osv (*apofatisk ordbruk*). Av samme grunn bruker vi forstavelsen **all-**, til eksempel **allmektig**, **allvitende**, **allestedsnærværende**, osv. Ordbruken markerer *det uutsigelige*. Hva Gud har talt om seg selv, meddeler en *fragmentarisk* gudskunnskap tilpasset menneskets begrensninger under syndefallets kår.

Anm 2. Bibelord om Guds nådige sinnelag (favor Dei)

Ordene beskriver ikke Guds vesen, men Guds forhold til **syndere**, når han forbarmer seg *for sin egen skyld*, Sal 51:1 (relasjonsbestemmelser). Guds nådige sinnelag er Guds *gavertferdighet*, stilt fram for verden i Jesu tjenerskikkelse, lydige til døden på korset. Joh 3:16 – **Så** har Gud elsket verden... Dette mysterium forener Guds hellighet og kjærlighet i gudmenneskets lovoppfyllelse inntil døden på korset i alles sted. Troens gjensvar er lovprisning og tilbedelse, Sal 100:3 - *HERREN er god, evig varer hans miskunn*.

I nåtid viser Gud sitt nådige sinnelag med *undergjæringer*, når Guds frelsesgoder blir forkynt og meddelt med evangeliet og sakramentene, slik han har befalt. Deres sammenheng er alltid skapelse og gjenløsning. Utenfor denne sammenheng er Guds fiendemakter virksomme med *forførende* gjæringer, alltid med kaos, forvirring og fortapelse som mål.

Prekenembetets forvalteroppdrag fra den oppstandne Kristus foregriper skaperverkets gjenløsning på den ytterste dag. Han er «førstegrøde av de hensøvede» (1 Kor 15:20), virksom til stede med evangeliet og sakramentene i den forsamlede menighet. Handlingene er underfulle, men ikke tilfeldige, men innstiftede og forutsigbare, slik hans ord sier. Kirkens prekenembete er unikt og usammenlignbart (analogiløst) lik gudmennesket selv og evangeliet om ham. Når ”forsoningens embete” utøves på troskapens vilkår (2 Kor 5:19), bevitner handlingene Kristi død og oppstandelse i fortid, og hans virksomme nærvær i nåtid.

Eksempler: Dåpen til Jesu død og oppstandelse. Syndsforlatelsen i den treene Guds navn (absolusjonen). Kristi legemes og blods sakrament.

307 **Hva er gudsbespottelse (blasfemi)?**

DET ER GUDSBESPOTTELSE Å TILLEGGE ÅPENBARINGSORDETS GUD EN EGENSKAP HAN IKKE HAR.

Gal 6:7 – Far ikke vill! Gud lar seg ikke spotte. 2 Pet 3:3b – i de siste dager skal det komme hånlige spottere som farer fram etter sine lyster.

308 Hva vil det si at Gud er evig?

GUD HAR INGEN FORTID ELLER FRAMTID. ALT ER NÅTID FOR GUD.

Sal 145:3 – Stor er HERREN, ja, høylovet er han, uransakelig er hans storhet. 1 Tim 6:16 - Han alene har udødelighet og bor i et utilgjengelig lys. Ham har intet menneske sett eller kan se. Ham tilhører ære og evig makt. Amen. Mt 28:18 – Meg er gitt all makt i himmelen og på jorden. Joh 5:19, 37 - Sønnen kan ingenting gjøre av seg selv, bare det som han ser Faderen gjøre, for hva han gjør, det samme gjør også Sønnen. /.../ Faderen som sendte meg, har selv vitnet om meg.

Gud forholder seg til ethvert punkt og øyeblikk - i fortid, nåtid og framtid. Hverken tidsavstand eller utstrekning har noen betydning for Gud. Han lar seg heller ikke fange i menneskers forestillinger eller ”innsikter” om ham.

Til bibelstudium:

Guds innsikt er uten grense, Sal 147:5b. Gud er uten begynnelse og ende, Sal 90:2, 102:27, og tidløs i sitt stadige nærvær. Sal 90:4 – tusen år er i dine øyne som dagen i går, når den farer forbi. - Gud er i sin eksistens og i sine egenskaper uavhengig av tid og rom. Det skapte er endelig, underkastet tid og rom.

Eksempel: Salomos bønn ved innvielsen av templet, 1 Kong 8:27-29, 41-43.

Gud som skapte tid og rom, gikk inn i tid og rom - i Jesu Kristi skikkelse, 2 Kor 5:19a. Denne forening av Gud og menneske i Jesu person er det største av alle Guds undere, og forutsetningen for Guds forsoning med verden i Jesu Kristi død.

I nåtid trer den oppstandne Kristus frem med sitt ofrede legeme og blod i sakramentets skikkelser. Også da er han den Uendelige i det endelige, og samtidig opphøyet **over** tid og rom. 2 Tess 1:9, 1 Tess 4:17, 2 Kor 5:1, 1 Kor 10:16, 11:23-29. Den trofaste kirke bekjenner og lovpriser denne tilsynekomst med sin nattverdiliturgi.

Det er uttrykk for gudsopprør når mennesker stoler på sin egen eller andres styrke, eller egen eller andres ”innsikt” framfor apostelordets lære fra åpenbaringsordets Gud. Det er å agere Guds rådgiver og måle Guds Ånd. Denne virksomhet akter Gud for tomhet. Jes 40:13f, 17.

309 * Hva vil det si at Gud er allmektig?

VÅR SKAPER OG GJENLØSER HANDLER SUVERENT OG GJENNOMFØRER SIN VILJE, SLIK HAN HAR SAGT.

GJENNOM BIBELHISTORIEN OG KIRKENS HISTORIE ER GUD NÆRVÆRENDE OG VIRKSOM MED SITT ORD FOR Å GJENLØSE SITT SKAPERVERK (**AKTUELL, ESKATOLOGISK ALLMAKT**). GUDS HANDLENDE TROFASTHET GIR HÅP.

Jes 14:27a – HERREN, Gud Sebaot, har besluttet det, og hvem gjør det til intet? Lk 1:37 – ingenting er umulig for Gud. Apg 1:7 – Det tilkommer ikke dere å vite tid og stund som Faderen har fastsatt av egen makt. Mt 28:18 – Meg er gitt all makt i himmel og på jord (12:28). Rom 15:18f – det som Kristus har utrettet ved meg til hedningenes lydighet, ved ord og gjerning, ved kraften i tegn og under, ved Åndens kraft. Rom 4:21 – (Abraham) var viss på at det Gud hadde lovet, var han også mektig til å holde. 2 Kor 10:4f.

Kirkens tro på ”Gud, den allmektige” er ingen teori om Guds muligheter i en lovmessig og strukturert verden (**potensiell allmakt**).

Gud står *over* det skapte og er samtidig nærværende og virksom *i* det skapte. *Alt er avhengig av Guds skapende ord* - hvert eneste punkt og øyeblikk. Ing-

enting kan hindre Gud i å gjennomføre sin gode vilje og fullende håpet på den ytterste dag (Åp 21:1-4).

Bibelhistorien handler om Guds løfter og deres oppfyllelse i Jesus Kristus. Den gang var *den allmektige Faderens allmektige Sønn* virksom i Jesu tjenerskikkelse. Nå er han virksom med evangeliet og sakramentene i den forsamlede menighet og i de troendes liv.

Anm 1. Ordet ”allmakt (el allmektig) fins ikke i Bibelen

Septuaginta (GT på gresk) oversatte Sebaot med Pantokrator – allhersker. På latin: Deus Omnipotens – Gud Allmektige.

Anm 2. Lovmessighet

Den verden vi sanser, har en viss lovmessighet og orden. Den vitner om Skaperen, liksom maleriet om kunstneren. Vi kan stille med kunnskap, innsikt og oppfinnsomhet, og stille spørsmål om opprinnelse, mening og mål. Vi står overfor et mysterium som lar seg beskrive – også matematisk!

Bibelen gir en omfattende og billedrik basisviten om Gud, mennesket og verden. Nøkkelen er gitt med Jesu undervisning om sin person og sitt verk. Den korsfestede Jesus Kristus er «det matematiske punkt» i Guds verk som skaper og gjenløser. Det unndrar seg all spekulasjon, men er gjenstand for tilbedelse i himmelen og på jorden (Åp 5).

Anm 3. Guds handlende allmakt med håpet for øye

Guds allmakt er ingen upersonlig kraft som realiserer seg selv i naturen (panteisme, evolusjonisme). Den er heller ingen ”hvilende” egenskap i Gud, uten praktisk betydning for natur og menneskeliv (deisme). *Når Gud åpenbarer sin hellighet og kjærlighet, er han allmektig i seg selv og utad i ord og gjerninger.*

Guds «*handlende allmakt*» (Tore Wigen) gir denne syndefulle jord og Guds kirke en *målrettet historie* i tidens løp. Målet er den nyskapte jord i den kommende verden. Denne innsikt ligger til grunn for Luthers ord ”**jeg** tror at Gud har skapt **meg**” osv. Vi har hver for oss en livshistorie i tid og rom, i likhet med alle skapninger, både mennesker og dyr. Det liv som leves - eller er levd, har mening i kraft av Guds skaperord. Stilt overfor vår neste, merkes den etiske fordring - alltid.

Gud Skaperen demonstrerer sitt herredømme i samtid. Det gjør han ved å opprettholde sin kirke med apostelordets lære fra den han utsendte, Jesus Kristus. Gud er den gode Skaperen også når han erklærer synderen rettferdig, når han virker troen ved evangeliet, når han gjenföder i dåpen, når hans ord lyder over framsatt brød og vin, osv. Den trofaste kirke gjenspeiler Guds handlende allmakt og herlighet i hans skaperverk - i makro- og mikrokosmos, og i alt dets mangfold så lenge han vil. Til sist skal Gud nyskape himmel og jord ved sitt Ord (Åp 21:1-5).

Til bibelstudium: Om Guds allmakt

Sal 139:1-18. 1 Mos 48:3, Job 33:4, Sal 33:6, Åp 4:8. Gud demonstrerer sin allmakt i sitt forhold til det skapte, fiendemaktene og menneskene.

(a) *I forholdet til alt sitt skaperverk* – synlig og usynlig. Verket blir til ved Guds ord og blir opprettholdt ved det. Heb 1:23f.

(b) *I forholdet til fiendemaktene* – arvesyndens kraft i menneskets innerste og en fiendtlig verden, anført av djevelen el satan: 1 Mos 3:14f.

Eksempel: Sønnens lidelse, død og oppstandelse i Jesu skikkelse, Mt 4:1ff, 12:22f, Kol 2:15. - Djevelen er en slagen fiende - ”Guds lenkehund”, har Luther sagt.

(c) *I forholdet til menneskene.* Guds handlende allmakt kommer vår avmakt til unnsetning. Da skaper han troen ved evangeliet og gir ny vilje, lyst og kraft til å leve etter hans gode skapervilje. Jer 1:17-19, Mt 19:24-26, Rom 14:4, 2 Tess 3:3.

Gud er virksom gjennom Ordets tjenere. Med evangeliet og sakramentene, forvaltet slik han har befalt, gir Gud oss del i sitt forsoningsverk. Det blir gitt den enkelte i *dåpen* til Jesu død og oppstandelse, og troen anvender Kristi velgjerninger med påkallelse og bønn til Gud i dagliglivets gjøremål. Troen blir stadfestet med syndsforlatelsens ord, og styrket med *Kristi legemes og blods sakrament*. Den trofaste kirke på jorden har samfunn med Gud og alle de hellige i himmelen, Mt 28:18-20, Joh 17:3, 20.

310 **Hva vil det si at Gud er ”den allmektige, himmelens og jordens skaper”?**

GUD SKAPER MED SITT ORD ALT SYNLIG OG USYNLIG.

Sal 33:9 - Himmelen er skapt ved HERRENS ord /.../ For han talte, og det skjedde, han bød, og det stod der. 124:8 – Vår hjelp er i HERRENS navn, han som skapte himmel og jord. Rom 4:17b – (Gud) som gjør de døde levende og som kaller på det som ikke er, så at det er. Heb 11:3 – Ved troen forstår vi at verden er blitt skapt ved Guds ord, så det synlige er blitt til av det som vi ikke kan se. Mt 6:13b - For ditt er riket, makten og æren i evighet. Amen.

Gud skaper i et øyeblikk, så det som ikke er, det er. Virkningen trer fram for oss som utvikling i tidens løp.

Eksempler på Guds handlende allmakt:

Verdens skapelse, 1 Mos 1 – 2:3. Kristus i Det gamle testamente trer først fram vagt og utydelig, til sist klart og tydelig.

Gjenfødelsen i dåpen, Joh 3:5f. - Troen, Joh 17:20, Rom 4:17b, 10:17. - Syndsforlatelsen (absolusjonen), Joh 20:22f. - Kristi legemes og blods sakrament, 1 Kor 11:24f. - Helliggjørelsen, Joh 15:5.

Til bibelstudium: Himmelen og håpet

A. Om himmelen (himlene).

Guds usynlige skaperverk er den overordnede og førende del i skaperverket. 1 Mos 1:1, Jes 42:5, Sal 33:6.

Gud har ikke trukket seg tilbake fra sitt skaperverk, for ”himmel og jord” er Guds virkeområde, Jer 23:24. Gud ”bor” ikke i himmelen, for han er større enn sitt verk. Men Gud *troner* i himmelen, Jes 60:1. Forestillingen om en gud som bor i himmelen langt borte, er en allmennreligiøs forestilling (jf platonsk dualisme).

Guds *tronhimmel* er Guds maktområde, 5 Mos 26:15, Sal 2:4, Mt 5:16, 45. Guds *tronhimmele* er de gode engleskarers bolig, 1 Kong 22:19, 2 Krøn 18:118, Jes 66:1, Dan 7:9f. Mt 18:10b, 22:30, Lk 2:15a, Joh 1:51.

Guds *tronhimmel* er ikke et sted langt borte, men nærmere enn vi aner, for selv ikke ”himlenes himler” kan romme den *allestedsnærværende* Gud, 2 Krøn 6:18, Sal 139:7-12.

Himmelen er *velsignelsens kilde*, og herfra kommer ”Guds rike”, eller ”himlenes rike” med frelsens goder, 1 Mos 49:25, Mal 3:10, Mt 3:2, 4:17, 5:12, 6:20. Fra himmelen kommer også *Guds straff* over all ugudelighet, Rom 1:18.

Fra himmelen kom den preeksistente Sønnen og opptok menneskenaturen i forening med sin Guddoms natur, Joh 3:13. Etter sin opptagelse til himmelen, sitter han ved Faderens høyre og utøver all makt i himmel og på jord, 1 Tess 1:9f. Der - ved Faderens nådeside – er den andre Adam og alles bror, 1 Kor 15:47, og derfra kommer Menneskesønnen på den ytterste dag, synlig for alle i sin Guddoms herlighet, 1 Tess 4:16, Mk 14:62 etc.

Fra himmelen lød Den Hellige Ånds stemme, Mt 3:17, 17:5, Mk 9:7, og derfra kommer også Den Hellige Ånd, Mt 3:16, Lk 3:21f, Apg 7:56, Åp 19:11.

B. Om håpet:

I himmelen har Sønnen det oppstandelseslegeme som alle troende skal få, 2 Kor 5:1-10. Der har de sitt borgerskap, Fil 3:20, og sine navn oppskrevet, Lk 10:20.

Før Kristi gjenkomst er de troendes ånd ”hjemme hos HERREN”, inntil oppstandelsens morgen, da de blir gjenforent med sine herliggjorte legemer, 2 Kor 5:8, Fil 1:21-23, 3:21. Slike utsagn ser forholdet fra menneskets ståsted i tid og rom og reiser spørsmål om en «mellomtilstand». Gud er den som samskuer skaperverkets historie, uavhengig av tid og rom.

Kristi avvæpning av satan er av grunnleggende betydning for Guds rikes utbredelse i hjertene og troens seier, Lk 10:18-20, jf Åp 12:7f.

I himmelen fortsetter Kristus sin øversteprestelige tjeneste som forbeder for sin troende og kjempende Kirke på jorden, Heb 7:23ff, 8:1f, 10:12, 7:1-10, Joh 17:17, 1 Joh 2:1.

Det kristne håp er *skaperverkets gjenløsning*. Det bibelske budskap handler om himmelen som *kommer til oss* (jf Messias-tittelen Den kommende) – ikke at «jeg» kommer til himmelen.

Sønnens komme i Jesu tjenerskikkelse brakte himmelriket nær som et nådens og syndsforlatelsens rike midt iblant oss, Joh 1:14, 3:13, jf 17:5, 11, Apg 1:11.

Tiden mellom Sønnens komme i fornedrelse og hans komme i herlighet er *interimtid* og *endetid*. I nåtid er Kristus virksom med Ord og Sakrament i den forsamlede menighet. Med sin Ånd bygger han sin kirke og utbrer sitt rike i de troende. Lk 10:16, Joh 5:12f, Kol 2:11f og 3:1-4, 1 Kor 10:16. Til sist bringer han Riket synlig, med en ny himmel og jord. Jes 65:17, 66:22, Kol 1:5, Åp 21:2.

311 **Handler Gud alltid og over alt som gjenløser og helliggjører?**

NEI.

Åp 22:23f – Guds og Lammets trone skal være der inne, og hans tjenere skal tjene ham. De skal se hans åsyn, og hans Navn skal være på deres panner. Sal 73:25f – Og når jeg har deg, har jeg ikke lyst til noe på jorden. Vansmekter enn mitt kjød og mitt hjerte, så er dog Gud mitt hjertes klippe og min del evinnelig.

Gud opprettholder sitt verk og leder historiens gang mot Dommens dag. Målet er en ny himmel og ny jord. I sin kirke på jorden hjelper Gud alle som lar seg hjelpe med evangeliet og sakramentene.

Fra bekjennesskriftene: Om skapelsen:

I likhet med Bibelen, sier bekjennesskriftene lite om den første skapelse. I sentrum står *Guds velgjerninger* mot ethvert menneske, som ingen av oss har fortjent. Gud gir goder kun *for sin godhets skyld*. Denne kjennskap til den *gode* Skaperen beror på Jesu undervisning. I sentrum for skapelsen står han som er mellommannen for både skapelse og gjenløsning. Jesu person er Ordet som var og er og blir i evighet, f eks Joh 1:1-3, 14.

Se Store Katekisme: SK Troen 9-24. Skaperverket tjener oss med slikt som er nyttig og nødvendig for dette liv, samme 14. Foreldre og øvrighet, ja, hvert medmenneske har Guds befaling om å gjøre alt som godt er. Derfor skal vi ikke se ned på dem som Gud bruker til å gi menneskene goder fra ham. Samme 26. Alternativet er avgudsdyrkelsen, når mennesker søker hjelp og trøst i det skapte istedenfor å vente seg noe godt fra Gud, samme 21. (Til ordet ”skaper”, se samme Troen, 13-16.)

Gud Faderen har skapt oss for å forløse og helliggjøre oss. Etter å ha gitt menneskene alt i himmelen og på jorden, gav han også sin enbårne Sønn og Den Hellige Ånd for å bringe oss til seg ved dem. *Ingen kan vite noe om Faderens kjærlighet og nåde uten ved Sønnen, som viser oss Faderens hjertelag, SK Troen 64.*

Gud har forsonet verden med seg selv i Kristus, og nå stiller han sin handlende *allmakt* til disposisjon for sitt nåderike, SK Troen 23-24. Nattverdens innvielsesord (konsekrasjonsord) er Kristi, vår Skapers og Gjenløseres allmaktsord, FC SD 7:44.

OM DEN HELLIGE TREËNHET

Uvitende om åpenbaringsordets treéne Gud, tilber menneskene det skapte istedenfor Skaperen.

”Dette er den almennkristne tro, at vi dyrker én Gud i Treènheten og Treènheten i én Gud”, Den athanasianske trosbekjennelse, 3. - ”Enhver som vil bli salig, må framfor alle ting holde fast ved den felles kristne tro”, samme 1.

Lærestykket om Den Hellige Treènhet begrunner Kristi person og verk, og skiller kristendommen fra religionene. Følgelig må kirkens undervisning skilles fra enhver sidestilling med religioner og livssyn med mennesket som kilde. Med sidestilling blir åpenbaringsordets Gud og kirkens tro fra ham underlagt relativismens terror i det sekulær-liberale samfunn.

(*Relativismen* forutsetter at **all** erkjennelse har *betinget* gyldighet, dels avhengig av den som erkjenner, både evner og personlighet, dels avhengig av ståsted og synsvinkel (aspekt), når man danner seg en oppfatning.)

Åpenbaringsordets Gud er et underfullt mysterium, *enestående og usammenlignbar*. Han er *den Han er*. Han har talt mange ganger og på mange måter i en bevitnet historie, og til sist da Ordet ble menneske i Jesu skikkelse, Joh 1:14. Å kjenne ham er å kjenne Guds innerste *vesen*.

Gud er kjærlighet, men kjærlighet fins ikke uten *personer*. Også Jesu person er *den Han er* (jf JEG ER-tekstene). Denne viten utelukker flerguderi (triteistisk polyteisme).

”*HERREN din Gud skal du tilbe*”, Mt 4:10. Når kristne kneler for alterets sakrament, er det Kristus de tilber og ikke skapte ting. Vi tilber ham fordi han er sann Gud, av samme vesen som Faderen. I ham bor hele Guddommens fylde legemlig, Kol 2:9. Sakramentets skikkelser er *Guds* legeme og *Guds* blod, og derfor verdig all tilbedelse i himmelen og på jorden.

De som forkaster Kristus-tilbedelsen under den sakramentale handling, kan tilsløre fornektelsen med låneord fra kirkens bekjennelse, men *Kristi ord* om gaven han lar rekke fram, avslører det bortfor-klarende og antikristelig innhold. (Nestorianisme, dualisme. Jf Gud-og-Jesus-sekter.)

312 Fins det flere guder?

NEI. DET FINS BARE ÉN GUD – ÅPENBARINGSORDETETS GUD, MEN I GUDDOMMEN ER DE TRE PERSONER: FADEREN, SØNNEN OG DEN HELLIG ÅND.

5 Mos 6:4 – Hør, Israel! HERREN vår Gud, HERREN er én. Joh 10:30 – Jeg og Faderen er ett. 1 Kor 8:4 – Det fins bare én Gud.

1 Mos 1:26 – Gud sa: "La oss gjøre mennesker i vårt bilde, etter vår lignelse." Joh 15:26 – Når Hjelperen kommer, som jeg skal sende dere fra Faderen, sannhetens Ånd, som utgår fra Faderen, skal han vitne om meg. Mt 28:19 – Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til mine disipler, i det dere døper dem i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn. 2 Kor 13:13 – Vår Herres Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den Hellige Ånds samfunn være med dere alle.

”Og dette er den felles kristne tro, at vi ærer én Gud i Treenheden og Treenheden i enheten, idet vi hverken sammenblander personene eller deler vesenet. Én er nemlig Faderens person, en annen Sønnens, og atter en annen Den Hellige Ånds. Men Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds Guddom er én, i herlighet like stor, i majestet like evig” (Athanasianum pkt 3-6, e sv overs).

Guds udelte vesen tilkommer hver av personene i Treenheden uten gradsfor-skjell. Derfor er det heller ingen gradsfor-skjell med hensyn til personenes egenskaper og gjerninger, eller vår tilbedelse. Det bibelske vitnesbyrd tvinger oss til å tale slik om Gud.

Eksempel: Gud åpenbarte seg i tre personer ved Jesu dåp, Mt 3:16f.

Anm. Benevnelsen Treènhed

Trinitarisk = det som har med Treènheden å gjøre. Den latinske benevnelse **Trinitas** er tidligst kjent hos Tertullian (d ca 225).

Benevnelsen **Treènhed** er en *meningsoversettelse*. Den fører inn tallabstraktet én (unus, unitas), som ikke fins i den latinske nydannelsen "trinitas" (= en sammenhørende trefoldighet). "Treènhed" gjengir *saken* og bør foretrekkes framfor språklig korrekte, men tilslørende ord som "Trefoldighet" el "Treenighet" (jf Skarsaune 1997, 262 n 5).

Læren om Den Hellige Treènhed gjennomstrømmer Bibelen (implisitt), uten å være formulert (eksplisitt). Med dette lærestykke bevitner vi den gudskunnskap som åpenbaringsordets Gud har gitt om seg selv – i skapelsen, i bibelhistorien og sist i Kristus Jesus - "Ordet som ble kjødt", Joh 1:14.

Med bekjennelsen til Den Hellige Treenhet følger rett lovprisning. Alternativet er spekulasjon (herlighetsteologi).

Til bibelstudium: Åpenbaringsordets Gud – den treène Gud – og folkenes guder

Hedningenes guder er "ikke-guder", Jer 2:11. De kan kalles gud, men er "intetheter" uten virkelig eksistens: 3 Mos 19:4, 26:1, Apg 14:15, 1 Kor 8:4. De fins ikke: 2 Mos 20:3, Mk 12:29f.

Ofringer til *avgudene*, er ofringer til onde ånder, 1 Kor 10:20. Når man viser dem ære, ærer man onde ånder. Jf 2 Kor 11:13-15.

En kristen besøker ikke avgudstempler eller deltar i hedenske ritualer - ikke engang med geberder. Vennlighet og respekt for medmennesker kan vi uttrykke på andre måter.

1. Guds enhet:

Trosbekjennelsen i den gamle pakt: **5 Mos 6:4** (ovf). Guds åpenbaring av *Navnet*, tilkjenner Guds evige, uforanderlige vesen – "Er" el "Væren", **2 Mos 3:14**.

Navnet **Elohim** kan benyttes om skapninger, for så vidt som de har anseelse og oppgaver som ligner Gud (Sal 82:2, 5 Mos 4:28)

Navnet *Jehova/Jahve* el *HERREN* (Adonai/Kyrios) benyttes kun om Gud - ikke bare om *Faderen*, men også om *Sønnen*, 2 Mos 3:2ff, og *Den Hellige Ånd*, 2 Sam 23:2 (jf 1 Pet 1:12). Jes 63:9.

Sønnens framtreten i Jesu skikkelse er Herre og Gud, Joh 20:28, - Den Sanne Gud, 1 Joh 5:20, - Den Store Gud, Tit 2:13, - og Gud over alle ting, Tit 2:13.

Også Den Hellige Ånd er etter sitt vesen Gud, Apg 5:3f.

Joh 17:3 uttrykker Kristi vesensenhet med Faderen. Denne vesensenhet er en forutsetning for gudskunnskapen fra Gud, v 2, 4, 6, 14, 10:30

Mt 28:19, Joh 3:16, Apg 5:4, Rom 5:8, 1 Kor 8:4-6, Kol 2:9, Gal 3:20, 1 Tim 2:5.

2. Guds treenhet – tre personer i samme enhet:

Faderen, Joh 5:20, 10:17, 14:21, 2 Tess 2:16. - *Sønnen*, Joh 15:9, Rom 8:37, Gal 2:20. - *Ånden*, Rom 15:30, Gal 5:22, Kol 1:8.

Faderen har ikke sitt guddomsvesen fra noen annen, Sønnen har sitt guddomsvesen fra Faderen, og Ånden har sitt guddomsvesen fra Faderen og Sønnen. Dette er *rekkefølgen* i Skriften når personene i Treenheten blir nevnt, Mt 28:19, 2 Kor 13:13.

Om egenskapene: Sønnens egenskaper, se Joh 10:28, 21:17, Mt 28:20.

Åndens egenskaper, se Sal 33:6, 139:7, 1 Kor 2:10.

Om gjerningene (utad, mot skapelsen): Sønnen, Joh 1:3, Kol 1:16, Heb 1:10.

Ånden, Sal 33:6, Job 33:4.

Personene tilkommer samme tilbedelse: Joh 5:23, Mt 28:19, 2 Kor 13:13. Den som ærer Sønnen, ærer Faderen og Ånden, og den som ærer Ånden, ærer Faderen og Sønnen. Se Kol 2:9. Apg 5:4. Joh 16:14, Mt 10:20, Gal 4:6.

3. Trinitariske formler el sammenstillinger av Treenhetens personer:

Jes 42:1 (Herren, Herrens tjener og Herrens Ånd). – Herrens velsignelse i tre ledd: Herren, Herrens åsyn og Herrens ånd.

Engelens ord til jomfru Maria, *Lk 1:35-37*, jf engelens ord til Josef, Mt 1:20-21.

Jesu dåp, *Mt 3:16f*. - Jesu ord om sine åndsutdrivelser, *Mt 12:28*. - Jesu avskjedstaler, *Joh 14-16* (15:26, 16:13-15). - Jesu dåpbefaling, *Mt 28:18ff*.

Peters tale på Pinsedagen, især *Apg 2:33* (om Sønnen etter sin menneskenatur).

Guds vitnesbyrd, *1 Joh 5:4-12*.

Den apostoliske velsignelse, *2 Kor 13:13*, jf 1 Kor 1:3 o a (den apostoliske hilsen), 6:11, 2 Kor 1:3, Ef 2:18, 4:4-6, 5:18, 20, Gal 4:6, 2 Tess 2:13-17, Tit 3:4-6.

Den trinitariske oppbygning av menighetsbønnen i *Apg 4:24-31*, og av lovprisningen i *Ef 1:3-14* (jf v15ff). Og likeså hendelsen ved Cæsarea Filippi, *Mt 16*.

4. Underordningen i Treenheten

begrunner underordningen i kirken, Ef 5: 21ff. Guds gjerninger i skapelsen og i kirken skjer *ved Sønnen* eller *ved Ånden*. Denne uttrykksmåte viser til underordning, og *ikke til rangforskjell*, Joh 1:3, Kol 1:16, Ef 1:4, 2 Tess 2:13, jf Sal 33:6.

Sønnen er *av Faderen*, og derfor er også Sønnens gjerninger *av Faderen*, Joh 5:19. Ånden er *av Faderen og Sønnen*, og derfor er også hans gjerning *av Faderen og Sønnen*, Joh 16:13-15.

Gjerningene er ikke delt mellom Faderen og Sønnen og Ånden. Den gjerning som den ene personen gjør, tilkommer helt og fullt de andre to. Derfor kan Skriften på mange

steder tilskrive Guds gjerning en av personene uten å nevne de andre: Heb 1:10, 1 Kor 12:11.

Kristi i ord i *Joh 14:28* - at Faderen er større enn Sønnen, gjelder Sønnens fornedrelse etter sin menneskenatur. Dette forhold opphørte da han gikk til Faderen, jf *Joh 17:5*.

Skriftens ord og selvitnesbyrd åpenbarer Guds innerste vesen og hjertelag ”innenfra”. Og ordene lar oss tenke Guds tanker fra evighet om vår frelse og salighet (Luther. WA 21, 509f). Jf *Joh 3:16*, *2 Kor 5:18f*, *Ef 1:3-6*.

Fra bekjennesskriftene:

CA art 1. Apol 1.

Athanasianum, pkt 2 (25) – ”vi ærer èn Gud i Treenheten og Treènheten i enheten.”

Pkt 31 –Vår Herre Jesus Kristus er ”lik med Faderen etter sin Guddom, ringere enn Faderen etter sin manndom”.

313 **Hvorfor tror vi på den treène Gud, som unndrar seg alle forklaringer?**

SVAR: PÅ GRUNN AV BIBELENS VITNESBYRD FRA FRELSESHISTORIEN.

1 Mos 1:1-3 – I begynnelsen skapte Gud himmelen og jorden. Jorden var øde og tom, og det var mørke over det store dyp, og Guds Ånd svedde over vannene. Da sa Gud: ”Det bli lys!” Og det ble lys. Jes 9:6 – han kalles Under... Ord 8:23f – Fra evighet er jeg blitt til /.../ Da avgrunnene enda ikke var til, ble jeg født. Sal 99 (trinitarisk struktur).

Joh 1:1, 3, 14 – I begynnelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. /.../ alt er blitt til ved ham, og uten ham er ingenting blitt til av alt som er blitt til. /.../ Ordet ble kjød og tok bolig iblant oss. 3:16 – Så høyt har Gud elsket verden at han gav sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal fortapes, men ha evig liv (*1 Mos 22:2,12*). Rom 8:32a – Han som ikke sparte sin egen Sønn, men gav ham for oss alle. 1 Joh 4:9 – Ved dette er Guds kjærlighet åpenbart iblant oss at Gud har sendt sin enbårne Sønn til verden, for at vi skal leve ved ham. Joh 10: 25, 30 – De gjerninger som jeg gjør i min Faders navn, vitner om meg. /.../ Jeg og Faderen er ett.

Vår kjennskap til Gud er gitt med historien om Sønnens lidelse, død og oppstandelse, ”slik Skriftene har sagt”, *1 Kor 15:3*. Den er kjærlighetshistorien om brudgommen og hans kirkebrud, stadfestet av Gud med Kristi oppstandelse og bevitnet av mange øyenvitner.

Fra bekjennesskriftene:

”En gud er en som man venter seg alt godt av, og som en tar sin tilflukt til i all slags nød”, SK De ti bud, 2, 10, 18, 28.

De tre *trosartiklene* (Troen el Credo) avbilder hele den guddommelige natur, dens vilje og egenskaper. Gud har åpenbart sitt faderhjertes usigelige kjærlighets dypeste avgrunn. Han har skapt oss i den hensikt å ville forløse og helliggjøre oss, og etter å ha gitt oss alt i himmelen og på jorden, har han også gitt oss sin Sønn og Den Hellige Ånd for å bringe oss til seg ved dem. Ved Sønnen lærer vi Faderens kjærlighet og nåde å kjenne, liksom i et speil, for utenom ham ser vi ikke annet enn en vred og forferdelig dommer. Men vi kunne heller ikke vite noe om Kristus, om det ikke var åpenbart for oss ved Den Hellige Ånd. SK Troen, 64.

Hele Treenheten - Gud Fader, Sønn og Hellig Ånd, leder alle mennesker til Kristus. Han er den Livets Bok hvor vi bør søke vår evige utvelgelse. FC SD 11:66.

Om antitrinitarenes feiltagelser: Samme Ep 12:29, SD 12:37ff.

Ved evangeliet lærer vi Gud å kjenne uten loven, FC SD 5:22.

Den treène Gud bor ved troen hos dem som er blitt rettferdige ved Kristus og forsonet med Gud. FC SD 11:54. - Den som vet at han ved Kristus har en nådig Fader, han kjenner i sannhet Gud, CA 20:24, Apol 4:141. Men uten Helligåndens gjerning ved evangeliet, hadde heller ikke vi lært Kristus å kjenne, SK Troen, 65.

Denne tro som Gud virker ved sitt Ord, blir unnfanget i boten, når den forskrekkede samvittighet føler Guds vrede mot våre synder (ved loven), og søker syndenes forlatelse og frihet fra synden (ved evangeliet). Det fins ikke sann gudstro hvor mennesket søker glede i sine lyster og lever etter dem (i strid med Guds bud). Apol 4:142.

Den Hellige Ånd kaller oss ved Ordet og gir oss nåde, kraft og evne til å følge Guds vilje. Derfor skal vi være opptatt av å følge Guds vilje og ikke utforske dybdene i Guds skjulte forutviten, FC SD 11:33.

Vi griper Gud i tillit til ham og ingen annen, SK De ti bud, 13f. Slik er det Gud vil bli kjent og dyrket av oss, ved å motta hans velgjerninger på grunn av hans miskunn, og ikke på grunn av våre fortjenester, Apol 4:60. Den som tviler, lærer aldri hvem Gud er, samme 12:89.

Troen og Gud hører sammen, SK De ti bud, 3.

314 * **Hva menes med ordet "person", brukt om Den Hellige Treènhet?**

EN SOM ER TIL I KRAFT AV SEG SELV.

Joh 8:58 – JEG ER før Abraham ble til (2 Mos 3:14). Åp 1:8 – JEG ER A og O, sier HERREN Gud, den som er og som var og som kommer, den Allmechtige (jf v 4).

315 * **Hvordan lærer vi å kjenne "en som er til i kraft av seg selv"?**

SVAR: NÅR PERSONEN GIR SEG TIL KJENNE I ORD OG HANDLINGER. MEN KJENNSKAPEN ER ALLTID STYKKEVIS.

Joh 1:46b – Kom og se! 5:46 – Om dere trodde Moses, skulle dere tro meg, for om meg skrev han. 10:25 – De gjerninger som jeg gjør i min Faders navn, vitner om meg. Heb 1:1f – Mange ganger og på mange måter har Gud for lenge siden talt til fedrene ved profetene. I disse siste dager har talt til oss ved sin Sønn, som han har innsatt til arving av alt. Ved ham har han også skapt verdensaltet.

Guds *ordløse* tale er skaperverket. Guds *talte* ord er "Skriftenes" vitnesbyrd om Kristi person og verk. Guds *inkarnerte* ord er Kristus Jesus, som led, døde og oppstod, slik Gud hadde lovt.

Guds ord til menneskene gjør bruk av skaperverkets jeg – du – det-relasjoner. Men søker man Gud i den ordløse kommunikasjon, forblir Gud den ukjente, og mennesket like bundet til spekulasjoner om gud, mennesket og verden, og like bundet til selvforløsning på lovreligionens grunn.

Eksempler: Peters tale på Pinsedagen, Apg 2:14-36, og i Kornelius' hus, 10:34-43.

Til bibelstudium.

En rekke predikater betegner handlinger knyttet til Faderen, Sønnen og Helligånden, t eks kjenne, ville, lære, straffe, tale, osv: Mt 11:27, Joh 1:18, 14:26, 16:8, 17:24, Apg 28:25. Handlingene åpenbarer personene på en indirekte måte:

Faderen: 1 Mos 1:1, 3, Sal 33:6, Jes 44:24, 45:12, Rom 1:20, 1 Kor 8:6a.

Sønnen: Joh 1:3, 1 Kor 8:6b, Kol 1:16, Heb 1:12.

Den Hellige Ånd: 1 Mos 1:2, Sal 104:130, Job 26:13.

Fra bekjennesskriftene:

Før og etter sin fornedrelse, er Sønnen fullt og helt virksom i skaperverket. Etter opphøyelsen til Faderens høyre side, er han også fullt og helt virksom etter sin menneskenatur, FC Ep 8:16f, 7:101.

316 **Kan du forklare Guds Treenhhet?**

NEI, GUD ER EN UNDERFULL HEMMELIGHET. HAN LAR SEG IKKE FANGE AV VÅRE TANKER OM HAM.

2 Kor 5:19, 21 – Gud var i Kristus og forsonet verden med seg selv. /.../ Den som ikke visste av noen synd, har han gjort til synd for oss, for at vi skulle bli Guds rettferdighet i ham. Kol 2:9 – I ham bor Guddommens hele fylde legemlig. 1 Kor 2:10 – Ånden utforsker alt, ja, endog Guds dyphet. Sal 139:5 - En slik kunnskap er meg altfor underfull, den er meg for høy, jeg kan ikke begripe den. Apg 5:3f.

Rom 16:25-27 – Ham som har makt til å styrke dere ved mitt evangelium og Jesu Kristi forkyn- nelse, i følge åpenbaringen av den hemmelighet som har vært fortidd gjennom evige tider, men som nå, ved profetenes Skrifter og ifølge den evige Guds befaling, er blitt åpenbart og kunngjort til troens lydighet for alle hedninger, ham, den ene vise Gud, tilhører æren ved Jesus Kristus i evighetenes evigheter. Amen.

Sønnen åpenbarte Guds kjærlighet i Jesu skikkelse. Det gjorde da han ble menneske, gikk inn under Lovens forpliktelse og straff, og tok bort verdens synder. Denne åpenbaring er det Ånden forklarer for dem som hører evange- liet.

Sier jeg at ”jeg tror på Gud Fader, Sønn og Hellig Ånd”, sier jeg samtidig at ”jeg tror på den Gud som er meg nådig” kun for Kristi skyld.

Illustrasjon: Rom 3:21-26.

Anm. Guds vitnesbyrd lar oss kjenne Gud i Jesu persons hemmelighet, som led, døde og oppstod fra de døde på den tredje dag.

Apg 4:33. 1 Kor 15:15. Oppstandelsen stadfestet tre ting:

- (1) Gud er sanndru og trofast,
- (2) Jesus er Guds lovede Messias, sann Gud og sant menneske, og
- (3) med sin lidende lydighet har han oppfylt Guds lov i alle deler og i alles sted.

Oppstandelsen stadfester at Jesus Kristus er Guds rettferdighet og Gud en forsonet Gud. Kristus er Guds kjærlighetsgaved, gitt av nåde. Den tillitsfulle tro til ham har ham til gave som gjør all ting nytt. Vi har del i Guds rike allerede, men fullendelsen gjenstår, når Kris- tus kommer med den nye jord på den ytterste dag. (1 Kor 15:3, jf Abraham, 1 Mos 15:6, Rom 4, Gal 3).

Gud er den han er *før* vi lar oss forlike med ham, og *før* Gud tilregner oss Kristus til rett- ferdighet, og *før* vi lærer den treene Gud å kjenne. Evangeliet om rettferdiggjørelsen ved tro åpenbarer Den Hellige Treenhhet i hans underfulle kjærlighet (Mt 3:16f, Rom 1:16f). Med dette utgangspunkt begynner kjennskapet til åpenbaringsordets Gud. Inngangen be- står i det apostoliske og profetiske Kristus-vitnesbyrd fra Skriftens Herre. Han åpner Det gamle testamente for oss og lar oss kjenne Gud i hans selvhengivende kjærlighet i en kors-

festget Jesus. SÅ har Gud elsket verden... (Joh 3:16, 5:39, Apg 10:43, 1 Kor 2:1, 1 Joh 5:9-11).

Skal vi lære den eneste sanne Gud å kjenne, må vi betrakte ham i krybben, på korset, eller som den oppstandne, da han spurte disiplene, **Joh 21:5** - *Barn, har dere noe å ete?*

Gudsbildet trer fram av bibelordene, når vi lar oss veilede av Jesu lære fra Faderen (Joh 7), gitt kirken i og med apostelordet (Joh 17:20). I denne bibelmeditasjon trer bildet av Menneskesønnen frem. Vi ser med de fire evangelistene Jesu persons hemmelighet og istemmer apostelordets lære fra ham. Vi ser ham i påskeperspektivet, lært av ham, og ser ham ved Faderens høyre midt i den forsamlede menighet med forsoningens gaver. Troen får ny kraft og vi svinger oss høyt over skrekk og gru, lidelse og død. **Mt 16:16** – *Du er Kristus, den levende Guds Sønn.* **Joh 20:28** – *Min Herre og min Gud.* Jf 5 Mos 30:11f, 14. Rom 10:8, Fil 2:6f, Joh 3:13-15.

Til bibelstudium:

1 Kor 2:11, 1 Tim 6:16. Joh 1:18, 16:14, 17:20. Gal 4:4f, 3:13.

317 Vitner Det gamle testamente om Den Hellige Treenhhet?

JA, MEN IKKE SÅ TYDELIG SOM SKRIFTENE I NYTESTAMENTET.

1 Mos 1:1-3, 26– I begynnelsen skapte Gud himmelen og jorden. Jorden var øde og tom, det var mørke over det store dyp, og Guds Ånd svevet over vannene. Da sa Gud: Bli lys! Og det ble lys. /.../ la **oss** skape mennesker i **vårt** bilde. 3:22 – Mennesket er blitt som en av **oss** til å kjenne godt og ondt. 11:7. Jes 6:8 – Hvem skal **vi** sende, og hvem vil gå for **oss**? (Majestetsflertall.)

Det gamle testamente (GT) står i en forberedende posisjon til Kristus-åpenbaringen, og viser til en ”flerhet” i Gud - som regel *Gud, Ordet, Ånden*. Forskjellen mellom GT og NT beror på Guds inkarnerte Ord – Sønnen i Jesu skikkelse (Joh 1:14).

Eksempler:

De tre mennene som besøkte Abraham, 1 Mos 18:2. - Arons trefoldige velsignelse, til å ”legge Guds Navn på Israels barn”, 4 Mos 6:23-27. - Serafenes trefoldige Sanctus for Guds trone, Jes 6:2f.

Til bibelstudium:

Treenheten nevnt direkte, 2 Sam 23:2, Jes 42:1, 61:1, 63:8-10. Jf Sal 99.

Sønnen: Kristus og hans apostler viser med skriftbevis (GT) at Sønnen og Helligånden er *personer* i Gud:

Mt 22:41f = Sal 110. - Heb 1 = 2 Sam 7:14. Sal 2:7, 97:7, 45:7, 102:26-28, 110:1.

HERRENS engel (sendebud) ble identifisert med Gud, 1 Mos 48:15f, 2 Mos 3:1-15.

Den Hellige Ånd er omtalt som ”Guds Ånd” eller ”Ånden”. Ånden var og er Livgivere i skapelsen, 1 Mos 1:2, Sal 104:29f. Ånden dømte og straffet menneskeslekten, 1 Mos 6:3, talte gjennom David, 2 Sam 23:1-3, og ga det profetiske ord, 4 Mos 11:24 (de sytte eldste). Israels gjenstridighet gjorde Ånden sorg, Jes 63:10.

Anm. I Midtøsten var *majestetsflertall* ukjent i persisk tid (c 500-400 f Kr).

318 * Hvem er ”HERRENS engel” i Det gamle testamente?

HAN ER FADERENS ENBÅRNE SØNN AV EVIGHET, FØR HAN KOM I JESU SKIKKELSE.

Joh 8:18 – JEG ER, jeg som vitner om meg selv. Også Faderen som har sendt meg, vitner om meg. Joh 3:17, 6:29 og 57a, 7:29, 8:42 osv.

Fader-navnet minner oss om opphavet til vår frelse, og om kjærlighetens omkostninger (Joh 3:16, jf 2 Mos 22:1-19). Uten Åndens vitnesbyrd med Sønnens ord, er Guds underfulle kjærlighet ukjent for menneskene. Av fri vilje og for vår frelses skyld, var Sønnen Faderens sendebud, som bar seg selv fram til et eviggyldig offer for verdens synd.

Anm. Ordet "Fader" er brukt om en unik person, en som overstiger våre farsforestillinger. Derfor er "Abba" - far - bevart i Nytestamentet (Mk 14:36, Rom 8:15, Gal 4:6).

Til bibelstudium. Herrens engel

2 Mos 3:1-6. HERRENS engel i den brennende tornebusk, jf Kristi lidelse, Mt 16:16f, 21.

Samme person blir omtalt som "HERRENS engel", "HERREN" og "Gud": "Jeg er din fars Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud".

Herrens engel er *identisk med Gud og likevel er det en personflerhet i Gud*. (Samme forhold finner vi i 1 Mos 22:11-19 og 32:24ff, Hos 12:4f, Dom 6:11-23 og 13:2ff.)

Karakteristisk er fryktreaksjonen, så sterk at de var sikre på å dø, "for intet menneske kan se meg og leve", 2 Mos 33:20. Jf Jes 6:5, Esek 1:28, Dan 8:17, 10:9, Sal 66:3-5, 76:12 osv.

Herrens engel har *Guds egenskaper*: Allmektig, 1 Mos 18:14, og allvitende, 1 Mos 16:11f.

Til forskjell fra andre engler, er Herrens engel gjenstand for tilbedelse, Dom 13:16ff. Jf Åp 22:8f, Kol 2:18. Han er etter sitt vesen nådig, sendt for å bringe hjelp, 2 Sam 14:17, 20.

2 Mos 23:20ff. Herren lovte å sende sin engel til å gå foran og lede israelittene under ørkenvandringen. Samtidig blir Moses advart mot å være gjenstridig, "for mitt Navn er i ham", v 21. Han er sann Gud og samtidig en annen person i Gud. (Jf Jer 23:6)

NAVNET åpenbarer Gud i menneskehetens historie, og i hans ord og gjerninger gjennom frelseshistorien, Sal 23:3, 48:11, 83:17. 86:11.

Sal 110:1. "Herren sa til min Herre: Sett deg ved min høyre hånd" Davids sønn er Davids Herre, sann Gud og sant menneske. Jf Jes 11:1 og 10: Messias er den "kvist" som skal skyte fram av Davids ætt. Han skal bringe frelsen, og Guds Ånd skal hvile over ham. Men samtidig er kvisten et "rotskudd" (v 10), det vil si roten eller opphavet til Davids ætt. Davids avkom er Davids opphav, sann Gud og sant menneske! Han er Gud og samtid en av flere personer i Gud.

Jes 63:9. Herrens engel er "*hans åsyns engel*", som betyr to ting: Han ser Gud åsyn til åsyn (jf Mt 18:10), og Guds kraft er virksom i hans ord, adferd og undergjerninger (jf velsignelsen, 4 Mos 6:24ff, 2 Kor 4:6).

Dan 7:9-14. "Mens jeg så på, ble tronstoler satt fram" osv. Den gamle av dage og *Menneskesønnen* er Gud og samtidig to personer i Gud. Menneskesønnen er overgitt "herredømme og ære og rike", og derfor to tronstoler.

Når Jesus brukte tittelen "Menneskesønnen" om sin person, sa han to ting: Jeg er sann Gud og sant menneske, og den som skal gjøre slutt på verdensrikenes og dyrets forferdelige herskemakt (Joh 12:31, 16:33, Åp 12).

Mal 3:1. Herrens engel er ”*paktens engel*”, og dermed Mellommannen da Sinai-pakten ble opprettet (jf Gal 3:19). I GT omtaler Gud templet som ”*mitt hus*”. Det er *Herrens* tempel. Paktens engel er *Herren* som brått skulle komme til ”*sitt*” tempel, til paktens engels hus. Han er Gud og samtidig uttrykk for personflerhet i Gud. Og videre i kapitlet framgår det at han er den *Messias* som skulle *rense og gjenreise* templet i Guds folk. Også da er paktens engel Mellommannen.

I Mt 21:12f kaller Jesus templet for ”*mitt hus*». Og i Joh 2:13-22 sidestiller han sitt legemes tempel med det som tilhører min Far (ordet hus står ikke i grunnteksten). Guds tempel i Jesu skikkelse er kommet for å gjøre Guds folk til sitt legemes tempel i denne verden, det vil si den Kristus-virkelighet hvor Gud tilbes i Ånd og sannhet. Døperen Johannes sa om Jesu person at han ”er sterkere”, Mt 3:11f.

OM TREÈNHETEN I TROSARTIKLENE

---

319 Hva handler trosartiklene om?

TROSARTIKLENE HANDLER OM ÅPENBARINGSORDETS GUD I EN BEVITNET HISTORIE.

Sal 77:15 – Du er den Gud som gjør undere, du har vist din kraft blant folkene. 111::3-5 – Hans verk er høyt og herlig, hans rettferd varer til evig tid. Han har skapt et minne om sine undere, barmhjertig og nådig er HERREN. Han gir mat til dem som frykter ham, og kommer sin pakt i hu til evig tid.

Den levende Gud er åpenbaringsordets Gud. Jesus Kristus er Guds veldige Sønn og mellommannen for skapelse og gjenløsning. Han «*bærer alt ved sitt mektige ord*» (Heb 1:3) - usynlig i skaperverket, og nærværende og virksom med sitt ord i frelsens historie og i den forsamlede menighet.

Bibelhistorien handler om løftet til Abraham og Israels redning, om løftets fornyelse ved profetene, og oppfyllelsen i tidens fylde, da Gud sendte sin Sønn, ”*født av en kvinne og født under loven, så vi kunne få barnekår*” (Gal 4:4).

Av Jesus-historien lærer vi den *gode* Skaperen å kjenne som tre personer i Guddommens underfulle enhet – Den Hellige Treénhet.

Hva trosartiklene omhandler, kan beskrives slik (e Luther, Bekenntnis 1528, 21-38):

- Første trosartikkel - om skapelsen, handler om Faderen, som gir seg til kjenne med himmel og jord og alle skapninger, for at de skal være menneskene til nytte og gagn. Men denne gaven ble mørklagt og ubrukelig ved Adams fall.
- Andre trosartikkel – om gjenløsningen, handler om Sønnen som fornedret seg selv i Jesu tjenerskikkelse til vår frelse, og i all sin gjerning åpenbarte Faderens kjærlighet, visdom og evige rettferdighet.
- Tredje trosartikkel – om helliggjørelsen, handler om Den Hellige Ånd, som med Kristi ord som høres, gir seg til kjenne med all sin hjelp til trøst og glede. Med evangeliet og sakramentene som midler, kommer han Guds

ords hørere til hjelp, innprenter Kristi fortjeneste i oss, og lar frelsen bli til nytte i oss.

320 **Hva bekjenner vi med trosartiklene om den treene Gud?**

VI ISTEMMER DEN KUNNSKAP SOM ÅPENBARINGSORDETS GUD GIR OM SITT VESEN OG SINE VELGJERNINGER, OG OM PERSONENES ULIKHET I DERES VESENENHET OG GJERNINGER.

2 Kor 13:13 – Vår Herres Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den Hellige Ånds samfunn være med dere alle! Ef 4:4-6 – Ett legeme og én Ånd, liksom dere også er kalt med ett håp i deres kall. En Herre, én tro, én dåp, én Gud og alles Fader, som er over alle, ved alle og i alle. Jf Ef 1:3-13.

Guds åpenbaringsord begrunner kunnskapen om personenes ulikhet og vesensenhets. Guds underfulle kjærlighet gjør verdens visdom til dårskap for Gud (1 Kor 1-2).

Troen bekjenner Ham som har talt til fedrene ved profetene, og som ble menneske i Jesu tjenerskikkelse. Lydig til døden, var han lovens oppfyller og Guds syndebærer i alles sted. Gjennom ham lærer vi Gud å kjenne i hans visdom, slik Skriften vitner om ham:

Til bibelstudium:

- *Gud er kjærlighet.* Den kan bare finne sted mellom *personer*. 1 Joh 4:8, 16.
- Faderen er *opphav*. Sønnen er *født* av Faderen fra evighet. Ånden *utgår* fra Faderen og Sønnen. Derfor er Ånden Faderens Ånd (Mt 10:20) og Sønnens Ånd (Gal 4:6). Sal 2:7b. Joh 14:26, 15:26, 16:7, 20:22. Jes 11:4. 2 Tess 2:8.
- Sønnen i Jesu skikkelse er *veien* til Faderen. Ett med Faderen, har han vist oss Guds selvhengivende kjærlighet i sin lidende lydighet. Mt 11:25. Lk 10:21. Joh 14-16, jf 3:16.
- Ånden taler *Sønnens ord fra Faderen i Jesu munn*. Joh 16:13f. Jf Ef 2:19ff.

Forskjeller mellom personene berører ikke Guddommens vesen (natur).

De er *av samme vesen* (homoousios). Ingen er skapt, og ingen er hverken før eller senere, eller større eller mindre enn de andre. Det ene guddomsvesen *gjennomtrenger* helt og udelt hver og en av de tre personene i Gud. Joh 14:11, 17:21.

De er *like store og like evige* i samme guddommelige enhet, og derfor skal Treenhets æres i enheten, og enheten i Treenhets.

Samtidig må vi holde fast ved Skriftens ord, at hverken Faderen eller Ånden, men *Sønnen ble menneske*. Derfor lærer vi den eneste sanne Gud å kjenne i Sønnens underordning under Faderen, og i Den Hellige Ånds underordning under Faderen og Sønnen.

Fra bekjennelsesskriftene:

Athanasianum, pkt 22: ”Den Hellige Ånd er av Faderen og Sønnen, ikke virket, heller ikke skapt, heller ikke født, men den som utgår” (den utgående).

Da konsilet i Toledo (år 589) tilføyde ”og Sønnen” – *filioque* – i den nicenske bekjennelse, var saken gammelt nytt. Kristne har alltid trodd Åndens utgang fra Faderen og Sønnen.

Vår frelse og evige salighet står og faller med Guds Treenhets. Ingen blir frelst som fornekter Den Hellige Treenhets (Athanasianum). Målet er hverken kirken, frelsen eller troen, men **å få skue** den sanne Gud Fader, Sønn og Hellige Ånd.

321 **Er også Sønnen skaper, og Helligånden skaper?**

JA. FADEREN OG SØNNEN OG HELLIGÅNDEN ER TRE PERSONER I DEN ÈNE GUD, SOM ER SKAPEREN AV HIMMEL OG JORD.

1 Mos 1:1-3 – I begynnelsen skapte Gud himmelen og jorden. /.../ og Guds Ånd svedde over vannene. Da sa Gud: Det bli lys! Og det ble lys. Joh 1:1-3 – I begynnelsen var Ordet og Ordet var hos Gud og Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. Ved ham er alt blitt til og uten ham er ingenting blitt til av alt det som er blitt til. Kol 1:16 – Ved ham ble alt skapt i himlene og på jorden, det synlige og det usynlige, troner, herredømmer, makter og myndigheter. Alt skapt ved ham og til ham. Joh 6:63 – Det er Ånden som gjør levende /.../ De ord som jeg har talt til dere, er Ånd og liv.

Personene i Treènheten handler hver på sin måte - ikke atskilt, men i den orden som kjennetegner personene i Treènheten: Ånden vitner med ord fra Sønnen og Faderen. Faderen er ikke Gud Fader i og for seg, men ”*Gud Fader-med-Sønnen*” og med skaperverkets gjenløsning som mål.

Eksempel: Joh 5:19-21. Det er forskjell mellom personene, men samtidig kan ikke Sønnen gjøre noe av seg selv. Det betyr ikke at han har mindre makt, men at han er av samme guddommelige vesen som Faderen. De tre personene i Guddommen er like evige, like store, like allmektige. Alt hva Faderen gjør, det gjør også Sønnen som Gud og menneske.

Det strider mot Guds ord å splitte Jesu Guddom og manndom, og si at det og det gjør han som Gud, men det og det som menneske. Kristus var sant menneske uten synd, og derfor hadde døden ingen makt over ham. Han døde som Guds rene Lam og verdens syndebærer.

Kristi *guddomsnatur* kunne ikke dø, for Gud er udødelig. Men Kristus er sann Gud og sant menneske *forent i samme person*.

Med sin *menneskenatur* kunne han gjøre det som Gud ikke kan, nemlig lide og dø. Derfor er det sant at Gud som ikke kan dø, han døde da Jesus døde, for han er gudmennesket i en og samme person.

Med sin *guddomsnatur* kan han gjøre det som er umulig for mennesker. Han beseiret Guds fiendemakter på korset og oppstod legemlig fra de døde.

Til bibelstudium:

Det er i samsvar med bibelsk talemåte å *tilskrive hver av personene bestemte gjerninger*, f eks Faderen skapelsen, Sønnen gjenløsningen og Ånden helliggjørelsen (el kirkens samling og opprettholdelse). Slike talemåter handler ikke om personene ”innad” i Treènheten, men om Treènhetens gjerninger ”*utad*”, i forhold til skapelsen og kirken (Guds frelseshushold).

Guds nærvær i himmelen muliggjør hans virksomme nærvær i hans skaperverk og kirke på jorden. Dette virksomme nærvær skjer i tid (historien) og rom (allestedsnærvær el ubikvitet).

Faderen - altets *opphav* og *frelsesverkets mål*, 1 Kor 8:4-6, 15:28, Fil 2:11. Faderen bli, blir tilskrevet skapelsen og opprettholdelsen, Sal 33:6, Kol 1:15f, Heb 1-2.

Sønnen – *mellommannen* for skapelse og gjenløsning. Han er av samme vesen som Faderen og tjener ham, 1 Kor 11:3. Sønnen blir tilskrevet skaperverkets gjenløsning, Joh 1:14, 1 Tim 2:5f, Heb 1:2f.

Ånden – *hjelperen og trøsteren*, av samme vesen som Faderen og Sønnen.

Like fullt er Guds gjerninger utad felles for de tre personene i Guddommen. Derfor taler Skriften også på en annen måte, når den tilskriver Treènheten både skapelsen, gjen-

løsningen og helliggjørelsen: Job 33:4, Sal 33:6. Lk 4:18, Joh 1:3. 1 Kor 1:2, 30, 2 Kor 5:19, Kol 1:16, 2 Tess 2:13, Heb 1:10, osv.

Eksempler på Åndens gjerning:

Ananias bekreftet indirekte med sin løgn at Den Hellige Ånd er sann Gud, Apg 5:3f. - De troendes legemer er Guds tempel, for *Den Hellige Ånd bor i dem*, 1 Kor 3:16.

I sin gjerning tjener Ånden både Faderen og Sønnen, og blir tilskrevet *troen og de troendes fornyelse*, Joh 16:8-14, Rom 8:15f.

Ånden er *Talsmannen* (parakleten), dvs en trøster, hjelper og advokat: Joh 14:16, 26, 15:26, 16:7.

Ånden *vitner*, Joh 15:26, 1 Joh 5:6, Rom 8:16. - Ånden *påminner*, 14:26 (apostlene), 1 Kor 2:11ff, 1 Joh 2:20, 27 (salvelsens Ånd). - Ånden *overbeviser*, 16:8. - Ånden *veileder*, 14:26 og 16:13 (apostlene), 1 Joh 2:27. - Ånden *herliggjør* Kristus, 16:14. - Han *går i forbønn*, Rom 8:26. - Han *beslutter*, Apg 13:2 etc (om Pauli kall og utførelse av apostolatet). - Han *blir bedrøvet*, Ef 4:30. - Han oppreiser fra de døde og *levendegjør*, Rom 8:11.

Fra bekjennesskriftene:

”Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds Guddom er én, herligheten like stor, majesteteten like evig /.../ Likesom Faderen er allmektig, er Sønnen allmektig, Den Hellige Ånd allmektig”, Athanasianum pkt 6 og 13.

322 **Hvordan er personene i Den Hellige Treenhhet virksomme ved Ordet?**

GUDS ÅPENBARINGSORD LAR OSS KJENNE ”FADEREN SOM HAR SKAPT MEG, SØNNEN SOM HAR GJENLØST MEG, OG ÅNDEN SOM HELLIGGJØR MEG”. (ST BASIL)

Dette årsak-virkning-forhold berører ikke Guddommens natur. Derfor æres Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, ”*som i begynnelsen, så nå og alltid, og i all evighet*”.

Fra bekjennesskriftene:

Om Guds vesen og egenskaper:

Gud er *evig og uforanderlig* i sin vilje og i sitt vesen. Han kan ikke fornekte seg selv. Om Guds barn snubler og faller ut av troens lydighet, kaller han dem igjen ved Ordet til omvendelse for å vise dem sitt faderhjerte. FC SD 11:75.

Gud er den *eneste evig gode*, som hjelper deg og overøser deg med alt godt, SK De ti bud 15. Gud er den evig uuttømmelige kilde, samme Fadervår 56. Hans navn er (på flere språk) avledet fra ”god”, samme De ti bud 25.

Guds *allmakt* fyller himmel og jord, og i den er Kristus etter sin menneskenatur *virkelig* (realiter) innsatt. Det er skjedd uten sammenblanding eller utligning av naturene i deres vesen og vesensmessige egenskaper. FC Ep 7:12, SD 7:95, 8:28-30.

Guds *allestedsnærvær* omfatter alle skapninger, og især de troende og hellige, samme FC SD 8:68 (sit Kol 2:9, 3, Mt 28:18). Gud kan være nærværende på mange måter – ikke bare ”lokalt” eller ”romlig”, samme Ep 7:14, SD 7:97.

At Gud bor med *sitt vesens rettferdighet* i de troende, må ikke forveksles med *troens rettferdighet* – den Paulus kaller ”Guds rettferdighet”. Det er her tale om det Guds nærvær som *følger etter* troens rettferdighet, det vil si etter synderens frifinnelse kun på grunn av Kristi lidende lydighet. FC SD 3:54. Gud selv – og ikke bare hans gaver, bor

i de troende, samme Ep 3:18, SD 3:65. Dette nærvær betyr ikke at Gud er legemlig eller personlig forent med dem, samme 8:70.

Denne verdens ånder og lærde til sammen har ikke så mye *visdom* ”som den guddommelige Majestet har i hans lillefinger”, SK Nattverden, 12.

Kristologi: Sønnen, som er sann Gud med Faderen og Den Hellige Ånd, har i tidens fylde opptatt menneskenaturen i forening med sin *person*. Han er sann, evig Gud, født av Faderen fra evig tid av, og til samme tid sant menneske, født av den høylovede Jomfru Maria. Samme 8:6.

Kristi person er ikke delt (mot Nestorius), men forener begge naturers egenskaper i et virkelig fellesskap, og det uten sammenblanding og forvandling. Han er og blir i all evighet Guds Sønn og menneske i en udelt person.

Nest etter Den Hellige Treenhet er dette den høyeste hemmelighet i himmel og på jord, og vårt eneste grunnlag for tro, liv og salighet, FC Ep 8:18 (1 Tim 3:16), SD 8:33.

Guds gjerninger lar oss kjenne Ham som vår Skaper, Herre og Gjenløser:

Gud er Skaperen.

Hva det betyr, se SK Troen 13-16 (jf forkl 1 trosart).

Guds forutviten betyr ikke at Gud er syndens skaper eller årsak, CA 19, Apol 19. Også etter syndefallet er Gud Skaperen av mennesket til legeme og sjel, men ikke av vår arvesynd. Den er satans verk. Samme SD 1:38, 40f.

Gud er HERREN.

Vi skal frykte Gud og tro at vi for Kristi skyld har en forsonet Gud, og vi skal med sikkerhet vente Guds hjelp når vi røkter vårt kall og legger vinn på gode gjerninger etter De ti bud (jf forkl til 1 bud). Dette er den kristne fullkommenhet og sanne gudsdyrkelse, CA 28:49, Apol 4:8, 88, 130, SK De ti bud 4, samme Troen 19.

Vi skal ikke forakte Gud, men frykte ham, for Gud vil ikke la det være uhevnet, om man vender seg bort fra ham, samme De ti bud 34.

Troen frykter og elsker Gud med gjerninger etter ”den første tavle”, som går ut over ytre, borgerlige gjerninger som fornuften kan utføre i noen grad, Apol 4:8.

Troen er den tilbedelse som mottar Guds velgjerninger – ikke på grunn av våre fortjenester, men på grunn av hans miskunn, Apol 4:49, 60.

Den gudsdyrkelse som skjer ved troen, skjer ikke fullkomment i dette liv. Guds fiendemakter - djevelen, verden og vårt eget kjød - stritter imot. Derfor må vi alltid ”ligge Gud i øret”. Vi må be ham gi, bevare og øke vår tro og lydighet mot De ti bud, og ta bort alle hindringer. SK Fadervår 2.

Vi trenger alltid Guds miskunn, selv når vi gjør gode gjerninger, Apol 4:322-334.

Gud er Gjenløseren.

Gud gjør sin ”fremmede gjerning” for å komme til sin ”egentlige gjerning”. Når Gud forferder, vil han skape rom for trøsten og levendegjørelsen, Apol 12:51-53, 158-161 (eks Job m fl). Gud vredes på dem som stoler på noe annet enn ham, og er nådig mot dem som stoler fullt på ham, SK De ti bud 32.

Gud *fordømmer synden i hele boten* – i angeren og livets forbedring, så både anger, tro og gode frukter mildner straffer og ulykker, offentlig og privat, Apol 12:164-166.

Guds visdom er større enn verdens visdom.

Evangeliet om Guds barns evige og frelsende utvelgelse lar oss ære Gud fullt og helt, for han har frelst oss kun av barmhjertighet, uten noen vår fortjeneste, FC SD 11:87 (Ef 1:5f), og gir mer enn noen kan fatte, SK Fadervår 56.

Kristentroens innhold er ingen konklusjon på menneskers tankerekker. Troen må læres av Den Hellige Ånd ved evangeliet, som lar oss kjenne Gud i Kristi velgjerninger og fortjeneste *for oss*. Ordet om Kristus og ham korsfestet (1 Kor 2:2) lar oss se hvordan Gud gir seg helt til oss med alle sine gaver og sin allmakt. Det gjør han for å hjelpe til å holde De ti bud og elske dem alle, og ha vår glede i dem. SK Troen 69.

Den verste *avgudsdyrkelse* søker hjelp, trøst og frelse i egne gjerninger, som om Gud skulle stå i gjeld til oss, SK De ti bud 22f. Noen gjør mammon til sin gud, samme 6. Andre setter sin lit til helgener, påkaller dem og ber til dem, Apol 21:11. Paven agerer gud og herre over kirken og den hele verden, samme 7/8:23, SA B 4:4, 13.

323 * Hva er forholdet mellom trosartiklene?

GUD ER ÈN, OG DERFOR ER DE TRE PERSONER VIRKSOMME I SKAPELSEN, GJENLØSNINGEN OG HELLIGGJØRELSEN.

Ef 2:18 – ved ham adgang til Faderen i en Ånd. Joh 14:6b – Ingen kommer til Faderen uten ved meg.

Personenes verk i Tre-enheten skal hverken blandes eller skilles. Første trosartikkel stiller *frelsens mål* i sentrum. Andre trosartikkel stiller *frelsens grunn* i sentrum. Tredje trosartikkel stiller *frelsens virkning* i sentrum.

Prioritet har Første artikkel. Ved Sønnen og Ånden har vi adgang til Faderen, som er opphavet til skapelse og gjenløsning. Faderens mål gir mening til andre og tredje trosartikkel.

Til bibelstudium: Ef 3:12. Joh 10:7-9, 14:5-12. Rom 5:1f, Heb 4:16, 10:19f.

Fra bekjennesskriftene: SK Troen, 63-66.

324 Hva kjennetegner forførelsens gudsbilde?

FORDEKTHETEN.

Mt 4:1-11.

Forførelsen smigrer menneskets trang til egenrettferdighet og bekrefter dets behov. Virkningen er bekvemme alternativ til frelseshistoriens hellige og nidkjære Gud, som har forsonet verden med seg selv i Kristus Jesus.

Fordektheten skiller Åndens gjerning fra Kristi lære, gitt kirken i og med apostelordets lære. Med falsk åndelighet opptrer predikanten i Åndens sted, og likeså den nattverdfeirende menighet i Kristi sted. Skillet tilsløres med ord om tilstrekkelige enighet og tilnærming i læren, men fordektheten avsløres med det apostoliske ord.

Under skinn av kristentro og kirkelære, vil en indre, umiddelbar gudskunnskap med stor konsekvens forvrengte den nytestamentlige tro. Da fremstår kirken i et rollespill som allmenreligionens banebryter og fortropp, men med tapt troverdighet.

Anm. Forførelsens gudsbilde er en satanisk konstruksjon. Det er forestillingen om den snille og føyelige guden, som tilfredsstillter menneskelige drømmer og behov, slikt som velferd, lykke, helse, rikdom, berømmelse og åndelig framgang. Og det er forestillingen

om guden som oppfyller drømmen om massenes tilstrømming og det harmoniske fellesskap, som om menneskers visdom er like stor som hans (1 Mos 3:1ff).

Djevelen kalles "denne verdens gud", 2 Kor 4:4, på grunn av sin makt over enkeltmennesket og sin innflytelse i denne verden.

325 **Hva er vantroens alternativ til troen på Den Hellige Treenhhet?**

VANTROENS ALTERNATIV ER EN SELVBEKREFTENDE ILLUSJON: Å DYRKE SKAPNINGEN FRAMFOR SKAPEREN.

Rom 1:25 – De byttet Guds sannhet bort mot løgn, og dyrket og tjente det skapte i stedet for Skaperen. Joh 14:6 – Jesus svarte: "JEG ER veien, sannheten og livet. Ingen kommer til Faderen utenom meg. 1 Joh 2:23 – Hver den som forneker Sønnen, har heller ikke Faderen. Den som bekjenner Sønnen, har også Faderen.

Guds åpenbaringsord gjennom bibelhistorien tvinger oss til den konklusjon, at de som forneker den treene Gud, går fortapt i sine illusjoner.

Fra bekjennelsesskriftene:

"Dette er den felles kristne tro: Den som ikke oppriktig og fast har denne tro, kan ikke bli salig", Athanasianum, pkt 40.

ADVARSLER MOT VILLFARELSER, F EKS

- At det er nok å tilbe sin gud «i naturens kirke» (almenreligiøsitet).
- At Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd er tre guder med ulik rang (polyteisme: tro på mange guder).
- At det egentlig ikke er tre personer i den ene Gud, men at Gud viser seg fra tre sider eller i tre dimensjoner, lik en skuespiller i tre roller (modalisme, av modus: måte. Denne villfarelse fra 200-tallet er vanlig i vår tid).
- At hverken Sønnen eller Ånden er like evig, stor og mektig som Faderen (man betrakter Faderen som den virkelige Gud).
- At Sønnen ikke er født av Faderen fra evighet, men skapt (arianisme, e presten Arius på 300-t).
- At Ånden er en upersonlig kraft (dynamisme, e dynamis: kraft. En villfarelse fra 200-t som forneker både Sønnens og Åndens guddom).

OM "TROEN": GUDS TRO - KIRKENS TRO, MIN TRO

326 **Hva sier kristne om åpenbaringsordets Gud når vi bekjenner troen på ham?**

VI BEKJENNER AT VI HAR LÆRT GUD Å KJENNE I EN BEVITNET JESUS-HISTORIE OM HANS PERSON OG VERK, SLIK SKRIFTENE HAR SAGT. GUD KOMMER TIL OSS MED SITT VIRKSOMME ORD, SÅ DEN SOM HØRER OG TAR VARE PÅ DET, KOMMER TIL TROEN.

Sal 31:16 – Herre, jeg setter min lit til deg, jeg sier: "Du er min Gud." Joh 17:3 – dette er det evige liv, at de kjenner deg, den ene sanne Gud, og ham du utsendte, Kristus Jesus. Rom 1:4 - med kraft bevist å være Guds Sønn /.../ ved oppstandelse fra de døde. 1 Kor 15:1-5 – Jeg min-

ner dere, brødre, om det evangelium som jeg forkynte dere, det dere har mottatt og står på. Ved det blir dere frelst, om dere holder fast ved det ord som jeg forkynte - så sant dere ikke forgjeves er kommet til tro. I min grunnleggende undervisning overga jeg dere det jeg selv har tatt imot, at Kristus døde for våre synder, slik Skriftene har sagt, at han ble begravet, at han stod opp den tredje dag, slik Skriftene har sagt...

Heb 11:1 – Troen er *full visshet* om det som en håper, *en overbevisning* om ting en ikke ser. (Rom 4:21f) 2 Tim 1:12 – Jeg vet på hvem jeg tror...

Kirkens tro er ingen trosforestilling eller idé, men begrunnet i underfulle kjensgjerninger, ”slik Skriftene har sagt”. Gud er trofast og troverdig.

Evangelistene og apostlene nøye med detaljene i det de fortalte og skrev ned om Jesus, og særlig omstendighetene rundt Jesu død, begravelse og oppstandelse. Årsaken er Guds løfter oppfylt i *bevitnede* hendelser i et *virkelig* menneskeliv.

Eksempler:

Abraham trodde Herren, 1 Mos 15:6. - *Davids* tillit til HERREN, 1 Sam 17 (merk v 37, 45-47). - *Høvedsmannens* tillit til Jesus, Mt 8:5-13 (merk Jesu ord, v 10: ”stor tro”). - *Den kananøiske kvinnes* tillit til Jesus, Mt 15:21-28 (merk Jesu ord, v 28: ”din tro er stor”).

Anm. Tro og viten.

Evangeliet *skiller ikke tro fra viten*. Tvert imot. Jesus-beretningene gir detaljert og fakta-basert *vitnen* om den levende Gud, og troen stoler på ham som ikke ses, Heb 11:1. Åpenbaringsordets Gud er enestående. Det er også kirkens tro. I den skarpeste motsetning står alle antagelser og spekulasjoner, begrunnet i observasjon og føleri. Jf 1 Kor 15:3f.

327 **Hva sier du om deg selv med ordene ”jeg tror”?**

JEG BLIR IKKE FRELST VED ANDRES TRO, ELLER AV EGEN FORNUFT ELLER KRAFT. JEG ER KOMMET TIL TRO FORDI GUD TALER TIL MEG GJENNOM PREKENEN I KRAFT AV KRISTI ORD. KUNNSKAPEN FRA GUD LAR MEG KJENNE HAM. DERFOR ER JEG EN JESU KRISTI DISIPPEL OG STOLER PÅ GUDS VELGJERNINGER I JESUS, GITT MEG I MIN DÅP..

Sal 46:2 – Gud er vår tilflukt og styrke. Mk 16:16 – Den som tror og blir døpt, skal bli frelst. Rom 6:3 – alle vi som ble døpt til Kristus Jesus, ble døpt til hans død /.../ for at vi skal leve det nye livet, likesom Kristus ble reist opp fra de døde ved Faderens veldige kraft. Hab 2:4 – Den rettfærdige skal leve av tro. Rom 10:9 – Om du med din munn bekjenner Jesus som HERREN, og i ditt hjerte tror at Gud har oppreist ham fra de døde, skal du bli frelst. Ef 3:14-17, 4:20f.

Troen omfatter all den basisviten som *åpenbaringsordets Gud* gir om seg selv, mennesket og verden, og takker og lover ham, tjener og lyder ham.

Guds åpenbaringsord utfyller ikke ”huller” i menneskets viten, men *overstiger* tankens muligheter med en *omfattende* viten i en *bevitnets* historie.

Eksempel: Jesu lignelse om brudepikene, Mt 25:8-12.

Anm. Forskning bringer ny viten om den ”synlige” verden, som for det meste er usynlig for våre øyne. I Bibelen er den ”usynlige”, himmelske verden aldri forbundet med vår empiriske verden. (Wigen s 303).

Til bibelstudium: Troens art og gjenstand

(a) Troens art

Med evangeliet som middel, virker Gud tillit til Jesu Kristi person og verk: Joh 1:29, 1 Tim 2:5f. Derfor er troen *tørst* eller *lengsel* etter ham, og *tilflukt* til ham: Jes 55:6, Sal 42:2f, 73:28. - Joh 3:14f, 17. - Rom 10:10, Gal 2:16, Ef 2:8. Apg 4:11f, 13:38f..

Ha fast tillit til, stole på: Lk 18:9, Mt 27:43. Heb 3:6, 14, 11:1. 2 Kor 9:4 og 11:7. Fil 3:12. Jf Sal 2:12, 39:7, Esek 19:5, Mi 5:7.

Være helt viss på, være helt overbevist om: Lk 1:1. Rom 1:1-4, 4:21, 14:5 og 14. Kol 2:2, 1 Tess 1:5. Heb 6:11, 10:22.

Troens kamp: 1 Tim 6:12, Ef 6:16, 1 Tess 5:8 og 1:3.

Troens frimodighet: Ef 3:12f. 1 Joh 2:28, 3:21, 4:17, 5:14. Heb 3:6, 4:16, 10:35.

Å være trygg og ved godt mot: Mt 9:2, Mk 6:50. 2 Kor 5:8.

Å prise seg lykkelig: Rom 5:2f.

Å ta vare på Kristi ord: Joh 8: 8:51, 14:23, jf Lk 11:28.

Å bekjenne, bekrefte, stadfeste, bevitne: Joh 3:33. Ef 1:13f, 2 Kor 1:21f, Rom 8:16.

Johannes beskriver troen med billedlige ord: *Å tørste, drikke, spise, bli fylt, komme.* Joh 4:14, 6:35, 51, 7:37, 14:6, Åp 21:6.

Troens motsetning er vantro, uttrykt i tvil og lignende: Rom 4:20, Jak 1:6, Mk 11:23.

(b) Troens gjenstand

er Kristus Jesus, det Guds rene Lam som tok bort verdens synder. Han har oppfylt Guds lov i alle deler og er menneskets eneste grunn til frifinnelse og nytt liv hos Gud: Mt 5:17, Joh 11:25. Rom 10:11. 1 Pet 2:6ff.

De hører sammen – å stole på Guds nådeløfter i Kristus, og å holde hans ord og løfte for sant. Da taler vi om kristentroen i omfattende mening- både kunnskap, tilslutning og kjennskap: *Tilslutning*, 1 Joh 5:1. *Kjennskap*, Jes 53:11. Joh 17:3. Fil 3:8f. *Tillit*, Joh 3:36.

Fra bekjennelsesskriftene: Om troen.

CA 4: Den tro som Gud regner til rettferdighet for seg, tror ”at de blir tatt til nåde, og at syndene blir forlatt for Kristi skyld, han som ved sin død har godtgjort for våre synder.”

Apol 4:89: Troen omfatter Kristus. Det er ham – Den Rettferdige - Gud tilregner troen. Det gjør Gud av nåde. Uten vederlag fra vår side, erklærer Gud troen for vår rettferdighet, Rom 4:4f.

Troen gjenstand er ikke bare historiske hendelser, men også frukten av dem, dvs syndenes forlatelse. Apol 4:113-114 (e tysk tekst): «*Det er ved troen alene /.../ vi mottar syndenes forlatelse, for løftet kan bare mottas ved tro. Det er nemlig troen som i egentlig mening holder løftet for sant. Det er denne tro Skriften taler om. Og fordi den mottar syndenes forlatelse og forliker oss med Gud, må vi først bli regnet som rettferdige ved denne tro for Kristi skyld, før vi kan elske og holde Loven, selv om kjærligheten nødvendigvis må følge etter.*» (Jf Apol 4:49-56, 101f)

Troen er ikke bare en passive kunnskap, men også lydighet mot evangeliet. Troen er ”*en tillit i viljen, dvs. den består i å ville og å motta det som blir tilbudt i løftet - forlikelsen og syndenes forlatelse*”. (Apol 4:304, 307-308, SK De ti bud, 14)

Troen er ingen uvirksom tanke, men *Den Hellige Ånds verk*, og den befri fra døden og føder nytt liv i hjertet. (Apol 4:64, 125)

Troen er *Guds gave*, som bys oss *ved evangeliet og sakramentet*, og legger den i våre hjerter. (Apol 13:19f, SK Troen, 38)

Ved troen får vi *et annet, nytt og rent hjerte*, og Gud anser oss helt og holdent rettferdige og hellige for Kristi skyld. Guds tilregnede rettferdighet er således en *virkelig* rettferdighet (= Kristus/Guds rettferdighet), som gjør oss godtatt av Gud, og bringer Den Hellige Ånd med de frukter som følger etter. (Apol 4:113-116, SA C 13:1 (Apg 15:9))

Ved Troens lære (de tre trosartiklene) ”får vi lyst og kjærlighet til alle Guds bud, for her ser vi hvordan Gud helt og fullt gir seg til oss med alt hva han har og kan, /.../ Faderen med alt han har skapt, Kristus med alle sine gjerninger, Den Hellige Ånd med alle sine gaver”, SK Troen 68f.

Rettferdiggjørelsen ved tro omfatter ikke alt som hører med til omvendelsen, men kun Guds nåde, Kristi fortjeneste og troen som mottar evangeliets løfteord. (FC SD 3:25f)

Den rettferdighet som Gud av nåde regner troen til rettferdighet, er alltid Guds nådige rettferdighet, den evangeliet åpenbarer i Kristi lidende lydighet for oss (utenfor oss). Den – og intet annet – er troens rettferdighet og *årsaken* til Kristi virksomme nærvær i deres innerste som tror. Årsaken er aldri virkningen i tanker, vilje og følger. *Kristi virksomme nærvær «i oss» er aldri årsaken til Kristi fortjeneste «for oss».*

Den tro som Gud virker ved evangeliet, er ingenting annet enn den tilflukt som griper *Kristus*. Han alene er ”den rettferdighet som gjelder for Gud” (Rom 1:17, 2 Kor 5:21). For Kristi skyld blir denne tro ”*tilregnet oss til rettferdighet*”, Rom 4:5.

Kristi virksomme nærvær *ved troen* må vi aldri forveksle med eller blande sammen med *troens rettferdighet*, den apostelen kaller ”*Guds rettferdighet*” (Rom 4 og 5). Guds nærvær ved troen følger i sak *etter* troens rettferdighet (den tilregnede). Troens rettferdighet består ikke i noe annet enn syndenes forlatelse og Guds nådige antagelse på grunn av Kristi lydighet. (FC Epit 3:5, SD 3:13, 54)

På grunn av Guds Ord, må vi forkaste den lære at Gud ikke bor hos de troende, men bare hans gaver (FC SD 3:65).

Disse ting er grundig forklart i ”doctor Luthers skjønne og herlige Galaterbrevskommentar”, samme 67.

Fra bekjennesskriftene: Om fornuften.

Den naturlige fornuft består etter syndefallet. Derfor er menneskets vilje fri til å velge blant de ting som fornuften kan fatte på egen hånd, og til en viss grad få til en *verdslig rettferdighet* (iustitia civilis) eller gjerningenes (el kjødets) rettferdighet). Apol 18:4.

Ytre sett, kan fornuften oppfylle lovens krav til verdslig rettferdighet (andre tavle) og mennesker leve respektabelt, Apol 4:8, 23, 35, 24:4, FC SD 1:24, 2:26. Men mennesket kan ikke med sin fornuft og vilje oppfylle Guds lov i sitt indre, Apol 4:12, 27, 35, 18:7.

I forholdet til Gud har fornuften en formørket kunnskap, FC SD 2:9 (jf sit pkt 10-15).

Mennesket kan ikke med sin fornuft gjøre noe som helst til sin omvendelse, for det står Guds ord og vilje imot. Gud må vekke menneske opp fra syndens død og opplyse og fornye det ved hjelp av sitt Ord. CA 18:4. Apol 4:9, 27 (-35). SA C 3:18. LK Troen 6 (forkl 3 art). FC Ep 2:2. Samme SD 2:5, 26, 40, 43, 59.

Guds ord kjemper mot den stolte fornuft, FC SD 2:8. Den på sin side vil fiendskap mot Gud, Apol 4:32 (sit Rom 8:7f).

Fornuften kan til en viss grad forstå loven, men ikke evangeliet eller det som tilhører den første tavle, FC SD 2:9, Apol 4:7, 130.

Fornuftens vei til rettferdiggjørelse er lovoppfyllelsen, Apol 4:229. Den er en annen vei til rettferdighet enn den evangeliet åpenbarer, samme 4:9, 230, 306. På fornuftens vei har man misforstått og forvrengt meningen med fedrenes ordninger, samme 288.

Det er flere ting fornuften umulig kan fatte:

- (1) *Syndefordervet*, Apol 4:288, SA C 2:3, FC Ep 1:9 (fattes kun med Guds Ord), samme SD 1:8, 60.
- (2) *Troens rettferdighet*, Apol 15:22, SA C 3:18.
- (3) Hvordan *Kristi nedfart til helvetet* foregikk, FC Ep 9:4, SD 9:3.
- (4) *Hvordan Kristus* - som i sin person er sann Gud og utenfor alt det skapte - *kan være nærværende i alle skapninger*, samme SD 7:102.
- (5) Hvordan Guddommen kunne lide og dø etter Kristi menneskenatur, samme 8:41.
- (6) Kristi nærvær i nattverdens sakrament, FC Ep 7:42, SD 7:106.
- (7) *Utvelgelsen*, FC Ep 11:9, 16, SD 11:26, 91.

Skoleteologene i middelalderen (*skolastikerne*) lærte at mennesket av naturen har en rett fornuft, SA C 1:4, 3:10, og kan elske Gud over alle ting, Apol 4:9, 17, 12:75.

Skolastikerne hentet sin lære om rettferdiggjørelsen fra fornuften og loven – ikke fra evangeliet eller løftet om Kristus, Apol 4:287.

Fornuften skal tas til fange i lydighet mot Kristus, FC Ep 7:42, SD 8:96.

Mot de reformerte (Zwingli, Calvin, Bucer o a) må vi holde fast ved Kristi ord over brød og vin, uansett hvor kjærkomne innsigelsene kan synes for fornuften”, FC SD 7:45. De representerer ”den gamle heks, fru fornuft, alloiosis’ bestemor”, samme 8:41

Anm. Alloiosis = vekselbruk. Her brukt om *Zwingli’s lære om Kristi egenskaper*: Foreningen av de to naturer i Jesu person er kun en talefigur (billedtale, metafor), påstod han. Når det er tale om den ene av Kristi naturer, må vi forstå talemåten om den andre av Kristi naturer. Jesu ord «dette er mitt legeme /.../ Dette er den nye pakt i mitt blod» må da forstås billedlig om hans legemes og blods åndelige nærvær.

Denne teori er en bortforklaringslære. Den kan anvendes på ulike måter for å omgå Jesu likefremme ord og komme til «tilstrekkelig enighet» om kirkefellesskap.

FØRSTE TROSARTIKKEL: OM GUD FADEREN OG SKAPELSEN

O store Fader, deg skje ære
Til evig tid for liv og sjel,
For alle dine gaver kjære,
For motgang til mitt sanne vel,
For alt som meg til nytte er,
Og om din godhet budskap bær.

V 2 i "Å, at jeg hadde tusen munne".
JMentzer 1704. FRostgaard 1735.

JEG TROR PÅ GUD FADER DEN ALLMEKTIGE, HIMMELENS OG JORDENS SKAPER.

Hva betyr det?

**Jeg tror at Gud har skapt meg og alle andre skapninger,
gitt meg kropp og sjel, øyne, ører og alle lemmer, fornuft og alle
sanser og fremdeles opprettholder alt dette;
likeså at han har gitt meg klær og sko, mat og drikke, hus og
hjem, ektefelle og barn, aker, fe og alle gode ting,
at han rikelig og daglig forsørger meg med alt jeg trenger til le-
geme og liv, verger meg mot alle farer, vokter og bevarer meg
mot alt ondt.**

**Og alt dette gjør han kun av faderlig, guddommelig godhet og
barmhjertighet uten noen min fortjeneste eller verdighet.**

**For alt dette skylder jeg å takke og love ham, og å tjene ham og
være lydige mot ham. Det er visst og sant.**

OM FADEREN I DEN HELLIGE TREËNHET

Martin Luther: «Dessverre er det få som tror første trosartikkel. Den skulle ydmyke og forferde oss, for vi synder daglig med alt vi har. Vi burde studere den jevnlig og ta den inn over oss, så vi takker Gud for alle de velsignelser vi ser og mottar, og gjerne bruker dem til Guds ære og pris». SK Troen, 20, 22-23.

328 Hva menes med "Fader" brukt om første person i Den Hellige Treenhhet?

NAVNET "FADER" ER INGEN BESKRIVELSE, MEN EN BENEVNELSE PÅ ALLE TINGS OPPHAV.

Joh 5:26 – Likesom Faderen har liv i seg selv, så har han også gitt Sønnen å ha liv i seg selv.
17:6 – Jeg har åpenbart ditt Navn for de mennesker du gav meg av verden. De var dine, og du gav dem til meg, og de har tatt vare på ditt ord. 14:9 – den som har sett meg, har sett Faderen (6:37, 14:6).

En mor kan ikke være opphav til barnet hun føder.

Til bibelstudium:

Mt 4:17, 25:1-13, 1 Kor 1:7, Fil 3:20, 1 Tess 1:10, 2 Pet 3:12 osv.

Faderen har åpenbart Sønnen, *født* av Faderen fra evighet, Mt 3:17. *Sal 2:7b*. Det gjorde Faderen da han åpenbarte sitt guddommelige vesen i Jesu tjenerskikkelse.

Sønnen åpenbarte sitt evige *opphav* med navnet Fader, Mt 16:17, Joh 1:18, 17:6, 26.

Den Hellige Ånd *utgår* fra Faderen og er *sendt* av Sønnen, Joh 14:16, 26, 15:26, 16:7, Apg 2:33.

Ånden lærer oss begge å kjenne ved evangeliet om Sønnens lydighet under Guds lov, Mt 11:27, Joh 16:14f, 17:3, Gal 4:6f, 1 Kor 2:11.

Selvbenevnelsen "Fader" står i kontrast til billedbruken i GT - om Gud **som** en god far, Jes 63:16, Mal 2:10. Kontrasten beror på løftenes oppfyllelse i Sønnens lidende lydighet.

Faderen er opphav i absolutt mening, Mt 11:27a, Lk 2:49, Joh 2:16. Han er

- opphavet til *skaperverket*, både det synlige og usynlige, Kol 1:16, Heb 11:3, 27,
- opphavet til *Israel* som et teokratisk folk i den gamle pakt, Jes 64:7, Mal 2:10, 5 Mos 32:6, 2 Sam 7:14,
- opphavet til *frelsen og kirken* som et kristokratisk folk i den nye pakt, og
- opphavet til *håpet* om en ny himmel og en ny jord, Åp 21:1, jf 2 Pet 3:13.

329 Hvem har vist oss Faderen i Den Hellige Treenhhet?

SVAR: DET GJORDE FADERENS ENBÅRNE SØNN I TJENERSKIKKELSEN JESUS FRA NASARET, UNNFANGET AV DEN HELLIGE ÅND OG FØDT AV JOMFRU MARIA.

Sal 22:23a – Jeg vil forkynne ditt Navn for mine brødre (Heb 2:12). Joh 1:14 – Ordet ble kjød og tok bolig iblant oss. 14:9 – Den som har sett meg, har sett Faderen. 20:17b – gå til mine brødre og si dem: Jeg stiger opp til min Fader og deres Fader, min Gud og deres Gud." Lk 17:21 – Guds rike er midt mellom dere. Heb 1:3a – Han (Sønnen) er avglansen av hans herlighet og avbildet av hans vesen, og han bærer alle ting ved sitt maktfulle ord. (V 5. *Sal 2:7b*, *2 Sam 7:14*)

Faderens enbårne Sønn fra evighet ble vår sanne bror av tre grunner: (1) For å smake det samme som oss i alle ting, (2) fri oss fra Guds fiendemakters herredømme, og (3) gjøre oss lik ham. Dette stadfestet Faderen da han oppreiste Sønnen legemlig fra de døde.

Jesu Far er vår Far i himmelen. Gjennom Jesu person og verk lærer vi ham å kjenne og ha evig liv i ham. Hva dette innebærer, overstiger alt hva mennesker kan fatte.

Illustrasjon: Heb 2:4-18.

Til bibelstudium:

Faderen har *åpenbart sitt vesen gjennom Sønnen Kristus Jesus*, hans person og verk, og ved *Åndens gjerning* med Guds ord gir han kjennskap til sin miskunn, Joh 1:18, Mt 11:27, Gal 4:6, 1 Kor 2:11.

Sønnens opptagelse av menneskenaturen i Jesus Kristus er avgjørende for vårt kjennskap til Faderen, Joh 1:12, 14. Foreningen av Gud og menneske i Jesu person begrunner Guds frelsesverk i ham, og vår barnerett hos Gud, gitt den enkelte i dåpen, Rom 8:17, Gal 3:26f, 4:4f, Ef 1:5. Ved dåpen til Jesu død og oppstandelse blir vi innlemmet i hans verk og evige liv, Joh 3:3-7. Jf 1 Joh 2:29, 3:9, 4:7, 5:1-4, 18, osv.

Jesus taler *eksklusivt* om ”*min Fader*” og ”*deres Fader*”, Mt 5:16, 48, 6:32, 7:21, 10:32f, 11:27, 20:17. Han inkluderer ikke seg selv i bønnen ”Fader vår, du som er i himmelen” osv, Mt 6:9-13. Jf Jes 1:3, 2 Kor 1:3.

330 Hvilke velgjerninger har Gud Faderen vist oss?

MED DE TRE TROSARTIKLENE BEKJENNER VI FADERENS VELGJERNINGER I ENHET MED SØNNEN OG DEN HELLIGE ÅND.

Job 10:8a – Dine hender har dannet meg og skapt meg, helt og i alle deler. Apg 17:28a – I ham er det vi lever og rører oss og er til. Mt 6:25 – Vær ikke bekymret for livet, for hva dere skal ete og hva dere skal drikke, heller ikke for legemet, hva dere skal kle dere med. Er ikke livet mer enn maten, og legemet mer enn klærne? Sal 71:6. Jes 41:10a.

Tit 3:4-7 - Da Guds, vår Frelses, godhet og menneskekjærlighet ble åpenbart, frelste han oss, ikke på grunn av de gjerninger i rettferdighet som vi hadde gjort, men på grunn av sin barmhjertighet ved den nye fødsels bad og fornyelse i Den Hellige Ånd, som han rikelig utgjøt over oss ved Jesus Kristus, vår Frelser, for at vi, rettferdiggjorte ved hans nåde, skulle i håpet bli arvinger til evig liv.

Gud *Faderen* har skapt meg og alle andre skapninger, og i sitt skaperverk beskytter han og forsørger oss. Faderen har gitt sin enbårne *Sønn* til verden, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv (Joh 3:16). Og Faderen har utsendt *Ånden* med evangeliet om Sønnen Jesus Kristus, for å kalle oss tilbake til Faderen og levendegjøre oss (Joh 6:63, 2 Kor 3:6-8, Ef 2:4f).

OM SKAPELSE OG VIRKELIGHET

---

331 Hva er kilden til sann virkelighetsforståelse?

ÅPENBARINGSORDETS GUD ER KILDEN TIL SANN VIRKELIGHETSFORSTÅELSE. DEN ER INGEN TEORI OM «VIRKELIGHETEN», MEN DEN TREËNE GUD, VÅR SKAPER, GJENLØSER OG HELLIGGJØRER.

Rom 1:19-22 – Det som er kjent om Gud, ligger åpent for dem. Gud har åpenbart det for dem. Hans usynlige vesen, både hans evige kraft og hans Guddom, kan iakttas like fra verdens skapelse, når man slutter seg til dem ut fra hans gjerninger. De er altså uten unnskyldning, for de kjenner Gud og har likevel ikke æret og takket ham som Gud. I stedet ble deres tanker tomme...

Apg 14:15-17 – vi forkynner evangeliet for at dere skal omvende dere fra disse falske guder til den levende Gud, som har gjort himmelen og jorden og havet og alt som er i dem. Han har i tidli-

gere generasjoner latt alle hedningefolk gå sine egne veier. Likevel lot han seg ikke være uten vitnesbyrd. Han gjorde godt, sendte dere regn og fruktbare tider... (17:24-28)

Mt 4:4 – Mennesket lever ikke av brød alene, men av hvert ord som går ut av Guds munn (v 10b. 5 Mos 6:13, 8:3). Heb 11:3 – Ved troen forstår vi at verden er skapt ved Guds ord, så det en kan se, er blitt til av det som vi ikke kan se.

En naturforsker kan måle og veie Mathildes kake, og analysere dens sammensetning og beregne kalorimengden, men hvem bakeren er, kan han ikke si noe om. Det må Mathilde avsløre. (Fritt e John Lennox.) Gudsfornektelsen (ateisme) har ingen fornuftig begrunnelse.

Den verden vi sanser, unndrar seg våre forsøk på totalbeskrivelse. Når fiskere drar trålen om bord, følger ikke havet med. Likevel vil ingen finne på å fornekte havets eksistens. Ved hjelp av metoder og teknikker ”tråler” forskerne gjennom et stykke virkelighet og gjør sine funn.

Anm. Den nødvendige basiskunnskap om Gud, mennesket og verden

Den er gitt kirken i og med den rett utlagte Bibel fra dens Herre, Jesus Kristus. Denne basisviten har *adresse* til menneskets intellekt og *forebygger* avsporinger i virkelighetsforståelsen. Det er av evighetsbetydning å motta og anvende denne viten på seg selv, for alltid gjenstår ubesvarte spørsmål og uløste livsproblem under syndefallets kår.

Guds ord skjerper evnen til observasjon og refleksjon. Vi oppfatter lettere Guds opprettende gjerning i kultur- og menneskeliv, samtidig som vi utvikler evnen til kritisk refleksjon og kunnskapsbyggende virksomhet på mange arenaer. Dette tosidige engasjement tilsvarer det dobbelte kjærlighetsbud, Gud til ære og nesten til gagn.

Kristnes *kulturkritiske* engasjement arter seg som en funksjon av ”lovens dømmende gjerning”. Hensikten er den ærlige selverkjennelse og gudsfrykt i møtet med den hellige Gud. Hvis ikke lar vi oss trellebinde av den onde lyst i selvrealiseringens tjeneste på andres bekostning.

Menneskene er utlevert til alternativet *selvbestemt* virkelighetsforståelse begrunnet i spekulasjon, eller *gudgitt* kunnskap gitt med Guds åpenbaringsord. Men uansett ståsted, bør vi avstå fra *omfattende* teorier om ”virkeligheten”. Det er to grunner til det: Vi lever hver for oss i ulike virkeligheter, som hver for seg bærer underets vesen i seg. Kompleksiteten i vår tilværelse unndrar seg våre forsøk på å gripe virkeligheten i dens totalitet.

Troens svar er av *praktisk* art, nemlig tillit til den treene Gud fulgt av påkallelse og bønn, takk og tjeneste til Guds ære. Troen forholder seg til Guds underfulle ord og gjerninger i en bevitnet Jesus-historie, og tilber den trofaste Gud Fader, Sønn og Hellig Ånd, i handlende allmakt like stor. Denne gudskunnskap vender blikket mot løftenes oppfyllelse i nåtid og framtid, for Skaperen er Gjenløseren. Ved troen ærer vi den levende Gud i hans ordninger for verden og kirken. Vi ærer ham med kjærlighetens oppfinnsomhet – ikke vilkårlig, men med gjerninger som har Guds ord og befaling for seg, enhver i sitt kall.

332 **Hvordan medvirket Sønnen og Ånden i skapelsens begynnelse?**

FADEREN HAR SKAPT ALLE TING MED SØNNEN SOM MIDLER, OG MED DEN HELLIGE ÅNDS KRAFT.

1 Mos 1:1, 2b-3 – I begynnelsen skapte Gud himmelen og jorden. /.../ Guds Ånd svedde over vannene. Da sa Gud: Bli lys! Og det ble lys. Joh 1:1-4, 14 – I begynnelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. Alt er blitt til ved ham, og uten

ham er ikke noe blitt til av alt som er blitt til. I ham var liv, og livet var menneskenes lys. /.../ Og Ordet ble kjød og tok bolig iblant oss... 8:12 - **JEG ER** verdens lys. Den som følger meg, skal ikke vandre i mørke, men ha livets lys. Mt 17:2, Kol 1:16, Heb 1:2c osv.

Vi erfarer skillet mellom lys og mørke, men årsaken unndrar seg våre sanser og vår forstand. Åpenbaringsordets Gud har forklart skaperverkets absolutte mening da han sendte sin enbårne Sønn i Jesu tjenerskikkelse. Men søker man meningen i føleri og spekulasjon, dyrker man en avgud (eks New Age).

333 Hva vil det si at Gud "skaper"?

MED SITT ORD HAR GUD SKAPT HIMMEL OG JORD OG ALT SOM FINS, BÅDE SYNLIG OG USYNLIG.

1 Mos 1:1 – I begynnelsen skapte Gud himmel og jord. Sal 33:6a, 9:- Himlene ble skapt ved HERRENS ord. /.../ Han talte og det skjedde, han bød og det stod der. (40:6, 96:3, 100:3, 104:1, 148:13b) Heb 11:3 - Ved troen forstår vi at verden er skapt ved Guds ord, så det en kan se, er blitt til av det som vi ikke kan se. Kol 1:16a – Ved ham (Kristus) ble alt skapt i himmelen og på jorden, synlig og usynlig. Rom 4:17 – (Abraham trodde på Gud) som gjør de døde levende og kaller på det som ikke er, så at det er.

"I begynnelsen" betyr to ting: (1) Fra da av fantes det noe utenfor Gud: "Jorden var øde og tom". (2) Gud innledet et tidsløp med et tidspunkt. Av fri vilje, og til sin ære, skapte Gud "himmel og jord, alt synlig og usynlig" (NC).

Motsetningen til **alt** er "*ingenting*". Gud er altets opphav, men altet strømmer ikke ut av ham (panteisme). Denne *faktiske* allmakt tilkommer hver av personene i Treénheten. I likhet med skaperverket forøvrig, er heller ikke min eksistens selvbestemt. Heller ikke min frelse er selvgjort og min kristentro selvvalgt.

Gud forholder seg til sitt verk med ustanselig virksomhet i sitt verk. Denne *handlende* allmakt er en stadig skapelse i både natur- og frelseshistorie. Gud *kaller på det som ikke er, så det er*.

Illustrasjon: Skapelsesberetningen i 1 Mos 1-2.

Skapelsesmyter er kjent fra mange folkeslag. Mytenes guder lager verden av en materie som eksisterer *før* dem, og de gjør det ved hjelp av magiske krefter *utenfor* dem selv. Hva gudene lager, oppfattes i mytene som guder, eller fylt av lunefulle makter. De må menneskene forholde seg til ved hjelp av ulike strategier (ofringer, magiske riter og formler, osv).

Skapelsesberetningen er en *tilbakeskuende profeti*. Den meddeler en *omfattende basisviten* om Gud, verden og mennesket. Formen gjør *budskapet* tilgjengelig for mennesker på ulike kultur- og kunnskapsnivå. Følgende punkter illustrerer kontrasten til skapelsesmytene:

- Skaperverket er ikke evig, men skapt. Det har en *begynnelse* i absolutt mening. Jf Joh 1:3, Heb 11:3.
- Guds skapende og opprettholdende Ord etablerer en *motsetning* mellom ikke-eksistens og eksistens, og en *ordnende* prosess fra kaos til kosmos.
- Det skapte trer frem for oss *som konkret-anskuelige ting*.
- Det skapte er *godt*. Ingenting er vanhellig eller urent av det vi trenger til vårt livsopphold. Jf Mt 15:11, Rom 14:14, 1 Tim 4:1-9, Tit 1:15.
- Kronen på verket er *mennesket – mann og kvinne*. Mennesket er *underordnet* Skaperen og står til regnskap for ham – ikke omvendt. Jf Rom 9:20, 11:33-36.

- Alt har Gud skapt *for oss*, til vårt eksistensgrunnlag. Mennesket har ingenting som det ikke har fått, jf 1 Kor 4:7. Vi står i et *mottagerforhold* til den gode Skaperen. Gavene er uttrykk for hans omsorg som opprettholder sitt verk. Jf Neh 9:6, Sal 104, Jes 42:5, Jer 10:12ff, Am 4:13, Mt 6:25ff.
- Ikke ”naturen”, men *Skaperen tilkommer all ære og lydighet*. Jf Rom 1:25ff.

Andre sammenhenger tydeliggjør at skapelsen omfatter både den *synlige* verden, Apg 4:24, 14:15, 17:24, og den *usynlige* verden, Rom 8:39, Kol 1:16.

Anm. Tid og legemlighet

Tiden er analogiløs, og legemlighet likeså. Tidens slutt er forgjengelighetens slutt. Da har *evighetstid* har avløst tidsløpet under syndefallets kår (jf uttrykkene ”i evigheters evighet”, ”til evig tid”, ”i all evighet”).

Til bibelstudium.

1 Mos 1:1f. Sal 115:1, 15, 90:2. Sal 104 og 148. Jes 34:11, 44:24, Jer 4:23, 10:16. Ord 16:4. Joh 1:1. Rom 4:17, Heb 11:3. Kol 1:17.

334 * Hva menes med ”verdensbilde”?

EN SAMMENFATTENDE VITEN SOM INKLUDERER TRO.

Job 38:4– (Gud) Hvor var du, da jeg grunnfestet jorden? Har du innsikt, så fortell meg det! 42:3f – (Job) Hvem er den som vil formørke ditt råd i uforstand? Derfor må jeg nå si: Jeg har talt om det jeg ikke forstod, om det som var for underlig for meg, og som jeg ikke skjønnte. Men hør nå, så vil jeg tale! Jeg vil spørre deg, og du skal lære meg. 2 Pet 3:5f – de overser med vilje at himlene fantes fra urtiden og at jorden ble til ved Guds ord, ut av vann og gjennom vann. Ved dette ble den daværende verden ødelagt, da den ble oversvømmet av vann. 1 Heb 11:3 – Ved troen forstår vi at verden er skapt ved Guds ord, så det en kan se, er blitt til av det som vi ikke kan se. Tim 6:20f – Ta vare på det som ble deg overgitt! Vend deg bort fra det vanhellige, tomme snakk og innvendingene fra det som med urette kalles innsikt...

Et verdensbilde overskrider faktabaserte viten om det skapte. Ingen bør godta som fakta, hva forskere sier om verden og livets tilblivelse, mening og mål.

Naturvitenskap er orientert mot delene – mot det spesifikke i en gudvillet verden. Guds ordåpenbaring plasserer delene i en omfattende viten, som er mer enn summen av delene. Menneskets erkjennelsesproblem oppstår med overgangen fra delviten til omfattende viten.

Anm. I følge det rådende verdensbilde oppfattes tid og rom som relative størrelser. De blir til ved tingenes relasjoner til hverandre i den verden vi erfarer. Siden lyshastigheten er det konstante i dette verdensbilde, blir ikke kausalitet oppfattet strengt deterministisk. I sentrum står begynnelsen - ”Big Bang”, og deretter et univers i stadig ekspansjon. (Wigen s 294).

335 Har Bibelen et verdensbilde?

NEI.

Bibelen overskrider faktabasert viten, men gir ikke noe omfattende verdensbilde.

336 * **Hvordan overskrider Bibelen den faktabaserte viten om det skapte?**

GUDS ORD MEDBESTEMMER DEN FAKTABASERTE, DENNESIDIGE VITEN OM DET SKAPTE.

Sal 33:9f – For han talte, og det skjedde. Han bød og det stod der. HERREN omstyrer hedningenes råd, han gjør folkenes tanker til intet. Apg 17:28 – Det er i ham vi lever, rører oss og er til.

Beretningen om skapelse og syndefall (1 Mos 1-3) er *Guds* tydning. Guds tydning plasserer det skapte i dets *forhold til Gud*. Ingenting blir til av seg selv, eller består i kraft av seg selv. Alt blir til og er i kraft av Guds skapende og virksomme ord.

Begrunnelsen er åpenbaringsordets Gud, underfull i seg selv. Samtidig har tydningen adresse til menneskets forstand, *åpen* for faktabasert naturkunnskap til alle tider.

Guds tydning gir en enhetlig og omfattende *basisviten* om Gud, mennesket og verden. Skaperverkets mellommann, Jesus Kristus, har utlagt og stadfestet denne basisviten (jf Mt 19:4ff). Kirken bekjenner den rett utlagte Bibel, gitt kirken i og med apostelordets lære.

Anm. Min virkelighet - min ansvarsvirkelighet

Verden slik den ser ut for meg, må være *innordnet* verden slik den ser ut for Gud – større enn all empiri tilgjengelig for mennesker. Menneskenes virkeligheter er mange og representerer hver for seg menneskets *ansvarsvirkelighet*. *Alt er virkelig i den grad det er virkelig for Gud* (Wigen s 319).

Gud har talt, handlet og oppfylt sine løfter med skaperverkets gjenløsning som mål. Dette har han gjort i en historie, bevitnet av mennesker var ved sine fulle fem, i stand til å *nedskrive* ord fra ham.

Over 5000 håndskrifter taler for evangeliens troverdighet i fremstillingen av Jesu person, liv og lære. Apostlene formidlet Jesu bruk av "skriftbevis" om sin person, lidelse, død og oppstandelse. Gud stadfestet Jesu skriftbevis med Jesu legemlige oppstandelse fra de døde. Øyenvitnenes møter med den oppstandne var flere enn de ca 11 som fins i Nytestamentet. De vil bli tatt på alvor som historisk dokumentasjon.

Når mennesker ikke vil innrette livet sitt etter evangeliets troverdighet, er begrunnelsen en annen: Menneskets trang til å dyrke seg «selv» - selvets gud, eller dyrke de gudsbilder og forestillinger som passer «meg». De vikarerende argumenter er mange.

Til bibelstudium:

Guds Visdom er Faderens Sønn fra evighet av, Ord 8:22-30, Kol 1:17. Sal 2:7b.

337 * **Hvordan blir beretningene om skapelse, syndefall og fedrehistorie misbrukt?**

DE BLIR MISBRUKT NÅR MAN VIL SIKRE ET VARIG BUDSKAP VED HJELP AV TILPASNINGER TIL EVOLUSJONS-TEORIEN.

Sal 33:9 – Han talte og det skjedde, han bød og det stod der (148:5). 86:10 – Du er stor og den som gjør undere. Jes 9:6 – han kalles Under... Mt 8:27 – "Hva er dette for en, for både vindene og sjøen lyder ham?"

Beretningen om skapelse og syndefall gjelder *unike* hendelser. De unndrar seg enhver tilpasning eller bortforklaring på fornuftens vilkår. Vi er *henvist*

til det ”jeg” som utlegger ”Skriftene” i Jesu undervisning. Dette ”jeg” er midleren for Guds skapelse. Denne framgangsmåte er i samsvar med kildens art.

Guds verk er annerledes enn det menneskene forventer. Sett fra vår side, er Guds verk uutgrunnelig, uoverskuelig og fullt av overraskelser. Samtidig meddeler Guds åpenbaringsord oss en begripelig viten om Gud, mennesket og verden.

Anm. Om tilpasninger

Skaperens virksomme nærvær i det skapte byr på overraskende forløp med hensyn til funksjon (fysikk) og sammensetning (kjemi). Framveksten av det organiske liv representerer en stor utfordring: Hvordan forklare *differensieringen* i tiltagende mangfold, kompleksitet og spesialisering?

Lærde biblisister (i den liberale teologitradisjon) har gjort utallige forsøk på å tilpasse det bibelske budskap til ”det folk forstår”. De later som om de har umiddelbar tilgang til den egentlige mening bak det som står skrevet. ”Skjønner du det du leser?” Apg 8:30. Uten kommentaren fra Skriftens Herre, forblir Det gamle testamentes skrifter en lukket bok og gjenstand for ofringer på fornuftsens alter (LK 24).

Bortforklarende *tilpasninger* forutsetter en virkelighetsforståelse (deisme el ateisme). Den utelukker Skaperens inngripen i historien, uavhengig av lovmessigheten i det skapte. Enhver *læretilpasning* strider mot kravet til sakssvarende metode begrunnet i kildens art. Overført på urhistorien og patriarkhistorien, betrakter man beretningene som

- (1) Israels *sluttprodukt* av folkenes visdom fra fjern fortid,
- (2) *det naturlige utvalg* etter religionenes møte med gudsfolkets kult (survival of the fittest/Sitz im Leben), og
- (3) at åpenbaring skjer ved *tilfeldige forandringer eller koblinger* mellom tradisjonsstoff fra ulike hold (mutasjonsteori, jf moderne økumenisme, evangelikal protestantisme, lærepluralisme).

Utviklingsidèer anvendt på Bibelen, belyser språk og historie, men problemene oppstår straks man søker tekstenes *budskap*. Med utviklingsidèen anvendt på tekster om skapelse og syndefall, må man fremstille dem som menneskelige ”refleksjonsprodukt”, eller som historiserte illustrasjoner (myter) om menneskets egenart og levekår. Med stor konsekvens må man hevde (1) at skapertroen ble sent ”utviklet”, i hovedsak etter eksilet (539 f Kr), eller (2) at skapertroens opprinnelse er israelittenes erfaringer under utfrielsen fra Egypt.

Bortforklarende tolkninger anfeker *det underfulle* i skapelsen, 1 Mos 1:26f, 2:7, 21f, og i de virkeligheter som er representert ved beretningene om paradiset og syndefallet, 1 Mos 3. Uten *Kristus-åpenbaringsperspektiv*, skjer tre ting:

- (1) Syndefallets karakter av personsynd blir nivellert,
- (2) den enkeltes ansvar overfor Gud blir utvisket, 1 Mos 3, Rom 5:12, og
- (3) forholdet mellom Adam og Kristus blir neglisjert, til tross for den posisjonen de har som historiens motstykker i Guds frelsesråd, Rom 5:15ff.

Evolusjonsidèen anvendt på skapelse- og syndefallsberetning, er et produkt av historisk-kritisk bibelforskning. Det er hensikten å gjøre beretningen begripelig og akseptabel for det moderne menneske, men resultatet er en psykobiologisk teori i vage vendinger. Med stor konsekvens blir bibelsk arvesyndslære utelukket, og syndefallet og livet deretter redusert til uvesentligheter.

Til bibelstudium:

Sal 104. Salmen lovpriser Gud for hans skaperverk, men uten bruk av ukeskjemaet. Jf de andre såkalte "natursalmene": Sal 8, 19, 29, 65, 148.

1 Mos 1:3. Joh 2:11, 3:5, 5:8, 6:11, 19f, 9:6f, 11:42f. Mt 26:26b, 28.

Sal 50:16f. Joh 1:1-5. Lk 5:39, 24:25-27, 46f. Apg 16:14. 1 Kor 2:14, Rom 3:11.

338 * Hvorfor oppstår konflikter mellom kristendom og omfattende verdensbilder?

KONFLIKTER OPPSTÅR PÅ GRUNN AV SPEKULATIV OVERFLADISKHET .

2 Kor 10:5 – Våre stridsvåpen er nemlig ikke kjødelige, men mektige for Gud til å bryte ned festninger. Vi bryter ned tankebygninger og alt høyt som reiser seg til motstand mot gudskunnskapen, og vi tar hver tanke til fange under lydigheten mot Kristus. Fil 4:8.

Kirkens tro på den gode Skaperen har stimulert til naturvitenskap og styrket den. Samtidig har forskere lært å unngå slutninger fra det som **er** til det som **bør** være.

Ingen vitenskap kan frembringe livets mening og normene for det liv vi bør leve. Ingen vitenskap kan besvare spørsmålet om Guds eksistens, befri mennesket fra egen skyld og skam og håpløshet, eller løse lidelsens og det ondes problem.

Den vitenskapelige kompetanse er begrenset. Naturvitenskap presenterer delforklaringer om instinktstyrt adferd, men avstår fra en omfattende forklaring på menneskenes *etiske* væremåte. De motstridende svar er mange, for dunkelt aner vi hva det dobbelte kjærlighetsbud innebærer. Overskridelsene presenterer kvasireligion, typisk for det sekulær-liberale samfunn.

Kirken er på sin side avhengig av vitenskapelig innsikt i skaperverket, menneskelivet og historien. Kirken forholder seg til den objektive rasjonalitet og bevitner den med Guds tiltale: "**Du**". Konflikthistorien handler om unntakssituasjoner.

Anm 1. Tilfellet Copernikus

En myte verserer om "kirken" (egtl Romerkirken) som brente astronomen Nicolas Copernikus, men han døde 70 år gammel i 1543. En annen myte forteller at "kirken" presset ham til å trekke konklusjonene tilbake.

Copernikus gjorde beregninger som tilsa at et stort legeme umulig kunne sirkle rundt et lite legeme. Følgelig måtte sola være solsystemets sentrum. En skisse av teorien fikk pave Clemens 7's. "approbatur" og ble trykt i 1531.

Copernikus døde før han rakk å skrive forordet til en utførlig fremstilling. Boken ble utgitt like etter hans død, og forsynt med A. Oslanders forord, som advarte leserne mot *hypotetiske* konklusjoner. Etter en langvarig debatt, ble boken satt på Romerkirkens index år 1616, men fjernet derfra i 1757.

Anm 2. Den greske naturfilosofi

Den var en lukket, helhetlig og avsluttet viten om *verden*. Da denne filosofi ble oppgitt, falt også middelalderens syntese mellom kristen tro og gresk naturfilosofi (Aristoteles).

Først i senmiddelalderen ble skapertroen en stimulans til naturvitenskap. Forskere søkte enhet, sammenheng og lovmessighet i *skaperverket*.

Et annet forskningsfelt var *historien*. På hvilken måte har Gud satt spor i kirkens historie og den allmenne historie? Guds ”naturlige” lovåpenbaring vekket interessen for den erfaringsbaserte kunnskap fra svunne tider. Med kirkens reformasjon fulgte oppblomstring av visdomslitteratur i form av ordspråk, fabler, eventyr osv. Med den naturlige lovåpenbaring som motiv, lærte skoleguttene å lese klassikere på gresk og latin med et kritisk blikk. Prestegårder flest ble arnesteder for denne kulturformidling på lovåpenbarings grunn. Eventyr reiste spørsmål om rett og galt, og svar gitt ved hjelp av Ti Guds bud.

På 16/1700-tallet forsøkte man fra Romerkirkens side å *påtvinge* naturvitenskapene bestemte oppfatninger. Det var tidstypisk. På mange hold hadde man uklare forestillinger om forholdet mellom *spesifikk* viten om den sansbare verden og den *helhetlige* basisviten om Gud og skaperverket – synlig og usynlig, den ene begrunnet i fakta, observasjon og logikk, den andre i Guds åpenbaringsord.

Uklarhet om forholdet leder til biblistiske overtramp. Man leser inn i bibeltekstene en spesifikk naturkunnskap, i strid med den meningsgivende utleggelse som kirken har motatt i Nytestamentets skrifter (jf skapelse og syndefall, 1 Mos 1-3).

339 * **Hvordan beskrive forholdet mellom åpenbaringsordets viten og den viten som naturvitenskap og filosofi gir?**

SVAR: DE REPRESENTERER INGEN ”DOBBEL SANNHET”, MEN SANNHET AV ULIK ART. KRAVET TIL REDELIGHET OG DOKUMENTASJON ER FELLES FOR DEM BEGGE.

Mt 11:25 – Jeg priser deg, Fader, himmelens og jordens Herre, for du har skjult dette for de vise og kloke, og åpenbart det for barnlige. 1 Kor 1:20f, 25 – Hvor er en vis? Hvor er en skriftlærd? Hvor er en forsker i denne verden? Har ikke Gud gjort verdens visdom til dårskap? For da verden ikke ved sin visdom kjente Gud i hans visdom, behaget det Gud å frelse dem som tror, med prekenens dårskap. /.../ Guds dårskap er visere enn menneskene, og Guds svakhet er sterkere enn menneskene. 2:4, 9 – Min tale og min preken bestod ikke i overtalelse med veltalenhet, men i bevisførsel i Ånd og kraft. /.../ ”Hva intet øye har sett og hva intet øre har hørt og det som ikke er steget opp i noe menneskes hjerte, det Gud har beredt for dem som elsker ham” (5 Mos 29:4, Jes 64:3, Jf Mt 20:23, 25:34, Jak 1:12).

Kirken bekjenner en omfattende viten. Den er problematisk for fornuften på grunn av kilden og dens art: Guds løfters oppfyllelse i *en bevittet Jesus-historie, slik Skriftene har sagt*. I kraft av sin persons hemmelighet formidlet han den viten som Gud stadfestet med Jesu oppstandelse fra de døde. Guds vitnesbyrd er troverdig.

Problematisk for fornuften er også livssyn, ideologier og religioner. Også da er årsaken kildens art. Spekulative teorier begrunner motstridende ”syn” på livets opprinnelse, mål og mening. Begrunnelsene vitner om menneskets trang til mening, men de er uten troverdighet.

340 **Hvordan innfrir naturvitenskap og analytisk filosofi kravet til redelighet og dokumentasjon?**

UNDER ARBEIDET MED DET FYSISK-DENNESIDIGE OG LIVSERFARINGENE GRIPER FORSKERNE FATT I DELENE (DET SPESIFIKKE). TIL SLUTT BEGRUNNER DE MULIGE RESULTATER – IKKE

VILKÅRLIG, MEN MED EKSPERIMENT, OBSERVASJON OG INNSAMLEDE DATA OM DEN VERDEN VI SANSER. BEGRUNNELSEN BEVISER RESULTATETS HOLDBARHET.

Fil 4:8 – alt som er sant, alt som er edelt, rett og rent, alt som er verd å elske og akte, all god gjerning og alt som fortjener ros, legg vinn på det!

Resultatene presenterer en begrenset viten, pirrer nysgjerrigheten og reiser nye spørsmål om en verden tilgjengelig for observasjon.

341 **Hvordan innfrir kirkens teologer kravet til redelighet og dokumentasjon?**

UNDER ARBEIDET MED BIBELENS SKRIFTER MÅ TEOLOGENE BEGRUNNE LÆRE OG LIV – IKKE VILKÅRLIG, MEN MED SKRIFTBEVIS OM GUDS LØFTERS OPPFYLLELSE I EN BEVITNET JESUS-HISTORIE. DENNE BEGRUNNELSE MEDBESTEMMER OG OVERSKRIDER DENNESIDIG VITEN OM DET SKAPTE, OG BEVISER TROENS HOLDBARHET.

Joh 7:28 – han som har sendt meg (Jesus) er troverdig. Apg 17:31 – Det har han gjort troverdig for alle ved å oppreise ham fra de døde. 1 Kor 2:1 – (jeg) forkynte dere Guds vitnesbyrd (jf 1 Joh 5:9-11, Åp 1:9). Tit 1:9 – Han (biskopen) skal holde seg til det troverdige ords lære.

Mt 15:2 – (Jesus) Hvorfor bryter også dere mot Guds bud på grunn av deres tradisjon? Kol 2:8 – Se til at ingen røver dere med sin filosofi og tomt bedrag med støtte i menneskelige tradisjoner og verdens tenkemåte, men ikke i Kristus.

Den trofaste kirke formidler en *omfattende basisviten* fra åpenbaringsordets Gud, gitt i og med den rett utlagte Skrift (GT) om Gud, mennesket og verden. Utelukket er spekulasjoner om de virkeligheter som er tilgjengelig for menneskers erfaring og observasjon. Begrunnelsen pirrer nysgjerrigheten, opplyser forstanden og skjerper den kritiske sans.

Anm 1. Tenkende kristne

oppfatter når dennesidig, spesifikk viten blir misbrukt til å begrunne en omfattende viten om "virkeligheten". De avstår fra argumenter på fornuftens vilkår og nøyer seg med oppklarende og kritiske spørsmål til begrunnelse og motivering.

Og omvendt: Tenkende mennesker oppfatter når man fra kirkens side misbruker dennesidig, spesifikk viten til å underkjenne apostelordets lære, hva motivet enn må være. De etterlyser den bibelske begrunnelse i en bevitnet Jesus-historie, og forventer kirkens fremtreden som apostolatets kirke.

Kristentroens unike begrunnelse i en bevitnet Jesus-historie er den samme for oss som for de første kristne. Begrunnelsen er Guds vitnesbyrd.

Tekster til betraktning: Peters tale på Pinsedagen, Apg 2:22-24. 1 Kor 15:1-20. Heb 2:1-4. Jf Lk 24:19b, Joh 3:2, Apg 4:20, 10:38-41.

Anm 2. Fire utsagnstyper utelukket fra naturvitenskapens kompetanseområde:

(1) *Trosutsagn om den gode Skaperen*, begrunnet i Guds åpenbaringsord om altets opphav og kilden til alt liv og alle goder. Naturvitenskap kan hverken bevise eller motbevise dem.

(2) *Måluvsagn om menneskelivet*. Den naturvitenskapelige beskrivelse gir ikke svar på spørsmål om mål og mening. Men dermed er ikke mål og mening utelukket.

(3) *Etiske dommer om gode og onde gjerninger*. Naturvitenskap er ingen normativ vitenskap. Også naturforskere har oppfatninger om rett og galt (til forskjell fra dyrene).

(4) *Eстетiske dommer om skjønne og stygge inntrykk.* Måleinstrumenter gir ikke svar på slike spørsmål. Men også naturforskere bedømmer sanseintrykk.

OM GUDS USYNLIGE SKAPNINGER

Vi må ikke forveksle Guds gode engler med ”engler” i vår tids nyreligiøsitet (New Age), brukt om ”kjærlighetskraften” og ”innsikten” i det enkelte menneske. Den vil nyreligiøsiteten utvikle i godhet og personlighetsvekst (jf engleskoler). Man søker i menneskets indre etter noe som man forholder seg til lik en ytre virkelighet. Alt foregår i ens eget sinn i den hensikt å få kontakt med en påstått visdom og renhet i vårt indre liv. Denne kontakt i selvtvillingens tjeneste kaller man ”engler” (en metafor). Avgudsdyrkelsen består i de forestillinger man stoler på og trøster seg med (jf Det første bud).

Den nyreligiøse øvelse i diverse teknikker griper fatt i menneskets energinivåer (chakraer) i den hensikt å utvikle en ny menneskehet. ”Man søker kontakt med glemte sivilisasjoner som Atlantis. Man venter healing-energi fra alver og feer, delfiner, naturånder og engler. Man mottar kanaliserte budskap fra døde eller oververdslige vesener, og tror gjerne på reinkarnasjon. Ikke minst viser man til en ”urgammel visdom” som nå skal være gjenopdaget, nemlig at menneskesinnet ikke bare skaper sin egen verden, men også den ytre virkeligheten.” (Notto R Thelle. Aftenpostens kronikk 16.09.2010).

Uten kjennskap til den gode Skaperen, agerer man gud i selvforløsningens tjeneste.

342 Hva er englene?

ENGLER ER USYNLIGE ÅNDER, SKAPT AV GUD I BEGYNNELSEN, OG UTRUSTET MED SANNHET, VISDOM, HERLIGHET, KRAFT OG RETTFERDIGHET.

Sal 103:20f – Lov HERREN, dere hans engler, dere veldige i makt som fullbyrder hans ord, i det dere lyder hans ords røst! Lov HERREN, alle hans hærskarer, dere hans tjenere som gjør det han vil! 104:4 – Han gjør vinder til sine engler, luende ild til sine tjenere. Dan 7:10 – En flod av ild strømmet ut fra ham. Tusen ganger tusen var hans tjenere, og ti tusen ganger ti tusen stod der til hans tjeneste. Så satte han seg ned for å holde dom, og bøker ble åpnet. Neh 9:6. 2 Pet 2:11.

Til bibelstudium: Guds englers vesen og status.

Ordet ”engel” - en *embetstittel*, som betyr sendebud, budbærer, delegat. Andre benevelser: ”Guds engel”, ”hans åsyns engel”, ”paktens engel”.

Guds englers *makt* er veldig, Sal 103:20, 2 Tess 1:7, Mt 12:29. Derfor kan de være menneskenes skytsengler.

Guds ords forkynnere blir kalt engler: Mal 2:7, 3:1, Mt 11:10, jf menighetsenglene, Åp 2-3. Kristus kalles ”paktens engel”, Mal 3:1. Jf sendelsesstedene i Johannes-evangeliet, Joh 3:17, 34, 5:36, 6:37-40, 57, 7:79, 8:42, 11:42, 17:3, 18, 21, 25, 20:21 o a. Jf Gal 4:4f.

Guds gode engler er *åndsvesener*, Lk 24:39, Ef 6:12. Avstanden mellom Gud og englene tilsvarende den mellom Gud og det skapte. Englene *inngår ikke ekteskap*, Mt 20:30. Når de i bibelhistorien viste seg for mennesker, opptrådte de for anledningen i legemlig skikkelse, 1 Mos 18 og 19. Hvordan de kunne spise, er ikke forklart, 1 Mos 18:8, 19:3.

Englene har tilhold i en usynlig verden, men er *ikke allestedsnærværende*. De kan befinne seg på et bestemt sted i denne verden, Apg 12:7, men som immaterielle vesener, opptar de ingen plass.

De kan være *fysisk virksomme*, 1 Mos 19:6, Mt 4:5 (jf sjelens innvirkning på kroppen). Deres *viten* er begrenset, 1 Kong 8:39, jf 1 Pet 1:12b.

343 **Ble alle englene stående i denne sin herlighet?**

NEI. EN DEL AV DEM ER FRAFALNE ENGLER, OG DERFOR ONDE.

Joh 8:44 – Han (djevelen) var en morder fra begynnelsen og han står ikke i sannheten, for sannhet fins ikke i ham. Når han taler løgn, taler han av sitt eget, for han er en løgner og løgnens far. 2 Pet 2:4 – For så sant Gud ikke sparte engler da de syndet, men styrtet dem ned i avgrunnen... Jud 1:6.

344 **Hvilke engler er ”gode engler”?**

SVAR: GUDS HELLIGE ENGLER.

Mt 18:10 – Se til at dere ikke forakter en eneste av disse små! Jeg sier dere at deres engler i himmelen alltid ser min Faders åsyn, han som er i himmelen. Mt 25:31 – Når Menneskesønnen kommer i sin herlighet sammen med alle sine engler, da skal han sette seg på herlighetens trone.

Guds vesen og gode vilje står i sentrum for Guds engler. De er hellige fordi de utfører Guds vilje med styrke og makt, større enn den menneskene har (2 Pet 2:11).

Englene lever i den rettferdighet og herlighet som de fikk i skapelsen, og er så urokkelige i det gode, at de kan ikke falle. De er *hellige* tvers igjennom.

Anm. I overtroens og magiens verden står mennesket i sentrum med sine behov og med sin vilje til kontroll. De onde englene (el demonene), føyer seg etter menneskets onde vilje og utfører alle onde planer med list og kløkt. (Mt 4, fjerde bønn i Fadervår.)

Til bibelstudium: Guds engler – hvem er de?

De ser Gud ”åsyn til åsyn” (el ansikt til ansikt), et uttrykk for den fullkomne kjærlighet til Ham. Med den utfører de sine oppdrag, Mt 18:10. Deres antall er meget stort, Dan 7:10, Lk 2:13, Heb 12:22, Åp 5:11 osv.

Guds gode engler kalles også ”utvalgte” engler. Denne status har de ikke på grunn av Kristi fortjeneste, 1 Tess 5:21, for syndere er de ikke, Heb 2:16.

Guds utvelgelse av sin troende kirke ga englene del i Guds mangfoldige visdom, Ef 3:10. Villig tjener de dem som skal arve saligheten, Heb 1:14. De opptrer i Skriften som menneskenes beskyttere el *skytsengler*, Sal 91:ff. (Om St Mikael, se nedenfor.)

Ulike navn svarer til englenes *over- og underorden*: Kjeruber, 1 Mos 3:24, Sal 80:2. Serafer, Jes 6:2, jf Kol 1:16, 1 Tess 4:16. Deres hierarki er ikke nærmere beskrevet, jf Kol 1:16, Ef 1:21. Over- og underordning fins også blant de onde englene: Mt 25:41, Lk 11:15, 18f.

345 **Hvilken oppgave har Guds gode engler?**

GUDS GODE ENGLER PRISER GUD OG UTFØRER HANS BEFALINGER. DESSUTEN TJENER DE OG BESKYTTER GUDS BARN, DEM SOM SKAL ARVE DEN NYE JORD.

Sal 91:10f – Intet ondt skal ramme deg, ingen plage skal komme nær til ditt telt. For han skal gi sine engler befaling, så de bevarer deg på alle dine veier. 34:7 – HERRENS engler slår leir til vern om de gudfryktige og frir dem ut av fare. 103:20f – Lov HERREN, dere hans engler, dere veldige i makt som fullbyrder hans ord, i det dere lyder hans ords røst! Heb 1:14 – Er de ikke alle

sammen tjenesteånder, utsendt til tjeneste for deres skyld som skal arve frelsen? 12:22 – dere er kommet til Sions berg og den levende Guds stad, det himmelske Jerusalem, til en høytidsforsamling av mange tusener engler. Åp 5:11.

Småbarna har sine verneengler i himmelen, alltid vendt mot Jesu Faders ansikt (Mt 18:10). Når en synder vender om, gleder englene seg i himmelen. På dommens dag kommer Jesus i synlig herlighet, og alle hans hellige engler med ham (Mt 25:31).

Eksempler:

Elisa, 2 Kg 6:15-17. - *Daniel* i løvehulen, Dan 6:16-23. - *Jesu fødsel*, Lk 1-2. - Gud varslet *Josef* i en drøm, så han kunne flykte unna Herodes' barnemord, Mt 2:13- 21. – En engel befridde *Peter* fra fengslet, Apg 12:5-11. Osv.

Til bibelstudium: Guds engler – hva gjør de?

De tjener Gud av fri vilje: De lovsynger Gud, Jes 6:3, Lk 2:13. De er Guds tjenere i verden og i kirken, Sal 103:20f, 104:4.

De tjener især barna, Mt 18:10. De tjener de troende i deres kall, Sal 91:11-13, og når de skal dø, Lk 16:22. Det står ikke noe sted i Bibelen at kristne har hver sin skytsengel, jf Mt 18:10, Apg 12:15.

Guds engler følger hengivent med i det som skjer i Guds kirke på jorden, og betrakter med undring frelsens hemmelighet, Lk 2:13, 1 Pet 1:12, Ef 3:10. De gleder seg over hver eneste synder som vender om til Gud, Lk 15:10.

Englene var virksomme da Loven ble gitt på Sinai, 5 Mos 33:2, Gal 3:19.

Englene forkynte Kristi unnfangelse, fødsel, oppstandelse og gjenkomst, Lk 1:26, 2:9, 24:5ff, Apg 1:10f. De skal tjene den herliggjorte Kristus på Dommens dag, Mt 13:41f, 24:31.

Englene er usynlig til stede i menighetens offentlige gudstjeneste, 1 Kor 11:10. De tjener også det ekteskapelige hushold og den borgerlige ordning, 1 Mos 24:7, Dan 10:13, Mt 18:10.

De som tror evangeliet, kan med Guds ord og kraft *motstå djevelens angrep*, Ef 6:10ff, for Guds gode engler står dem bi (jf Sal 91:11-13, Mt 4).

Vi skal ikke vekke deres mishag, 1 Kor 11:10, 1 Tim 5:21. Vi skal heller ikke tilbe dem på noen måte, for de er Guds skapninger, Åp 22:8f.

Den hellige Mikael

leder Guds englehærer i deres forsvar for Guds kirke på jorden, Åp 12:7-17. Kampen mot dragen (djevelen el satan), har sine forbilder i Dan 10:13, 20, 11:1. Guds englehærer tar del i endetidens kosmiske oppgjør: Mt 13:39, 41, 49, 16:27, 24:31, 25:31. Se også Åp 8:6 og 15:6.

Seieren er allerede vunnet med ”guttebarnet” som ble ”bortrykket til Gud og hans trone”, Åp 12:5. Samtidig ble djevelen og hans engler kastet ut til jorden. Fra da av – i endetiden - har Guds fiende sitt begrensede virkeområde på jorden, hvor han fører krig en liten tid ”mot dem som holder Guds bud og har Jesu vitnesbyrd”, v 17.

346 Hvilke engler er ”onde”?

DE ONDE ENGLER ER DJEVELENS ENGLER. DE VAR OPPRINNELIG GUDS GODE SKAPNINGER, MEN FALT I SYND OG BLE FOR EVIG FORDØMT SAMMEN MED SIN ANFØRER SATAN.

2 Pet 2:4 – Gud sparte ikke de engler som hadde syndet, men styrte dem i avgrunnen, hvor de blir holdt i varetekt i mørkets huler inntil dommen. Jud 6 – De engler som ikke tok vare på sin

myndighet, men forlot sin egen bolig, dem holder han i varetekt i mørket med evige lenker til dommen på den store dag.

Mk 5:9 – Nå spurte han: "Hva heter du?" Mannen svarte: "Legion heter jeg, for vi er mange. Mt 25:41 – Gå bort fra meg, dere forbannede, til den evige ild som er beredt djevelen og hans engler (Åp 14:11). Jak 2:19 – Du tror at Gud er én. Du gjør vel. Djevlene tror det også, og skjelver. Joh 8:44 – Dere har djevelen til far og vil gjøre hva deres far ønsker. Han har vært en manddraper fra begynnelsen og står utenfor sannheten, for sannhet fins ikke i ham. Når han lyver, taler han av sitt eget, for han er en løgner og løgnens far.

Ef 6:11f – Ikle dere Guds fulle rustning, så dere kan motstå djevelens listige angrep, for vår kamp er nemlig ikke mot kjøtt og blod, men mot makter og myndigheter, mot dem som dominerer verden i dette mørke, mot ondskapens åndsmakter i de himmelske verdener. 1 Pet 5:8f – Vær edrue! Våk! Deres motpart djevelen går omkring som en brølende løve og søker etter hvem han skal sluke. Stå ham imot, faste i troen! Dere vet jo at de samme lidelser måtte deres brødre gjennomgå her i verden.

Djevelen har en stor engleskare. De er alle svikefulle, sterke og dyktige til alt ondt, og dertil forent i sitt hat mot den gode Skaperen og de som elsker ham. De evner ikke annet enn å ødelegge hva Gud har skapt, og gjør det med forførelser, løgn og sjelemord. Under sin anfører, okkuperer de menneskets innerste med arvesyndens kraft, og fører til den evige fordømmelse dem som ikke blir gjenfødt ved dåpen og Den Hellige Ånd (CA 2).

Illustrasjon:

Djevelens list overfor Adam og Eva, 1 Mos 3:1-5. – Djevelens list da han fristet Jesus, Guds Sønn, i ørkenen, Mt 4:1-11. Merk billedbruken om djevelen.

Til bibelstudium: Djevelens engler

De bruker sin vilje og forstand i den ondes tjeneste, Mt 4, og holder de vantro i fanget i djevelens rike, Lk 11:21f. Hverken djevelen eller hans engler kan utføre noe ekte under, Sal 72:18. Gud lar dem gjøre ting som menneskene oppfatter som under. Dette spillerom har især antikrist, 2 Tess 2:9. – I likhet med djevelen, er hans engler fordømt allerede, Mt 8:29, 25:41.

OM MENNESKET

---

347 Hva vil det si at Gud har skapt "meg og alle andre skapninger"?

JEG HØRER SAMMEN MED DYRENE MED KROPP OG SJEL. ALLE HAR VI VERDI FOR GUD OG RETTIGHETER GITT AV HAM.

1 Mos 1:20-24, 30 – Gud sa: Det vrirle av liv i vannet, og fugler fly over jorden /.../ Og Gud skapte de store sjødyr og alt levende som rører seg, som det vrirler av i vannet, hvert etter sitt slag, og alle vingede fugler, hver etter sitt slag. Og Gud så at det var godt. Gud velsignet dem og sa: Vær fruktbare og bli mange og oppfyll vannet i havet, og fuglene skal bli tallrike på jorden. /.../ Gud sa: Jordan la framgå levende vesener, hvert etter sitt slag, fe, kryp og ville dyr, hvert etter sitt slag! Og det ble så. /.../ alt som rører seg på jorden, alt som det er *livsånde* i, gir jeg grønne urter å ete. 2:7 – Gud Herren dannet mennesket av jordens muld og blåste *livets ånd* i hans nese, og mennesket ble til en *levende sjel*. (7:22) Sal 145:9 – Herren er god mot alle, barmhjertig mot alle sine skapninger.

Mennesket er skapt ”i Guds bilde”, det vil si med en moralsk bevissthet til å skjelne mellom rett og galt. Denne evne opphever ikke, men bekrefter vår samhørighet med dyrene. Samhørighet og forvalteransvar medfører omsorg og medfølelse med dyrene.

Vi har forvalteransvar for alt hva Gud har skapt og skal gjøre regnskap for ham. Vi har rett til å la dyr utføre arbeid for oss, og rett til å slakte dyr til føde for oss, men ingen rett til å påføre dem unødig smerte.

Til bibelstudium: Menneskets naturside forplikter

Ordet ”sjel” beskriver både mennesker og dyr, Sal 150:6, Åp 16:3. Også dyrene har en jeg-bevissthet. Det er ikke sjelen, men vår *kroppslighet* som gjør forskjellen mellom Guds skapninger, 1 Kor 15:37-41. Med sin kropp tilhører mennesket dette mangfold.

Gud har medynk med *dyrene*, Jon 4:11. Guds gjeløsningsverk angår også dem under ”forgjengeligheits trelldom”, Rom 8:19-23. *Retten til hvile* omfatter både mennesker og dyr, 2 Mos 20:10, 23:12, 5 Mos 5:14.

Det er Guds vilje at *dyr aldri skal lide unødig*. Denne grunnholdning til dyrene medfører en desto sterkere forpliktelse overfor mennesker i nød, Mt 12:11f. Slakting skal utføres på en måte som ikke medfører smerte for dyrene. Grusomme slaktemetoder er typisk for hedningene, som ikke kjenner åpenbaringsordets Gud, vår skaper og gjeløser.

Eksempler på omsorg og medfølelse: Man skal ikke ta egg og fugleunger i mors påsyn, 5 Mos 22:6f. Man skal ikke slakte ku og kalv, eller sau og lam på samme dag, 3 Mos 22:28. Man skal ikke la oksen pløye sammen med eslet (dvs plage oksen), 3 Mos 22:10. (Kilde: Jan Rantrud 1991)

348 **Hva bekjenner du om deg selv i den første trosartikkel?**

GUD HAR SKAPT MEG MED LEGEME OG SJEL, OG MED DEM GITT MEG UTALLIGE GAVER.

Sal 139:14 – Jeg takker deg fordi du har skapt meg på underfullt vis. Underfulle er dine verk, det vet min sjel så vel. 2 Mos 4:11 – Hvem har gitt mennesket munn? Hvem er det som gjør stum eller døv, seende eller blind? Er det ikke jeg, HERREN? Job 31:15 (om treller og fattigfolk) – Har ikke han som skapte meg i mors liv, skapt også dem? Har ikke en og den samme dannet oss i mors liv? Jes 49:1b – HERREN har kalt meg fra mors liv av, han har nevnt mitt navn fra mors skjød. Jes 10:11f, 32:8, Pred 12:7, Jer 1:5a.

Skaperens godhet hører sammen med hans godhet som gjeløser og livgiver.

Eksempel:

Samspillet mellom lemmene, som hver for seg er til nytte for hele legemet, 1 Kor 12:12, 14-26. (Se legemets plass i Luthers forkl.)

349 **Når begynner menneskelivet?**

I UNNFANGELSENS ØYEBLIKK.

Sal 139:14-16 – Underfulle er dine gjerninger, det vet min sjel så vel. Mine ben var ikke skjult for deg da jeg ble virket i lønndom, da jeg ble formet så kunstferdig i jordens dyp. Da jeg bare var et foster, så dine øyne meg. I din bok ble de alle oppskrevet, de dagene som ble fastsatt da ikke én av dem var kommet. Jes 49:1b – Fra mors liv har Herren kalt meg, før jeg ble født, har han nevnt mitt navn. Lk 1:30-38.

Et nytt menneskeliv begynner når den mannlige sædcellen trenger inn i den kvinnelige kjønncellen (sammensmeltingen). Fra da av er et menneske ferdig programmert og utlevert til andres omsorg og vern.

Menneskelivet må aktes og forsvares som den ukrenkelige forutsetning for det sivile samfunn og dets lovgivning (1 Mos 2:7). I denne kamp representerer kirken "livets kultur" (pave Johannes Paul II, encyklika *Evangelium Vitae*, 1055).

Problemet er ikke livets begynnelse, men menneskets potensiale som drapsmaskin og bioteknologisk monster. Gode hensikter begrunner eksperimenter med arvemasse og befruktete egg, men eksperimentene medfører uopprettelige mistak og ørkesløs etterpåklokskap.

Anm. Menneskelivets opphør og fortsettelse

Menneskelivet opphører når døden skiller ånd og legeme, for så å bli gjenforent i de dødes oppstandelse på Dommens dag. Både begynnelsen og fortsettelsen skjer i kraft av Guds velsignende skaperord: "Vær fruktbare" osv, 1 Mos 1:26, jf 9:7.

Fra bekjennelsesskriftene:

Menneskelivet begynner "i unnfangelsens første øyeblikk", FC Sol Dec I, 28 (e sv overs).

350 Hva vil det si at Gud skapte mennesket "i sitt bilde" (1 Mos 1:26)?

GUD SKAPTE MENNESKET FULLKOMMENT HELLIG, RETTFERDIG OG SYNDFRI. MENNESKET KJENTE GUD SOM SIN KJÆRE FADER OG LEVDE HELT ETTER GUDS VILJE.

1 Mos 1:26, 28 – Gud sa: La oss gjøre mennesker *i vårt bilde, etter vår lignelse*. /.../ Gud skapte mennesket *i sitt bilde*, i Guds bilde skapte han det, mannlige og kvinnelige skapte han dem. Gud velsignet dem og sa til dem: "Vær fruktbare og bli mange, fyll jorden, legg den under dere og råd over havets fisker og himmelens fugler og over alt levende som rører seg på jorden." 2:7 – Gud HERREN formet mennesket av jordens støv, og blåste livets ånde i hans nese, og mennesket ble til *en levende sjel*. Jes 45:12a, Mk 10:6, Mt 19:4f.

Det er begrenset hva mennesket kan vite av seg selv om seg selv og sitt slekt-skap med dyrene. Guds åpenbaringsord gir den omfattende basisviten om menneskets særstilling i skaperverket.

Anm. 1 Mos 1:26 - i vårt bilde, etter vår lignelse.

Dette er en hebraisk uttrykksmåte - to uttrykk eller utsagn om samme sak (parallellisme) – her om menneskets opprinnelige fullkommenhet og hellighet (d opprinnelige rettferdighet). Guds åpenbaringsord sier ingenting om forholdet mellom englene og menneskene. Englelike trekk synes å antyde at "Edens hage" handler om en englelik tilværelse i en englelik virkelighet. Derfor avstår vi fra spekulasjoner om hagens geografiske plassering. Her handler det ikke om naturkunnskap, men om en *tilbakeskuende læreprofeti*.

Menneskets gudlighet gikk tapt i syndefallet, men gjenopprettet i den nye Kristus-virkelighet ved dåpen og troen.

Til bibelstudium. Om mennesket skapt i Guds bilde:

Gjennom frelseshistorien skjedde gudsåpenbaringen indirekte – med ord. Selv om ”Gud er Ånd”, Joh 4:24, hindret det ham ikke i å framtre med *menneskelignende* (antropomorfe) trekk, jf Esek 1:26, 2 Mos 33:23.

Mennesket, skapt i Guds bilde, ses i det omvendte perspektiv: Våre stamforeldre var skapt med *gudslignende* egenskaper.

Mennesket ble skapt av jord og etter Guds rådslutning (”vi”), med stor omsorg formet direkte av Gud, jf 1 Mos 1:11f og 24. Hva denne *samtidighet* innebærer – av jord og i Guds bilde, kan ingen dødelig begripe.

Den gjenopprettede gudlighet ved troen motiverer formaningen og foregriper fullendelsen: 1 Kor 15:40-50. Ef 1:19-2:6, 4:22ff. Gal 3:26f. Kol 3:1-15, Rom 5:19ff, 8:29f, osv.

351 Har mennesket beholdt sin herlighet fra skapelsen?

MENNESKETS GUDSBILDE GIKK TAPT I SYNDEFALLET, MEN IKKE MENNESKEVERDET. GUD STADFESTER MENNESKEVERDET MED EVANGELIET. VI ER KALT AV GUD MED ET MÅL FOR ØYE – Å GJENVINNE GUDSBILDET VED TROEN PÅ KRISTUS JESUS.

Mt 16:26 – Hva hjelper det et menneske, om det vinner hele verden, men mister sin sjel? (Sal 49:8f) Lk 19:10 – Menneskesønnen er kommet for å frelse det som var forapt. Rom 5:15 – er de mange døde ved den enes fall, da har meget mer Guds nåde og gave overstrømmet de mange ved det ene menneskes, Jesu Kristi nåde. (De mange = alle.) 8:2 – Åndens lov som tilhører livet i Kristus Jesus, har gjort meg fri fra syndens og dødens lov.

2 Kor 4:4 – (Kristus) er Guds bilde (3:18, 5:17). Ef 4:24 – Kle dere i *det nye mennesket*, som er skapt i Guds bilde, i sannhetens rettferdighet og hellighet. Kol 3:10 – kle dere i *det nye*, som blir fornyet i samsvar med hans bilde som skapte det (1:15). .

Et menneske blir født til verden uten sann kunnskap om Gud, uten frykt for Gud og uten tillit til Gud, og med ondt ondt begjær (CA 2). Vårt tapte gudsbilde er Kristus Jesus.

Anm. Menneskenes likeverd

Påstanden at alle mennesker er likeverdige, har ingen rasjonell begrunnelse, men begrunner «menneskerettene».

Kristen skapertro er kilden til likeverd-idèen. Den er forutsetningen for flere erklæringer: Den amerikanske uavhengighetserklæring år 1776, den franske menneskerettighetserklæring år 1789, og FN's menneskerettighetserklæring år 1948.

Den sekulære liberalisme prioriterer den enkeltes frihet fremfor fellesskap og harmoni, og må støtte seg til judeo-kristen tradisjon for å unngå gradering av menneskeverdet.

Det viser seg problematisk å håndheve menneskerettene i stater dominert av hinduisme, islam og ateisme.

Til bibelstudium: Den paradisiske tilværelse

I Edens hage var *hele* mennesket ”overmåte godt”, 1 Mos 1:31. Det var uten kjennskap til urett, 2:25, fullkomment lydige mot Guds bud, 2:16f, og levde i et uforstyrret og fortrolig samfunn med Skaperen, 2:19ff, 3:2f.

Mennesket eide den medskapte, *opprinnelige rettferdighet*, som er livet i samsvar med Guds vilje og gudlighetens mål. Det hadde gudskunnskap, gudsfrykt, kjærlighet til Gud og full tillit til ham, og var i sannhet hellig liksom Gud, 1 Mos 2:7, 1 Pet 1:16.

To umiddelbare konsekvenser:

(1) *Udødelighet*, 1 Mos 2:17, Rom 5:12, 6:23.

(2) Et *reelt forvalterskap*. Alt stod i menneskets tjeneste, 1 Mos 1:26, 28, 2:19f.

Beretningen om livet i Hagen viser til en *englelik* tilværelse, hvor mennesket gjorde underfulle erfaringer i et ubrutt liv og i et ubrutt gudssamfunn.

Til bibelstudium: Kvinnens plass i skapelsen:

Kvinnen er skapt til å være mannens *medhjelp* og er ham *likeverdig*, 2 Mos 2:20-23. Teksten er en profeti om Kristus og hans kirkebrud, Ef 5:22ff. 1 Tim 2:13f. 1 Kor 11:3, 8f, 11f, jf 7:4.

Forholdet medfører over- og underordning, *innordnet Guds gode skapervilje*. 1 Kor 11:9, 1 Tim 2:12.

Adams førstefødt-posisjon medførte større ansvar. Til Eva's unnskyldning taler at hun ble forført til synd, 1 Tim 2:13f.

Kvinnen skal møtes med respekt fra mannens side, for hun er særlig utrustet til å være mor og oppfostrer, 1 Tim 5:14.

I de nære ting, og i familiens omsorgsrelasjoner, trenger folket gode mødre, jf Tit 2:3-5, 2 Tim 1:5.

Morsposisjonen lider skade, når kvinner blir drevet til å etterligne mannens karriereveier. Det skjer under sosialt og økonomisk press, og av ideologiske grunner.

Fra bekjennesskriftene:

Sier jeg at "jeg tror på Gud Fader, den allmektige, skaper" osv, da sier jeg indirekte om meg selv at jeg er Guds skapning, SK Troen 13. Apol 2:17f.

352 **Hva er menneskebildet etter syndefallet?**

SVAR: DEN FALNE ADAMS BILDE.

1 Mos 5:3 – Da Adam var 130 år gammel, fødte han en sønn som var ham lik, hans bilde, og han gav ham navnet Set.

353 **Er menneskeverdet avhengig av våre tanker om oss selv og andre?**

NEI. MENNESKEVERDET BESTÅR UAVHENGIG AV VÅRE TANKER OM STORHET OG USSELDOM.

1 Mos 1:28 - Gud velsignet dem og sa til dem: Vær fruktbare og bli mange, fyll jorden, legg den under dere og råd over havets fisker og himmelens fugler og over alt levende som rører seg på jorden. Sal 104:29-32 – Du strør ut og de kan sanke, du åpner din hånd og metter dem med gode gaver. Du skjuler ditt åsyn, de gripes av redsel. Du tar deres livsånde tilbake, de dør og vender tilbake til sitt støv. Du sender din Ånd, og de skapes, du gjør jordens skikkelse atter ny. Fil 4:8.

Selv om viljen er bundet til arvesyndens kraft, har mennesket en bunden beslutningsfrihet til nytte og glede for seg selv og andre. Evnen varierer, men alle er vi fra unnfangelsen av skapt til et liv med Gud og vår neste, enhver med sin livshistorie.

Anm. Overtroen på "det gode" i mennesket

Denne overtro lar menneskets syndefallsnatur komme til uttrykk på en forfinet måte. Det skjer *utilslørt* når mennesket agerer «sin egen lykkes smed» (praktisk ateisme, ateistisk humanisme). Det skjer *tilslørt* når mennesket ordner sitt gudsforhold i samarbeid med Gud (religiøs humanisme, allmenreligiøsitet).

Troen på *den religiøs-etiske personlighet* lar Gud manifestere sin hellighet i gode dyder (fariseismen). Med stor konsekvens fremstår enerne som en slags halvguder, i stand til å leve i samfunn med Gud - i lydighet, hengivelse og underkastelse (det er hva ordet "islam" betyr). Hvorfor ikke erkjenne det problem vi er hver for oss: hovmodige, selvkloke mennesker, innkrøkt i oss selv, uten frykt for Gud og uten tillit til ham, og med ondt begjær?

Overtroen på «det gode» i mennesket er *det religiøse moment* i humanismen og i den sekulær-liberale psevdoreligion. Den hevder menneskets evne til å løse egen skyld og skam og håpløshet. Realitetene taler for seg under syndefallets kår – et liv på tomgang *overfor Gud*, ute av stand til å leve det liv vi er skapt til å leve (1 Kor 2:14, Rom 8:7). Et anstøt er evangeliet om Guds selvhengivende kjærlighet i Jesus Kristus og ham korsfestet (2 Joh 7, 1 Kor 2:2). Det står ikke så dårlig til med meg, for *noe* kan jeg da bidra med, lyder innvendingen.

354 Hva er menneskets kall?

SVAR: ARBEIDET. MEN DEN SOM IKKE ER I STAND TIL Å ARBEIDE, REPRESENTERER GUDS KALL TIL ANDRES NESTEKJÆRLIGHET I PRAKSIS.

1 Mos 1:28 - Gud velsignet dem og sa til dem: "Vær fruktbare og bli mange, fyll jorden, legg den under dere og råd...". 2:8 – Gud HERREN plantet en have i Eden, i Østen, og der satte han mennesket som han hadde dannet.

Pred 8:15 – ingenting er bedre for mennesket enn at det gleder seg under sitt arbeid. Kol 3:23 – Hva dere enn gjør, gjør det av hjertet, som om dere tjener HERREN og ikke mennesker. Mt 10:10b – Arbeideren er sin føde verd.

Arbeidet har Guds befaling og er *et gode* som hører skapelsen til. Gud har behag i ærlig arbeid, og er det gjort i tillit til Guds løfter, er arbeidet en sann gudstjeneste for ham.

Arbeidsglede vitner om Guds oppholdende gjerning. *Møye og besvær* er påminnelser om livet under syndefallets kår, og om syndens lønn (1 Mos 3:15, 17).

Det er en sammenheng mellom "åndelig" og "verdslig" arbeid. Gud rår over begge myndighetsområder.

Illustrasjon: Prestens lønn fra andres inntekter (f eks kirkeskatt). 1 Kor 9:11, 14.

Til bibelstudium: Guds forsyn eller opprettholdende gjerning

Også etter fallet omfatter Guds verk *hele* mennesket – både sjel og legeme, fornuft og sanselighet. Kampen mellom godt og ondt *i* mennesket foregår ikke mellom sjel og legeme (dualisme).

Guds gode skapervilje består, og vi *står til ansvar* for ham som gav oss livet, og kalte oss til et liv etter hans bud "alle mine dager", Sal 139:16, Job 1:21.

Eksempler: Hanna og Samuel, 1 Sam 1. - Sakarias og Elisabeth, Lk 1:5-24, 57-64.

Hvert menneske er *enestående* i Guds skaperverk. "Gud har skapt *meg*": Sal 139:13-16. 1 Mos 1:27, 2 Mos 4:11, 1 Sam 1, Job 10:8-12 osv. - Mt 5:26, 6:27. Lk 1:7, osv

Vi har samme stamfar, Vi er *adamitter*, 1 Mos 1:26-28. Apg 17:26, Rom 5:12.

Gud er i sin handlende allmakt *stadig* virksom som "himmelens og jordens skaper". Skapelsen av det første menneske omfatter *hele* menneskeslekten.

Alt står i Guds hånd, som ”bærer alle ting ved sin krafts ord”, Heb 1:3. Guds virksomme ord omfatter ikke bare *skapelsen*, men også *rettferdiggjørelsen* for Kristi skyld, Joh 1:29, Rom 5:12ff, og *helliggjørelsen* (tredje trosartikkel), Kol 1:12-23, Joh 1:29.

Merk Luthers forklaringer ”Gud har skapt *meg*” osv (første art), - ”han er *min* Herre som” osv (andre art), - og ”skal vekke opp *meg* og alle døde” osv (tredje art).

Guds handlende allmakt utelukker vår medvirkning i Guds gjeløsergjerning.

Fra bekjennelsesskriftene:

Mennesket er med legeme og sjel Guds skaperverk også etter syndefallet. Arvesynden er djevelens verk, som forderver menneskets natur og vesen. FC Ep 1:2f, 25, SD 1:2.

Gud får æren, når vi skjelner mellom Guds verk og djevelens verk. Det er Guds gjerning at mennesket kan tenke, tale, gjøre og utrette noe. Det er satans verk at synden forderver menneskenes tanker, ord og gjerninger. FC SD 1:3, 42, 11:79.

Stilt overfor den hellige Gud og hans hellige lov, er det galt å blande evangeliet sammen med den borgerlige etikk og filosofiens tanker om mennesket. Da tar man ikke på alvor den onde lyst i mennesket, selv om det ytre sett evner et hederlig levnet. Apol 4:43.

Stilt overfor døden og dommen, må vi ha noe annet å stille opp med enn den borgerlige anstendighet, for Guds lov krever et liv i kjærlighet til Gud og vår neste som oss selv, fullt og helt. Apol 12:146, 151-154.

Guds lov anklager oss ikke fordi vi er mennesker, men på grunn av synden, FC SD 1:32f.

Den anger som loven virker, er en smak av døden og begynnelsen til en rett omvendelse, SA C 3:1-3.

355 **Hvordan gjenopprettes menneskets gudlighet?**

SVAR: VED DÅPEN OG TROEN PÅ STEDFORTREDEREN KRISTUS OG HANS FORTJENESTE. MED KRISTUS SOM GAVE, ER HAN VIRKSOM VED TROEN I DØPTES LIV. HAN SKAPER DET NYE MENNESKE I KAMP MED DEN ONDE MENNESKENATUR. DENNE FORNYELSE FULLFØRER HAN I DE SALIGES OPPSTANDELSE PÅ DEN YTTERSTE DAG.

Mt 16:26 – Hva hjelper det et menneske om det vinner den hele verden, men mister sin sjel? 1 Kor 7:23 – Dere er kjøpt og prisen er betalt. Mk 16:16 – Den som tror og blir døpt, skal bli frelst (Rom 6).

Rom 5:19a – Likesom de mange kom til å stå som syndere ved det ene menneskes ulydighet, så skulle de mange stå som rettferdige på grunn av den enes lydighet. 2 Kor 4:4c - Han er Guds avbilde. Ef 4:24 – kle dere i det nye mennesket, som er skapt til Guds avbilde i sannhetens rettferdighet og hellighet. Kol 3:10.

1 Joh 3:2 – Mine elskede, vi er nå Guds barn, og hva vi skal bli er ennå ikke åpenbart. Vi vet at når han åpenbares, skal vi bli lik ham, for vi skal se ham slik han er. Sal 17:16 – jeg skal i rettferd få skue ditt ansikt, når jeg våkner, skal jeg mettes ved synet av din skikkelse.

Sønnens inkarnasjon i Jesu skikkelse, og Guds forsoningsverk i ham, *stadfester* menneskets uendelige verdi (1 Mos 3:15, Lk 1:78f). Nå kaller Gud oss tilbake til en forsonet Gud. Han kaller med evangeliet for å gi oss Kristus Jesus, og med ham til gave, leve med ham til eksempel i gode gjerninger.

Til bibelstudium: Etter syndefallet

Gud avslører arvesyndens kraft med sitt ord om sin gode skapervilje, Rom 5:13f.

Vi kan ikke av oss selv erkjenne at vi er ”døde ved overtreddene”, og i denne situasjon lever ”uten Gud og uten håp i verden”: 1 Mos 3:6-24, Ef 2:1, 5.

Syndefallet danner bakgrunn og forutsetning for vår frelse i Kristi lydighet, Lk 19:10, Rom 5:12ff.

Gud har forsonet verden med seg selv i Kristus Jesus. Den som lar seg forsones med Gud, lever i et nytt forhold til Gud. 2 Kor 5:19ff, Lk 1:77. Jf 1 Kor 2:9f, 14.

Ved troen og dåpen (Mk 16:16) blir den tapte gudlighet gjenopprettet i en ny virkelighet – ”i Kristus”. Ef 4:24, jf Mt 22:11, 2 Kor 5:17, Kol 3:9f.

Kristus er nærværende og virksom i de troendes liv. Hva de er i ham, skal de også bli, men fullendt blir gudligheten først i de troendes oppstandelse, Åp 7:14, 17.

Fleire tekster: 1 Pet 1:18, Sal 116:15.

Joh 5:28f. Rom 6:22f, 8:29. 1 Kor 15:22. 2 Kor 3:18. Kol 1:18. Ef 4:23f.

OM KJØNN OG MENNESKEVERD

---

356 Hva gir kjønnene likeverd?

GUDS SKAPERORD GIR MANNKJØNN OG KVINNEKJØNN LIKEVERD I DERES ULIKHET. DEN ER FORUTSETNINGEN FOR MENNESKENES KULTUROPPDRAG I SLEKTERS GANG.

1 Mos 1:27f – Gud skapte mennesket i sitt bilde, i Guds bilde skapte han det; mannlig og kvinnelig skapte han dem. Og Gud velsignet dem og sa til dem: Vær fruktbare og bli mange og oppfyll jorden og legg den under dere. (Guds kirkeorden bekrefter kjønnenes likeverd i deres ulikhet:)

Gal 3:27f – Dere, så mange som er døpt til Kristus, er blitt ikledd Kristus. Her er ikke jøde og ikke greker, ikke slave og ikke fri, ikke mann **og** kvinne: Alle er dere en i Kristus Jesus. 1 Kor 10:11f – I HERREN er det så at kvinnen ikke er til uten mannen, og heller ikke mannen uten kvinnen. Liksom kvinnen er av mannen, så er også mannen ved kvinnen, men alt er av Gud.

Guds kirkeorden bekrefter kjønnenes likeverd i deres skapergitte ulikhet. Forholdet mellom Kristus og kirken føder uavlatelig Guds barn ved evangeliets nådeløfte.

Anm. Menneskets gudlighet i kjønnenes ulikhet

Den kommer til uttrykk når kjønnene utfyller hverandre i det felles forvalteransvar. Velsignet av Gud, er de fruktbare og får lønn for strevet på alle livsområder, 1 Mos 1:26-28. Kapittel 2 fremhever både likeverd og underordning.

Likeverd: Til forskjell fra alle andre skapninger, er kvinnen skapt av mannens ribbein til å være hans medhjelp (v 18). Hun ble ikke skapt av mannens hode for å herske over ham, heller ikke av føttene hans for å bli tråkket ned, men av hans side for å være ham likeverdig, under hans arm for å bli beskyttet, og nær hans hjerte for å bli elsket. (Fritt e Matthew Henry's kommentar til v 21f. Kilde: Imberg 1999, 20).

Underordning: Den førstefødte Adam – selv underordnet Gud - markerte sin overordnede posisjon da han ga henne navnet *Eva* (v 23). Etter syndefallet stadfestet Gud mannens lederposisjon - ”han skal råde over deg” (3:16). Det hebraiske ord for å ”råde” er et entydig *positivt* ord, og har samme rot som ordet for ”hode”. Det uttrykker ledelse i kraft av selvhengivende, beskyttende kjærlighet (Ivar P Seierstad, mitt forelesningsnotat).

Til bibelstudium:

1 Mos 1:27f, 2:21-24. Jf Mt 19:4f, 1 Tim 2:4ff, 1 Kor 11:8f, Ef 5:22ff.

Fra bekjennesskriftene:

Menneskers bud og løfter kan ikke fjerne Guds bud og ordning, CA 23:8.

Seksualdriften i det ene kjønns forhold til det annet er villet av Gud, og må ikke forveksles med ondt begjær, Apol 23:7.

Guds skaperverk og ordning driver til ekteskap, ifølge ordet, **1 Mos 2:18** - Det er ikke godt for mannen å være alene, CA 27:20.

357 Hvorfor er forholdet mellom mann og kvinne mer enn en privatsak?

KJØNNENES EGENART BLIR FREMELSKET OG BEKREFTET I MØTE MED DET ANNET KJØNN, MED EKTESKAP OG BARN SOM MÅL.

1 Mos 1:28a – Gud velsignet dem og sa til dem: ”Vær fruktbare og bli mange”. 2:23-24 – Da sa mannen: ”Denne gang er det ben av mine ben og kjøtt av mitt kjøtt. Hun skal kalles manninne, for av mannen er hun tatt.” Derfor skal mannen forlate sin far og sin mor og bli hos sin hustru, og de skal være ett kjød.

Det skapergitte forhold mellom mann og kvinne fremmer menneskenes levekår og fellesskap i tidens løp. Samhørigheten mellom far, mor og barn omfatter barnets rett til barnekår hos sin far og mor.

Et menneske blir født uten seksuell identitet. Den utvikles i samspill med det motsatte kjønn, men kan endres - enten fysisk (kastrater) eller ved sosial påvirkning. Uansett krever menneskeverdet selvdisiplin og forsakelse.

Anm. Ordet ”menneskeverd” fins ikke i Bibelen, men saken er der, f eks Mt 16:26a – *Hva hjelper det et menneske om det vinner den hele verden, men mister sin sjel?* Fil 3:8.

Menneskeverdet består *uavhengig* av alder, kjønn, legning og funksjonsdyktighet, og *uavhengig* av rase, etnisitet og andres respekt. I Bibelen er menneskeverdet *aldri* koblet til medfødt utrustning og konstitusjon, og *aldri* koblet til mental og fysisk kapasitet.

Det er *manipulerende* språkbruk når ordene ”menneskeverd” og ”identitet” brukes synonymt. Slike koblinger er i seg selv en krenkelse av menneskeverdet, og følgen kan bli fatal for den som rammes.

358 Er en følelse av mindreverd uttrykk for mindre menneskeverd?

NEI. MENNESKEVERDET ER DET GRUNNLEGGENDE SKAPERGODE, UAVHENGIG AV VÅRE FØLELSER OG SELVBILDER.

Job 36:5a – Se, Gud er sterk, men han akter ikke noen ringe (Rom 2:11). 1 Kor 6:20 – Dere er kjøpt og prisen betalt. Ær da Gud i deres legeme! Rom 12:3, 16 – jeg sier til hver enkelt av dere, tenk ikke høyere om dere selv enn dere bør tenke. Tenk sindig om dere selv, alt etter det mål av tro som Gud har tildelt enhver. /.../ Ha ett sinnelag med hverandre, trakt ikke etter det som høyt er, men hold dere til de ringe. Vær ikke selvkloke! Fil 2:3f, Mt 16:26a.

Menneskeverdet blir krenket med rangering etter funksjonsdyktighet, prestasjon, kjønn, rase eller andre kriterier. Det blir også krenket når mennesker fristes til å tenke *for lavt* om seg selv, til skade for seg selv, eller *for høyt* om seg selv, til skade for andre. Krenkelsene bærer lidelsens og dødens kjenning.

Anm. Selvrealisering i lyst- og lykkekarusellen

Selvrealisering bundet til selvets lyst og lykkebehov gir ingen frihet. Selvtilfredshet medfører krav om andres respekt og toleranse, i siste omgang lovreguleringer til vern om ego-sentrisk adferd til andres sorg og ulykke. Et vikarierende argument er hensynet til menneskeverdet, med påstand om at det ellers blir krenket. Men den krenkede part er den gode Skaperen.

Illustrasjon: *Konge Salomo* ba ikke om å få tilfredsstilt lyst- og lykkebehov, men om å få et lydhørt hjerte til å skille mellom godt og ondt i sin dommergjerning.. 1 Kong 3:5-15. Jf 119:98f, Mt 10:28, 16:26.

359 * **Hvordan har Gud bekreftet alles menneskeverd?**

GUD BEKREFTET ALLES MENNESKEVERD DA GUDS ENBÅRNE SØNN OPPTOK MENNESKENATUREN I FORENING MED SIN GUDDOMS NATUR, UNNFANGET AV DEN HELLIGE ÅND I JOMFRU MARIAS MORSLIV.

Joh 1:14a – Ordet ble kjød. Gal 4:4f – Da tiden var fullbyrdet, sendte Gud sin Sønn, født av kvinne, født under loven for at han skulle frikjøpe dem som var under loven, så vi skulle få barnerett. Rom 8:3f – Det som var umulig for loven, da den var svak på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin Sønn i syndig kjøds skikkelse og for syndens skyld, og fordømte synden i kjødet, for at den rettferdighet som loven krever, skulle fullbyrdes i oss som ikke vandrer etter kjødet, men etter Ånden. Joh 19:5 – Se mennesket! Rom 8:29, 2 Kor 3:18.

Underet over alle under i Jomfru Marias morsliv er forutsetningen for Guds gaverettferdighet til en fallen menneskehet: Guds enbårne Sønns lidende lydighet i Jesu skikkelse.

Til bibelstudium:

Lk 12:13-21. Joh 6:26-40. Rom 6:3-5. Fil 3:8-11. Gal 2:6, Apg 10:34, Mt 22:16.

Anm. Om menneskeverd og arvesynd.

I kraft av Guds skaperord består menneskeverdet uberørt av arvesyndens kraft og utslag i tanker, ord og gjerninger. *Menneskets grunnproblem er vantroen.* Synden mot det første bud skiller mennesket fra Gud og fremmedgjør overfor medmennesker og oss selv.

På den ene side står gudmenneskets lydighet og offerdød, som bekrefter Guds gode skapervilje - at budene korrigerer menneskene og verner mot kaoskreftenes frie spill.

På den annen side står den onde lyst som "bor" i mennesket (Rom 7:17). Dens kjennetegn er den destruktive frihet som krenker menneskeverdet i forholdet mann og kvinne. Vår redning er Guds nådige inngripen.

Guds hellige vilje og menneskeverdet blir stadfestet med syndenes forlatelse for Kristi lidelse og døds skyld. Den som anvender Kristi fortjeneste på seg selv, lever av Guds Ord og Sakrament i Kristi nåderike, og tjener Gud som hans frie barn "i evig rettferdighet, uskyldighet og salighet" (forkl til 2 trosart. Jf Rom 8:3f).

Vår frifinnelse har funnet sted på grunn av Stedfortrederens offerdød, og Gud er en forsonet Gud. Evangeliet oppmuntrer alle til å vende om, og troen anvender Kristi fortjeneste, enhver på seg selv. Døpt til Kristi død og oppstandelse har vi fått Kristus til gave. Mottatt i barnlig tillit, stiller vi våre legemer i hans tjeneste som våpen for hans evige rettferdighet og venter den kommende verden (Joh 8:36, Rom 6:14ff).

360 **Hvordan stadfester jeg menneskeverdet med mitt kjønn?**

SVAR: NÅR JEG LEVER I GUDS ORDNINGER FOR VERDEN OG KIRKEN, OG LEGGER VINN PÅ GJERNINGER SOM HAR GUDS ORD OG BUD FOR SEG.

1 Kor 6:19f – vet dere ikke at deres legeme er et tempel for Den Hellige Ånd, som er i dere og som dere har fra Gud, og at dere ikke hører dere selv til? Dere er kjøpt og prisen er betalt. Ær da Gud i deres legeme!

Anm. Den sosiale virkning.

Det gagnar vår neste og samfunnet å leve ut vår seksualitet i trofast ekteskap, sette barn til verden og gi dem en oppdragelse med Herrens rettledning (Ef 6:4). Da bekrefter voksne menn gutters søken etter sin maskulinitet, og voksne kvinner pikers søken etter sin feminitet (jf Tit 2:5). Et viktig bidrag gir ungdom, enslige og sølibatærer, slike som forsaker utenomekteskapelige forbindelser. Alle drar de i samme samfunnsbyggende retning.

Underveis i oppveksten vil noen kjenne seg tiltrukket av det annet kjønn og etablere et mønster de ikke makter å bryte. Da er det en feilslutning å påstå at de har ”rett” til å leve i ekteskapslignende parforhold og påtvinge samfunnet en kjønnsforvirrende adferd i lovregulerte former.

En del klarer å finne tilbake til sin kjønnsbetingede seksualitet, mens andre lever et aktverdigg liv i avholdenhet. Det står respekt av slikt. Alle har vi vår egen kamp å kjempe mot den onde lyst i vårt innerste.

OM GUDS OPPRETTTHOLDENDE GJERNING – HANS FORSYN

---

361 **Hvordan opprettholder Gud sitt verk og virker alt godt?**

GUD OPPRETTHOLDER SITT VERK OG VIRKER ALT GODT MED SITT VELSIGNENDE SKAPERORD.

1 Mos 1:28 – Gud velsignet dem og sa til dem: Vær fruktbare og bli mange, fyll jorden, legg den under dere og råd over havets fisker og himmelens fugler og over alt levende som rører seg på jorden. Sal 145:9 – HERREN er god mot alle, barmhjertig mot alle sine skapninger.

Guds velsignende skaperord lar oss se storheten og skjønnet i hans verk, og erfare det gode som han virker til livets opphold. Alt dette gjør han for sin godhets skyld, uten noen fortjeneste eller verdighet fra vår side.

362 **Hvordan sørger Gud for vårt livsopphold i denne verden?**

GUD VISER OMSORG FOR OSS GJENNOM DET SKAPERVERK VI SANSER - GJENNOM ANDRE MENNESKERS ARBEID, GJENNOM VEKSTER, JORD, LUFT, VANN, NATURRESSURSER, SOLEN, OSV. DENNE OMSORG BLIR OSS TIL DEL GJENNOM FLITTIG ARBEID.

Sal 36:7-9 – Herre, du berger mennesker og dyr. Herre, hvor kostelig din miskunn er! Menneskene søker ly i dine vingens skygge. De får spise seg mette av det beste i ditt hus, av din gledes bekk lar du dem drikke. For hos deg er livets kilde, i ditt lys ser vi lys. 145:15f - Alles øyne venter på deg, og du gir dem deres mat i rette tid. Du åpner din hånd, og metter alt levende med velbehag. 1 Mos 3:19 – I ditt ansikts sved skal du ete ditt brød. 1 Pet 5:7 – Kast all deres bekymring på ham! Han har omsorg for dere.

Guds velsignelse er alltid en *Fader-Sønn-og-Helligånd-velsignelse*. Den driver oss til omvendelse og tro på Guds godhet i Jesus Kristus og ham korsfestet (1 Kor 2:2).

Eksempler:

Gud velsigner arbeidet, så vi har klær og brød for dagen, Mt 6:25-34.

Gud kan også handle uavhengig av naturlovene for å opprettholde liv, Mt 19:26.

Gud mettet sitt folk med mat og vann i ørkenen, 2 Mos 16:1- 17:7.

Gud holdt Elisa i live med et under hos enken i Sarepta, 1 Kong 17:1-16.

Jesus demonstrerte sin Guddoms makt da han mettet de 5000 i ørkenen, Joh 6:3-15, Mt 15:32-39.

363 **Viser Gud omsorg for alt sitt skaperverk?**

JA. GUD VISER OMSORG FOR ALLE SKAPNINGER, OG FREMST BLANT DEM MENNESKENE. STØRST OMSORG HAR HAN FOR DEM SOM TROR EVANGELIET, FATTIGE I SEG SELV.

1 Mos 8:22 – Så lenge jorden står heretter, skal såtid og høst, kulde og hete, sommer og vinter, dag og natt aldri ta slutt. 9:3 – Alt som rører seg og lever, skal være til føde for dere. Likesom jeg gav dere de grønne plantene, gir jeg dere alt dette (Sal 104:14) Mt 6:26 – Se på fuglene under himmelen! Ikke sår de, ikke høster de, ikke samler de i hus heller, men deres Far i himmelen gir dem føde likevel. Er ikke dere mye mer enn de? Kol 1:17b – alt består ved ham (Kristus).

Apg 14:17 – (Den levende Gud) gjorde godt og gav dere regn og fruktbare tider fra himmelen, og han mettet deres hjerte med føde og glede. 2 Kor 9:8 – Gud har makt til å la all nåde overstrømme dere, så dere alltid har alt det dere trenger til, og kan gi i overflod til hver god gjerning. Lk 11:3 – Gi oss vårt daglige brød dag for dag. Sal 37:25.

Til bibelstudium: Guds omsorg for sitt verk

Mt 10:29-31, 1 Kor 9:9-14.

Guds særlige omsorg for sine barn, Mt 6:31-34, 7:7-11. Jf 1 Joh 3:1, 1 Tim 4:8-10.

Flittig arbeid må til, skal jorden gi føde og levekårene sikres for alt som lever, rører seg og er til. 1 Mos 3:17-19. Sal 145:15f, 104:27ff.

Fra bekjennesskriftene:

FC SD 1:38 (5 Mos 32:6, Jes 45:11, 54:5, 64:8, Sal 139:14-16, Fork 12:7. Apg 17:25f, Åp 4:11. Joh 10:8-12.

364 **Hvordan er det Gud verger meg mot all fare og alt ondt?**

GUD LEDER MEG GJENNOM LIVET OG VERGER MEG MOT ALLE FARER OG ALT ONDT.

MEN LAR HAN SKADE SKJE, GJØR DET VONDT, MEN HAN VENDER ALT TIL DET BESTE FOR MEG. HAN LEDER MEG TRYGT MED SITT ORD GJENNOM ALLE TRENGSLER TIL DEN EVIGE GLEDE.

Sal 23:4f – Selv om jeg vandrer i dødsskyggens dal, frykter jeg ikke for ondt, for du er med meg. Din kjepp og din stav, de trøster meg. 91:11

1 Mos 50:20 – (Josef) Dere tenkte ondt mot meg, men Gud tenkte det til det gode, for å gjøre dette som vi ser i dag, og berge livet for mange mennesker. Mt 10:29f – Selges ikke to spurver for en øre? Og ikke en av dem faller til jorden uten at deres Fader vil. Men til og med hårene på deres hode er tellt alle sammen. Vær derfor ikke redde! Dere er mer verdt enn mange spurver. Rom 8:28 – Vi vet at alle ting samvirker til det beste for dem som elsker Gud, dem som etter hans råd er kalt. Heb 12:10.

Felles skjebne er falsk trøst i smertelige livserfaringer. Den sanne trøst mot døden og dommen er Guds løfter i Kristus Jesus, som led, døde og oppstod i alles sted. Enhver kan vende seg til ham og si: Din lidelse er min lidelse, din

død er min død, og din oppstandelse er min oppstandelse, og du er min Herre og bror ved Faderens høyre. Kom med ditt nåderike også til meg!

Eksempler:

Gud brukte Abraham til å redde *Lot* fra Sodomas og Gomorras undergang, 1 Mos 19:1-29. - Gud bevarte *Josef*, 1 Mos 37-50. – Gud brukte *Mose' foreldre* til å verge barnet mot det onde, 2 Mos 2:1-10. – Gud åpnet en fluktvei for sitt folk gjennom Rødehavet. – Gud bevarte *Daniel* i løvehulen, Dan 6:16-23.

Fra bekjennelsesskriftene:

Det er forskjell på Guds og djevelens verk. Djevelen kan ikke skape noen ”substans”, annet enn å ødelegge den substans som Gud har skapt. Det gjør han på tilfeldig vis, når Gud tillater det, samme Ep 1:25.

Menneskets opprinnelige hellighet og rettferdighet for Gud, FC SD 5:23. Apol 2:17-20. Guds fordømmelse kom over alle ved den enes synd, og med synden døden (Rom 5:16a, 18a, 1 Kor 15:21a, 22a).

Når *arvesynden* blir fremstilt i samsvar med Guds Ord, blir Kristi fortjeneste og Den Hellige Ånds nådevirkning desto bedre kjent. Da får Gud æren, når hans verk holdes adskilt fra djevelens ødeleggelse, FC SD 1:3, 42, SD 11:79 (Rom 9:22f).

365 **Hvorfor er Gud god mot menneskene, som av naturen er hans fiender?**

GUD GJØR DET ”KUN AV FADERLIG, GUDDOMMELIG GODHET OG BARMHJERTIGHET, UTEN NOEN MIN FORTJENESTE ELLER VERDIGHET”.

Sal 118:1 – Pris HERREN, for han er god, evig varer hans miskunn. 145:9 - HERREN er god mot alle, barmhjertig mot alle sine skapninger. 1 Mos 32:10 – Jeg er for ringe til all den nåde og all den trofasthet som du har vist din tjener. Rom 11:35 – hvem har først gitt ham noe som han måtte betale tilbake?

Lk 1:78 - på grunn av vår Guds inderlige miskunnhet, som lot soloppgang fra det høye gjeste oss... Rom 8:32 - han som ikke sparte sin egen Sønn, men gav ham for oss alle, hvordan skulle han kunne annet enn å gi oss alle ting med ham? (9:16, 11:35) Tit 3:4f - Da Guds, vår Frelses, godhet og menneskekjærlighet ble åpenbart, frelste han oss, ikke for de gjerninger i rettferdighet som vi hadde gjort, men på grunn av sin barmhjertighet.

Årsaken til Guds godhet mot meg og alle mennesker fins ikke i min fornuft eller vilje, eller i kvaliteter som behager Gud.

Eksempler:

Jakobs bønn om Guds hjelp mot Esau, 1 Mos 32:10-12. - *Høvedsmannen* (centurionen) i Kapernaum, Lk 7:6f.

366 **Hva skylder vi Gud for alle hans gaver?**

SVAR: VI SKYLDER Å TAKKE OG LOVE HAM, TJENE OG LYDE HAM.

Sal 116:12 – Hvordan kan jeg gjengjelde HERREN alle hans velgjerninger mot meg? Sal 103::2 – Min sjel, lov HERREN, og glem ikke alle hans velgjerninger! 106:1 – Halleluja! Lovpris HERREN, for han er god, evig varer hans miskunn (118:1, 136:1, 34:2, 106:1). 1 Sam 12:24 – Frykt kun HERREN og tjen ham i sannhet, av hele deres hjerte! Se hvor store ting han gjort for dere!

Lk 1: 68, 74f – Lovet være HERREN, Israels Gud, for han har gjestet sitt folk og gjenløst det. /.../ for å la oss tjene ham uten frykt, frelste fra våre fienders hånd, i hellighet og rettferdighet for hans åsyn alle våre dager. 1 Kor 10:31 – Enten dere spiser eller drikker eller hva dere enn gjør, så

gjør det alt sammen til Guds ære. Kol 3:16 – La Kristi ord bo rikelig blant dere, undervis og forman hverandre i all visdom med salmer, hymner og åndelige sanger, og syng i nåden for Gud i deres hjerter! Alt hva dere gjør i ord eller gjerning, gjør det alt i Herrens Jesu navn, og takk Gud Fader ved ham. 1 Joh 5:3 – For dette er kjærligheten til Gud: At vi holder hans bud. Hans bud er ikke tunge.

Ingen av oss evner den gudsfrykt og kjærlighet som det første bud krever, men Gud skaper troen og fornyer den i dem som hører evangeliet og tar vare på hans ord.

Til bibelstudium: Vår skyldighet for Gud

Gud vil råde i vårt innerste og ha et udelt hjerte, Ord 23:26, Sal 86:12, Rom 12:8.

Gud har vist oss sin selvhengivende kjærlighet i Jesu Kristi lidende lydighet: Mt 26:39. Joh 5:30, 6:38, 8:28, osv. Med Kristus til gave, øver vi troen i gjerninger med ham til eksempel.

Sammen med takken til Gud hører tjenesten for vår neste. Under fallets kår er vår neste alltid i nød: Mt 25:31ff, Lk 10:30-37. 1 Joh 4:20.

Sal 34. Lydighet er bedre enn offer: 1 Sam 15:22, jf Am 5:21-24.

OM LIVET UNDER SYNDEFALLETS KÅR OG GUDS REAKSJON

Gud handler med oss mennesker på to måter – som ”den åpenbarte Gud” (Deus revelatus) og som ”den skjulte Gud” (Deus absconditus).

Forskjellen beror på *Guds åpenbaringsord*. Det lar oss kjenne Guds innerste vesen og vilje (Joh 1:13). Gud har vist seg for verden med en uutgrunnelig kjærlighet i Jesu lidelse, død og oppstandelse. I ham ser vi Guds gode vilje med våre liv, og lærer å kjenne ham i hans uutgrunnelige kjærlighet og ha evig liv. Denne kjennskap hviler i Guds ”egentlige verk” (opus proprium) og har den sanne trøst i alle livssituasjoner. Joh 17:3, 1 Joh 5:11f, 20, Fil 1:21, Gal 2:20, osv.

”Den skjulte Gud” er Gud når han handler *utenom* sitt Ord. Stilt overfor lidelse, ondskap og egen avmakt, virker tanken på Gud skremmende. Derfor tyr mennesker til ulike strategier når de blir minnet om egen skyld og skam og håpløshet.

Eksempler: Unnskyldninger og bortforklaringer. Resignasjon og underkastelse. Å blidgjøre en ublid skjebne med offer eller godtgjøringer. Å gjenopprette harmonien i tilværelsen med besvergelses og ritualer (magi). Å påkalle okkulte krefter, kalt «hjelpere» og «engler».

Hertil kommer de mange former for krisehjelp, representert ved stjernetydere, dødningemanere, sjamaner (noaider), spåkoner, drømmetydere o. l. Mange tilbyr ulike former for ”healing” og ”terapi”, de fleste begrunnet i en såkalt ”helhetlig” oppfatning av «virkeligheten» (New Age).

Hvor troen går ut, går overtroen inn. Strategiene beror på spekulasjon av eget bryst (herlighetsteologi). Virkningen er ofte den forventede selvbekreftelse (*placebo*-effekt), og kanskje ligner på et under, uavhengig av naturlovene.

367 **Hvordan ble Guds skaperverk fordervet og forvrengt?**

MED ADAMS ULYDIGHET MOT GUD TRENGTE SYNDEN INN MED ØDELEGGENDE KRAFT I SKAPERVERKET. MED SYNDEN KOM SYKDOM, LIDELSE OG DØD.

Rom 8:22 – Vi vet at hele skapelsen sukker og våndes inntil nå. 5:12, 21 – Ved ett menneske kom synden inn i verden, og med synden døden /.../ likesom synden hersket ved døden, så skulle nåden herske ved rettferdighet til evig liv ved Jesus Kristus, vår Herre. 7:24f. Joh 11:25.

Til bibelstudium: Syndefallsberetningen, 1 Mos 3:1-19.

368 **Hvem forførte Adam og Eva til synd?**

GUDS MOTSTANDER, DJEVELEN. (1 MOS 3:1-6)

1 Joh 3:8a – Den som gjør synd, er av djevelen, fordi djevelen syndet fra begynnelsen. Åp 12:9 – Den store drage, den gamle slange, som heter djevel og satan, ble kastet ut. Han som forfører hele verden, han ble kastet ut til jorden, og hans engler ble kastet ut med ham.

Gud setter grenser for sine fiendemakter. Det står ikke noe sted i Bibelen at Gud årsak til det gode og djevelen årsak til det onde.

369 **Hvorfor ødelegger djevelen Guds skaperverk og forfører menneskene?**

DJEVELEN HATER ALT GUDS VERK, OG TÅLER IKKE GUDS ORDS SANNHET.

Joh 8:44 – (Djevelen) en morder fra begynnelsen, og han står ikke i sannheten, fordi sannhet ikke fins i ham. Når han taler løgn, taler han av sitt eget, fordi han er en løgner og løgnens far. 1 Pet 5:8 – Vær edrue! Våk! Deres motstander djevelen går omkring som en brølende løve og søker etter hvem han kan oppsluke (Åp 12:12b). 2 Tim 2:25f – (En Guds tjener) skal tålmodig tilrettevise dem som sier imot, med håp om at Gud gir dem omvendelse, så de kan kjenne sannheten og våkne av sin rus i djevelens snare, fanget som de er av ham til å gjøre hans vilje.

Guds motstander later som om han er tilværelsens midtpunkt og herre, som alle må akte å ære som gud. Forførelsen har tre ansikter: Skinnteologi, gudsopprør og trelldom. Det forvrengte gudsbilde kommer til uttrykk i selvbestemt kristentro og selvbekreftende fromhet. Forførte mennesker etteraper sin herre.

Illustrasjon: Djevelen skaper ingenting, Mt 13:36-43.

Eksempel: *Gud forbød mennesket å spise av kunnskapens tre. Forbudet ga mennesket anledning til å akte og ære Gud som Gud, 1 Mos 2:16f. Dette tåler ikke Guds fiende, og ga et vrengebilde av forbudet med ord til Eva, 3:1, 4f – ”Har Gud virkelig sagt: Dere skal ikke ete av noe tre i haven? /.../ Dere skal visselig ikke dø, for Gud vet at på den dag dere eter av det, skal deres øyne åpnes, og dere skal bli liksom Gud og kjenne godt og ondt.”*

Til bibelstudium: Guds fiende – djevelen.

Djevelen hersker med *list og dårskap*. Med list: 1 Mos 3:1ff, 2 Kor 11:3, Ef 6:11.

Med dårskap: Sal 69:6, 85:9. Rom 1:22. 1 Kor 1:18.

Djevelen *påskyndet* Kristi stedfortredergjerning, og ble selv årsak til sin egen utkastelse som fyrsten over denne verden, Joh 12:31. Er djevelen forblindet av gudshat? Mulig.

Djevelen med sine engler arbeider uavlatelig for å *ødelegge* våre legemer, Lk 13:11, 16, våre eiendeler, Job 1:2ff, Mt 8:31f, og våre sjeler, 1 Pet 5:8f.

Guds fiende holder mennesket fanget i *vanтро*, Ef 2:1f, Apg 26:18.

Den åndelige besettelse:

Vanтроen er etter sin art en *åndelig* besettelse. Den kan gi seg til kjenne på personnivå (eks Judas Iskariot, og antikrist, 2 Tess 2:2), eller i forfølgelsestider. Mennesket må stå

til ansvar for Gud fordi det forkaster evangeliet og finner glede i sin vantro og dens frukter, Mt 25:41, Joh 8:44.

Guds frelse – gitt den enkelte ved dåpen og troen, setter mennesket over i Guds Sønnns rike, Kol 1:13.

Den legemlige besettelse:

Den *legemlige* besettelse inntar menneskets *vilje og forstand*, og gjør mennesket til et viljeløst redskap for den ondes planer. Da er Guds fiende handlende subjekt, og mennesket berøvet personlig ansvar. Legemlig besettelse kan forekomme også hos Guds barn, Mk 5:6, 18f, Lk 8:28, 38f.

De onde englers mål og metode

er *Guds kirkes ødeleggelse på jorden*, Mt 16:18. De gjør Guds ords tilhørere uoppmerksomme og sløve, Lk 8:12, og likeglade med Guds kirkes gudgitte kjennetegn. Mt 13:25, 1 Tim 4:1ff.

Eksempler: Bekvemme reservasjoner mot apostelordets lære. Alliansekristelighet. Den moderne økumenisme og kirkefelleskap på «tilstrekkelig grunnlag». Læretilpasninger til yndlingsidèer i det sekulær-liberale samfunn.

Denne kirkeødeleggende virksomhet undertrykker den apostolisk-lutherske kirkes fremtreden og medfører utstøting, marginalisering og forfølgelse av troens bekjennere.

Djevelens mesterstykke er *antikrist*, 2 Tess 2. Antikristens virksomhet bekjemper apostolatets kirke, undergraver ekteskap og familieliv, alt med ødeleggende virkninger på statens oppdrag, autoritet og kompetanse. 1 Krøn 22:1, 1 Kong 22:21f. 1 Kor 7:5, 1 Tim 4:1f.

Hvor Gud gir rom for djevelens ødeleggende virksomhet, straffer han de ugudelige, 2 Tess 2:11f. De gudfryktige tukter han, Job 1:7ff, 2 Kor 12:7.

Guds straff over ondskapens engler

De blir straffet med *evig fordømmelse under Guds vrede*, skilt fra Guds nåde, Mt 25:41, 2 Tess 1:8ff. Guds ords beskriver denne virkelighet med et dramatisk *billedspråk*. Straffens "ild" er Guds vredesvirkelighet, 2 Tess 1:9. Med stor konsekvens må den som forneker *livets doble utgang*, også stille seg likegyldig til det håp om salighet som evangeliet gir, Mt 25:46.

Hva Guds ord sier om disse ting, tjener Guds barmhjertighet. Guds nidkjærhet tjener Guds kjærlighet, og Loven tjener Evangeliet.

2 Kor 6:2b – Se, nå er den velbehagelige tid, se, nå er frelsens dag. Joh 12:36 – Tro på lyset mens dere har lyset, så dere blir lysets barn.

370 **Hvorfor begynte ikke Gud forfra igjen, da han stod overfor sitt ødelagte verk?**

AV KJÆRLIGHET TIL SITT VERK, SENDTE GUD SIN ENBÅRNE SØNN FOR Å FRELSE VERDEN FRA SATANS GJERNINGER. GUDS VALG ER UUTGRUNNELIG. GUDS VERK ER UNDERFULLT.

1 Mos 3:15 – Jeg skal sette fiendskap mellom deg og kvinnen, og mellom din ætt og hennes ætt. Han skal knuse ditt hode, og du skal knuse hans hæl. Esek 33:11 – Jeg har ikke behag i den ugudeliges død, men i at den ugudelige vender om fra sin ferd og lever. Klag 3:22 – HERRENS miskunn er det at det ikke er forbi med oss. Sal 73:21-23 – Da mitt sinn var bittert og jeg kjente det stakk i hjertet, da var jeg dum og uforstandig, som et fe var jeg imot deg. Men jeg blir alltid hos deg, du har grepet min høyre hånd. Du leder meg med ditt råd, og siden tar du meg opp i herlighet.

Joh 3:17 – Ikke sendte Gud sin Sønn til verden for å dømme verden, men for at verden skal bli frelst ved ham. 1 Joh 3:8b – Derfor ble Guds Sønn åpenbart, for at han skulle tilintetgjøre djeve-

lens gjerninger. 2 Tim 1:10 - Han drepte døden og førte liv og uforgjengelighet fram i lyset ved evangeliet. Mt 25:34b. Jak 5:13.

Når Gud lar oss møte motgang og sykdom, ulykke og død, da kan hver enkelt være sikker på en ting: *Nå vil Gud ha meg i tale.* Hva har jeg fortjent? Og hva har Kristus fortjent med sin lidende lydighet? Og hva har Gud lovet gitt løfte om i min dåp?

Gud vil lede oss på omvendelsens vei, for det er bedre å være ”hjemme hos Herren”, 2 Kor 5:8. Mang en ulykke eller katastrofe gir anledningen til å gi sann trøst. Da trengs hverken mange ord, veltalenhet eller terapeutisk pjatt, men ord fra Herren Kristus - på hans vegne og rett på sak.

371 **Hva gjør Gud med all ondskap i verden?**

GUD GJØR TRE TING: (1) HOLDER DJEVELEN I TØMME, (2) FORBYR OG STRAFFER ALL ONDSKAP, OG (3) KALLER MED SITT ORD ALLE TIL OMVENDELSE OG TRO PÅ SYNDENES FORLATELSE. DETTE GJØR GUD FOR AT VI SKAL HA FRAMTID OG HÅP.

(1) Job 2:6 – Da sa HERREN til satan: Se, han er i din hånd. Spar bare livet hans! 35:14 – Også når du sier at du ikke ser ham, så ser han nok din sak, og du skal bie på ham. Joh 7:30 – De søkte da å få grepet ham (Jesus), men ingen la hånd på ham, for hans time var ennå ikke kommet (jf 5:12-16, 2 Sam 17:14). Jes 45:7, Apg 14:16.

(2) 1 Pet 2:20 - Hva slags ros fortjener dere, om dere må tåle hugge og slag for synder dere har begått? Men om dere må tåle lidelse, skjønt dere gjør det gode, da er det nåde for Gud. 1 Kor 10:5f(1-22)

(3) 1 Mos 50:20 – (Josef:) Dere tenkte ondt mot meg, men Gud tenkte det til det gode, for å gjøre dette som vi ser i dag, og berge livet for mange mennesker. Sal 68:21 – hos HERREN vår Gud er det utgang fra døden. Jer 29:11 – Jeg vet de tanker jeg tenker om dere, sier HERREN, fredstanker og ikke tanker til ulykke, å gi dere framtid og håp. Heb 12:5f.

Mt 4:17: Omvend dere for himlenes rike er kommet nær. 2 Kor 5:19f – Gud var i Kristus og forsonet verden med seg selv. Derfor tilregnet han dem ikke deres overtredelser og har betrodd oss forsoningens ord. /.../ I Kristi sted ber vi: La dere forsones med Gud! (1 Kor 2:2) 2 Kor 12:9 – Min nåde er deg nok, for kraften fullendes i svakhet. 2 Kor 4:6.

Gud lar sin gode vilje skje, når han bryter menneskenes onde planer og råd. Lar han det onde skje, tillater han ting som er ham *fremmed*. Da gjør vi erfaringer som forferder og ingen begriper (Sal 81:13-17). Men det er ikke slik Gud er.

Gud har vist seg for menneskene i Jesu skikkelse, ”full av nåde og sannhet”, Joh 1:14. Gjennom ham lærer vi Gud å kjenne i hans selvhengivende kjærlighet. Jeg er elsket av den treène Gud, om så midt i døden. Han er ingen lunefull skjebnegud som krever alles underkastelse.

Når Gud lar det onde skje i kristnes liv, da straffer han ikke, men oppdrar og rettleder. Noen ganger vil Gud drive oss til dypere selverkjennelse og større lydhørhet for hans velgjerninger i Kristus. Andre ganger setter han den enkeltes tro på prøve. Da vil han at vi skal stå for ham som fattige i oss selv og øve troen i tillit til Guds løfte, gitt i dåpen.

Forslag til bruk av Salmenes Bok i nøds- og katastrofesituasjoner:

Anfektelse, syndenød: Sal 37, 38, 42, 49, 51, 73, 130.

Vanære: Sal 4, 69.

Onde mennesker: Sal 6, 27, 43, 55, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 69, 70, 109, 120, 140.

Forfølgelse for Jesu navns skyld: Sal 27, 44:21ff, 59, 61, 63, 70, 86, 123.

Ulykke, katastrofe: Sal 46, 88.

Hungersnød: Sal 33:10ff.

Fangenskap: Sal 142.

Undertrykkelse: Sal 10, 12, 13, 58, 94.

Alderdommens bekymring: Sal 31, 39:5ff, 88.

Til bibelstudium: Guds godhet i en ond og farlig verden

Job 42:1-5, Sal 23 og 121; 73:23, 126:5f, Rom 8:28. Jf 1 Mos 3.

Job 1:21 – Herren gav, Herren tok, Herrens navn være lovet! Den allmenreligiøse forestilling, at Gud skylder oss noe, er en avgud. (Jf Luthers forklaring til fjerde bønn i Herrens Bønn.) Hva har vi fortjent?

Det er i Gud vi lever og er til, Apg 17:28. Det betyr ikke at Gud medvirker til onde gjerninger. Gud er en fiende til alt ondt, Sal 5:6f.

Guds opphøyethet og allestedsnærvær – begge til samme tid! - setter en grense for våre tanker, ord og gjerninger. Vi på vår side skal stå til ansvar for Gud med den gudskunnenskap som hans ord gir i dette liv, 1 Kor 13:12.

Dårlig samvittighet lar oss kjenne Guds fiendskap mot alt ondt: Rom 2:15, jf 1:32, Sal 14:1, 5. Samvittighetens sans for rett og galt er forutsetningen for det sosiale liv, 1 Tim 2:1f, Rom 13:1-4.

Gud virker gode gjerninger i *absolutt* mening. Det gjør han *ved troen* på hans selvhengivende kjærlighet i Jesu tjenerskikkelse. Fil 2:13, 2 Kor 3:5, Rom 8:13 osv.

Fra bekjennelsesskriftene:

Gud vil ikke det onde, men i sin forutviten setter han en grense for hvor langt det onde får nå, slik at det må tjene til frelse for Guds utvalgte. FC Ep 11:4, SD 1:6.

Det er djevelens og menneskenes onde, forvrengte vilje som hjelper og fremmer det onde. FC SD 11:7.

Den allmektige Gud vil tilintetgjøre djevelens rike og frata ham makten over oss. Dette verk gjør Gud inntil hans fiendemakter er fullstendig ødelagt. På Dommens dag skal Guds velsignede folk gå inn til den fullkomne glede, hvile og fred på den nye jord og leve i fullkommen rettferdighet og salighet til evig tid. SK Fadervår, 54, 70.

372 Hvordan kan Gud være til, når det er så mye lidelse i verden?

VI KAN LIKE GJERNE SPØRRE: HVORFOR SKULLE IKKE GUD VÆRE TIL, NÅR DET ER SÅ MYE GODT I VERDEN? ALTSÅ ER VI LIKE LANGT. VI BØR HELLER SETTE GUDS LØFTE I SENTRUM, TA OSS SELV PÅ ALVOR OG TA ANSVAR FOR EGET LIV.

Jes 49:4 – Forgjeves har jeg arbeidet meg trett, og til ingen nytte har jeg fortært min kraft. Men min rett er likevel hos HERREN, og min lønn er hos min Gud. (Jf v 8a. Sal 40:14-17.) 2 Tim 1:10 – (Guds rådslutning og nåde) er nå blitt kjent for oss ved vår Frelsers Kristi Jesu åpenbaring. Han har drept døden og gitt opplysning om liv og uforgjengelighet ved evangeliet. Joh 11:25 – JEG ER oppstandelsen og livet. Den som tror på meg skal leve, om han enn dør (14:6, 15:5). 1 Pet 5:7 – Kast alle deres bekymringer på ham. Han har omsorg for dere.

Gud er livets kilde (Sal 36:19). I Edens hage hadde han satt "livets tre", garantien for evig ungdom (1 Mos 2:9). Med syndefallet ble mennesket skilt fra livssamfunn med Gud, og siden fulgte aldring og død (1 Mos 3:19, 22). Men Gud er den han **er** nå og alltid og i evighet.

Sønnens framturen i Jesu skikkelse er Livets tre (Joh 15:1-9, Åp 2:7, 22:1-5). Livet med Gud gjenopprettes med dåpen til Jesu død. Innpodet i ham, lik greinene på vintreet, lever med ham til gave – ikke hver for oss, men i Kirken samfunn med ham i de hellige ting. Vårt paradiset er alterets sakrament (1 Kor 10:16f).

Eksempler på Guds opprettholdende gjerning i nød: *Ravnene og Elias*, 1 Kong 17. - *Jesu bespisningsunder i ødemarken*, Mt 14. - *Lasarus*, Lk 16:19ff.

Til bibelstudium: Om lidelsen og håpet

(A) Om lidelsen:

- Åpenbaringsordets Gud er annerledes enn våre tanker om ham. *Gud vil oss noe*, enten lidelsen rammer en enkelt, noen få eller mange på en gang. Gud vil vi skal vende oss fra synder i våre liv og den straff de fortjener, og søke ham kun for hans godhets skyld.

Eksempler: Da Israels frafall medførte folkets undergang, formante Samuel til faste og syndsbejelse for den levende Gud, 1 Sam 7:1-14. – Da en naturkatastrofe rammet landet på profeten Joels tid, forkynte Joel at prestene skulle tillyse en hellig faste og bejelse et liv i strid med Guds bud, Joel 1. – Nehemias' syndsbejelse og forbønn da folket led nød i Jerusalem og i Babel, Neh 1. – Profeten Daniels forbønn i en nasjonal katastrofe, Dan 9:4-19. - Jesu formaning til omvendelse, da flere galiløere var drept i templet, og atten omkom da Siloa-tårnet falt ned, Lk 13:1-9. Jf Mt 23-24.

- Har vi det vondt, blir Guds godhet lett skjult for oss. Da gjelder det å *søke åpenbaringsordets Gud i hans nådeløfter* (korsteologi). Det som gjør vondt, behøver ikke være ondt. Guds tanker er høyere enn våre tanker, Jes 55:8f. Gud tukter den han elsker, for hva har vi fortjent? Heb 12:6f.

Eksempler: Jesus og den verkbrudne, Lk 5:17-26. - Fortellingen om Jairus' datter, Lk 8:40ff (jf Jesu oppvekkelse av Lasarus: Joh 11:3-46).

- *Gud er hos sine når de lider*, 2 Kor 12. Jesu ord om spurven og hårstråene på hodet, Mt 10:29-31. Kristus har lovet å være med sine alle dager, Mt 28:20. Jesus sender Trøsteren el Hjelperen – Den Hellige Ånd, Joh 15:26, 14:16. Jf saligprisningen, Mt 5:4.

Eksempler: Gud var med Josef i nøden, 1 Mos 37-50, se 39:2. - Gud var med David mot Goliat, 1 Sam 17. - Jesus viste sin guddommelige allmakt mot stormen, Mt 8:23ff. Jesu løfte i Mt 10:19f og oppfyllelsen, Apg 4:13.

- *Kristen erfaring*: Sal 23, jf 68:20f, 1 Joh 5:4, Heb 13:5b (5 Mos 31:6, Jos 1:5). Regel, Rom 12:12 - Vær glade i håpet, tålmodige i motgangen, utholdende i bønner.

(B) Om håpet.

Evangeliets Gud er vårt håp, Sal 33:22, 62:6, 71:5, Jer 14:8, 17:13, jf Kol 1:5.

Håpet består i å få se Gud åsyn til åsyn, i all hans herlighet, 2 Kor 4:6, 1 Kor 13:12, Åp 22:4. Det gjenstår å få skue Guds herlighet, Rom 5:2, Tit 2:13.

Allerede i den gamle pakt ga Gud håpet om oppstandelsen og det evige liv, Sal 9:19, 73:24ff, Jes 25:8.

Gud skal forløse skaperverket fra fiendemaktenes terror, Jes 25:35, 35:40ff. Dette håp inngår i Guds frelsesråd fra evighet, Tit 1:2. *Rom 12:12 – Vær glade i håpet!*

Guds første og nødvendige innngripen var Messias-løftets oppfyllelse, Sak 9:9-12.

Med Jesu Kristi person og verk var Guds rike kommet nær, Mt 4:17. Han er Oppstandelsen og Livet – det levende håp, 1 Pet 1:3.

Den oppstandne Kristus er virksom med evangeliet og sakramentene i den forsamlede menighet. Ved dåpen er Guds frelsesverk blitt den enkelte til del, og ved troen på ham som vi kjenner, har vi evig liv allerede selv om vårt legeme forgår! 1 Kor 15:19.

Evangeliet bringer «Israels håp og frelser» til folkene. Jer 14:8, 17:13, Apg 28:20. Mt 12:18-21.

Til sammenstillingen ”tro, håp og kjærlighet”, se 1 Kor 13:13, Gal 5:5f, 1 Tess, 1:3, 5:8, Heb 6:10-12, 1 Pet 1:21f.

ADVARSLER MOT VILLFARELSER, T EKS -

- At bibelord om Gud som skaper og oppholder, de må man tilpasse vitenskapelige hypoteser om verdens tilblivelse og livets opprinnelse.
- At bibellesere har umiddelbar tilgang til skapelsesberetningens budskap, det vil si uavhengig av den rett utlagte Skrift fra dens Herre, Jesus Kristus.
- At livet på denne jord blir til og utvikler seg ved tilfeldigheter.
- At menneskets gudsbilde betyr at mennesket «selv» har del i Guds vesen og er sin egen gud (panteisme).
- At den kroppslige side ved livet er noe ondt som mennesket må frigjøre seg fra i en åndelig utvikling (gnosisisme, asketisme).
- At livets mål består i jordiske nytelser (epikureisme).
- At man ikke skal stole på legevitenskap og medisiner, men sette sin lit til Guds umiddelbare helbredelse uten slike midler.

Kilde: Ev.luth Konkordiekyrkan.

OM LIVSERFARING OG EVANGELIUM

---

373 Er menneskets livserfaring evangeliets klangbunn?

NEI. EVANGELIETS KLANGBUNN ER DEN BØNN SOM GUD VIRKER I OSS, NÅR VI STÅR OVERFOR DEN HELLIGE GUD.

Lk 18:13b – Gud, vær meg synde nådig!

Guds straffedom **må** lyde, når Guds nærvær i skaperverket blir utlagt og de harde hjerter avslørt (Rom 1:18ff). Da først spør mennesker etter en nådig Gud.

374 Hvilke ord må prege kirkens gudstjenestespråk?

APOSTELORDETS LÆRE FRA SKRIFTENS HERRE MÅ PREGES MENIGHETENS LITURGIER. GUDS ORD VIRKER BØNNEN I JESU NAVN, OG I JESU NAVN BER VI MED GUDS ORD.

2 Kg 17:9 – Israels barn tilslørte HERREN sin Gud med ord som ikke var rette (dvs med falske forklaringer av hans ord).

Vi skylder å underordne oss åpenbaringsordets Gud. Agerer vi Guds rådgivere med kjønnsbetingede ord og erfaringer, dyrker vi en avgud tilpasset våre lyster og behov.

375 **Hvorfor må kirken avvise kravet om et kjønnsnøytralt språk om Gud?**

GUD "VÅR FAR" ER INGEN BESKRIVELSE, MEN BENEVNELSE PÅ OPPHAV.

1 Mos 1.27- Gud skapte menneske i sitt bilde /.../ til mannlig og kvinnelig skapte han det. Ef 3:14-16 – jeg bøyer mine knær for vår Herres Jesu Kristi Fader, etter hvem alt er oppkalt som heter far i himler og på jord, for at han etter sin herlighets rikdom skal la dere bli kraftig styrket i det indre mennesket ved sin Ånd.

Under syndefallets kår blir kirken fristet til å erstatte åpenbaringsordets guds-benevnelser med kjønnsbetingede erfaringer og ideologier.

Fra bekjennesskriftene:

Athanasianum, 29-31: Vår Herre Kristus Jesus er «Gud av Faderens vesen, født før alle tider, og han er menneske av sin mors vesen, født i tiden, fullkommen Gud, fullkomment menneske, bestående av fornuftig sjel og menneskelig kjød, lik med Faderen etter sin Guddom, ringere enn Faderen etter sin manndom».

376 **Har alt levende sin "egenverdi"?**

JÅ. MEN DENNE TALEMÅTE ER EGNET TIL Å TILSLØRE TO TING: (1) MENNESKET ER SKAPT I GUDS BILDE - TIL FORSKJELL FRA ANDRE SKAPNINGER, OG (2) MENNESKET ER SATT TIL Å RÅDE OVER SKAPERVERKET.

1 Mos 1:27-30.

Det skapte *er* til ære for Skaperen, og menneskene *er* Skaperens forvaltere, for det skaptes skyld og til vårt livsopphold.

Menneskeheten er ikke det skaptes mål. Det skapte får ikke verdi ved vårt forbruk. Dyrevern, naturvern og menneskevern er ikke forankret i mennesket, men i tilværelsens grunnrelasjon - i menneskets *forvalteransvar* overfor Skaperen (jf begjærbudene).

Eksempel: Åp 18. Guds sluttoppgjør med den grådige egokulturen (Babylon) og dens utplyndring av det skapte. Syndefallskulturens basis er ondt begjær og selvdyrkelse i et omfattende opprør mot Skaperens vilje med det skapte.

377 **Men er ikke den treene Gud en handlende Gud også utenfor kirken?**

SLIKE TALEMÅTER TILSLØRER FRELSESVERKET.

Skaperverket er i treldom under satans tyranni, vanhelliget av synden og fremmedgjort for Gud. Gud har ikke åpenbart sin frelse på noen annen måte enn i Treënhetens andre person - i gudmennesket Kristus Jesus.

378 **Hvordan bør kristne møte vantroens undergangstemninger?**

SVAR: GJERNE SNAKKE OM DE TING SOM ELLERS BLIR OVERSETT – VITNESBYRD OM GUDS OMSORG FOR SITT SKAPERVERK, OG OM "GUDS, VÅR FRELSERS, GODHET OG MENNESKEKJÆRLIGHET" (TIT 3:4),.

Sal 147:11 – HERREN har behag i dem som frykter ham, som venter på hans miskunn. Tit 3:4-8 – Da Guds, vår Frelser, godhet og menneskekjærlighet ble åpenbart, frelste han oss, ikke på grunn av de gjerninger i rettferdighet som vi hadde gjort, men på grunn av sin miskunn ved den nye fødsels bad og fornyelse i Den Hellige Ånd, som han rikelig utgjøt over oss ved Kristus Jesus, vår Frelser, *for at vi, rettferdiggjort av nåde, skulle i håpet bli arvinger til evig liv.* Dette er et troverdig ord, og jeg vil at du nøye innskjerper det, så at de som er kommet til tro på Gud, *legger vinn på å gjøre gode gjerninger.* Slikt er godt og nyttig for menneskene.

Kjenner vi den gode Skaperen, mottar vi maten og vårt livsopphold "med takksigelse" (1 Tim 4:3), og snakker gjerne med andre om Guds frelsesverk i Kristus Jesus, og om det håp som er gitt med Ham. Trengsler må komme før gjenløseren, Jesus Kristus, kommer med den nye jord. Glade i håpet og tålmodige i trengsler samarbeider vi med andre om fornuftige prioriteringer, og om praktiske og tekniske løsninger.

Til bibelstudium:

Dan 12. Mt 24. 2 Tess 2. Rom 2.

Gleden i håpet: Rom 12:9ff. 2 Kor 4. Åp 7:14, 21:1-4.

379 **Når tar vi synden og oss selv på alvor?**

VI TAR SYNDEN OG OSS SELV PÅ ALVOR NÅR VI TAR KRISTI KORSDØD PÅ ALVOR. DET ER Å GI GUD RETT NÅR HANS HELLIGE LOV FORDØMMER, OG RETT NÅR EVANGELIETS ORD FRIFINNER OG TRØSTER PÅ GRUNN AV KRISTI FORTJENESTE.

1 Mos 3:24 – Han drev mennesket ut, og øst for Edens hage satte han kjerubene og det luende sverd som svingte hit og dit for å vokte veien til livets tre. 2 Mos 33:5 – Dere er et hårdnakket folk. Sal 51:1, 6f – Vær meg nådig, Gud, etter din miskunnhet. /.../ Mot deg alene har jeg syndet, det som er ondt i dine øyne, har jeg gjort – for at du skal være rettferdig når du taler, være ren når du dømmer. Rom 5:1f – Da vi nå er blitt rettferdiggjort ved tro, har vi fred med Gud ved vår Herre Kristus Jesus. Gjennom ham har vi også ved troen fått adgang til den nåde vi står i, og vi priser oss lykkelige fordi vi har det håp at vi skal få del i Guds herlighet.

Arvesynden er "et så dypt forderv i menneskets natur at ingen fornuft kan fatte den, men den må tros på grunn av Skriftens åpenbaring" (SA C 1:3). Guds forsoning med verden i Kristus Jesus lar oss ane fordervelsens dyp, skjult i vår avmakt.

380 **Kan bibelsk syndefallsrealisme være en hjelp til å mestre livet?**

IKKE UTEN VIDERE. MED TROEN PÅ SYNDENES FORLATELSE FOR KRISTI SKYLD BLIR SYNDEFALLSREALISME EN HJELP TIL Å MESTRE LIVET – GJERNE KRYDRET MED SELVIRONI OG HUMOR.

1 Kor 15:55-58 – "Du død, hvor er din brodd? Du, helvete, hvor er din seier? Dødens brodd er synden, syndens kraft er loven. Men Gud være takk som gir oss seieren ved vår Herre Jesus Kristus. Derfor /.../ skal dere være faste, urokkelige, overstrømmende i Herrens verk alltid, siden dere vet at deres arbeid ikke er forjeves i Herren. Jf 1 Mos 3:7-13.

”Kristus Jesus og ham korsfestet” (2 Kor 2:2b) er Guds eviggyldige svar på menneskenes grunnproblem – skyld, død og håpløshet.

Kristi kors er *mitt* kors. - Det gir hjelp til å tilgi. Og Kristi kors er *Guds* kors.
- Det gir framtid og håp, og hjelp til å godta en vanskelig livssituasjon.

OM SKAPELSEN OG UNIVERSALISMENS VILLFARELSE

Emnet tar for seg en utbredt tankegang innen kristenheten. Universalismen må ikke forveksles med New Age-begrepet ”universalitet”, begrunnet i religionshistoriske generaliseringer med påstand om ”ny innsikt” (se anmerkning til emnet ”Gud som Gud”).

381 * Hva er universalismens gudstro?

LYKKEPROFETENES TRO PÅ SLEKTSKAP MELLOM HERREN OG BAAL, MELLOM ÅPENBARINGSORDETS GUD OG MENNESKENES FORESTILLINGER I DE MANGE RELIGIONER.

Jes 45:9a,18-20, 23f – Ve den som tretter med sin skaper – et skår blant andre potteskår av jord! /.../ Jeg er HERREN, og det er ingen annen. Ikke i det skjulte har jeg talt, ikke på et sted i et mørkt land. Jeg har ikke sagt til Jakobs ætt: Søk meg til ingen nytte! Jeg, HERREN, taler rettferdighet, forkynner det som rett er. /.../ (Hedningefolkene) vet ingenting, de som bærer sine trebiller og ber til en gud som ikke kan frelse. /.../ For meg skal hvert kne bøye seg, hver tunge skal sverge meg troskap. De skal si om meg: Bare i HERREN er det rettferdighet og styrke. (Les Jes 44-45.)

Apg 17:30f – Gud har båret over med uvitenhetens tider, men nå forkynner han for menneskene at de over alt skal omvende seg. Han har nemlig fastsatt en dag da han skal dømme verden med rettferdighet, ved den mann som han har bestemt, og han har tilbudt troen til alle, etter som han har oppreist ham fra de døde.

Lykkeprofetene later som om religionene er slektinger underveis mot samme mål. Derfor satser de på ”dialog” framfor prekenembetets oppdrag fra åpenbaringsordets Gud

Til bibelstudium:

Lk 24:44-48 (Apg 1:8, 2:38f). 2 Kor 5:18ff. 1 Tim 6:16.

382 * Hvorfor må vi skille mellom Guds åpenbaring i skapelsen og i Kristus?

FRELSEN BESTÅR IKKE I SKAPERVERKETS UTVIKLING. GUDS FRIFINNENDE NÅDE FOR ALLE ER SLETTES INGEN NÅDEVIRKNING I ALLE.

Lk 4:6f – Djevelen sa til ham: ”Jeg skal gi deg all denne makt og deres herlighet. Den er blitt overgitt til meg, og jeg gir den til hvem jeg vil. Om du tilber meg, skal alt være ditt.”

Gal 1:4 – (Kristus Jesus) gav seg selv for våre synder for å ta oss ut av den nåværende onde tidsalder, ifølge Guds og vår Faders vilje. 1 Joh 5:19.

Kristentroen ”*ærer en Gud i Treenheten, og Treenheten i enheten, idet vi hverken blander sammen personene eller deler enheten*” (Athanasianum pkt 3f). Troen bekjenner Guds vesen i alt hans verk, men forveksler ikke Faders oppholdende gjerning med Sønnens gjenløsergjerning, eller med Åndens helliggjørende og livgivende gjerning i de troendes liv.

Menneskehetens historie handler ikke om Guds barneskares seierstog, underveis til fullkommen gudlighet og frelsens mål.

383 * **Hvorfor er ikke nåden en konsekvens av skapelsen?**

GUD SKYLDER OSS INGENTING, HVERKEN ORDET, ÅNDEN ELLER NÅDEN.

Dan 9:18b-19 – Ikke på våre rettferdige gjerninger grunner vi våre ydmyke begjæringer, som vi bærer fram for ditt åsyn, men *på din store barmhjertighet. /.../ Herre, hør! Herre, forlat! Herre, gi akt og gjør det og dryg ikke – for din egen skyld, min Gud!*

Rom 9:22-24 – Og enda Gud ville vise sin vrede og kunngjøre sin makt, har han tålmodig båret over med de kar som var under vreden, de som var laget for å gå til grunne. Han gjorde det for å kunngjøre hvor rik hans herlighet er for de kar som han ville vise miskunn, og som var gjort ferdige for herligheten. Også oss har han kalt til å være slike kar, ikke bare blant jødene, men også blant de andre folk. 11:5 – På samme vis er det også i den tid som nå er, blitt en rest tilbake i følge utvelgelsen av nåde.

Gud benåder ingen fordi vi er hans skapninger. Gud er Gud. Mennesket er menneske.

Fra bekjennelsesskriftene:

FC SD 10:60

384 * **Hvilke følger får universalistisk nådelære for kirkens framtrede?**

EN ALTOMFAVNENDE FORVANDLINGSNÅDE LAR KIRKEN FREMSTÅ SOM ET SUPPLEMENT TIL RELIGIONENE, OG SOM ET VELFERDSTILBUD I ALLMENNYTTENS TJENESTE.

Mt 7:6 – Gi ikke det hellige til hundene og kast ikke deres perler for svinene, for at de ikke skal trække dem ned under føttene og vende seg om og slite dere i stykker. Gal 1:9 – Om noen forkynner evangeliet for dere annerledes enn det som dere har mottatt, skal han være under bann.

Guds nåde er ingen virksom kraft i folkenes historie. Kristentroen er ikke religionenes høydepunkt og normale frelsesvei.

Det strider mot kirkens sendelse når prester og biskoper opptrer som folkets anførere. De later som om Gud foredler folket underveis mot fullendelsen, og forener de skjulte helgener i aktivt samarbeid og medvirkning til frelse.

Illustrasjon: Religionenes felles bønnemøte i Assisi år 1986. I San Pietro-kirken ble en Buddha-figur plassert oppå ”tabernaklet” (i Romerkirken et lite hus på korveggen til oppbevaring og tilbedelse av Kristi legeme (hostien = innvidd brød) *utenom* nattverdhandlingen). De mange hedningeprestene flokket seg om pave Johannes Paul II i felles bønn for religionenes enhetsprogram. Blant dem var også Det Lutherske Verdensforbund representert med en lykkeprofet fra Norge.

Til forhistorien hører paleontologen *Teilhard de Chardin* med sin evolusjonisme, som påvirket Vatican 2 gjennom pavens innflytelse.

Anm: Av hensyn til bibelsk lære om kirkens katolisitet (utbredelse), er benevnelsen *Romerkirken* å foretrekke framfor ”Den romersk-katolske kirke”.

385 * **Hvilken følge har universalistisk tankegang på kirkens praksis?**

"MENNESKELIGE TRADISJONER" GIS PRIORITET FRAMFOR APOSTELORDETS LÆRE FRA KIRKENS HERRE. LÆREN FRA HAM MÅ VIKE FOR MENNESKERS "INNSIKT" (GNOSIS).

2 Kor 11:4f – Om det kommer noen som forkynner en annen Jesus enn ham som vi har forkynt, eller om dere får en annen ånd enn den dere før har fått, eller et annet evangelium enn det som dere før har mottatt, da tåler dere det så gjerne. Jeg mener nå at jeg ikke på noe vis står tilbake for disse superapostler. Gal 2:4f – I den hensikt å trellebinde oss, hadde disse sneket seg inn for å spionere på vår frihet, den vi har i Kristus Jesus. Men ikke et øyeblikk vek vi eller ga etter, dette for at evangeliets sannhet skulle bli bevart for dere. 1 Tess 2:13 – da dere tok imot det Guds ord som vi forkynte, ikke tok imot det som menneskers ord, men som det virkelig er – Guds ord, som også er virksomt i dere som tror. Jes 55:10f, Ef 2:19f.

Anm. Universalismen stiller aktørene i et uforpliktende forhold til apostelordets lære fra Kristus. Hensynet til allmenntjenesten krever at man utvikler kirkens tro og overskrider nye terskler. Konsekvensene ødeleggende for Guds kirkes fremtreden på sin grunnvoll, lagt i begynnelsen.

Forestillingen om en læreutvikling må med stor konsekvens omdanne Kristi lære til kvasiteologi og kirkefelleskapet til løgnkirke. Man anser bekjennelse i nytestamentlig mening (homologia) for en unødvendig hindring underveis mot kirkefelleskap på "en bredere plattform" og i "et større økumene". Følgelig må man overhøre konfesjonell lutherdom og distansere seg fra den, også om man skulle stå den nær.

Rom 12:16 – vær ikke selvkloke!

Til bibelstudium:

Mt 7:15ff, 11:25f. 2 Tim 3. Jf Jes 65:2 (Rom 10:16ff).

386 Hvordan skal vi møte læren om troens utvikling i kirkens tradisjon?

VILLFARELSEN MÅ AVVISES.

Mk 16:16 – Den som tror og blir døpt, skal bli frelst, men den som ikke tror, skal bli fordømt. Åp 21:1-2 – Og jeg så en ny himmel og en ny jord. Den første himmel og den første jord var forsvunnet, og havet var ikke mer. Og jeg så den hellige stad, det nye Jerusalem, komme ned fra himmelen, fra Gud, gjort i stand som en brud som er prydet for sin mann.

Kristus kommer tilbake som verdens dommer, og da skal han frelse dem som på dåpens grunn har satt sin lit til den gaverettferdighet som Gud åpenbarer for alle ved evangeliet og tilregner troen. Gaven – gitt av nåde – er Kristus i sin lidende lydighet i alles sted.

Eksempel: Romerkirkens tro på skaperverkets utvikling, som blir fullendt med Kristi gjenkomst (Vatican 2. Den Kat. Kirkes Katekisme, 851, 854-856).

Anm. Den politiske liberalisme til kirkebruk

Et viktig moment er idèen om *meningsutvekslinger gyldige i seg selv*. Så sant man følger spillereglene, følger utfallet. Men Guds gode skapervilje, tydeliggjort i Tibudsloven, er hverken kart, ror eller retningsgiver hvor formaliteter regulerer frihetslengselen og styrer diffuse behov.

Avledende argumenter i kravs form tilslører et fellesskap på sandgrunn. Med henvisning til følelser uten gyldighet for andre, krever man frihet fra forskjellsbehandling, men avviser forskjellsbehandling begrunnet i kjensgjerninger.

Eksempler: Krav om likestilling tilslører faktisk ulikhet. Krav om likeverd tilslører ulike kallsoppgaver. Krav om likebehandling av ”individer” eller ”partnere” tilslører faktiske ulikheter mellom mannkjønn og kvinnekjønn.

Symptomatisk er den vekt man tillegger *formene* eller *uttryksmåtene*. Debatt om «formene» tilslører kortslutninger og manglende skriftbevis. Begrunnelsen søkes i tenkte virkeligheter og generelle betraktninger. Strategien er begripelig, for hverken logikk eller natur kan begrunne likeverd med like funksjoner. Med stor konsekvens blir handlefriheter etablert i strid med kulturens kjønnsbetingede grunnvilkår og til skade for enkeltmennesker, nærmiljø og samfunnsliv på kort og lang sikt.

Velferdsordninger av hensyn til subjektivt velvære tilslører *grunnproblemet*. Uten Guds skapervilje, tydeliggjort i De ti bud, ligner velferdsordningene en båt uten bunn. Jak 1:15 – *Når begjæret er svangert, føder det synd, og når synden er fullmoden, føder den død* (jf Rom 6:23, 7:5). - Det er en oppgave for kristne samfunnsaktører å medvirke til vennlige oppklaringsrunder, men dermed er ikke kirkefelleskapets grunnproblem løst, nemlig den kjensgjerning at det er ikke bekjennelsen til apostelordets lære som samler kirkevirkosomheter av unionistisk type. Her blir ikke læren avgjort med bekjennelsen til apostelordet lære fra Skriftens Herre.

Kirkens lære og liv blir overlatt til «prosessene». Når tiden er «moden», settes strek for debatten i påvente av ”det resultat som alle er tjent med”. Overført på kirken, viker beslutningsprosesser i det liberale demokrati ødeleggende på kirken. (Jer 6:14, 8:11. Joh 8:44).

Bekjennelsen samler i kraft av den rett utlagte Skrift fra dens Herre. Bekjennelsestroskap bekrefter Guds troverdighet og lovpriser Guds trofasthet. Reservasjonens enhetsmetode vitner falskt om åpenbaringsordets Gud, forvirrer og sprer.

Til bibelstudium:

1 Mos 3:4. Jer 1:9f. – Jerusalem-møtet, Apg 15.

2 Kor 10:4f, 11:3, jf 6:7. 1 Joh 3:8-10. Ef 6:11, 13-20.

Om *lykkeprofetene*: Jer 6:14 (13-19).

Guds dom over blandingsreligion: Jer 2:26 (20-37), 4:9, 8:1ff, 13:13 (9-15). *Am 4:4f*.

387 **Hvorfor er universalistisk nådelære en særlig utfordring til lutheranere?**

UNIVERSALISTISK NÅDELÆRE SETTER VÅR TROSKAP MOT APOSTELORDETS LÆRE PÅ PRØVE.

- når myndighetspersoner bedriver ideologisk kontroll over prekenembetets utøvere.
- når utdanningsinstitusjoner bedriver falsk teologi under skinn av vitenskap.
- når kirkefelleskapets organer medvirker til utviklingen av folkets religion, velferd og identitet.

1 Tess 1:6f – Dere blev våre etterfølgere, ja, også HERRENS, da dere tok imot ordet med glede i Den Hellige Ånd under stor trengsel. Derfor ble dere et eksempel for alle troende i Makedonia og Akaia. Åp 14:7 – Disse er de som følger Lammet, hvor det går.

Jes 53:5f – Vi før alle vill som får, vi vendte oss hver til sin vei. Men HERREN lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham. Joh 14:6 - JEG ER Sannheten, Veien og Livet. Apg 4:12 - Det fins ikke frelse i noen annen, for det fins ikke noe annet navn under himmelen, gitt til menneskene, ved hvilket vi skal bli frelst. Joh 1:29 Tit 3:4f.

1 Kor 11:19 – Det må til og med finnes sekter blant dere, for at det skal bli tydelig hvem som består prøven blant dere (e Sv Kyrkobibel). 1:10.

En bekjennelsessituasjon avslører: Hvem tar syndens nød på alvor? Hvem blander sammen synderens *frifinnelse* ved tro alene (rettferdiggjørelsen) og synderens *fornyelse*, som Kristus virker ved troen (helliggjørelsen)? Hvem holder fast ved apostelordets lære fra Kristus og etterfølger ham?

Fra bekjennelsesskriftene:

”Da slike ting må tros og ikke kan nås eller fattes på annen måte ved gjerning, lov eller fortjeneste, er det klart og sikkert at bare en slik tro gjør oss rettferdige. /.../ Fra denne artikkel kan man ikke vike eller gi etter, om så himmel og jord og hva ellers ikke vil bestå, styrtet sammen. /.../ Og av denne artikkel avhenger alt det som vi lever og lærer mot paven, djevelen og verden. Dette må vi være fullvisse om og ikke tvile. Ellers er alt tapt, og paven, djevelen og alt som er imot oss, beholder seieren og får rett.” (SA B 1:4f.

388 **Hvordan skal vi forholde oss til universalismen?**

VI SKAL VOKTE OSS FOR DENS ÅPNE FAVN.

Joh 17:20 – Jeg ber /.../ også for dem som ved deres (apostlenes) ord tror på meg. Rom 16:17b, 18b – Vend dere fra dem /.../ de forleder de godtroendes hjerter med fagre ord og veltalenhet. Mt 7:15 – Vokt dere for de falske profeter, som kommer til dere I saueham, men invortes er glupske ulver.

Anm. Konkordieboken - vårt beste forsvar.

Læren om forvandlingsnåden leder med stor konsekvens til universalisme og økumenisme. Vatikan 2 (1962-1965) gjorde universalismen til offisiell lære (Den Katolske Kirkes katekisme, pkt 843, 845, 848, 851, 854, 856, 2105). Dermed bidro konsilet til å skjerpe motsetningen mellom romersk-katolsk og bekjennelsesstro lutherdom.

Økumenismens enhetsbygg og *evangelikale* bevegelser opererer med tilnærming og tilstrekkelig enighet som enhetskriterier, samtidig som man blander sammen rettferdiggjørelse og helliggjørelse i frelseslæren. Sammenblandingen medfører en front mot den nytestamentlige tro. Skillet avsløres med spørsmålet: *Er frelsen kun begrunnet i Kristi verk ”utenfor oss” eller hører Kristi verk ”i oss” med til frelsens grunn?*

Mange enhetsbestrebelse forutsetter at mennesket har evner til å forene konfesjoner, alternativt skape (!) fellesskap på tvers av konfesjoner. Men det er en enhet grunnet på synsvinkler og kompromisser, og på allmenntytte og enighet i det man anser for fundamentalt (el sentralt). Fremgangsmåten sikter mot kirkefellesskap når tiden er inne (el moden).

Sterke menneskelige interesser overhører Herrens varselrop mot ”farisèernes og saddusèernes surdeig” (Mt 16:6). Man foretrekker relativismens virkelighetsteori fremfor det unike ved apostolatets kirke – dens grunnelse og kjennetegn.

Mot slike fornektelsesprosesser kan vi istemme de lutherske bekjennelsesskrifter, og det med større tyngde enn mulig var på reformasjonstiden (= Konkordieboken fra 1580). Vår identifikasjon med den gamle kirke beror på formidlingen av den rett utlagte Bibel, gitt kirken i og med det apostoliske ord.

Denne formidling krever bekjennere i nytestamentlig mening (homologi). De representerer det gudgitte alternativ til kirketorgenes privatmeninger, anført av superapostlenes selvkløke refleksjoner over kirkens tro under skinn av teologi.

ANDRE TROSARTIKKEL: OM SØNNEN OG GJENLØSNINGEN

Æren den er Frelsermannens,
Med et NAVN som ingen annens,
Løseren av syndens bånd.
Lov og takk og evig ære
Den treene Gud skal være,
Fader, Sønn og Helligånd. Amen.

T: Kom nå, sjele dyrekjøpte.

**- OG JEG TROR PÅ KRISTUS JESUS, GUDS ENBÅRNE SØNN, VÅR
HERRE, SOM BLE UNNFANGET VED DEN HELLIGE ÅND, FØDT
AV JOMFRU MARIA, PINT UNDER PONTIUS PILATUS, KORS-
FESTET, DØD OG BEGRAVET,
FØR NED TIL HELVETET, STOD OPP FRA DE DØDE TREDJE
DAG, FØR OPP TIL HIMMELEN, SITTER VED GUDS, DEN ALL-
MEKTIGE FADERS, HØYRE HÅND, SKAL DERFRA KOMME
IGJEN FOR Å DØMME LEVENDE OG DØDE.**

Hva betyr det?

**Jeg tror at Kristus Jesus, sann Gud, født av Faderen fra evighet, og dertil
sant menneske, født av jomfru Maria, er min HERRE,
som har gjenløst meg, fordømte og fortapte menneske, kjøpt meg og
fridd meg fra alle synder, fra dødens og djevelens makt, ikke med gull el-
ler sølv, men med sitt hellige, dyre blod og sin skyldfrie lidelse og død,
for at jeg skal være hans egen og leve under ham i hans rike og tjene ham
i evig rettferdighet, uskyldig og salighet, likesom han er stått opp fra de
døde, lever og råder i evighet.**

Det er sant og visst.

INNLEDNING TIL ANDRE TROSARTIKKEL

1. **Troens Jesus er historiens Jesus.** Artikkelen forteller den Jesus-historie som er årsaken til Guds forsoning med verden og vår frifinnelse hos Gud, «slik Skriftene har sagt» (1 Kor 15:3).
2. **Det innledende ”og”** signaliserer artikkelens *forankring i første trosartikkel* og den *trinitariske enhet*. Guds enhet kommer videre til uttrykk i benevnelsen ”Guds *enbårne Sønn*” og i ordene ”*unnfanget av Den Hellige Ånd*”. Begge antyder Sønnens evige Guddom, forklart med ordene ”*sann Gud, født av Faderen fra evighet*” (jf Sal 2:7b). Jesu persons hemmelighet er fra gammelt av kalt «**det store under**», som er forutsetningen for alle Guds velgjerninger i Jesus Kristus, og alt hva den andre trosartikkel handler
3. Luthers forklaring er egentlig en eneste setning, kalt «verdens mest innholdsrike setning». Den har jeg delt i tre av hensyn til oversikt og utenatføring etter «mursteinsmetoden»: Når du har lært utenat en bit, plusser du på en bit til.
4. **”Vår HERRE” i trosartikkelen er i forklaringen ”min HERRE”.** Dette ordpar er *katekismens sentrum og høydepunkt*. «Min Herre» er troens svar på Guds tiltale i det første bud: ”Du”. Er ikke gudmennesket Jesus min GUD, har jeg plassert ham blant avgudene.
5. **Læren om Guds forsoning med verden bygger direkte på gudmenneskets person og verk, slik bibelord vitner om ham.** I Bibelens sentrum står Sønnens selvhengivende kjærlighet i Jesu tjenerskikkelse. Han gav seg selv til løsepenge (el gjeløsning) for alle, og er vår eneste grunn til frifinnelse hos Gud. Mt 20:28, 1 Tim 2:6. Uten denne kunnskap kan ingen kjenne Gud slik han *er*. Alternativet er overtroen på menneskets evner og idéer om livets opphav, mål og mening (allmenreligion, teisme, islam, New Age, osv).
6. **Kirkens Kristus-bekjennelse er en lovprisning til verdens skaper og gjeløser,** som har gitt seg til kjenne i Jesus fra Nasaret, «den levende Guds Sønn», Mt 16:17.
7. **Luthers forklaringer i Lille Katekisme tar hensyn til barnets fatteevne.** Språkbruken er konkret-anskuelig. Han beskriver bildet av gudmennesket Jesus i sin lidende lydighet. Han er Guds rettferdighet og eneste årsak til syndereens frifinnelse hos Gud, og med ham til gave virker han gode gjerninger i samsvar med Guds gode skapervilje. Denne gaverettferdighet er den formende kraft i katekismens struktur og utforming.
8. Årsaken til denne «pedagogikk» er *Guds ordåpenbaring i jeg-du-relasjonen*. Personer gir seg til kjenne gjennom ord og handlinger, og slik lærer vi hverandre å kjenne. I dette jeg-du-forhold taler åpenbaringsordets Gud sitt «du» til enhver av oss, både barn og voksne.
9. **Jesus-historien går foran (se trosartikkelen) og deretter følger Jesu undervisning.** «Hva er det?» Barnet spør. Svaret forklarer med Jesu undervisning i Bibelen *hvem* Jesus er, *hva* han har gjort og *hvorfor*. Svaret er forankret i Jesus-historien, men forklaringen er gitt med Guds løfter oppfylt i Je-

sus-historien. *Fremgangsmåten* i denne pedagogikk tar hensyn til barns fatteevne. Etter bibelhistorie og bibelord skal innholdet følge, trolig i tiårsalderen og senere. Da handler det om å fordype seg i kirkens gudgitte tro og dens begrunnelse. Her kommer katekismeforklaringen oss til hjelp gjennom livet.

10. **Jesus-historien danner motstykket til Adam i syndefallsberetningen** (Rom 5:12ff). Jesu person og verk er *sentrum* i Guds skapelse og gjenløsning, og kilden til gudskunnskap og gudssamfunn i tid og evighet.
11. **Katekismens sentrum er Guds tilgivelse på grunn av Kristi stedfortredergjerning** (2 Kor 5:21). Denne tilregning for Kristi skyld åpenbarer Guds nådige sinnelag, for at hver den som tror, skal "leve av tro" med barnerett hos Gud (Rom 1:17, 8:15, Ef 2:9). Luthers forklaringer til denne artikkel ligger tett på åpenbaringsordets *sakralspråk*. Jf Dan 9:24, Rom 3:21ff.
12. Alt i katekismen er innordnet «Jesus Kristus og ham korsfestet» (1 Kor 2:2). Han er Den Hellige og Rettferdige» (Apg 3:14) som medbestemmer partenes sammenstilling, indre struktur og ordbruken – like fra Det første bud til spørsmålet om verdig mottagelse av alterets sakrament. Den som vet å skjelle mellom lov og evangelium i «Kristus og ham korsfestet», oppfatter "akslingen" som katekismen dreier seg om (R Eckstein 1959 (4), 8).
13. **Evangeliet kunngjør ingen teori**, men Jesu persons hemmelighet og Guds verk i hans lidelse, død og oppstandelse. Ved evangeliet skaper Gud troen, den tro som anvender Kristi fortjeneste, enhver på seg selv: - "han er min HERRE". Denne tillitsfulle tro er Abrahams tro. Han trodde Gud, og det ble regnet ham til rettferdighet (1 Mos 15:6, Rom 4:3). Grunnteksten sier ikke at Gud gjorde dette fordi Abraham trodde. Ikke noe bibelsted sier at Gud erklærer synderen rettferdig på grunn av troen (eller andre dyder).
14. **Luthers forklaring fremstiller Guds godhet for sin egen skyld**, stilt fram i Jesu lidende lydighet. Troen stoler på ham som er eneste årsak til syndenes forlatelse og barnekår hos Gud (Mt 5:3, Rom 8:1-3 osv). Troens *grunn* er Kristi lidende lydighet, som utelukker andre frelsesgrunner. Troens *kraft* er den oppstandne Kristus. Med ham til *gave*, er han virksom ved troen og skaper det nye menneske som skal leve evig for Gud.
15. **Andre trosartikkel peker ut over seg selv til Helligåndens gjerning**. Gud ha sitt verk trodd i verden og gjenreise menneskets tapte gudsbilde. Med Kristus til gave, blir hensikten oppfylt i livet under Jesu Kristi herredømme. Så finner vi Den tredje trosartikkel i Luthers forklaring om hensikten.
16. *Til bibelarbeid om frelsens faktum*: Sal 32:1f, Jes 53:6, 9, 11f. Joh 3:14f, 1 Joh 3:5, Rom 5:19, 2 Kor 5:19-21, Kol 1:19f, 2:9f, 1 Pet 2:22.
17. *Om frelsens tilegnelse*: Rom 3:24f, 8:3, Gal 3:13.
18. **Luthers forklaring lar oss anvende troens årsak** – enhver på seg selv. *Årsaken* er Guds Sønnns lidende lydighet i Jesu tjenerskikkelse. Med "lidelse" siktes her til hele hans lidende lydighet fra unnfangelse til død. Guds endegyldige vitnesbyrd er Jesu oppstandelse fra de døde. Guds vitnesbyrd stadfes-

tet Jesu undervisning i «Moses og Profetene» om sin persons hemmelighet og verk: Sann Gud og sant menneske, verdens Frelser.

19. Troen istemmer Guds vitnesbyrd, tilber Faderen ved Sønnen og i Den Hellige Ånd. Uten dette gjensvar i *vår* lidelse og død, står vi til ansvar for Gud med våre forskrudde idèer om Gud og vår frelse (herlighetsteologi). Da må vi spørre: Hvordan kan Guds vitnesbyrd i Jesus-historien bli den nyskapende kraft i våre liv? Svaret gis i den tredje trosartikkel - om Helliggjørelsen.
20. **Luthers forklaring sammenfatter det nytestamentlige skriftbevis om Guds universelle nåde i Kristus, både personen, verket og hensikten.** Forklaringen fungerer som veikart under bibellesningen, når bibelord bevitner Kristi person og verk. Da er forutsetningen at man kan lese, motta undervisning og grunne på ordene. Modne kristne har glede av Filip Melanchtons lojale og eminente bevisførsel i *Apologien artikkel 4*.
21. Skriftbeviset lar oss se skapelse og gjenløsning i påskeperspektivet. Vi ser Guds handlende allmakt og trofasthet gjennom frelseshistorien, hvor underfull Gud frelsesplan er. I dette perspektiv inngår Kristi frelsesverk, Åndens helliggjørende verk og Kristi gjenkomst til dom i en dennesidig, bevitnet historie. Ved dåpen og troen er vi hver for oss involvert i Guds frelsesplan. Det levende håp involverer oss med sin lidelse, død og oppstandelse. Syndenes forlatelse for Kristi skyld gir fremtid og håp hos vår Skaper og Gjenløser, den treéne Gud.
22. Konkordiebokens bekjennelser fra oldkirken og reformasjonstiden er vårt veikart under katekisme- og bibelarbeid. Vår gjenstand er den rett utlagte Bibel, gitt kirken i og med apostelordets lære fra Skriftens Herre.

Fra bekjennesskriftene:

Kristi *person og verk* er det store tema som gjennomstrømmer høyst ulike emner i bekjennesskriftene. *Eksempler:* Arvesynden i FC art 1. - Dåp og nattverd i Store Katekisme. - Rettferdiggjørelsen i Apol 4 og FC 3. - Guds evige forutviten og utvelgelsen i FC 11.

Andre trosartikkel gjelder "*hovedstykket i evangeliet*" (CA 28:52) - læren om rettferdiggjørelsen ved tro. Begrunnelsen er Sønnens lovoppfyllelse i Jesu tjenerskikkelse. "*Fra denne artikkel kan man ikke vike /.../ av denne artikkel avhenger alt hva vi lever og lærer mot paven, djevelen og verden. Dette må vi være fullvisse om og ikke tvile. Ellers er alt tapt...*", SA B 1:4f (Jes 53:5f, Rom 3:23-26, 28, 4:25, Joh 1:29).

Ingenting er sikrere i kirken, enn at man får *syndenes forlatelse av nåde for Kristi skyld*, Apol 20:2 (Apg 10:43).

Denne artikkel gir den engstelige samvittighet varig trøst og rett kjennskap til rikdommen i Kristi nåde. Hvor denne artikkel bevares ren, bevares kristenheten ren, uten sekter (Luther). FC SD 3:6, jf Apol 4:2-4.

Ingenting må skygge for Kristi velgjerning, nøklemakten og troens rettferdighet. Det er "*svært nødvendig*" at alle kristne vet hvordan man får syndenes forlatelse. Den kommer ikke med gjort gjerning på grunn av angeren, men *ved troen* på syndenes forlatelse for Kristi skyld. Apol 12:10 og 59.

Ingen kan forkynne evangeliet uten denne artikkels bibelske begrunnelse. ”*Hele vår frelse og salighet har sin grunn i den, og den er så rik og omfattende at vi alltid har nok å lære av den*”. SK Troen 33.

Til bibelstudium: Om korset.

Sett med jødens øyne, er korset uttrykk for Guds forbannelse – og intet annet, Gal 3:13. Men sett i lys av GT, er det en halv sannhet.

- **Jesu korsdød**

er uttrykk for Guds nidkjærhet og kjærlighet (lov og evangelium), Rom 1:16, 3:24f, 1 Joh 2:2, 1 Kor 1:18.

Av fri vilje, og for vår frelses skyld, var Sønnen lydige til døden på korset, Fil 2:6-8. Der var *Guds nidkjærhet innordnet Guds kjærlighet* til en fallen verden, fiendtlig mot Gud, Åp 21:1-4. Kristus og ham korsfestet er vår fred, Ef 2:14-16, jf Ef 1:10, Kol 1:20.

- **Den kristnes skjulte status**

er barnekår hos Gud dåpen og troen, Joh 1:12f, Gal 3:26, Rom 8:17. Denne status er skjult i en ringe skikkelse, 1 Pet 4:1.

(3) Troens kamp i forsaker.

Guds fiendemakter vil herske i den døptes liv, Rom 6:2ff, 1 Pet 2:24. - *Djevelen*: Rom 7:4, Gal 2:19f. - *Verden*: Mt 10:25, Gal 6:14. - *Kjødet*: Mt 10:37-39, 16:24, Lk 14:26f, Gal 5:24, Rom 6:6.

- **Bekjennelseskamp medfører mange slags forsaker:**

Materielle goder, Mt 19:21f, Lk 14:33, 1 Kor 7:30.

Fornuftsvisdom, Mt 11:25f.

Ytre fred, Mt 10:34, Lk 12:51.

Ære og berømmelse, Mt 5:11, 1 Pet 4:14.

Vennskap i familieband, Mt 10:35-37, Lk 12:52f.

Kjødets laster og begjær, Gal 5:24, Kol 3:5, Rom 6:6.

- **Gud legger korset på, 1 Pet 3:17, men gjør også byrden lett.**

Den som unndrar seg korset, tar avstand fra evangeliet og Kristi herlighet, Lk 14:25, 35. Gud vet hvilket kors som gagnar den kristne og gir kraft til å bære det, 1 Kor 10:3, 13. Det selvpålagte kors tilhører gjerningshelgener og djevelens martyrer (Luther).

Lovens anklager og trusler forsterker erfaringen av egen svakhet, Klag 5:20, Sal 13:2, Job 30:21.

Lovens anklager røver alle holdepunkter for troen, og mange faller fra, Lk 8:13.

Guds ord viser oss til Guds visdom - ”Kristus Jesus og ham korsfestet”, 1 Kor 2:2. Når Kristus-bekjennelsen medfører ”kors og trengsel”, vitner Åndens *ytte* vitnesbyrd (Kristi ord) om vår tilhørighet, 1 Pet 4:14, Mt 5:12.

Kristi oppstandelse viser vei til målet hos Gud, Rom 8:17, 2 Tess 1:5-7, 2 Kor 4:7f. Korset bringer bud om gleden hos Gud, Mt 5:12, Lk 6:23, Apg 5:41, 16:25.

Den dømte har mottatt kallet, Rom 6:5. Med kors og trengsel stadfester Gud sitt kall og de troendes barnekår hos Gud, Rom 8:12-17, Gal 4:6, Heb 12:6-10, 1 Kor 11:32.

- **Korsets mål og mening.**

Korset er ett av midlene Gud bruker for å dra sine til seg, Apg 14:22, 2 Kor 4:17.

Gud kan bruke *arvesyndens* kraft i de troende, Rom 7:15, 24. Gud ydmyker dem, 2 Kor 12:7, og viser dem at hans nåde er nok, 2 Kor 12:8f.

Gud øver deres tro og styrker den, 1 Pet 1:6f, og driver dem til bønn, især 5. bønn i HERRENS Bønn, Sal 18:7, Jes 26:16.

Gud dører syndemennesket, Rom 6:6, 1 Pet 4:1, og lærer dem å vende blikket mot Guds fullendte rike (herlighetsriket), 2 Kor 4:16-18.

Når troen øves i korsets skole, gjør Gud oss til oppmuntrende forbilder for hverandre, 2 Kor 1:6, 1 Tess 1:6f.

- **Kristus og ham korsfestet** vitner om en forsonet Gud.

Evangeliet virker den tro som mottar Kristus til gave, så et menneske kan vite seg godtatt og elsket av Gud, tross arvesyndens kraft i sitt indre, Rom 5:5, 8, 7:21ff, 8:1-4.

Gud tilregner meg Kristi lydighet, som lar meg seire, om så midt i døden! *Eksempel:* David, Sal 13:1, 6.

Troens strid er kronet med Kristi seier. Kristi kors er Guds kirkes seiersmerke gjennom endetidens trengsler, 1 Joh 5:4f. Rom 8:37, 1 Kor 15:57. Åp 2:7, 11, 17, 26, jf 3:5, 21, 14:4, 21:7.

Åndens *indre* vitnesbyrd stadfester evangeliet, og gir kraft til å bære korset med håp om *nådelønn* hos Gud, Rom 8:8, Kol 3:3ff, Mt 5:12.

Fra bekjennesskriftene – om korset:

CA: Uten troen, kan ikke mennesket tåle korset, 21:37. Definisjon, samme 26:31-32.

Apologien: Den Hellige Ånd undertrykker og dører kjødet, 4:167, 170. Korset oppdrar de troende, men er ikke alltid straff for synd, 12:151-152. Korset vil gjøre oss lydige, 16:45-48.

Prøvelsen for evangeliets skyld hører med til den nye pakts offer, 24:30, og sammen med bekjennelse, lidelse og takksigelse, 24:25, 38. Korset er et takkoffer, når de forsonede holder ut, 24:67.

Anfektelsen kan regnes med til sakramentene (har Guds bud og løfte), 13:17.

Korset er Guds *fremmede* verk, med Guds *egentlige* gjerning som mål, 12:158-161.

Kristi rike er skjult under korset, 7/8:18.

Store Katekisme: De som setter sin lit til Gud, har sorg og nød, se Budene, 42, 197. Det velsignede kors følger Guds ord, se Fadervår, 65

Konkordieformelen: Adam skal korsfestes, SD 4:19. Korset former de utvalgte i Kristi bilde, 11:45-49.

Del 1: Jesu Kristi person

Den kristne tro er Messias-troen i den gamle pakt, det vil si **Abrahams tro**. Forskjellen beror på forholdet løfte og oppfyllelse. Gud har oppfylt Messias-løftene i Kristus Jesus.

Inkarnasjonen (in carne = i kjød) er unnfangelsens under er *foreningen av guddomsnatur og menneskenatur i Jesu, Guds Sønnens person..* Altså handler ikke inkarnasjonen om Guds forvandling til et menneske, eller om Guds nærvær begrenset til Jesu "selvbevissthet" (jf talemåten "Gud og Jesus"), men om *Sønnens fornedrelse i tjenerskikkelsen*, Den er forutsetningen for Guds forsoningsverk og den rettferdighet som evangeliet åpenbarer uten lovgjerninger. Fil 2:7, Rom 1:16f.

Gud stadfestet Jesu persons hemmelighet da han oppreiste Jesus fra de døde. Mennesket er utelukket fra frelsens årsak. Den er – lik Kristus-bekjennelsen - fra himmelen (Mt 16). Kirkens nytestamentlige tro er ikke menneskers produkt, blitt til i en læreutvikling gjennom mange århundrer. Kirkens tro er Guds tro, gitt videre til kirken i og med apostolor-dets lære fra Skriftens Herre og kirkens Lærer, Jesus Kristus.

Kirkens Kristus-bekjennelse ble tidlig utsatt for mot-bekjennelser, begrunnet i andre skrifter enn de som beviselig stammer fra Jesu utvalgte apostler. I løpet av de første århundrer medførte kirkens trosforsvar en rekke tekniske termer (jf bilmekanikerspråk). De verner om læren fra åpenbaringsordets Gud og markerer samtidig villfarelsens art.

OM JESU NAVN OG MESSIAS-TITTEL

Jesus fra Nasaret – historiens Jesus - har lært kirken å lese Det gamle testamente som vitnesbyrd om ham, Joh 5:39. Leser vi Guds NAVN, leser vi det som en åpenbaring av Guds skjulte nærvær i Kristus. Jesus forutsetter at apostlene og senere embetsutøvere er fortrolig med Jeus bibeltolkning, jf Joh 3:10. Selvkloke tolkninger er uttrykk for uforstand, Lk 24:25.

Gjennom hele Bibelen formidler Guds Navn det mysterium som Gud er. Jesus bærer Guds utsigelige navn og utilgjengelige vesen. Han er annerledes og enestående blant menneskene. Gud har gitt ham NAVNET "over alle navn", Fil 2:9 (HERREN/Jahve), og til ingen annen, jf Jes 45:14ff.

Navnet er gitt ham *fra evighet*: "Den enbårne Sønn, som er i Faderens skjød, han har åpenbart ham", Joh 1:18. Når det er tale om de "hemmeligheter" (el mysterier) som evangeliet åpenbarer, er det alltid tale om en virkelighet fra "begynnelsen" – forut for skapelsen. I Det gamle testamente vitner "alt" om Sønnen, Lk 24:27.

Like fra urmenigheten i Jerusalem har kristne bevitnet denne indre sammenheng i Gud og hans verk. Et karakteristisk uttrykk er bruken av Salmenes Bok. I likhet med de Messias-troende i den gamle pakt, er Salmenes Bok de kristnes bønnebok fra slekt til slekt, Sal 145:4. Vi følger Jesu lese måte, gjenkjenner ham, og gjenfinner oss selv.

Hovedkilder: Hugo Odeberg, Sverre Aalen.

389 Hvorfor kalles Gjenløseren JESUS?

HAN GJØR HVA NAVNET BETYR: "HERREN FRELSER".

Mt 1:21 – Hun skal føde en sønn, og du skal gi ham navnet Jesus, for han skal frelse sitt folk fra deres synder. Apk 4:12 – Det fins ikke frelse i noen annen, for det er ikke gitt menneskene noe annet navn under himmelen, ved hvilket vi skal bli frelst. Joh 17:6a – Jeg har åpenbart ditt Navn for de mennesker som du har tatt ut av verden og gitt meg.

Navnet ”Jesus” kommer av ”Jeshua” eller Josva. Det var han – og ikke Moses, som førte Guds folk over Jordan og inn i det lovede land (Jos 3).

Til bibelstudium: Om frelse

Jesus er Frelseren, og derfor frelser han, Lk 2:11, 30. Han er Guds svar på syndens nød – vår avmakt under syndens og dødens og djevelens makt, 1 Mos 3:14ff. Vi lærer Jesu person å kjenne av hans ord og gjerninger, 1 Joh 4:14.

Mennesket i syndens vold:

Syndens *virkning* er folkenes forderv, Ord 14:34. Den fariseiske blindhet består i menneskets trang til egen rettferdighet.

Eksemplet Saulus, Apg 7:57, 8:1-4. Jf Fil 3:4-8, Rom 7:8.

Mennesket i dødens vold:

Sal 90:5-8, Heb 9:27. - Jesus er frelsen fra døden: 2 Tim 1:10, Joh 11:25, 14:19.

Eksempler: Enkens sønn i Nain, Lk 7:11-17. - Jairus’ datter, Lk 8:41f, 49ff. - Lasarus, Joh 11.

Mennesket i djevelens vold:

Fristelsen til frafall fra Gud og hans vilje. Jesus frelser fra Guds motstander, Heb 4:15, 1 Joh 3:8, Jak 4:7f, Ef 6:12.

Bønnens betydning, Mk 9:29 (Mt 17:21). Den rette rustning, Ef 6:13ff.

Eksempler: Syndefallet, 1 Mos 3. - Jesu fristelse i ørkenen, Mt 4:1-11. - Spotterne ved Jesu kors, Mt 27:39-44. - Peters fall i øversteprestens forgård, Mt 26:35 og 69ff. Jf Peters ord, 16:21-23 og hans formaning til årvåkenhet, 1 Pet 5:8.

Guds tilsynekomst i Jesu skikkelse bringer frelse fra Guds vredes dom over fiendemaktene synd og død og djevel. Dette viste Jesus i handling, da han løste mennesker fra deres synder, Lk 5:20, 19:9f, 23:43, Joh 8:11. Jf Guds nidkjærhet for sitt verk, Gal 6:7.

Jesu person og Faderen er ett, Joh 10:30. Han er Guds rene offerlam, kommet for å ta bort verdens synder, Joh 1:29. Lk 19:10, Mt 9:10-13.

Den oppstandne Jesus opprettet løse- og bindemaktens embete: Joh 20:23, Mt 16:19, 18:18. Vi står alle til ansvar for Gud og skal gjøre regnskap for ham på Dommens dag, Mt 12:36.

Fra bekjennesskriftene:

Skriften *”holder fram Kristus alene som mellommann, forsoningsmiddel, øversteprest og talsmann for oss”*, CA 21:2.

Å bli frelst, det er *”å bli forløst fra synd, død og djevel, og komme inn i Kristi rike og leve med ham i evighet”*, SK Dåpen, 25 (se forkl 2 trosart).

390 **Hvorfor er Gjenløseren KRISTUS (gresk Xristos)?**

HAN ER ”DEN SALVEDE”, DET VIL SI GUDS LOVEDE MESSIAS - PÅ HEBRAISK ”MASHIACH”. HAN ER I UENDELIG MENING SALVET MED DEN HELLIGE ÅND TIL SIN GJENLØSERGJERNING.

Sal 45:7 – Derfor har Gud, din Gud, salvet deg med gledens olje framfor dine frender. Av myrra, aloë og kassia dufter hele ditt skrud. Joh 3:34 – Den som Gud har sendt, taler Guds ord. Gud gir ikke Ånden etter mål. Apg 10:38 – Gud har salvet Jesus fra Nasaret med Den Hellige Ånd og kraft, han som gikk omkring og gjorde vel og helbredet alle dem som var i djevelens vold, for Gud var med ham.

Når man i den gamle pakt innsatte noen i embetet som prest, profet eller konge, helte man salveolje over ham. Salvingen var det ytre tegn på Guds kall til gjerningen, for ingen kunne innsette seg selv.

391 **Hvorfor er Jesus Kristus enestående blant mennesker?**

HAN ER SANN GUD, FØDT AV FADEREN FRA EVIGHET, OG SANT MENNESKE, FØDT AV JOMFRU MARIA, SÅ AT GUD OG MENNESKE ER FORENT I SØNNENS PERSON.

Lk 2:11 – i dag er Frelseren født dere, og han er Kristus, HERREN, i Davids stad. Kol 2:9 – i ham bor Guddommens hele fylde legemlig. Joh 1:14 – Ordet ble menneske og tok sin bolig iblant oss, og vi så hans herlighet som den enbårne Sønnens herlighet av Faderen, og han var full av nåde og sannhet.

Til bibelstudium: Kristus-bekjennelsens begrunnelse og kilde

Johannes stadfester hva Matteus forteller om Kristus-bekjennelsens opphav i himmelen og begrunnelsen i Jesu skriftundervisning (skriftbevis). Joh 6:68 – *Herre, hvem skal vi gå til? Du har det evige livs ord, og vi tror og vet at du er Kristus, den levende Guds Sønn.*

Johannes viser hvordan Jesus fulgte jødernes årskalender. Han knyttet undervisningen om seg selv til *historiske hendelser i Israels historie* (typologibevis). En gruppe JEG ER-utsagn knytter til påskefesten, løvhyttefesten og tempelinnvielsesfesten, og viser til fyllden i tittelen ”Guds Sønn”. Kirken bruker denne tittelen uavhengig av mytisk bakgrunn (jf Nicenum).

Påskefesten:

Gud kjente Moses ”åsyn til åsyn”, 5 Mos 34:10, men Moses fikk kun se Gud ”bakfra”, 2 Mos 33:23. Jesus har ”vist oss hvem Faderen er”, ikke direkte, men gjennom Jesu tjenerskikkelse, Joh 1:18. Også vi er henvist til å se Gud «bakfra». Vi ser Guds forsoning med verden i en korsfestet Kristus, og ser i Skriften Guds kjærlighet, større enn hans nidkjærhet, opphøyd på korset. Joh 3:15f, 14:8f.

Jesus er *det sanne* (virkelige) *påskelam*, Joh 12:1 (2 Mos 12), det vil si Guds rene Lam, som ble slaktet samtidig med jødernes påskelam, 19:31, også Jesus ble slaktet uten at et ben ble brukket, 19:36.

Jesus er *det sanne tempel*, Joh 2:21, (jf Mt 26:61, Mk 14:58. 1 Kor 3:16, 2 Kor 6:16, Ef 1:23, Kol 1:24. o fl).

Jesus er *det sanne brød*, Joh 6:4, 26 (2 Mos 16:4, Sal 104). Han erstatter ikke brød fra jorden, men trådte fram som brødet fra himmelen av evighetsbetydning for menneskene. Han var utsendt av Faderen for å oppfylle Loven og gi sitt kjød og blod til ”liv for verden”, Joh 6:51. Den som spiser eller drikker (dvs tror) Guds gave, har evig liv, v 28, 33, 35. Både gaven og troen er Guds suverene verk, v 44 (12:32).

Løvhyttefesten:

Jesus er *kilden* med ”levende vann”, Joh 7:38f (2 Mos 17:17, jf 4:4, 6:35, 7:38. 19:34. Til bakgrunnen i Israels historie, se Jes 12:3, Sak 13:1,14:8, Joel 3:1, Esek 47:1-12.

Jesu overga den himmelske lære til de utvalgte tolv, som overga den til kirken fra begynnelsen, jf Joh 1:8, Åp 22:1f. Jesus er kilden til liv i overflod - evig liv, Joh 10:10, og kilden til livsutfoldelse i fullkommen glede, 16:24. Jf Åp 22:1.

Beslektede JEG ER-bilder er oppstandelsen, veien, livet, sannheten, vintreet. Han kom til denne jord – og kommer stadig – med den virkelighet som bildene beskriver. Han er eksempelvis Veien - Guds vei - til menneskene, så den som lærer ham å kjenne, har Sannheten og Livet, Joh 14:6, 17:3.

Tempelinnvielsesfesten (Hanukka):

Jesus er *den gode Hyrde*, dvs hyrdekongen i egen person, som hans folk hører og tilhører, kjenner og følger, Joh 10:3f, 22, 27 (Sal 23, Esek 34:13:14-16).

Han på sin side har oppfylt Faderens vilje i alle deler, da han ga sitt liv for sauene, Joh 10:14f (Sak 13:7), 17:24, 19:30. Jf Mt 3:15, 5:17f.

Tilhørigheten Hyrde - hjord er gjensidig. Hjorden vet at den er dyrt kjøpt, Åp 5:9, 14:4. Jf Mt 20:28, 1 Pet 1:19, 1 Kor 6:20, 7:23, Gal 3:13, 1 Tim 2:6.

Den gjennomstungne Kristus (Joh 19:37) er ”døren” (el porten) inn til godene i Guds rike, Joh 10:7, 12:10f, 13:1, jf Mt 26:31.

Guds folk er hjorden som følger ham gjennom verdens trengsler og dødens natt, for i ham har de allerede liv i overflod, Joh 10:10 (Sal 23:1, 7), jf Åp 21:1f.

Ukefesten/Pinse - ”En jødisk høytid”, Joh 5:1.

Da Jesus holdt sin første offentlige tale i Jerusalem, stadfestet han sin Guddoms person med helbredelsen av den lamme. Jesu ord er røsten fra den brennende tornebusk, kommet i kjøtt og blod, 2 Mos 3:14.

Mange *JEG ER-utsagn* fins uten tilknytning til festkalenderen: Verdens lys, Joh 8:12. - Døren, 10:9. - Oppstandelsen og livet, 11:25. - Veien, Sannheten og Livet, 14:6 o fl.

Jesus er *det sanne vintre* (d sanne vin), Joh 2:1-11, 15:1-9. Jf 1 Mos 49:11, Høys 2:15, 7:13, Jes 5:1-7, Sal 80:9-20. Han er vingårdseierens sønn, Mk 12:1-12.

Vingårdens historie er ikke slutt med Jesu korsdød, men begynnelsen til den nye pakts gudsfolk, Joh 11:52. Begynnelsen var varslet i den gamle pakt, Sal 118:22f.

Jesus fremstod som *det sanne tempel*, kommet i kjøtt og blod. Det skulle rives ned og legges øde, men oppstå på den tredje dag, Joh 2:19-22.

Gjenklangen av disse Jesus-ord fins mange steder i Nytestamentet. Kristus er den levende hjørnesteinen i kirkens grunnvoll, Ef 2:20ff, 1 Pet 2:6.

Den nye pakts gudsfolk er Guds tempel i kraft av dets Kristus-virkelighet, hvor Ånden «bor» i de troendes legemer, 1 Kor 3:16. Derfor må Guds velsignede folk og kirke renses ved omvendelse og tro, for til sist å gå inn i Faderens rike, beredt dem fra evighet av, Mt 25:34, jf Joh 5:26, 6:40 (jf Ef 1:3-6).

Eksempler uten billedbruk:

(1) *Arrestasjonen* av Jesus langfredagsnatten, Joh 18:1-6. Jesus ga seg til kjenne med Guds eget Navn: ”*JEG ER*”, og flokken ”vek de tilbake og falt til jorden”, v 6. Jf Mal 3:2 – *Hvem kan stå når han lar seg se?* Jesus viste sin Guddoms makt i svakhet, da han overga seg frivillig i synderes hender, Joh 10:18, jf 14:31, 1 Kor 1:25.

(2) *Jesu svar til jødene*, Joh 8:58 - Amen, amen sier jeg dere: *JEG ER* før Abraham ble til. – Personen som svarer, er Den Evige.

Kirkens Kristus-bekjennelse stadfester Guds ord om Jesu person og verk i en *bevitnet* historie: Jesus er HERREN, som led, døde og oppstod ”for vår frelses skyld” (Nice-num)! Rom 1:1-5, 10:9, 1 Kor 12:3, 2 Kor 4:5, Kol 2:6, Fil 2:11.

(Hovedkilde Ratzinger 2008, 143-182, 16-222).

392 Hvilke Jesus-portretter møter vi i evangeliene?

HISTORIENS JESUS - GUDS LIDENDE KRISTUS ”SLIK SKRIFTENE HAR SAGT” (1 KOR 15:3).

Illustrasjon: Joh 5:31ff: Jesus sier om ”Skriptene” at de ”vitner om meg”, v 39. Og om Mosebøkene: ”for om meg skrev han”, v 46. Til forskjell fra andre undergjørere er Jesu undergjæringer *tegn som viser hvem han er*, v 36. De bevitner hva Faderen selv ”har vitnet om meg” (i Loven og

Profetene), at det er sant, v 37 (jf 32). Sønnen, som er Bibelens Herre, er selv underordnet Faderens vitnesbyrd om Sønnen.

Evangeliene stadfester Jesu undervisning for dem som kjente ham først. Apostelen Paulus var avhengig av deres beretninger (Apg 9:18-22, 26:15-18, 1 Kor 15:1-8, jf 11:23 o a). Jesus utrustet sine utvalgte apostler med Den Hellige Ånd til å formidle den himmelske lære med den rett utlagte Skrift. Andre Jesus-bilder er vantroens fantasitegninger, den gang og til alle tider.

393 **Hvordan kom disiplene til tro på Kristus Jesus?**

VED Å HØRE JESU UTLEGGELSE AV DET GAMLE TESTAMENTE.

Joh 17:8 – De ord som du ga meg, har jeg gitt dem, og de har tatt imot dem og virkelig kommet til innsikt om at jeg er utgått fra deg, og de tror at du har sendt meg. (Jf v 6, 14, 17, 20)

Under Jesu jordeliv var disiplenes tro for svak til å tåle vitnesbyrdet om en fornedret Messias. De forstod ikke at han skulle lide, dø og oppstå, ”slik Skriftene har sagt”. Først da den oppstandne Jesus underviste dem, trodde de alt som stod om ham ”hos Moses og Profetene”, Lk 24:25-31.

Eksempel:

Johannes Døperen sendte disiplene sine til Jesus for at de skulle høre Jesu undervisning, bli øyenvitner til Jesu gjerninger og tro at han er Guds lovede Messias, Mt 11:1-6.

394 **Hvorfor brukte ikke Jesus Messias-tittelen om seg selv?**

JESUS VILLE IKKE BLI FORVEKSLET MED FALSKE MESSIAS-FORVENTNINGER.

Joh 18:36-37 – Mitt rike er ikke av denne verden. /.../ jeg er konge. Til dette er jeg født og til dette er jeg kommet til verden, at jeg skal vitne for sannheten. Hver den som er av sannheten, hører min røst.

Jesus var Guds enbårne Sønn og kongen i *Guds rike*, som han brakte nær i sin tjenerskikkelse. Han var Guds utsending, og Gud fullbyrdet sin forsoning med verden i Jesu død på korset, og stadfestet sitt fullbrakte verk med Jesu legemlige oppstandelse fra de døde, slik Gud hadde lovt. Men folket ventet ikke en lidende Messias. Også håpet han var Messias-kongen som skulle forløse Israel (Lk 24:2).

Anm. Mt 16:16ff. Etter lang tids undervisning i Skriftene, stilte Jesus det avgjørende spørsmål til de tolv, og Peter svarte på deres vegne og Kristus-bekjennelsen *fra Faderen*.

Straks forbød Jesus strengt at de ikke skulle gjøre dette kjent, v 20 (jf 17:9), og fortsatte sin utleggelse av Skriftene om en *lidende* Messias, v 21 (korsteologi). Da protesterte Peter og refset ham, v 22.

En lidende og korsfestet Messias er for jødene et anstøt, 1 Kor 1:23, jf Apg 7:52-54.

Til bibellesning:

De falske Messias-forventningene svarte til folkets lengsler og behov. De var nasjonalistiske og uttrykk for en lovisk framgangsteologi.

Jesus forledet ingen til å slutte seg til ham på falske premisser, Joh 6:1-15. Bare to ganger ga han til kjenne at han var den lovede Messias: Første gang *i handling* med sitt inntog i Jerusalem på Palmesøndagen, Mt 21:1-9, jf Sak 9:9. Andre gang med *ord* under forhørene for Det høye råd og landshøvdingen Pilatus, Mt 26:63f, Joh 18:33-37.

395 **Hva var årsaken til apostlenes frimodig bekjennelse?**

(1) DE VAR ØYENVITNER TIL DEN OPPSTANDNE JESUS OG LÆRT AV HAM.

(2) KRISTUS GA DEM **FORSTAND** TIL Å LESE HVA "MOSES OG PROFETENE" VITNET OM HANS LIDELSE, DØD OG OPPSTANDELSE: DEN KORSEFESTEDE OG OPPSTANDNE KRISTUS ER GUDS UNDERFULLE VITNE OM SIN ALLMAKT OG TROFASTHET, OG HANS UTLEGGELSE AV "SKRIFTENE" ER GUDS EVIGE SANNHET.

(3) **OG KRISTUS** UTRUSTET DEM MED **DEN HELLIGE ÅND** TIL SIN GJERNING - Å GI VIDERE TIL KIRKEN KRISTI LÆRE FRA FADEREN, OG MED LÆREN LEGGE GRUNNVOLL I DEN NYE PAKT.

Apg 2:36 – Derfor skal hele Israels hus vite for visst, at denne Jesus som dere har korsfestet, har Gud gjort både til HERREN og til Messias. Jf 3:19f. 5:42 - De holdt ikke opp med å undervise daglig i templet og hjemme, og å forkynde evangeliet om at Jesus er Messias. Ef 2:20 – (Kirken) oppbygget på apostlenes og profetenes grunnvoll, hvor hjørnesteinen er Kristus Jesus selv.

Den Hellige Ånd la dem Kristi ord i munnen og stadfestet læren med undergjerninger, slik Jesus hadde lovt (Mk 16:17f). Derfor er apostelordets lære fra Skriftens Herre vår eneste grunn til frimodighet for den levende Gud.

Eksempler:

Etter møtet med den Oppstandne, vitnet *Saulus (Paulus) med skriftbevis* for jødene i Damaskus, "at Jesus er Messias", Apg 9:22. – *Paulus* forkynte det evangelium som han hadde mottatt "ved en åpenbaring av Kristus Jesus", Gal 1:12. Jf 1 Kor 11:23, Ef 3:3. «De andre» apostlene formidlet samme evangelium, 1 Kor 15:1-11. - *Apollos* "gjendrev jødene offentlig med stor kraft og beviste med Skriftene at Jesus er Messias", Apg 18:28.

396 **Er det riktig å bruke "Kristus" som egennavn i stedet for Jesus?**

JA. I NYTESTAMENTET ER KRISTUS-TITTELEN SIDESTILT MED EGENNAVNEN.

Gal 3:27 – Dere, så mange som er blitt døpt til Kristus, er blitt ikledd Kristus (jf 1 Kor 12:3 – Jesus er Herre). Heb 9:14 – hvor meget mer skal da ikke Kristi blod /.../ rense vår samvittighet fra døde gjerninger (jf 1 Joh 1:9 – Jesu, hans Sønnns blod).

Sier vi "Kristus" om Jesus, bekjenner vi at Jesus er Kristus – Guds lovede Messias - og ingen annen.

Fra bekjennesskriftene. Om Kristi herlighet el ære:

Kristi herlighet og ære trer ikke fram med gjerninger eller ved å stole på angeren eller kjærligheten, men med løftet om syndenes forlatelse og rettferdigheten som mottas ved tro. Apol 4:285, FC Ep 3:10, SD 3:30.

Gjerningsrettferdighet (el egenrettferdighet krenker og røver Kristi ære, Apol 12:75, Tr 44-48. Slik blir evangeliet tilintetgjort og begravd. Apol 4:18, 81, 120f.

Denne krenkelse skjer på flere måter:

- Med læren om menneskets vilje og evne til å samarbeide med Gud om frelsen. CA 2:3, Apol 2:10, 4:146, 156f, SA C 1:11.
- Med læren om tro formet av kjærlighet. Apol 4:221.
- Med gjerninger som fortjener syndenes forlatelse. Apol 4:157, 209, 213f, 269, 20:4.
- Med (menneskelige) overleveringer. CA 27:3f, 28:36, Apol 12:145.
- Med selvsvalgte seremonier. Apol 15:9, 18 (jf Islam).
- Med misbruk av messen (HERRENS Nattverd). CA 24:21-29, Apol 26:98.
- Med bønn til hellige (helgener). Apol 21:14, 31, SA B 2:26.

OM SØNNENS OPPTAGELSE AV MENNESKENATUREN

«- **unnfanget ved Den Hellige Ånd...**» Dette hovedunder er likeså absolutt som virkningene er omfattende. De omfatter ikke bare frelsesverket, men også fornyelsen (el helligjørelsen) i de troendes liv, og til sist skaperverkets gjenløsning (Åp 21:1).

Jesus utla «Skriftene» (GT) om sin persons hemmelighet og det verk han var sendt for å fullføre. Med undergjæringer handlet han som Gud og bevitnet hvem han var. Det endegyldige vitnesbyrd er Jesu legemlige oppstandelse (1 Kor 15:3, 20). *Guds Jesus-vitnesbyrd* begrunner kirkens tro.

Den liberale teologi-tradisjon skiller mellom "den historiske Jesus" og "kirkens Jesus". Moderate fremstillinger fins, men med de reservasjoner som faller i tidens smak. De gjør Nytestamentets Jesus-budskap til et sosialt produkt av flere Jesus-bevegelser *etter* øyenvitnenes tid. Resultatene er konstruerte og spekulative Jesus-historier.

Nytestamentets skrifter formidler kirkens Jesus-tradisjon fra begynnelsen og gjennom tre generasjoner. Nedskrivningen må ha bedgynt kort tid etter Pinsedagen, for Lukas har hatt tilgang til slikt materiale da han skrev Apostlenes gjerninger. Nytestamentets skrifter ble forfattet i aposteltiden, det vil si før de siste Jesus-disipler og øyenvitner til den Oppvar døde. Like fra urmenigheten i Jerusalem holdt de fast ved «apostlenes lære» fra Jesus (Apg 2:42, jf v 22-32). Den liberale teologi-tradisjon derimot, gjør Nytestamentets skrifter til en samling motstridende menighetsteologier i strid med apostlenes læreformidling fra Jesus. Dermed blir kontinuiteten i apostlenes læreformidling ubegripelig.

På *Pinsedagen* fremstod kirken som endetidens gudsfolk, slik Gud hadde lovt. Jesu marsjordre ble iverksatt – å forkynne omvendelse og syndenes forlatelse i hans navn for alle folkeslag. Kirkens unike kjennetegn var i bruk like fra begynnelsen: Kristus-bekjennelsen, apostolatet, løse- og bindemakten, dåpen i Jesus navn og Herrens nattverd.

Kjennetegnenes bruk i nåtid bevitner den oppstandne Jesus, likeså umiddelbart som øyenvitnene til ham mellom Påskedagen og Himmelfartsdagen. *Sammenlignet med opprinnelsen til andre kollektivtradisjoner, kunne man ha ventet en uklar initieringsfase, avsløst av et apostelvedtak eller lignende, men noen uklar initieringsfase fins ikke.* Ryktespredning i dølgsmål var motstandernes strategi (jf Joh 18:20f, Apg 26:26).

Blant øyenvitnene står *Jesu utvalgte apostler* i en særstilling. Evangelistene *Matteus* og *Johannes* hadde selv hørt og sett hva Jesus sa og gjorde - Johannes i tydelig motsetning til spekulasjoner (gnosis) om den egentlige Jesus (1 Joh 1:1). *Markus* var Peters disippel og satte sammen et evangelium av det Peter fortalte ham. *Lukas* gikk til oppgaven med folke-minnegranskerens grep om fortellernes erindringer (Lk 1:2, Apg 1:1-4). Erindringene er informative og vil bli tatt på alvor som historisk dokumentasjon, men uten å innfri historikerens krav til kildekritisk kontroll. Beretningene er både Kristus-bekjennelse og dokumentasjon.

Også mennesker i nåtid blir innvitert til å lære åpenbaringsordets Gud å kjenne gjennom Jesu person og ord og verk. Den apostoliske læreformidling stiller oss i et mottagerforhold til Guds vitnesbyrd i en Jesus-tradisjon av himmelsk opprinnelse (17:20). **Joh 10:38** – *Da skal dere skjønne og innse at Faderen er i meg og jeg i Faderen.*

397 Hva er Jesu persons hemmelighet?

SVAR: DEN ER HANS GUDDOMSNATUR OG MENNESKENATUR FORENET I DEN ENBÅRNE SØNNENS PERSON, SÅ HVER AV DEM ER DELAKTIG I DEN ANDRES EGENSKAPER.

Joh 1:1 – I begynnelsen var Ordet og Ordet var hos Gud og Ordet var Gud. V 14 – Ordet ble kjødt og tok bolig iblant oss, og vi så hans herlighet som den enbårne Sønnens herlighet av Faderen, og han var full av nåde og sannhet. Joh 14:6, 9, jf 10:30.

Denne underfulle forening har betydning for vår bibellesning. Når vi leser hva Guds Sønn har erfart i sitt jordeliv, så har han erfart det etter sin menneskenatur. Slik har den rett-troende kirke alltid lest Den Hellige Skrift uten å komme i konflikt med tekstens innhold.

Jer 23:5f - Se, dager skal komme, sier HERREN, da jeg vil la stå fram for David en rettferdig spire, og han skal regjere som konge og gå fram med visdom og gjøre rett og rettferdighet i landet. Jes 9:5 – et barn blir oss født, en sønn blir oss gitt, og på hans skuldre skal herredømmet hvile, og hans navn skal være: Underfull i råd, Veldig Gud, Evig Fader, Fredsfyrste.

Mt 16:13, 16 – Hvem sier menneskene at Menneskesønnen er? /.../ (Peter) ”Du er Kristus, den levende Guds Sønn.” Apg 3:15 – Livets fyrste drepte de. Kol 2:9 – i ham bor hele guddommens fylde legemlig. 1 Joh 1:7 – Om vi vandrer i lyset, liksom han er i lyset, da har vi samfunn med hverandre, og Jesu, Guds Sønnens blod, renser oss fra all synd.

398 Hvilken person er ”Sønnen”?

HAN ER DEN ANDRE PERSON I GUDS TREENHET, ”FØDT AV FADEREN FRA EVIGHET”.

Sal 2:7b – Du er min Sønn, jeg har født deg i dag. Mik 5:1f – Men du Betlehem, Efrata, som er liten til å være med blant Judas tusener! Av deg skal det utgå for meg en som skal være hersker over Israel, og *hans utgang er fra forstum, fra evighets dager*. Derfor skal han overgi dem inntil den tid da hun som skal føde, har født.

Eksempler: Engelens ord til jomfru Maria, Lk 1:30-33. - Faderens ord ved Jesu dåp, Mt 3:13-17, og på Tabor berg, Mt 17:5, 2 Pet 1:17. - Peters bekjennelse på vegne av de tolv, Mt 16:16.

Jesu selvbennevnelse, Mt 11:25-27, 28:19, Mk 13:32, 14:55-64, Lk 2:49, Joh 3:16, 18. - Mennesker bekreftet indirekte Jesu hemmelighet ved å bruke selvbennevnelsen om ham, Mk 15: 39.

Anm. «Sønnen», «Guds Sønn»

Titlene signaliserer ulike perspektiv. Tittelen «Sønnen» viser til inkarnasjonen. Når Jesus omtalte seg selv som ”Sønnen”, markerte han opphav og sendelse. Benevnelsen forekommer oftest i Johannes-evangeliet og noen ganger i Johannes-brevene, når inkarnasjonen er hovedtema. Unntakskarakter har det messianske jubelrop i Mt 11:25f, Lk 10:21f.

Denne tittel er brukt bare noen ganger utenom evangeliene: Heb 1:2, 8, 3:6, 5:8, 7:28. 1 Kor 15:28.

Jesu tittel ”Guds Sønn” er en *messiansk kongetittel*. Den markerer Jesu Kristi posisjon som kongen i Guds evige rike – himmelriket. Da er perspektivet Jesu oppstandelse og himmelfart, og hans posisjon som kirkens Herre og verdens Dommer.

Til bibelstudium:

Sal 8:3, 7-9. 147:15-18. Jf Hag 1:9, 11 og Mt 21:13 (mitt hus), 23:38.

Jesus ble anklaget for å ha *gjort seg selv* til Guds Sønn. Sal 2, jf 5 Mos 27:26 og Gal 3:10. Joh 18:36f.

Jesus Kristus - Sønnen i Jesu tjenerskikkelse

Israels oppdrag – å være "Guds tjener", siktet fram mot Kristus. Da Sønnen ble menneske i Jesu skikkelse, ble Guds frelsesløfter virkeliggjort i Sønnens tjenerskikkelse, lydig til døden på korsete. Sal 2:2ff, 89:20ff.

Faderen i Guds treenhet er kilden til Sønne-tittelen brukt om Jesus. Med undergjerninger stadfestet Jesus sin vesensenhed med Faderen og sin lære fra ham. Faderen stadfestet denne enhet da han oppreiste Jesus fra de døde. I Sønnens lidende lydighet var Guds frelsesløfter oppfylt på en foregripende måte. Mt 16:16, Rom 1:4, Apg 9:20.

Sal 8:6f, 110:1, 7, Jon 2:1, 11, Hos 6:2f osv.

Mt 10:22, Joh 3:31, 10:17f, 17:1f, 5. Apg 2:24-28, 33-36. Ef 1:3, 20f. Heb 1:2-4, 2:1-10 osv.

Guds virksomme ord lar oss vite hvem Jesus er og har gjort, Mt 16:17, Joh 6:69, Apg 9:3-6, 17f. 2 Kor 4:4-6.

Hele *Guds fylde* bor i Jesus Kristus, Kol 1:19, og ved troen får vi del i Guds fylde, Joh 1:16, Ef 3:19, 4:11, Kol 2:10.

Jesu undergjerninger var ikke bevis som forstanden fatter, men Guds underfulle *tegn*: Mt 12:24, 26:65, 28:12, Lk 24:11, Joh 20:24ff. Tegnene stadfester Jesu undervisning i Skriftene – om sin person og sin sendelse. Guds endegyldige tegn er Jona-tegnet, Jesu oppstandelse fra de døde på den tredje dag, Mt 12:39, 16:4.

Jesu utvalgte apostler var Jesu delegater og øyenvitner til den oppstandne Jesus, utsendt for å gi læren videre til kirken, og utøve prekenembetet som forvaltere av «Guds hemmeligheter», 1 Kor 4:1f. Utrustet med Guds kraft, stadfestet de den himmelske lære med undergjerninger i Jesu navn, Mk 16:15ff. Den oppstandne var virksom i deres gjerning og bevitnet Faderens proklamasjoner ved Jesu dåp, Mt 3:17, og på forklarelsens berg, Mt 17:5.

Fra bekjennesskriftene:

Kristus er den andre person i Den Hellige Treenhet, NC, Athanasianum 3ff.

Han er Guds ene, evige Sønn, SK Troen 29. Født, ikke skapt, NC, Athan 21. Han er Ordet, Apol 3. Alt er til og består ved ham, NC.

Kristus er den enbårne Sønnen, som er i Faderens favn, samme 11:67, jf Apol 27:13. Han er den evige sannhet og visdom, og den allmektige Gud, samme SD 7:43, 47. Han er "Guds rettferdighet", som gjenspeiler Faderens kjærlighet og nåde, SK Troen 65.

Hele Treenheten – Gud Fader, Sønn og Hellig Ånd, viser menneskene til Kristus, som den "livets bok" hvor vi skal søke Faderens evige utvelgelse, FC SD 11:66.

Gud har uttømt seg helt og fullt i Jesus Kristus, SK Troen 26. Han er Gud og frelser, FC SD 7:89, vår skaper og gjeløser, samme 44, 47.

Kristus bor ved troen i de utvalgte og virker den iboende rettferdighet, som følger etter troens rettferdighet, FC SD 3:2, 54.

399 **Hvordan ble Sønnen "sant menneske"?**

SØNNEN BLE UNNFANGET AV DEN HELLIGE ÅND I JOMFRU MARIAS MORSLIV – ET UNDER SOM OVERGÅR SKAPELSEN.

Jes 7:14 – Derfor skal HERREN selv gi dere et tegn: Se, en jomfru skal bli med barn, hun skal føde en sønn og gi ham navnet *Immanuel* (= Gud er med el hos oss). Mt 1:20, 22f – Josef, Davids sønn! Frykt ikke for å ta Maria, din hustru, hjem til deg. Det som er unnfanget i henne, er av Den Hellige Ånd. /.../ Alt dette er skjedd for at det skal gå i oppfyllelse som er sagt av HERREN ved profeten, som sa: "Se, jomfruen skal bli fruktsommelig og føde en sønn, og de skal gi ham

navnet Immanuel." Gal 4:4 – da tiden var fullbyrdet, utsendte Gud sin Sønn, født av en kvinne, født under loven. Joh 1:14 – Ordet ble kjød og tok bolig i blant oss. 1 Joh 5:20c – Han er den sanne Gud og evig liv. 1 Tim 2:5 – Det er én Gud, én er også mellommann mellom Gud og mennesker, et menneske, Kristus Jesus. Kol 2:9 – I ham bor Guddommens hele fylde legemlig.

Eksempel: Lk 1:26-38. Merk engelen Gabriels ord, v 35: "Den Hellige Ånd skal komme over deg, og Den Høyestes kraft skal overskygge deg. Derfor skal også *det hellige som blir født, kalles Guds Sønn.*"

Jf *Immanuel*, Jes 7:14. Det hebraiske "El" brukes kun om en som selv er Gud. Tegner et ikke jomfrufødselen, men *barnet* som Maria fødte. Slik har den allmektige Gud valgt å åpenbare sitt komme blant menneskene.

Anm. Josef

Josef var "trolovet" med Maria, Mt 1:18. Jf Lk 2:5 – *sin trolovede som ventet barn*. Det er en misforståelse at Jesus ble født utenfor ekteskap. I samsvar med semittisk rettstradisjon, hadde foreldrene på begge sider inngått en juridisk bindende avtale (el ekteskapskontrakt). I Mt 1:25 står det at "Josef tok sin *hustru* til seg". Bryllupet og fullbyrdelsen i ektesengen gjenstod.

I Danmark-Norge ble "trolovelse" gjort juridisk bindende i 1799. Etter trolovelsen fulgte vigselen og fullbyrdelsen. Brudgommens "ja" medførte *juridisk* farskap for barn som bruden eventuelt hadde fra før.

400 **Hvorfor bekjenner vi at Jesus Kristus er "sann Gud"?**

JESUS OPPTRÅDTE MED GUDS NAVN, EGENSKAPER OG GJERNINGER, OG GJORDE KRAV PÅ SAMME ÆRE OG TILBEDELSE SOM FADEREN. DETTE STADFESTET GUD DA HAN OPPREISTE JESUS FRA DE DØDE PÅ DEN TREDJE DAG, SLIK HAN HADDE LOVT.

Mt 1:23 – Se, en jomfru skal bli fruktsommelig og føde en sønn, og han skal kalles **Immanuel**. Det betyr: Gud med oss (Jes 7:14, 8:8, 10). Lk 2:11 – I dag er Frelseren født dere, og han er Kristus, **HERREN**, i Davids stad. (*Se tema Jesu navn og titler.*) 2 Pet 1:17 – "Denne er min elskede Sønn. I ham har jeg velbehag.

- Jesus opptrådte **med Guds navn:**

Joh 6:41 - JEG ER det brød som er kommet ned fra himmelen (v 48, 51). 8:12 – JEG ER verdens lys (v 18). 8:25 – BEGYNNELSEN, som jeg også er (v 28, 58). 10:9 – JEG ER døren. Osv

- Jesus opptrådte **med Guds egenskaper:**

Joh 1:1f – I begynnelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han jorden /.../ jeg er med dere alle dager inntil verdens ende (Joh 1:3). Joh 21:17b – Herre, du vet alt. 11:25f – JEG ER oppstandelsen og livet (jf 10:17f). Mt 7:29 – han forkynte som en som har makt, og ikke som deres skriftlærde.

- Jesus opptrådte **med Guds gjerninger:**

Lk 8:25 – De ble forskrekket og undret seg og sa til hverandre: "Hvem er han som befaler over vindene og vannet, og de lyder ham?" (Mt 8:23-27) Mt 9:6b - Menneskesønnen har makt på jorden til å forlate synder. Joh 5:27 – Faderen har også gitt ham makt til å holde dom, etter som han er Menneskesønnen. 15:26 – Når Hjelperen kommer, som jeg skal sende dere fra Faderen,

Sannhetens Ånd som utgår fra Faderen, da skal han vitne om meg. 16:7 – om jeg ikke går bort, kommer ikke Hjelperen til dere. Men når jeg går bort, skal jeg sende ham til dere.

Eksempler på tegnhandlinger (el preken i handling): Jesus gjorde vann til vin, Joh 2:1-11, oppvekket Lasarus fra de døde, Joh 11:38-44, oppvekket enkens sønn, Lk 7:11-16, demonstrerte sin makt over onde ånder, Mk 5:1-20, helbredet den lamme, Lk 5:17-26, osv.

- **Gud stadfestet Jesu person og verk da han oppreiste Jesus fra de døde:**

Mt 28:6f – Kom og se stedet der han lå! Skynd dere å gå til hans disipler og si til dem at han er oppstanden fra de døde! Rom 1:4 – med kraft bevist å være Guds Sønn etter hellighetens Ånd ved oppstandelsen fra de døde, Kristus Jesus vår Herre. 1 Kor 15:3f – Kristus er død for våre synder, slik Skriftene har sagt. Han ble begravet og er oppstanden på den tredje dag, slik Skriftene har sagt.

- **Derfor blir Kristus æret og tilbedt som sann Gud:**

Joh 5:22f – alt har han overlatt til Sønnen, for at alle skal ære Sønnen slik de ærer Faderen. Den som ikke ærer Sønnen ærer ikke Faderen, som har sendt ham. 20:28 – Da svarte Tomas: "Min HERRE og min Gud." 1 Joh 5:20b – (Kristus Jesus) er den sanne Gud og evig liv. Kol 1:17 – Han er før alt, og alt består ved ham. Rom 9:5 – Kristus etter kjødet. Han er Gud over alle ting, velsignet i evighet, amen. Heb 1:3a – Han er hans (Guds) herlighets gjenskinn og hans vesens avbilde og bærer alt med sitt kraftige ord. 13:8 – Jesus Kristus er den samme i går, i dag og i evighet.

Til bibelstudium: Kristi åpenbaring (epifaneia):

2 Mos 24:17. Ord 8:22f, Høys 5:9f. Mt:12:40. Sal 69:5. Jona 1:12, 15, 3:8, 10, 4:2. Jes 53:5f (Sal 40:13), 11:10. Sal 16:10. Dan 9:24-27.

Eksempler fra NT: Rom 15:9, 11. Apg 15:14-17 (Am 9:11f), 26:18 (Jes 35:5, 42:6f, 60:1).

Åpenbaring brukt om *Kristi frelsesverk*: 2 Tim 1:10, 3:4, Tit 2:13.

Åpenbaring brukt om *Kristi gjenkomst i herlighet*, 2 Tess 2:8, Tit 2:13f.

Dan 9:24-27 – *Derfor skal du vite og forstå at fra befalingen går ut om å gjenreise og bygge opp igjen Jerusalem, inntil Messias, Fyrsten, kommer, skal det være sju uker og sektito uker...* Det siktes her til samme person i v 26: "Den Salvete" som "utryddes", er den kommende Messias/Kristus og hans soningsdød.

Teksten knytter til den befaling som perserkongen Artaxerxes ga år 457 f Kr i hans 7. regjeringsår (Esra 7:7). Befalingen ble iverksatt høsten samme år (Esra 7:12-26). Deretter skulle Messias komme om 69 uker (7 + 62 uker), dvs etter 483 år. En dag = ett år (Esek 4:6).

År 27 e Kr ble Jesus døpt av Døperen Johannes i Jordan og salvet med Den Hellige Ånd (Lk 3:21f, Apg 10:38). Jesus døde midt i uke 70, samtidig som forhenget i templet revnet (Mt 27:50f) og offersystemet opphørte.

401 **Hvorfor bekjenner vi at Jesus Kristus er "sant menneske"?**

HAN BLE KALT MENNESKE, HADDE LEGEME OG SJEL LIK MENNESKET, OG HAN GJORDE DET SOM ER TYPISK FOR MENNESKET.

Gal 4:4 – født av kvinne, født under loven. Rom 1:3 – av Davids ætt etter kjødet. Heb 2:14a – Siden nå barna har del i kjøtt og blod, blev også han delaktig i det på lignende vis, for at han ved

døden skulle ta makten fra ham som hadde døden i sin vold, nemlig djevelen. Tit 2:5 – Gud er èn, og èn er midleren mellom Gud og mennesker, et menneske, Kristus Jesus.

Lk 2:12 – Dere skal finne et barn, svøpt og lagt i en krybbe. 2:40 – barnet vokste opp og ble alt sterkere og fylt med visdom, og Guds nåde var med ham. Mt 4:2 – Da han hadde fastet i førti dager og førti netter, ble han til sist hungrig. Mk 4:38 – han selv lå og sov på en pute bak i båten. Joh 11:35 – Jesus gråt. 19:28b – Jeg tørster. Han led, Sal 22:1f, 14-17, 24.

Mt 26:2 – to dager heretter er det påske, og Menneskesønnen skal da bli utlevert til å korsfestes. Mt 26:38 – Min sjel er dypt bedrøvet inntil døden. Han døde og blev begravet, Mk 15:37, 44-46. Lk 24:39 – Se på mine hender og føtter, at det er jeg selv! Ta på meg og se! En ånd har jo ikke kjøtt og ben, som jeg har. Apg 17:31b – han skal dømme verden med rettferdighet ved en mann som han har bestemt...

402 **Hvorfor måtte Gjenløseren være sant menneske?**

MENNESKE MÅTTE HAN VÆRE FOR Å GÅ INN UNDER LOVEN, OPPFYLLE DEN OG LIDE OG DØ SOM ALLES STEDFORTREDER. LIKSOM MENNESKET ADAM - OG ALLE MED HAM, HADDE BRUTT GUDS LOV OG FALT I SYND, SÅ MÅTTE ET MENNESKE – KRISTUS, OPPFYLLE LOVEN OG SONE SYNDENE.

Gal 4:4f – I tidens fylde sendte Gud sin Sønn, født av kvinne, født under loven, for å kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle få barnerett. Joh 8:46 – Hvem av dere kan overbevise meg om synd? Heb 2:14 – Etter som barna har del i kjøtt og blod, ble også han delaktig i det på lignende vis, for at han ved døden skulle ta makten fra ham som hadde døden i sin vold, nemlig djevelen. 19:5 – Se, mennesket (Adam). 2 Kor 5:15f - èn er død for alle, derfor er de alle døde. Og han døde for alle, for at de som lever, ikke lenger skal leve for seg selv, men for ham som døde og stod opp for dem.

Rom 8:3 – Det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin Sønn i syndig kjøds lignelse, for syndens skyld, og fordømte synden i kjødet. 5:18f – Liksom fordømmelse kom over alle mennesker på grunn av den enes synd, så kom også rettferdiggjørelse til liv over alle mennesker ved den enes rettferdiggjørelsesdom. /.../ så skulle de mange stå som rettferdige på grunn av den enes lydighet. Heb 4:15 – (Vi har en øversteprest) som er fristet i alt i likhet med oss, men uten synd.

Til bibelstudium:

Sal 22. 40:9, 13. 69:5, 22. Jes 50:5f, 53:4, 7.

Joh 19:11, 2 Kor 2:7f, Åp 13:8, Rom 3:26.

403 **Hvorfor måtte Gjenløseren være sann Gud?**

SANN GUD MÅTTE HAN VÆRE FOR MED SIN LIDELSE OG DØD FULLSTENDIG OG I ALLES STED FORSONE VERDENS SYNDER, BORTTA LOVENS FORBANNELSE OG BESEIRE DØDEN, DJEVELEN OG HELVETMAKTENE.

Sal 49:7f – Ingen kan løse ut sin bror og gi Gud den løsesum som kreves. For dyr er løsepenge for hans liv og kan ikke betales til evig tid. Mk 10:45 – Menneskesønnen er ikke kommet for å la seg tjene, men for å tjene og gi sitt liv som løsepenge for mange (= alle). Mt 26:28 – Dette er mitt blod, paktens blod, som blir utgytt for de mange til syndenes forlatelse. (Apg 20:28b) Joh 1:28 – (Johannes Døperen) Se der Guds Lam som bærer verdens synder.

1 Kor 2:8 – de korsfestet herlighetens Herre. 2 Kor 5:19 – Gud var i Kristus og forsonet verden med seg selv. Derfor tilregnet han dem ikke deres overtredelser og har betrodd oss forsoningens

ord. Heb 5:8f – Skjønt han var Sønn, lærte han lydighet av det han led. Og da han var fullendt, ble han for alle dem som lyder ham, årsak til evig frelse. 9:12b – (han har) med sitt eget blod, en gang for alle gått inn i helligdommen og vunnet en evig forløsning. 13:20b – ved en evig pakts blod. Ef 2:14a – Han er vår fred.

Sydebærer var han like fra unnfangelsen i Jomfru Marias morsliv. Bare gudmennesket kunne frambære seg selv til et eviggyldig syndoffer.

Guds *kjærlighet* er selvhengivende kjærlighet. Med sin lidende lydighet har Sønnen oppfylt all rettferdighet (Mt 3:15), og kjøpt alle fri fra Guds vrededom over synden. Dette har Gud gjort til frelse for hver den som tror.

Fra bekjennelsesskriftene:

”Lar jeg meg overtale til å tro at bare denne menneskenatur har lidd for meg, da blir Kristus virkelig en dårlig frelser, ja, en slik en som selv trenger en frelser”, FC SD 8:40. Alleösis er djevelens bedrag, samme 8:21, 38, 40.

Athanasianum, 35: ”For likesom den fornuftige sjel og kjødet er ett menneske, således utgjør Gud og menneske èn Kristus”. CA 3.

Guds Sønn har lidd for oss, etter sin menneskenatures egenskaper, som han opptok i enhet med sin Guddoms person. Slik kunne han lide og bli vår øversteprest for å forsone oss med Gud, FC SD Ep 8:14.

404 **Er det to personer i Kristus Jesus?**

NEI. GUDDOMMENS NATUR OG MENNESKENATUREN ER **FORENET I SØNNENS PERSON** LIKE FRA UNNFANG-ELSEN. SIN GUDDOMSNATUR HAR JESUS FRA FADEREN, SIN MENNESKENATUR FRA JOMFRU MARIA.

1 Kor 2:7f – vi taler Guds hemmelige visdom, den skjulte, som Gud før alle tider har forutbestemt til vår herlighet. Den har ingen av makthaverne i denne tidsalder kjent til. Hadde de kjent til den, da hadde de ikke korsfestet herlighetens Herre. Kol 1:26 – Denne hemmelighet som har vært skjult fra tidsaldrenes og slektenes begynnelse, er nå blitt åpenbart for hans hellige. 2:9 – I ham bor Guddommens hele fylde legemlig. 1 Joh 1:7b – Jesu, hans Sønnns blod, renses oss fra all synd. Rom 5:10a - vi ble forsonet med Gud ved hans Sønnns død. 1 Tim 3:16 – Stor er gudsfryktens hemmelighet: *Gud* åpenbart i kjødet, erklært rettferdig ved Ånden, sett av englene, forkynt blant hedningene, trodd i verden og opptatt i herlighet. 1 Pet 1:12b – Også englene lengter etter å betrakte dette evangelium (v 11: om Kristi lidelser og herligheten deretter).

Sønnen er **gudmennesket Jesus** i tjenerskikkelsen. Han lærte med myndighet fra Faderen, gjorde undere, led, døde og oppstod fra graven. Det skjedde hver gang med den egenskap som tilhører hver av naturene. Utelukket var menneskers medvirkning (1 Tim 6:3-5)

Denne forening er Guds hemmelighet (mysterion) fra evighet, og den består i evighet. Hver av naturene bevarer sine egenskaper uten sammenblanding, samtidig som hver av naturene er delaktig i den andres egenskaper ved Sønnens person som forener dem.

Anm. Nestorianisme (*Nestorius*, d c 451).

Så kalles en form for ombyttingslære (dobbel bokholderi). Man *skiller* Jesu «jeg» fra Sønnens «jeg», når det passer, eller *innordner* Jesus Sønnens person, når det passer.

Slik unngår man å forkynne at Maria var *gudfødelse*, at *Gud* led og døde på korset, at *Gud* ble lagt i graven og oppstod på den tredje dag. Og slik unngår man at Kristi legemes og blods sakrament er *Sønnens* legeme og blod. Nestorianismens Jesus har i stedet status som Guds *redskap* i frelsesverket. En karakteristisk språkblomst er «Gud og Jesus».

Historisk sett er *Ulrich Zwingli* (d 1531) nestorianismens formidler og fornyer innen den såkalte "evangeliske" protestantisme (el reformerte kristenhet). Fra ham stammer den bibellesning som setter inn *Jesu person*, når ordene sier at Sønnen led, døde og oppstod etter sin menneskenatur. I klartekst: Det som sies om den ene natur, blir tilskrevet den person som synes passende, samtidig som man utelukker den andre natur. Denne form for bibellesning formidler det nestorianske skille mellom to personer – Gud og Jesus, og praktiserer det doble bokholderi med ombytting personene alt etter som det passer fornuften (*alleösis*, av gresk allos = en annen).

Videre *erstattet* Zwingli den *personale* forening med den *mystiske* forening (unio mystica). Han innskrenket forsoningsverket til *Jesu person*, og lærte at han nå er i Guds himmel, fjernt fra oss. Her anvendte Zwingli den *filosofiske* grunnsetning som medbestemmer lære og liv i reformert kristendom: *Det endelige kan ikke romme det uendelige* (finitum non hapax infinitum).

Uten den *personale* forening (inkarnasjonen) kan ikke den *oppstandne* Jesus være til stede, virksom i den forsamlede menighet. Følgelig kan heller ikke Den Hellige Ånd være den suverene skaper av troen i dem som hører *Kristi* ord.

Konsekvent nok, må reformert kristendom utelukke Guds universelle nåde og lære en betinget nå, *innskrenket* til dem som *føler* forsoningen (el Jesus) i hjertet. Likeså må Kristi legemes og blods sakrament være *innskrenket* til kvalifiserte nattverdgjester.

Karakteristisk er den autoritære bibelbruk etter innfallsmetoden, og den suggestive retorikk med appeller til tilhørerne om "overgivelse", "standpunkt for Jesus" osv, og vise dette på den foreskrevne måte.

Denne *loviske* åndelighet forkynner en *annen* Kristus enn gudmennesket Jesus, som i sin lidende lydighet var lovens oppfyller og alles stedfortreder, og forkynner et *annet* evangelium enn han som i nåtid er nærværende og virksom med sitt skapende ord over framsatt brød og vin.

En annen ånd er virksom i reformerte tradisjoner, hvor menneskets medvirkning til sin frelse står i sentrum. Virkningene i møteritualer og møtelokalets interiør befester en forvrengt og forfalsket kristendom, gjennomsyret av skeptisisme og fariseisk overtro på menneskets evner og muligheter for Gud.

Til bibelstudium:

Allerede som barn i mors liv var han HERREN Gud, Lk 1:43.

Han hadde opptatt menneskenaturen i forening med sin guddomsnatur, Lk 1:35, Heb 2:14. Joh 1:14, 4:2f, Gal 4:4. Kristi menneskenatur er Guds Sønnens legeme, Kol 2:9. Denne forening fremholder bibeltekstene som en kjensgjerning – uten spekulasjon.

Kristi syndfrihet

Den tilhører Guds inngripen i historien, og innebærer at Kristus var *uten menneskenes arveskyld*, Rom 5:18f.

Kristi syndfrihet er en bevitnet kjensgjerning, Jes 53:9, Lk 135, Joh 8:46, 1 Pet 1:19, 2:22, Heb 4:15, 7:26 osv.

Kristi menneskenatur har aldri eksistert som selvstendig person, men *i forening med Sønnens guddomsnatur*, og dermed opphøyet over Lov og skyld, Mt 12:8.

Kristi syndfrihet var *nødvendig* for hans gjerning som Guds syndebærer i alles sted, Heb 7:26f, 1 Pet 1:19.

I **Sal 69:6** bekjenner han verdens synd og skyld. Jf Jes 63:6, Mt 26:26, 37f, 27:46, 2 Kor 5:21.

Med syndfrihet følger *udødelighet*. Sønnen Kristus Jesus *døde etter sin menneskenatur*, fordi han ville dø synderes død i menneskenes sted, Joh 10:18. Slik ga han seg selv som løsepenge for alle, Mt 20:28, 1 Tim 2:6, og betalte vår syndeskyld, 1 Kor 15:2.

Kristus har ikke båret egne skrøpeligheter, men menneskenes synder. I sin død fikk han smake Guds vrededom over verdens synder. Sønnens lidende lydighet etter sin menneskenatur ga lidelsen uendelig verdi, Mt 20:28, 1 Tim 2:6. Apg 20:28b, Heb 1:5, 10:10, 14. 1 Kor 6:20, 7:23. Gal 3:13. 1 Pet 1:18f, Åp 5:9, osv.

OM JESU TITTEL «HERREN»

---

405 Hva er "urevangeliet" (el protoevangeliet)?

SVAR: DET FØRSTE BIBELSTED SOM VISER AT JESUS ER GUD – HERREN.

1 Mos 3:15 - Jeg vil sette fiendskap mellom deg og kvinnen, mellom din ætt og hennes ætt. **HAN** skal knuse ditt hode, og du skal knuse **HANS** hæl.

Stedet viser til en mannsperson med Guds vesen og egenskaper, for sant menneske er han etter sin mor. Med handlende allmakt skal han fullbyrde dommen over Guds fiende - djevelen.

Andre eksempler:

Jer 23:5f. Navnet hans skal være "*HERREN, vår rettferdighet*".

Jes 9:6f. Han "*skal kalles*" med en rekke gudsnavn. Det er en hebraisk uttrykksmåte som betyr at han *skal være* Gud.

Jes 7:14. Navnet og jomfruen.

(1) Det er *Navnet* som er tegnet, og ikke "jomfru" (på hebraisk egtl "ung, ugift kvinne"). Om hun levde etter loven, var hun jomfru, og derfor ble det greske ordet for jomfru valgt i den greske oversettelsen av GT (Septuaginta). – I grunnteksten består navnet *Immanuel* av to ord, som til sammen utgjør en setning: *Immanu El* = Med oss (er) Gud. Setningen sier to ting om den lovede Messias: I Ham er *Gud* med oss, det vil si en av oss. Og i ham er Gud *med* oss, det vil si for oss, og ikke mot oss som fortjent. Jf Heb 2:14a, Rom 8:31f, Sal 91:1f.

(2) Det hører med til Navnet (tegnet) at han er *født av jomfru*, det vil si uten mann. Underet fremheves ved at *jomfruen* gir barnet navn – altså uten mann. Normalt var dette farens oppgave (jf Sakarias, Lk 1:13, 59-63, og Maria, v 31, 2:21). Altså: Gud er med oss, født av en jomfru!

Mi 5:1f. Uttrykket "*hun som skal føde*" forutsetter en kunnskap som var kjent, med vekt på "*hans utgang /.../ fra evighets dager*". Det kan bare sies om Gud. Jf Mt 2:1-6.

Anm. Begrepspar av typen "Nåden og Sannheten"

De sammenfatter Kristus-åpenbaringsens hemmelighet. Uttrykkene varierer, men handler alle om Nåden og Dommen i det frelseshistoriske perspektiv: *Nåden* er Miskunnheten, Barmhjertigheten, Godheten, Kjærligheten, Storheten, Æren. *Dommen* er Rettferdigheten, Retten, Nidkjærheten, Strengheten, Vreden, Styrken og Makten.

Begrepsparene er ikke motsetninger, men korrelater. Sagt med Hugo Odeberg (min overs): Det er ”ikke slik at barmhjertigheten pruter på rettferdigheten, og nåden avstår fra en del eller hele dommen. Men forholdet ligner en vekt med to vektskåler: Jo mer man legger i den ene vektskålen, jo mer må man legge i den andre for å få likevekt. Nå handler det her om guddommelige - det vil si fullkomne gaver. Den fullkomne nåde tilsvarende den fullkomne rettferdighet.” (H Odeberg, u å 47.) **Eksempel:** Sal 101:1.

I Nytestamentet blir Guds velgjerninger i Kristus beskrevet på samme måte som i Det gamle testamente. **Eksempler:** Kol 1:13f - Han har frelst oss fra mørkets velde og satt oss inn i sin elskede Sønnens rike. I ham har vi gjenløsningen, syndenes forlatelse (= rettferdigheten fra Gud, Guds rettferdighet). Åp 4:11 – Du, vår Herre og Gud, er verdig til å få æren og prisen og makten, for du har skapt alle ting... Mt 28:19 – Meg er gitt all makt i himmel og på jord.

Til bibelstudium: Om Guds Navn.

2 Mos 33-34 (spes 33:16ff og 34:5-10).

Navnet ”JEG ER” utroper Guds innerste vesen – ”all min godhet”, 33:19. Guds navn er *Barmhjertighet, Nåde, Langmodighet, Stor i Miskunnhet og Trofasthet (el Nåde og Sannhet)*”, 34:6. Jf Sal 106:19ff, Nem 9:17, Sal 103:8f.

Joh 1:1-18

Johannes-prologen munner ut i ordene: ”Den enbårne Sønn, som er i Faderens skjød, han har vist oss hvem han er” (egtl utlagt ham, med krav på tilhørerens lydighet). Dette gjorde Guds inkarnerte, legemliggjorte Ord (Logos) i Jesu skikkelse, v 14 - og vi så hans herlighet, som den enbårne Sønnens herlighet fra Faderen, full av nåde og sannhet. Jf 2:11, 17:5-8.

V 17: ”Nåden og Sannheten” er Guds navn, 2 Mos 34:6. De beskriver Ordet, *kommet i kjøtt og blod*. Personen er Sønnen, født av Faderen fra evighet, av samme vesen som Faderen. Guds vesen er her skjult under korset i Jesu ringe skikkelse, men like fullt *en nådig virkelighet å stole på i liv og død*. Slik blir han besunget i Salme- ne, t eks Sal 40:11f, 86:15, Sal 103:8, 145:8. I Kristus Jesus ser vi meningen med våre liv ”slik Skriftene har sagt”. Finner vi den andre steder, gjør vi meningen til en avgud.

Johannes viser – lik Hebrøerbrevet - til Guds løfter og forbilder i den gamle pakt, og til deres oppfyllelse i Jesus Kristus. Først kom løfter og forbilder som varslet Kristi komme, deretter løftenes oppfyllelse i Kristi person og verk. Men Nåden og Sannheten var ”i begynnelsen” og er og blir i evighet.

Joh 1:17 omtaler ”Loven” som Guds forberedende åpenbaringsord ved Moses. Stedet handler ikke om om lovrettferdighet i motsetning til troens rettferdighet. Det er et annet tema, skjønt tingene henger sammen (for i kraft av sin lydighet under loven, er Kristus troens rettferdighet). I samme mening bruker Paulus ordet, når han identifiserer evangeliet med ”sannheten”, 1 Tim 2:18, 3:15f.

Evangeliet kunngjør en *virkelighet* i Jesu person og verk. Den er en virkelighet i historisk-objektiv mening, og samtidig en virkelighet i begynnelsen (1 Mos 1:1, Joh 1:1) og i ”Skriftene” (GT), og nærværende og virksom i nåtid - tidens løp. ”Nåden og Sannheten” er HERREN over prekenembetets oppdrag og fullmakter, og HERREN over sannhetens erkjennelse, 1 Tim 4:1-5.

Den makt han har i himmelen og på jorden består i ”*himmelrikets nøkler*”, dvs makten til å løse og fastholde synder, Mt 9:1-8. Denne makt utøver han gjennom sine medarbeidere i det offentlige prekenembete. Mt 16:16, Joh 20:23. Jf Heb 1:3, 2 Kor 2:10, Heb 1:3.

Å døpe er å forlate synden hos den som blir døpt, Apg 2:38, 22:16. Å preke er å lære døpte å holde alle *Kristi* befalinger til kirken, så enhver vet å anvende syndsforlåtelsens evangelium på seg selv. Det synlige uttrykk er nattverdsgjesten som mottar HERRENS synlig evangelium med munnen, til pant på syndenes forlatelse. Ifølge Kristi løfte, skal prekenembetet alltid finnes på jorden inntil Kristi synlige gjenkomst, Mt 28:20.

I bibelsk (hebraisk) språkbruk er *sannhet og trofasthet* to sider ved Guds vesen. Vi kan trygt stole på Guds nådige sannhet, at Gud er en forsonet Gud, og vi er alle frikjent for Kristi skyld. Problemet oppstår med arvesyndens motstand og lovens anklager. Sal 86: Jf Joh 8:12, 32, 12:46, 14:17, 18:37, Mt 5:37, 1 Joh 1:6, 2 Tim 1:8.

Fra bekjennesskriftene:

Kristus selv er den evige, uendelige sannhet, visdom, og allmektig Gud, FC SD 7:43, 47.

Kristus-bekjennelsens *begrunnelse* er Guds Ord - den evige Sannhet. De oldkirkens bekjennelser og de lutherske bekjennesskrifter bevitner Sannheten med Guds ord. Regel og rettesnor 13, jf 2:51.

Den gode Gud brakte sannheten fram i lyset igjen ved dr. Luthers trofaste tjeneste, FC SD Regel og rettesnor 5. Derfor lærer vi med styrke botens andre del - at *vi oppnår syndenes forlatelse ved troen på grunn av Kristi blod og død*, Apol 12:2f.

Vi kan ikke fornekte den sannhet som er så klar og så nødvendig for kirken, Apol innl 16. Kristi kirke er "sannhetens støtte" i kraft av det rene evangelium el "grunnvollen", samme 7/8:20 (1 Tim 3:15, 1 Kor 3:12). Slik bringer hun lærdom til tvilende samvittigheter og besvarer tause lengsler, samme 12:129.

Vi kan ikke la saken falle. Den er ikke vår, men Kristi og hans Kirkes sak. Dertil har vi mange tungtveiende grunner til å holde saken frem for dem som er tvunget til å samarbeide med forfølgere av sannheten. Apol 12:90, 27:56.

406 **Hvilken medvirkning har Kristus i skapelsen?**

FØDT AV FADEREN FRA EVIGHET, VAR KRISTUS "ORDET" OG "VISDOMMEN" I SØNNENS PERSON, SOM GA FADEREN RÅD OG SATTE DEM I VERK.

Sal 2:7 – Du er min Sønn, jeg har født deg i dag. (Mt 17:5, Heb 1:5) 1 Mos 1:26a – Gud sa: La oss gjøre mennesket i *vårt* bilde, etter *vår* lignelse. Ord 8:22f, 27, 30, 32 – HERREN skapte meg som sitt første verk, *før sine andre gjerninger* i fordums tid. Fra evighet er jeg blitt til *...*/ Da han bygget himmelen, var jeg der *...*/ da var jeg *verksmester* hos ham og jeg var hans lyst dag etter dag, jeg lekte alltid for hans åsyn. *...*/ Salige er de som følger mine veier. 30:4 (Jf Sal 110:1, Ef 4:8-10)

Joh 1:1-3 – I begynnelsen var Ordet og Ordet var hos Gud og Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. Ved ham er alt blitt til, og uten ham er ingenting blitt til av alt det som er blitt til. 17:5b, 24b – den herlighet jeg hadde hos deg før verden var til. *...*/ du har elsket meg før verdens grunnvoll.

1 Kor 2:7 – vi taler Guds hemmelige visdom (mysterion), den skjulte, som Gud før tidsaldrene har forutbestemt til vår herlighet. Kol 1:15-17 – Han er den usynlige Guds avbilde, førstefødt før hele skapelsen. Ved ham ble alt skapt i himlene og på jorden, det synlige og det usynlige, troner, herredømmer, makter og myndigheter. Alt er skapt ved ham og til ham. Han er før alt, og alt består ved ham. Mt 28:18 (Jes 42:8, Sal 110:1, 139:6)

Alt består ved Ordet som ble kjød (Joh 1:14). Midleren ved *skapelsen* var midleren ved *forsoningen*, og skal være midleren ved *nyskapelsen* av himmel

og jord. Derfor kalles han HERREN – Kyrios – ”Navnet over alle navn”, Fil 2:10.

Anm. Sønnens fødsel ”fra evighet”

Ordene overstiger den menneskelige fatteevne og sikter til en evig, usynlig fødsel utenfor tidens løp. Sønnen forkynner sin evige fødsel for oss, og den som griper ordene i tro, skal en gang forstå dem. Gud står utenfor tiden. Hos ham er en evig ”dag”, hvor alt er nærværende og ingenting skjult, 2 Pet 3:8. Det er denne evige dag det siktes til med uttrykket ”fra evighet”.

Kristus Jesus er etter sin guddomsnatur Guds ”bilde” el ”avbilde” (eikon), Rom 8:29, 1 Kor 11:7, 2 Kor 3:18, 4:4, Ef 4:24, osv. Jf Joh 1:1-3. Etter sin manndom er han ”førstefødt framfor enhver skapning”, Kol 1:15, jf 1 Mos 2:18ff.

Ved tro og dåp blir et menneske *opptatt* til barnekår (hyiothesia) hos Gud, Gal 4:5, Ef 1:5. Jf Heb 1:5 (Sal 2:7).

Til bibelstudium: Skaperverkets midler og opprettholder.

1 Mos 1:1, Sal 33:6, Jes 9:6, 55:4. **Kol 1:15-17.**

Jf Mt 28:18. Joh 1:10, 8:25. Rom 11:36, 1 Kor 8:6, Ef 3:8f, Fil 2:10f. Heb 1:2. 1 Pet 3:22. Åp 3:14 (jf 4:11), 4:8b, 21:6 og 22f, 22:13.

Fra bekjennesskriftene:

Etter sin oppstandelse er ikke Kristus lenger i tjenerskikkelsen. Fra da av gjør han ubegrenset bruk av sin Guddoms natur. Han er i nåtid nærværende i skaperverket, ikke bare som Gud, men *også som menneske*. Kristus er en person med Gud, og derfor utenfor det skapte, like langt som Gud er, og samtidig likeså dypt nærværende som Gud er. Hvor Gud er i alle skapninger. Det må han også være, for ellers er vår tro falsk. Guds åpenbaringsord stiller fram Sannheten, som overgår all forstand. Hvordan slikt er mulig, er ukjent for oss, og likevel sant. FC Ep 8:16, SD 498:101f.

407 **Hvorfor omtalte Jesus seg som HERREN?**

SVAR: JESUS FREMSTOD SOM SANN GUD, KOMMET FOR Å VISE OSS GUDS INNERSTE HJERTELAG.

2 Mos 3:13-15 – (når Israels barn) spør meg: Hva er hans navn – hva skal jeg da svare dem? Gud sa til Moses: JEG ER DEN JEG ER, og han sa: Så skal du si til Israels barn: ”JEG ER” (JHWH) har sendt meg til dere. /.../ HERREN (Jahve), deres fedres Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud, har sendt meg til dere. Jes 43:10f – min tjener som jeg har utvalgt, forat dere skal kjenne og tro meg og forstå at JEG ER han (anu hu). Før meg er ingen gud blitt til, og etter meg skal det ingen komme. JEG, JEG ER HERREN (anu, anu Adonai), og foruten meg er det ingen frelser. 52:5f (jf 35:4a).

Joh 8:23-24b, 28, 58 - Dere er nedenfra, JEG ER ovenfra. Dere er av denne verden, JEG ER ikke av denne verden. Om dere ikke tror at JEG ER han, skal dere dø i deres synder. /.../ Når dere har opphøyet Menneskesønnen, skal dere forstå at JEG ER og at jeg ikke gjør noe av meg selv, men taler slik min Fader har lært meg. /.../JEG ER før Abraham ble til. 17:6a - Jeg har åpenbart ditt Navn for de mennesker som du ga meg fra verden (v 12). Joh 1:18 – Ingen har noen sinne sett Gud. Den enbårne Sønn, som er i Faderens fang, har vist oss hvem han er.

Lk 2:11b – i dag er Frelseren født dere, og han er Kristus, HERREN (Jahve), i Davids by. Mk 6:50b – Vær frimodige! JEG ER. Frykt ikke! Deretter steg han opp i båten til dem og vinden la

seg. Men de ble helt ute av seg av skrekk. Lk 5:8 – Gå vekk fra meg, for jeg er et syndig menneske! (Job 9:8, Sal 77:20, Jes 43:16, Mt 14:33)

De fleste jøder avviste ham fordi de vil ha en Messias i *synlig* herlighet. Andre avviste ham fordi de vil ha en gud som *fornuften* godtar (1 Kor 1:22). Dette er kirkesituasjonen i tidens løp på denne jord.

Anm. «JEG ER»

Med ordene fra busken i lys lue, 2 Mos 3:2, 14 - "JEG ER", ga Jesus til kjenne sin person – jeg er av samme vesen som Faderen. Straks tydet Gud JHWH-navnet med de likeså gåtefulle ord "jeg er den jeg er". Poenget er klart: Gud er – nå og alltid og i all evighet den ene og enestående. Hos profetene fremtrer tydingen med større klarhet, Jes 43:10f – *dere skal kjenne meg og tro på meg og erkjenne at JEG ER HAN* (ani hu) /.../ og foruten meg er det ingen frelser (jf Joh 17:3).

En gruppe JEG ER-utsagn fra Jesus henter sitt innhold fra bilder med gammeltestamentlig bakgrunn (dør, vei, vintre, lys, osv). Gud, personlig til stede og virksom i kjøtt og blod, og som en person i enhet med Faderen. "Jeg og Faderen er ett", Joh 10:30. Derfor kunne han si: "Den som har sett meg, har sett Faderen", Joh 14:9.

På grunn av denne enhet fins ingen spekulasjon i Nytestamentet om Guds lidelse på korset. Evangeliet fremstiller Guds selvhengivende kjærlighet som en *kjensgjerning* i Skaperens avmakt på korset. Denne hendelse er en unik og derfor usammenlignbar, slik han selv er. Jesu liv overskrider våre liv og representerer en virkelighet så ganske annerledes enn vår omskiftelige og forgjengelige verden.

Folket spurte, Joh 8:25 - "Hvem er du da?". Det var også Mose' spørsmål, da han hørte stemmen fra den brennende tornebusk, 2 Mos 3:14. «BEGYNNELSEN», svarte Jesus dem. Derfor sa han, v 58 - "JEG ER før Abraham ble til", Joh 8:58 (Sv Kyrkobel).

408 **Hvordan åpenbarte Jesus sin Guddoms herlighet?**

(1) PÅ FORKLARELSENS BERG, (2) VED SINE UNDERGJERNINGER, SOM KALLES "TEGN", OG (3) VED SIN LEGEMLIGE OPPSTANDELSE – DET AVGJØRENDE TEGN.

Jes 6:1-3 – I det år kong Ussias døde, så jeg HERREN sitte på en høy, høy tronen og slepet av hans kåpe fylte templet. Serafene stod omkring ham. /.../ Den ene ropte til den andre og sa: "Hellig, hellig, hellig er HERREN, Gud Sebaot. All jorden er full av hans herlighet. Mt 17:2 – Han ble forvandlet for dem, hans ansikt skinte som solen, og hans klær ble hvite som lyset. (Joh 1:14, 2 Pet 1:16-18)

Joh 2:11 – Dette sitt første tegn gjorde Jesus i Kana i Galilea og åpenbarte sin herlighet. 3:2 - "Rabbi, vi vet at du er kommet som lærer fra Gud. Ingen kan jo gjøre slike tegn som du gjør, om ikke Gud er med ham. 11:40, 43f – "Sa jeg deg ikke at om du trodde, skulle du få se Guds herlighet." /.../ "Lasarus, kom ut!" Den døde kom da ut. 14:9f – Den som har sett meg, har sett Faderen. /.../ De ord som jeg taler til dere, taler jeg ikke av meg selv, men Faderen som blir i meg, gjør sine gjerninger. (Jf Joh 6:40, 17:4, 12a) Apg 2:32 – Denne Jesus har Gud oppreist, og om det er vi alle vitner. 1 Kor 15:3f – Kristus er død for våre synder, slik Skriftene har sagt. Han ble begravet og oppstod på den tredje dag, slik Skriftene har sagt.

Jesu legeme er den nye pakts tempel, hvor Guds herlighet er virksomt til stede (Joh 2:11). Gjennom ham lærer vi Guds innerste vesen å kjenne og ha evig liv i Gud (Joh 17:3).

Eksempel: Lik profeten Jesaja i Jerusalems tempel, fikk tre apostler på forklarelsens berg *se* Jesu herlighet stråle fram av Jesu ansikt, Jes 6:1-5, jf Mt 3:17, 17:5.

Anm. Lk 2:49 – *Visste dere ikke at jeg må være i det som tilhører min Fader* = **Skriftene** (GT). Ordet "hus" fins ikke i grunnteksten. Gud bor ikke i hus gjort av mennesker, Apg 7:48. Guds tilsynekomst i Jesu skikkelse er inkarnasjonens hemmelighet. Derfor var gutten Jesus *Faderens tempel* på besøk i Jerusalems tempel. I sin fornedrelsestid var han *Ordets bolig* (tabernakel) i kjøtt og blod, Joh 1:14. Jf 2:19, 21, 8:20, Apg 2:46, 5:42, 17:24, 1 Kor 3:16, Ef 2:19ff.

Mot denne bakgrunn må vi forstå *Sal 26:8, 27:4 og 84:1*. Den som søker Kristus i Skriftens ord om ham, vil finne ham "i det som tilhører min Fader". Den Hellige Skrift er kristnes katedral, hvor Kristus er kirkens lærer gjennom apostelordets lære fra ham.

Kirkehusets mening er det liturgiske rom, hvor den oppstandne Kristus er til stede i den forsamlede menighet, virksom med Ord og Sakrament. Her er ikke rom for gudshusromantikk.

Til bibelstudium: Den nye pakts tempel

Den gang var Guds herlighet til stede i Jesu jordiske legeme (Mt 17:2, jf Jes 6). I nåtid lar han oss kjenne Gud gjennom hans legemes tempel, og ha evig liv (Joh 17:3). Nå er Jesu Kristi kirke på jorden hans legemes tempel, hvor han bor ved troen, virksom med sin Ånd i sitt legemes lemmer. 1 Kor 3:16, Ef 1:23, 4:12, osv

Til bibelstudium. Guds "herlighet"

Det greske ordet *doxa* tilsvarer det hebraiske *kabod*, brukt om den *lysglans* som stråler fram av åpenbaringsordets Gud i all hans rettferdighet, hellighet og storhet.

I *skaperverket* bryter Guds herlighet fram på indirekte vis, men den uten den tro som Gud skaper ved evangeliet, forvrenger og forfalsker vi Guds herlighet. Sal 8:2, 19:2, 72:19. Jf Rom 1:18ff.

Under syndefallets kår blir alle mennesker født uten Guds herlighet, Rom 3:23. De fødes som "vredens barn", Ef 2:3, underlagt forgjengelighet, 8:20, og med kjærlighet til syndemørket framfor Sønnens åpenbaring i Jesu skikkelse, Joh 3:19f.

I sin fornedrelsestid trådte *Sønnens herlighet* fram på indirekte vis i Jesu skikkelse, dels gjennom undervisning i "Skriftene", dels gjennom undergjerninger, og aller klarest under dåp i Jordan-elven (Mt 3:17) og på forklarelsens berg (17:2-5).

Også i nåtid trer Jesu herlighet fram på indirekte vis i *den forsamlede menighet*, dels med Kristi ord som høres når evangeliet blir forkynt, dels med Kristi ord som ses i sakramentets skikkelser. Tegnene bevitner hans død, oppstandelse og virksomme nærvær.

Lik Jesu disipler den gang, må også vi se av Guds ord hva tegnene betyr og høre den gode Hyrdes stemme. Vi lærer av den rett utlagt Skrift den eneste sanne Gud i all hans trofasthet og kjærlighet, og får hjelp til å tyde våre liv og ha et levende håp.

Eksempler fra frelseshistorien:

Kristi herlighet ledsaget *israelittenes vandring gjennom ørkenen*, dels som velsignelse, hjelp og ledelse, 2 Mos 16:7, 10, dels som tukt og straff, 4 Mos 14:10ff, 16:19ff. Jf 1 Kor 10.

Guds herlighet ledsaget *paktstiftelsen* på Sinai, 2 Mos 24:16f, 5 Mos 5:24.

Guds herlighet "*oppfylte tabernaklet*" til et tegn på Guds nærvær hos sitt folk, 2 Mos 40:34, jf 3 Mos 9:6, 23, 1 Kong 8:11, 2 Krøn 7:2.

Den som skuer Guds herlighet, blir selv ”forklaret” eller preget av den, 2 Mos 34:29f. Esekjels syner viser Guds herlighet i Menneskesønnens skikkelse, Esek 1:26ff.

Joh 1:14 belyser det frelseshistoriske forhold (v 17). Troens gjenstand er Ordet (Logos) - sann Gud av evighet (1:1), som ”tok sin bolig” i blant oss, eller ”*reiste sitt tel*” (tabernakel) i Jesu skikkelse, 1:14. Gjerningsordet viser til israelittenes tabernakel - oppfylt av Guds herlighet, og til Sønnens midlertidige opphold. Tabernaklet og senere templet var skyggebilder av den nye pakts tempel – Jesus fra Nasaret, ”full av nåde og sannhet”. Joh 2:19, 21, Mk 14:58, jf Ef 2:21 etc.

Det er hendelsen på ”forklarelsens berg” Johannes sikter til med ordene ”og vi så hans herlighet”, Joh 1:14a, jf 2 Pet 1:16-18. Den samme Gud som åpenbarte **NAVNET** for Moses og utla det, gjorde det legemlig i Jesu tjenerskikkelse. Han fremstod som frelseren (Jeshua) og opprettet ”den nye pakt” i sitt blod, Mt 26:28.

Sønnen har sitt vesen fra Faderen, som åpenbarte sin ”godhet og menneskekjærlighet” i Kristus Jesus, Tit 3:4, jf Lk 10:42. Derfor sa han, Joh 17:6 - Jeg har åpenbart ditt NAVN, og 6:40 - Dette er min Faders vilje, at hver den som ser Sønnen og tror på ham, skal ha evig liv, og jeg skal oppvekke ham på den ytterste dag.

Døden kunne ikke beholde ham som har sin herlighet fra Faderen, Rom 6:4, Joh 17:5 (jf 1 Tim 1:11), og er sant menneske i Guds bilde, 2 Kor 4:4, Kol 1:15, jf Rom 8:29.

Av fri vilje og for menneskenes skyld, fremsto han i en *tjeners skikkelse*, og oppfylte Faderens vilje i alles sted, Fil 2:5ff, jf Lk 24:26.

Gud gir seg til kjenne ved evangeliet om Jesu lidelse, død og oppstandelse, ”slik Skriftene har sagt”. Troens gang begynner hos tilhørere som lytter til Kristi ord. De lærer Gud å kjenne - hvem han er, hva han gjort i Jesus Kristus - og hvorfor. Så kommer troen, når de tør anvende Guds velgjerninger i Kristus Jesus, enhver på seg selv. Derfor ba ikke Jesus bare for apostlene, Joh 17:20 – *men også for dem som ved deres ord tror på meg*.

Skaperverkets midler er ikke lenger avmechtig på korset for menneskenes skyld, men *suveren* i sin handlende allmakt med Ord og Sakrament i den forsamlede menighet. Joh 17:2 – (Faderen) har gitt ham (Sønnen) *makt over alt kjød, for at han skal gi evig liv til dem som du har gitt ham*.

På den ytterste dag kommer han *synlig* i sin Guddoms herlighet, Tit 2:13, Mt 25:31ff. Også håpet om å få skue Gud i hans herlighet er historisk begrunnet i NAVNETS åpenbaring.

Så består ikke Jesu herlighet i ”noe” av Gud, eller ”noen” av Guds egenskaper. *Hele* Guddommens fylde bor legemlig i ham, Kol 2:9. I sin ringe skikkelse var han Guds herlighets ”avglans og hans vesens bilde og bærer alt med sitt kraftige ord”, Heb 1:3, jf 2 Kor 4:6, Joh 1:14. Derfor kan ”tro på Jesus” være noe annet Guds tro, den Gud skaper ved evangeliet. Det hender mennesker forestiller seg Jesus som magiker, idealmenneske, okkult åndsvesen eller en «hjelper» på reservebenken, Apg 14:11.

Når mennesker oppfatter Gud som fjern tilskuer til sine liv, beskriver de sitt eget forhold til åpenbaringsordets treene Gud. De oppfatter ham som en truende inntrenger og holder ham på avstand, dels med uvitenhet og fordømmer, dels med vrangforestillinger og likegyldighet. De oppfatter ikke sin egen fortapthet på vredens hav og har heller ikke bruk for ham som trådte oss nær i Jesus fra Nasaret, enda han trer oss nær i den forsamlede menighet. I hans sted trer avgudene. Deres begrunnelse er uvisse spekulasjoner, tilpasset menneskers lengsler og behov, og vår selvkloke og hovmodige menneskenatur.

OM JESU TITTEL «MENNESKESØNNEN»

Jesus unngikk å bruke Messias-tittelen om seg selv, og kalte seg selv for ”**Menneskesønnen**”, beskrevet i Daniels Bok. Han fremstod som den *guddommelige* Menneskesønnen, som kom med himmelens skyer (gudsattributt). Fra ”den gamle av dage” hadde han fått et evig og universelt ”*herredømme og rike og ære*” (Dan 7:13f). Dermed markerte Jesus at han ikke var kommet for å innfri jødernes politiske messiasforventninger.

Tittelen ga også en annen fordel. I Daniel-profetien er ikke poenget den ytre skikkelsen, men *det universelle gudsrike* som Menneskesønnen bringer til menneskene (kap 7). ”Guds rike er kommet nær” i Jesu tjenerskikkelse, virksomt *allerede*. (Sml Joh 3:10-16 og Dan 7)

Urkirken brukte andre titler: ”Kristus”, ”HERREN” og ”Guds Sønn”, overtatt fra Jesu disiplerkrets. Men innholdet i Menneskesønn-tittelen ble overført på dem.

I Nytestamentet Stefanus-talen unntaket. Den døende *Stefanus* så ”*Menneskesønnen* stå på Guds høyre side” (Apg 7:56. Jf Ananias til Paulus, 22:14). Han oppfyller også profetien om HERRENS lidende tjener. Jes 53:11 – *ved å kjenne ham (som har hatt møye), skal Den Rettferdige, min tjener, rettferdiggjøre de mange (= alle) og deres misgjerninger skal han bære.* – Den Rettferdige fullfører «det salige bytte», som skjer med Menneskesønnens første komme. (Se Rom 5:19, 2 Kor 5:21, Jak 5:6, 1 Pet 3:18, 1 Joh 2:1, Åp 22:11. Menneskesønnens universelle gjerning er fordelt over tid – hans første komme i fortid, hans komme i nåtid og hans komme i framtid, på ytterste dag.

409 **Hva er det Guds løfte om Menneskesønnen handler om?**

GUDS LØFTE OM MENNESKESØNNEN HANDLER OM VERDENS SYNDEBÆRER, SOM GA SITT LIV TIL LØSEPENGE FOR ALLE. GUD FORSONTE VERDEN MED SEG SELV I SIN TJENER JESUS, DEN RETTFERDIGE.

Amos 9:11a – På den dag vil jeg gjenreise Davids falne hytte... Mt 20:28 – Menneskesønnen er ikke kommet for å la seg tjene, men for å tjene og gi sitt liv til gjenløsning for de mange. Apg 15:17 (Amos 9:12) – for at også resten av menneskene skal søke HERREN, alle de hedninger som mitt Navn er blitt nevnt over.

Guds Sønn av evighet trådte frem i Jesu tjenerskikkelse. Med sin lidende lydighet har han oppfylt Guds lov i alle deler, og brakt Guds evige fredsrike til folkene. Nå gjelder det å leve under hans herredømme, for på den ytterste kommer han i synlig herlighet som verdens Dommer.

Til bibelstudium:

Den guddommelige Menneskesønnen er *sant menneske* i Jesu skikkelse. Dan 7:13f, Sal 8:5. Lk 22:42, 24:39. Joh 8:40, 1 Tim 2:5, Rom 9:5. Frelsesverkets vilkår er opptagelsen av menneskenaturen i forening med hans Guddoms natur, Heb 2:14f, 7:26f, 1 Pet 1:19.

Ættelisten i Lukas-evangeliet framhever det sant menneskelige. Jesus nedstammer fra *Adam*, Lk 3:23 og 38 (”sønn av Adam, Guds sønn”, her i betydning visekonge, 1 Mos 1:26, 28). Adam er i sin delegat-posisjon en Kristus-profeti.

Guds rike (el Jesu Kristi rike, himlenes rike) er ikke av denne verden, og samtidig til sted med Jesu virksomme nærvær. Joh 18:36f. Mt 3:2, 4:17, 11:5, 24:30 etc.

410 **Hvorfor kalte Jesus seg ”MENNESKESØNNEN”?**

SKJULT I JESU TJENERSKIKKELSE, OPPFYLTE MENNESKESØNNEN GUDS LOV I ALLES STED (ROM 5:11FF). NÅ ER HAN VIRKSOM MED EVANGELIET OG UTBRER GUDS NÅDERIKE I

FOLKESLAGENE. PÅ DEN YTTERSTE DAG SKAL HAN KOMME I SIN GUDDOMS HERLIGHET, SYNLIG FOR ALLE, OG BRINGE GUDS FULLENDTE RIKE PÅ DEN NYSKAPTE JORD.

Mt 20:28 – Menneskesønnen er kommet, ikke for å la seg tjene, men for å tjene og gi sitt liv som løsepenge for de mange. Lk 19:10 – Menneskesønnen er kommet for å oppsøke og frelse det som var fortapt. (Esek 19:10, Jes 53:11) Joh 13:1, 15 – Liksom han hadde elsket sine egne her i verden, så elsket han dem like til det siste. /.../ Jeg har gitt dere et forbilde, for at dere skal gjøre som jeg har gjort mot dere.

Mk 16:15 – Gå ut i all verden og forkynn evangeliet for all skapningen. Mt 10:32f – Hver den som kjennes ved meg for menneskene, skal også jeg kjennes ved for min Far i himmelen. Lk 17:24f – Slik lynet flammer opp og lyser fra himmelbryn til himmelbryn, slik skal Menneskesønnen komme til syne på sin dag. Men først må han lide mye og bli forkastet av denne slekt.

Jesus opptrådte som menneskehetens frelser. Med sin lidelse, død og oppstandelse skulle han ”*samle alle Guds spredte barn*” til himlenes rike (Joh 11:52).

Til bibelstudium:

”**År-ukene**” i **Dan 9:20-27** gir en presis *tidfesting* av Kristi komme: 1 uke = 7 år. Fra ordren om å gjenreise Jerusalem og fram til Kristi komme gikk 7 uker + 62 uker = 483 år. Perserkongen Artaxerxes ga ordren i år 457 f Kr. Kristi komme blir altså år 26 e Kr, som er året for Jesu offentlige framtrede. –

Templet i Jerusalem ble ødelagt på samme dato og i samme måned, første gang av babylonerne i år 586 f Kr, og andre gang av romerne i år 70 e Kr. Årsaken var folkets frafall, som dyrket andre guder og tilba dem, 1 Kong 9:6f. Jesu domsord gjaldt hele Jerusalem, Lk 19:41-44. Urmenigheten fulgte Jesu anvisning og unnslopp, Mt 24:15f.

Dan 7 og 9: Guds frelsesråd blir fullbyrdet ved Den Salvete, som skal ”utryddes og intet ha”, Dan 9:26a. Jf Jes 52:13f, 53:2b-3. - Korsets visdom, Sal 92:6-8, Esek 21:27.

Heb 2:6-8: Kristi kongeverdighet og allmakt (= Skaperens) er *skjult under korsets avmakt*, i det som aktes lite og svakt i menneskers øyne. Jf Sal 8:3, Jes 53:11, Mt 18:1-4, 2 Kor 12:9f.

411 **Hvordan opptrådte Jesus som Menneskesønnen?**

JESUS OPPTRÅDTE SOM SANN GUD, UTSENDT I EN TJENERS SKIKKELSE UNDERVEIS TIL SIN STORE LIDELSE I JERUSALEM.

Mk 1:22 – Alle var slått av undring over hans lære, for han lærte dem med myndighet og ikke som de skriftlærde. 2:27f – Sabbaten ble til for menneskets skyld, ikke menneske for sabbatens skyld. Derfor er Menneskesønnen også sabbatens Herre. Mt 9:2f, 6 – ”Vær frimodig, mitt barn, dine synder er forlatt!” Og se, noen av de skriftlærde sa for seg selv: ”Han spotter.” /.../ for at dere skal vite at Menneskesønnen har makt på jorden til å forlate synder: /.../ ”Reis deg opp, ta din seng og gå hjem!”

Jesus opptrådte som alle menneskers sydebærer og frelser. (Joh 11:52).

Til bibelstudium:

Joh 10:16, 1 Joh 2:2, Åp 5:9.

Forholdet mellom den første og den andre Adam handler om to menneskeheter: Rom 5:12ff. 1 Kor 15:45-49.

412 Hva skal Menneskesønnen gjøre på den ytterste dag?

PÅ DEN YTTERSTE DAG KOMMER JESUS SOM VERDENS DOMMER, SYNLIG I GUDDOMS MAJESTET OG HERLIGHET. DA SKAL HAN SKILLE MENNEKENE FRA HVERANDRE OG FØRE GUDS VELSIGNEDE BARN INN TIL GLEDEN FOR GUDS ÅSYN PÅ DEN NYE JORD.

Dan 7:13f – en som lignet en menneskesønn kom med himmelens skyer /.../ det ble gitt ham herredømme, ære og rike, og *alle folk*, ætter og tungemål skulle tjene ham. Hans herredømme er et evig herredømme, som ikke forgår... Mika 4:7 - jeg vil la de haltende bli i live *som en rest* og gjøre de langt bortdrevne til et tallrikt folk. HERREN skal være konge over dem på Sions berg, fra nå og til evig tid.

Mt 25:31f – Når Menneskesønnen kommer i sin herlighet og alle englene med ham, da skal han sitte på sin herlighets trone. Alle folkene skal samles for ham, og han skal skille dem fra hverandre, lik hyrden som skiller sauene fra geitene (Esek 34:17, 20). Mk 14:61f (øverstepresten spurte ham) – "Er du Kristus, den Velsignedes Sønn?" Jesus sa: "JEG ER, og dere skal få se Menneskesønnen sitte på Kraftens høyre side og komme på himmelens skyer" (skyer - Guds maktfulle nærvær). Åp 1:7 – Se, han kommer med skyene, og hvert øye skal se ham, også de som gjennomboret ham, og alle jordens stammer skal jamre seg over ham, ja amen.

Så streng er Guds hellighet, så høy er Guds kjærlighet, så dyp er Guds visdom.

Til bibelstudium:

Jesu omtale av seg selv som Menneskesønnen i Dan 7 har elementer fra *Sal 110 og 118*: Han er ved Faderens høyre side – nådesiden, og han er steinen som bygningsmennene forkastet (118:22). Se lignelsen om vingårdsmennene, Mt 21:33-44.

Jesu tale om verdens ende: Mk 13:24-27. – Jesu ord om seg selv i rettssaken mot ham, Mk 14:61 (merk JEG ER = Jahve).

Den indre sammenheng i Guds *frelsesplan*, se Jes 53:5a, Sak 12:10. Apg 1:9-11. Ef 1:3. Åp 1:7, Mt 25:34.

413 Hva gjør Jesus i tiden mellom sitt første og andre komme (interim-tiden)?

I NÅTID ER DEN OPPSTANDNE JESUS HERREN VED FADERENS NÅDESIDE, TIL STEDE I DEN FORSAMLEDE MENIGHET. HER ER HAN VIRKSOM MED EVANGELIET OG SAKRAMENTENE, FORVALTET SLIK HAN HAR BEFALT.

Mt 28:19 – Meg er gitt all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til mine disipler, i det dere døver dem i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn, og lærer dem å holde alt hva jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil tidens slutt. (Apg 13:46). Lk 12:8f – Hver den som kjennes ved meg for menneskene, ham skal også Menneskesønnen kjennes ved for Guds engler. Men den som forneker meg for menneskene, han skal også bli forneknet for Guds engler.

Mellomtiden (interimtiden) er Guds kirkes *misjonstid* med Dommens dag for øye.

Guds rike vinner fram ved troen i det skjulte, i stadig kamp med Guds fiendemakter, djevelen, verden og arvesyndens motstand i menneskenes innerste. Fattige i oss selv, er vi helt avhengige av Kristi virksomme nærvær med evangeliet og sakramentene.

Til bibelstudium:

Menneskesønnen i Jesu skikkelse er den andre Adam og opphavet til en ny menneskehet - ”Abrahams ætt” og ”Guds barn”. Rom 5:12ff. Født på ny i dåpen, er de opptatt til barnekår hos Gud, og ved troen bruker de sin nåderett hos Gud, kledd i Guds rettferdighet, Jesus Kristus. Gal 3:24-29.

Fra bekjennelsesskriftene:

Menneskesønnen er sann Gud og sant menneske forenet i Jesu person, «ikke ved forvandling av Guddommen til kjød, men ved opptakelsen av manndommen i Gud», Den athanasianske bekjennelse, 33 (30-37).

Om foreningen av Gud og menneske i Jesus person uten naturenes sammenblanding: FC SD 8:14, 17-20.

ADVARSLER MOT VILLFARELSER, F EKS

- At Jesus ikke var noe annet enn et snilt og godt menneske som stilte seg på de undertryktes og svakes side mot undertrykkere og makthavere.
- At Jesus ville opprette et jordisk gudsrike med velferd, fred og sosial rettferdighet for alle.
- At Jesus fikk varig betydning med sin etikk i Bergprekenen.
- At Jesu død var en martyrdød og ingen forsoningsdød.
- At Guds forsoning med verden i Jesu Kristi død er noe Paulus har funnet på, eller en konstruksjon laget i ettertid.
- At Jesus aldri oppstod fra de døde i fysisk mening, men en oppstandelse i de kristnes hjerter.
- At Jesus ikke er den eneste vei til Gud.

Kilde: Ev.luth Konkordiekyrkan.

Del 2: Kristi embeter: Profeten, Presten og Kongen

Kristi *gjerning* som profet, prest og konge vitner om Sønnens fornedrelse i tjenerskikkelsen. Dommeren skal han være når han kommer synlig i sin Guddoms herlighet på den ytterste dag.

Ordet ”*embete*” beskriver ikke et verv på omgang, men en **fast** tjeneste. Gud Faders enbårne Sønn var Faderens utsending (el delegat), sendt med Faderens myndighet.

Jesu legemlige oppstandelse på den tredje dag er Guds vitnesbyrd om Jesu persons hemmelighet og det verk han var sendt for å utføre. Den som mottar apostelordets lære fra Herren Jesus og holder fast ved den, blir frelst. (1 Kor 15:1-3.)

KRISTUS JESUS – PROFETEN

Den oppstandne Kristus er til stede i den forsamlede menighet, virksom med trofaste medarbeidere i prekenembetets gjerning. Da er han *kirkens Lærer* - ”*det troverdige og sanndrue vitnet, BEGYNNELSEN til Guds skaperverk*”, Åp 3:14.

På Pinsedagen utrustet Kristus apostlene sine med Den Hellige Ånds gaver til å gi videre til kirken den rett utlagte Skrift fra ham. Apostlene og deres etterfølgere i prekenembetet er Kristi gaver til kirken på jorden (Ef 4:11). I Kristi sted, og med ham til forbilde, utfører de ”*embetets gjerning til Kristi legemes oppbyggelse*” (Ef 4:12). Deres troverdighet er Guds troverdighet i en bevitnet Jesus-historie.

414 Til hvilken oppgave var det Gud salvet profetene i den gamle pakt?

GUD SENDTE SINE PROFETER FOR Å KUNNGJØRE GUDS ORD FOR FOLKET.

Jer 1:7 - Du skal gå til alle dem jeg sender deg til, og alt det jeg befaler deg, skal du tale. Esek 3:17 – Til vekter har jeg satt deg for Israels hus. Når du hører et ord av min munn, skal du advare dem fra meg. Jes 55:11 – mitt ord /.../ skal ikke vende tomt tilbake til meg, men det skal gjøre det jeg vil...

Mk 4:11f – Guds rikes hemmeligheter er gitt dere, men for de som står utenfor, blir alt meddelt med lignelser, for at de, når de ser, ikke skal innse, og når de hører, skal høre uten å forstå, så de ikke omvender seg og får forlatelse (Jes 6:9f, 29:10, Joh 12:37-40) Apg 3:18 – Hva Gud har forutsagt gjennom alle profetenes munn, nemlig at hans Kristus skulle lide, det har han oppfylt...(jf v 13-15).

Profeti i bibelsk mening er ikke spådommer, men Guds *suverene* åpenbaringsord. Det kom alltid ubedt til et menneske, med befaling om å forkynne ordene uten hensyn til andres forventninger. Oppdraget medfører lidelser for Ordets skyld.

Livshistoriene til Guds profeter i den gamle pakt var skyggebilder av Ordet som ble menneske i Jesu ringe skikkelse, lydig til døden (Joh 1:14). Samme Kristus-mønster møter oss i etterfølgernes livshistorier (1 Tess 2:13).

Anm. Guds profeter talte ”HERRENS ord” – klart og tydelig.

Åpenbaringsordets Gud har talt gjennom sine profeter. Det har han ikke gjort med dunkle orakelsvar på menneskers spørsmål. Typisk for hedningenes profeter er det usammen-

hengende babbel under ekstase eller ruspåvirkning. Da trengs ”eksperter” for å tolke svarene og gjøre dem begripelige for tilhørerne.

Det vitner om frafall fra åpenbaringsordets Gud når formålet med presteutdanningen er prester som evner å ”tolke” Bibelen – som om *den rett utlagte Bibel* ikke fins fra kirkens begynnelse. Men kirkens grunn er like fra begynnelsen apostlenes og profetens grunnvoll, hvor Jesus Kristus er den levende hjørnestein (Ef 2:20, Apg 2:42).

Fra bekjennesskriftene: Profetene i den gamle pakt og i aposteltiden

Guds profeter i den gamle pakt

Intet menneske frykter Gud og tror på Gud slik det første bud krever, Apol 27:25. Men det har alltid vært de helliges trøst, at syndene blir tilgitt uten vederlag for Kristi skyld, samme 12:72f.

Ingen profet i den gamle pakt fikk Ånden uavhengig av De ti bud, SA C 8:11. De lærte troens rettferdighet og fordømte folkets meninger om å fortjene syndenes forlatelse ved gjerninger, Apol 4:395. For profetene var troen den høyeste gudstjeneste – ikke på grunn av troen, som er en forgjengelig gjerning, men *på grunn av troens gjenstand*, som er Guds *løfte* om miskunn. Apol 4:57. Profetene fordømmer selvvalgte gudstjenester el menneskepåfunn gjort i den overbevisning at den utførte handling forsoner Gud (ex opere operato). Apol 4:207, 15:14, 24:28-30, 26:97f. SA B 3:2.

I den gamle pakt var det forbudt å lyde ugudelige øversteprester, til tross for at de utøvet sitt embete i kraft av guddommelig rett (eks Kaifas). Heller ikke vi er skyldige til å lyde en embetsbærer som påbyr ugudelig gudstjenestebruk med lærdommer i strid med evangeliet. Tr 38. Falske profeter bør en forlate, slike som gir sin egen autoritet skinn av religion, Apol 8:48, 23:5.

Aposteltidens profeter

hører med blant Guds gaver til kirken, Tr 26 (Ef 4:11). Deres samstemmige Kristusvitnesbyrd stadfester apostlenes lære fra Kristus og hører med til den universelle kirkes oppfatning. Vi godtar ikke at mennesker har myndighet til læreavgjørelser i strid med denne samstemmighet. Vi slutter oss til profetenes kirke, hvor syndenes forlatelse gis av nåde, for Kristi skyld, og ikke til dem som fornekte gaven. Apol 12:66, 20:2.

415 **Hva slags profet var det Gud hadde lovet gjennom profetene?**

PROFETEN SOM GUD HADDE LOVET, SKULLE VÆRE MER ENN EN SOM FREMSIER ORD FRA GUD. HAN SKULLE VÆRE GUDS ORD I KJØTT OG BLOD – EN SOM

5 Mos 18:15, 18 – En profet blant ditt folk, av dine landsmenn, en som er meg lik, skal HERREN, din Gud, la framtre for deg. Ham skal dere lytte til. /.../ Jeg vil legge mine ord i hans munn, og han skal tale til dem alt det jeg byder ham (jf 34:10). Jes 11:2 – HERRENS Ånd skal hvile over ham, visdoms og forstands Ånd, råds og styrkes Ånd, den Ånd som *gir kunnskap* om HERREN og frykt for ham (jf v 3-5). 50:4 – HERREN HERREN har gitt meg en *lærd tunge*, så jeg vet å tale med den trette i rette tid. Han vekker meg hver morgen, han vekker mitt øre så jeg *hører som en disippel*. 55:3 – Vend øret hit og **hør** på meg! **Hør**, så skal deres sjel leve! 66:1-2a – HERREN HERRENS Ånd er over meg, fordi HERREN har salvet meg til å *forkynne* et godt budskap for de elendige. Han har sendt meg til å forbinde dem som har et sønderbrutt hjerte, til å *utrope* frihet for de fangne og frigjørelse for de bundne, til å *utrope* et nådens år fra HERREN. (Lk 4:16ff) Joel 2:23 – fryd og gled dere i HERREN deres Gud! For han gir dere *Læreren til rettferdighet* ... (Jf Joel 3:1-3) Mt 4:23, 5:2, 9:35 osv.

Mk 9:7b – Mens han ennå talte, senket en lysende sky seg over dem, og ut av skyen lød en røst som sa: ” *Dette er min elskede Sønn. Hør ham!*” (Joh 7:16, 15:3, 6:68. Jf Rom 1:16f, Gal 3:13f)

Lk 7:16 – ”En stor profet er oppreist iblant oss, og Gud har gjestet sitt folk.” 8:1 - han vandret fra by til by og fra landsby til landsby og forkynte evangeliet om Guds rike. 24:19 – Jesus fra Nasaret /.../ en profet, mektig i gjerning og i ord for Gud og alt folket. Heb 1:2a – i disse siste dager (har Gud) talt til oss ved Sønnen.

”Komme-stedene”:

a) **JEG ER kommet:** Joh 5:43a – JEG ER kommet i min Faders navn, og dere tar ikke imot meg (jf 6:14, 38f). 6:41 (51) – JEG ER brødet som er kommet ned fra himmelen. 10:10 – JEG ER kommet for at dere skal ha liv, ja, liv i overflod. 12:47 – Om noen hører mine ord og ikke tar vare på dem, så dømmer ikke jeg ham, for JEG ER ikke kommet for å dømme verden men for å frelse verden (8:14, 43, 12:27). 16:28 – JEG ER utgått fra Faderen og kommet til verden. 18:37 – JEG ER konge. Til det er jeg født og til det er jeg kommet til verden, for at jeg skal vitne for sannheten. (6:38f, 7:27-31) Mt 5:17, 10:34ff, 11:3 (er du Den Kommende?) 1 Joh 5:20 – Guds Sønn er kommet, og har gitt oss forstand til å kjenne den Sanne, i hans Sønn Jesus Kristus. Han er den sanne Gud og evig liv.

b) **Kristi komme i nåtid** foregriper hans komme i framtid: Mt 21:9 - han som kommer i HERRENS navn). Mt 3:2 og 4:17 – himlenes rike er kommet nær (med Jesu person, virksom med ord og undergjerninger. Apg 3:18-20 - vederkvegelsens tider.. 1 Kor 11:23-29, Kristi legemes og blods sakrament, mottatt med munnen – en forkynnelse ”inntil han kommer”. 1 Kor 16:22 - Maràn atà el maranata – Kom, Herre - el HERREN kommer! (Liturgens rop i overgangen til nattverd-liturgien, jf Åp 21:20.) Kol 2:17, Åp 1:4 (v 8, jf 4:8). Heb 6:4 (13:14).

c) **Kristi komme i framtid:** Mt 24:42 – Våk derfor, siden dere ikke vet hvilken dag deres Herre kommer! (v 50). 25:31 – Når Menneskesønnen kommer... Joh 21:22 – Om jeg vil at han (Johannes) skal bli til jeg kommer... 1 Tess 3:13b – vår Herres Jesu komme sammen med alle sine hellige (4:15, 2 Tess 1:10). 2 Pet 3:10 – HERRENS dag skal komme som en tyv. Jak 5:7 – Vær da tålmodige til HERREN kommer!

Anm. Apostlenes utrustning på Pinsedagen

Kristus utrustet sine utvalgte apostler med Den Hellige Ånds gaver - langt mer enn andre kristne. De ble i stand til å overgi Kristi ord og lære til kirken i den nye pakt (jf 1 Kor 2:2, 2 Kor 4:5). Med Kristus og hans apostler til forbilder, overgir trofaste embetsbærere den himmelske lære fra ham som er kirkens Lærer alle dager.

Jesu lignelse om såmannen og frøet er historien om prekenembetet. Hva Gud vil med sitt ord i ”den gode jord”, det virker han i det skjulte (Mt 13:23, jf Joh 12:24).

416 Hvorfor kalles Jesus for ”profet”?

SVAR: HAN ÅPENBARTE OG FORKYNTE FOR OSS SIN HIMMELSKE FADERS VILJE OG RÅDSLUTNING OM VÅR FRELSE.

5 Mos 18:15, 18 – En profet blant ditt folk, av dine landsmenn, en som er meg lik, skal HERREN, din Gud, la framtre for deg. Ham skal dere lytte til. /.../ Jeg vil legge mine ord i hans munn, og han skal tale til dem alt det jeg byder ham (jf 34:10).

Til bibelstudium: Profeten er gudmennesket

Jesus viste med sin undervisning i Skriftene at han var Profeten som Gud hadde lovt. Guds frelsesløfter var i ferd med å bli oppfylt gjennom Jesu ord og gjerninger. Mt 4:17, 20:28, Joh 3:14f, 6:33, 35, 40, 47. Skjult i sin lidende lydighet var han verdens liv, Joh

6:51, 8:24. Den oppstandne Jesus er kirkens levende hjørnestein og levende håp, Joh 5:39, 45f. Apg 10:43, Ef 2:20.

Evangeliets lære (i omfattende mening) er Kristi undervisning om *seg selv i sin forsonergjerning*. Evangeliets lære gjør forskjellen mellom Kristus og Moses. Med hensyn til Loven, opptrådte ikke Kristus som lovgiver, men som lovens Herre, utlegger og oppfyller. Mt 5-7, 22:34-40. Jf Lk 10:27, 3 Mos 19:18.

Farisèisk kalles den kristendom som fremstiller Kristus som lovgiver. Fariseisk kristendom forutsetter to ting: (1) Guds forsoningsverk og universelle nåde krever gjenytelser fra vår side, og (2) mennesket evner å samarbeide med Gud om lovoppfyllelse. Den første vitner falskt om Gud, den andre vitner falskt om mennesket.

417 **Hvordan viste Jesus at han er den profet som Gud hadde lovet?**

DET VISTE HAN I ORD OG GJERNING. DERMED LA HAN GRUNNVOLLEN FOR SIN KIRKE PÅ JORDEN.

Mt 5:21, 27, 33, 43 - Dere har hørt det er sagt til de gamle /.../ Men jeg sier dere (osv). 7:24 – Hver den som hører disse *mine* ord og gjør etter dem, er lik en klok mann... V 28f – folket var slått av undring over hans lære, for han prekte som en som hadde *makt*, og ikke som deres skriftlærde. Joh 8:28 – Når dere har opphøyet Menneskesønnen, skal dere forstå at JEG ER og at jeg ikke gjør noe av meg selv, men taler slik min Fader har lært meg.

Jesus var salvet med Åndens gaver uten mål. Han vokste i Guds visdom og kunnskap. De skriftlærde derimot utla ”Skriftene” slik de var opplært til det av andre mennesker.

Faderens allvise Sønn trådte fram i Jesu skikkelse og forkynte Faderens lære. Jesus lærte som den som er ”i Faderens skjød” (Joh 1:18), og utla ”Skriftene” i ord og gjerning slik Faderen bød ham. Hans ord **er** Ånd og liv.

Til bibelstudium. Kristus – kirkens Lærer

Sal 45:8, Jes 42:4, 50:4, Kol 1:19, 2:9. Joh 8:26, 40, 58, 15:15. Ord 8:22f, 27, 30f. Heb 7:3.

Allerede i den gamle pakt var Kristus den person i Treenheten som formidlet Guds ord og hadde samkvem med Guds folk. 1 Pet 1:11, Joh 12:41, 1 Kor 10:4.

Mt 23:8-10:

Jesus forbød disiplene å kalle seg ”lærer”, lik den tids skriftlærde og farisèerne, v 2, for ”èn er lærer, Kristus.” Hvordan ble denne regel praktisert?

Apostelen Paulus gjenspeiler praksis med formaninger til trofasthet i overleveringen, og med advarsler mot fornuftens blindhet i menneskets gudsførelse. Falske lærere kjennes på lyst til tom ære (Fil 2:3) og hang til de selvkloke ord (2 Tim 4:3). Da skjuler Kristus den himmelske lære for ”de vise og forstandige” og åpenbarer den for ”de umyndige”, Mt 11:25.

Blir Jesu regel brutt med bruk av lærer-tittelen i kirken? Paulus kalte seg ”hedningenes lærer i tro og sannhet” (1 Tim 2:7), og innsatte noen til *lærere* i kirken (1 Kor 12:28f, jf Ef 4:11 - ”har gitt”). Vi må spørre: *Hva* har Kristus forbudt?

Svaret framgår av apostolatets oppdrag og fullmakter. Apostolatets utspring er Sønnens *sendelse* og *profetiske oppdrag*. Han fortsetter sin gjerning gjennom. Hvor apostolens trofaste etterfølgere utfører Kristi oppdrag med fullmakter fra ham, der er Kristus **Læreren** - som i fortid, så i nåtid og så lenge det heter i dag. (Lk 10:16a, Joh 8:31f, Mt

28:20, 1 Tim 6:3-5, 1 Pet 4:11.) Til sist skal han dømme folkene i samsvar med læren fra begynnelsen. (Rom 10:15-17, 12:7. Joh 20:21, 2 Kor 13:3.)

Hør Herrens ord, så skal dere leve! (Jes 55:3)

Gud vil vi skal *høre* Sønnens røst, Mt 17:5. Den høres i den forsamlede menighet, når han utlegger ”Skriftene” (GT) og underviser gjennom apostelordets lære fra ham (1 Kor 4:1f). Når tilhørere hører Den gode hyrdes stemme og følger den, da lever de (Joh 10, 1 Pet 5:2).

Hyrdene for Guds hjord kjennes på den trofaste delegat-gjerning. De nærer Kristi menighet med ord i rette tid (Mt 24:44f), og Kristi ord blir til trøst og oppmuntring i endetidens virvar (Lk 10:16, Joh 8:31f). Virkningen blir ”voksne” kristne, rotfestet i ”Kristi ord” (Kol 3:16). De mottar visdom og kunnskap fra Gud, og blir skikket til å undervise, formane og trøste hverandre (Joh 7:38f, Kol 3:16).

Gir denne beskrivelse en korrekt bilde av forholdet prest og lekfolk i vår menighet? Selvkloke kristne samles ikke om trofaste prester. De etterspør ikke deres undervisning og veiledning i Guds ord, men overlater dem til seg selv og den «jobb» de er betalt for å gjøre. Den falske åndelighet ødelegger kirken.

Bringer undervisningen snusfornuft og synsing, blir påstanden om ”Guds ord” ubegriplig (jf Joh 7:16-18). Superapostler og falske profeter henter fram sitt eget (Joh 7:18a). De formidler visdom i den ondes tjeneste (1 Tim 4:2, 2 Pet 2:1). De er antikrister, som i ly av prekenembetet utlegger bibeltekstene etter eget skjønn (1 Joh 2:18). De er falske profeter som Herren ikke vedkjenner seg eller godtar (5 Mos 18:20, 1 Kor 14:38). De forfører mennesker på en annen grunnvoll med et annet apostolat og med et annet evangelium (1 Tess 1:5-7, 2:9-13).

Illustrasjon

Jak 3:1 – *Mine brødre! Ikke mange av dere bør bli lærere, for dere vet at vi skal bli så mye strengere dømt.* – Deretter underviser Jakob om tungens bruk, v 2-12, og avslutter med ”visdommen ovenfra” (v 17). Kristus er *Læreren*, og derfor skal munnen stå i Kristi tjeneste og formidle Guds visdom.

Prekenembetet er en profetisk læretjeneste til formidling av ”*hvert et ord som går ut av Guds munn*” (Mt 4:4). Denne læreformidling kjennetegner rettskafne hyrder og lærere (Joh 14:26, 16:12-14, Ef 4:11f). I deres gjerning er Kristus nærværende og virksom som Profeten og Læreren i kirken – og *ingen annen*. (Lk 10:16, 1 Kor 12:8, 1 Tess 2:13.)

418 **Hvordan utfører Kristus sitt profetembete i nåtid?**

I NÅTID ER HAN NÆRVÆRENDE OG VIRKSOM I DEN FORSAMLEDE MENIGHET. HER ER HAN KIRKENS LÆRER, VIRKSOM I PREKENEMMETETS GJERNING PÅ TROSKAPENS VILKÅR.

Joh 20:21 – Som Faderen har sendt meg, sender jeg dere. Lk 10:16 – Den som hører dere, hører meg, og den som avviser dere, han avviser meg. Men den som avviser meg, han avviser ham som har sendt meg.

Profeten ”*er kommet*” i Jesu skikkelse. I nåtid er han ”*den som kommer*” med evangeliet og sakramentene, og i framtid ”*den som skal komme*” synlig på den ytterste dag. Med sin munns sverd verger han kirken mot djevelens løgn og list. Den troende og kjempende kirke er apostolatets kirke. Hun etterfølger Kristi ord og holder fast ved det (Joh 14:23, Åp 14:4).

Fra bekjennesskriftene:

På grunn av menneskets svermernatur siden syndefallet, må vi holde ufravikelig fast ved dette, at Gud ikke vil handle med oss mennesker på noen annen måte enn med sitt ytre ord og sakrament. ”Men alt som uten dette ord og sakrament prises som ånd, er av djevelen.” SA C 8:9f.

KRISTUS JESUS - PRESTEN

---

419 Hva var øversteprestens oppgave i den gamle pakt?

ØVERSTEPRESTEN SKULLE REPRESENTERE FOLKET OVERFOR GUD OG BÆRE FRAM OFFER FOR FOLKETS SYNDER.

2 Mos 30:30 – Aron og hans sønner skal du salve og hellige til prester for meg.

Heb 5:1 – Enhver øversteprest som tas ut blant mennesker, blir innsatt for menneskers skyld til tjeneste for Gud, for å bære fram gaver og offer for synder. 9:7 – i det andre (rommet) går bare øverstepresten inn én gang i året, og da ikke uten blod, som han ofrer for sine egne og folkets forseelser. 10:1, 4 – Loven har skyggen av det kommende gode, men ikke tingens virkelige skikkelse. Årlig bærer man stadig fram samme offer, men ved dem kan loven aldri gjøre dem fullkomne som trer fram. /.../ Det er umulig at blod av okser og bukker kan ta bort synder.

Øverstepresten trådte fram for Gud med blod, til et forvarsel om den kommende Messias og hans selvhengivende offerdød (3 Mos 16).

Eksempel: Aron var i sin øversteprestelige gjerning Kristi skyggebilde, Heb 5:5. Lik Aron, tok heller ikke Kristus selv den ære å bli øversteprest, jf Sal 2:7. Kristus Jesus er evige øversteprest og Guds rene Lam i en og samme person, Heb 9:9, 24.

420 Hvilke krav måtte offerpresten oppfylle i den gamle pakt?

ØVERSTEPRESTEN MÅTTE VÆRE AV JAKOBS ÆTT OG OPPFYLLE KRAVET TIL HELLIGHET FOR Å STÅ GUD NÆR.

Jer 30:2 (om prestekongen) - (Jakobs) Herlige skal være av hans egen ætt, og hans Hersker skal utgå av hans eget folk. Jeg vil la ham komme nær, for hvem ville ellers våge sitt liv og komme meg nær?

Til bibelstudium: Om offerpresten.

Offerpresten *tilhørte* HERREN og derfor *hellig* - utskilt fra verden og innviet til Gud, 2 Mos 28:1. Hellig måtte han være, for *Gud* er hellig, og *Guds lov* er bærer av Guds hellighet. Lovoppfyllelsen er forutsetningen for tabernaklet (senere templet) og prestenes gjerning der, 3 Mos 19:2. Det var offerprestens *privilegium* å få komme Gud nær, 4 Mos 18:7.

Illustrasjon: Korah og Datan. Opprøret mot Moses og Aron, 4 Mos 16:2-5.

421 Hvorfor opprettet Gud offerembetet i den gamle pakt?

GUD VILLE VÆRE NÅDIG MOT SITT FOLK OG HJELPE DET TIL Å LEVE FOR HAM SOM M ET HELLIG FOLK BLANT ALLE FOLKENE.

2 Mos 25:9 – Tabernaklet og alt som tilhører det, skal dere i alle måter lage etter det bilde jeg vil vise deg. 29:43, 45 – Der vil jeg komme sammen med Israels barn, og teltet skal helliges ved min herlighet. /.../ Jeg vil bo midt iblant Israels barn, og jeg vil være deres Gud. 2 Mos 19:5f – Dersom dere nå lyder in røst og holder min pakt, da skal dere være min eiendom fremfor alle folk, for hele jorden tilhører meg. Og dere skal være for meg et kongerike av prester og et hellig folk.

Anm. Guds nådeløfte gjør forskjellen mellom ofringene i Jerusalems tempel og i religionshistorien forøvrig. Alt var bestemt ”ovenfra”, like ned til minste detalj. Ingenting var menneskepåfunn, ikke engang arbeiderne ved templet.

Til bibelstudium:

Joh 14:23, 1 Kor 3:16, Ef 2:19ff.

422 **Hvorfor måtte arbeiderne ved templet være av Levi stamme?**

FORUTSETNINGEN FOR TEMPELARBEID I GUDS FOLK MÅ VÆRE ET EMBETE SOM GUD HAR INNSTIFTET OG ORDNET.

4 Mos 8.

Israels forfallshistorie begynte med *folkets krav om å være som andre folk* (1 Sam 8:20), og få velge seg prester etter eget ønske og behov. Men Guds folk ledes ikke med selvvalgte embeter og folkevalgte arbeidere.

Eksempel: Kong Jeroboam ”gjorde hvem han ville av folket til prester, enda de ikke var av Levi stamme”, 1 Kong 12:31. Og han innviet ”alle som hadde lyst til det /.../ og det ble grunnen til at hans ætt ble utryddet og utslettet fra jorden”, 13:33f.

Anm. Levittenes embete

I den gamle pakt var menn av *Levi stamme* kalt av Gud til å arbeide i templet. Levittene var *født* til tjenesten. Deres ansvar var tempelsangen og alt arbeid som fulgte med ofringene, t eks 4 Mos 1:50f, 3:6ff, 1 Krøn 6:48, 9:33. Fra Levi stamme kom også *øverstepresten* (Aron var den første) og de andre *offerprestene*.

423 **Hva vil det si at Levi stamme utførte en stedfortreders gjerning?**

GUD HADDE UTVALGT ISRAEL TIL Å VÆRE ”ET KONGERIKE AV PRESTER FOR MEG OG ET HELLIG FOLK” (2 MOS 19:6). LEVITTENE UTFØRTE SITT KALL I STEDET FOR DE ANDRE.

4 Mos 8:16-18 - For de er helt overgitt til meg som en gave fra Israels barn. I stedet for alt som åpner morsliv, alle førstefødte blant Israels barn, har jeg tatt dem ut for meg... (Om de førstefødte, se 2:13-15, jf Kristus-profetien, 1 Mos 2:20-23.)

Anm. Offerprest.

Grunnbetydningen av det hebraiske ordet *cohen* viser til et midler-embete – til ”en som står opp for å føre en annens sak”. Offerprestens gjerning hadde Guds befaling og nådeløfte. I sin gjerning var han mellommann mellom Den Hellige og syndere.

424 **Hvorfor var en mellommann nødvendig?**

GUDS LOV ÅPENBARER GUDS HELLIGHET, SOM INGEN SYNDER TÅLER Å SE.

2 Mos 33:20 – (HERREN:) Du kan ikke se mitt åsyn, for intet menneske kan se meg og leve.

Derfor kom Sønnen i en tjeners skikkelse, lydige til døden på korset (Fil 2:8), og derfor tjener han oss med ytre midler – med evangeliet og sakramentene.

Eksempel:

Israelittenes rop til Moses da han kom ned fra Sinai-fjellet, 2 Mos 20:19: ”Tal du til oss, så vil vi høre. Men la ikke Gud tale til oss, for at vi ikke skal dø!” Deretter befalte Gud Moses å bygge et alter, og knyttet et løfte til, v 24b: ”På hvert sted hvor jeg lar mitt Navn ihukomme, skal jeg komme til deg og velsigne deg.” (Jf Herrens Nattverd.)

Til bibelstudium: Kristi ”stedfortredende godtgjørelse” (satisfactio vicaria).

Uttrykket favner en rik tematikk:

a. Den uforanderlige, hellige Gud er rettferdig i absolutt mening.

Gud krever av hvert menneske den fulle og hele kjærlighet til ham og vår neste som oss selv. I motsatt fall, er vi under en evig forbannelsesdom, støtt bort fra Guds nådige åsyn. Mt 22:39f, Mk 9:48, Gal 3:10. Hva Guds åpenbaringsord sier om Guds hellighet og hans nidkjærhet for sitt verk, har adresse til hvert menneske. Rom 3:19, Ef 2:3. Bare Gud kan komme oss til redning.

b. Sønnen opptok menneskenaturen i forening med sin Guddoms natur.

I Kristi tjenerskikkelse gikk han inn under Lovens krav – også kravene om godtgjørelse for synder. Gal 4:4f, 3:13, 2 Kor 5:14b, 1 Pet 3:18.

c. Det er skjedd en sinnsforandring fra Guds side

Gud er en forsonet Gud. Lar vi oss forlike med Gud? På grunn av Kristi stedfortredergjerning på korset er verdens syndeskyld betalt og Guds fordømmelsesdom opphevet, Rom 10:18. Guds «kvittering» er Kristi oppstandelse fra de døde, Rom 4:25. Nå er Kristus er Guds ”nådestol”, satt fram for alle mennesker i Guds kirke på jorden, Rom 3:25. Denne nyhet vil Gud ha proklamert og trodd i verden. 2 Kor 5:19-21.

Hvor er syndene? En kristen bærer fremdeles på den onde menneskenatur, men Gud regner troen til rettferdighet (1 Mos 15:6). Troen griper Gud i hans løfte og har Kristus. Han er Guds rettferdighet – og troens rettferdighet, tilregnet av nåde. Så er syndene kastet i ”glemselens hav”, Mi 7:19. Det er ingen fordømmelse for den som er i Kristus Jesus, Rom 8:1. Ved troen er vi Guds rettferdighet i ham og lever under Guds nådehimmel med Kristus til gave. Årsaken er ikke troen. Årsaken er Guds Sønn lidende lydighet i Jesu skikkelse. Han gav seg selv til en soning for våre synder, ja, ikke bare for våre, men for hele verdens, 1 Joh 2:2.

Fra bekjennelsesskriftene:

Uttrykket *godtgjørelse* (*fyldestgjørelse*) har sin opprinnelse i oldkirkens forfølgelsestider. Frafalne, men angrende kristne ble meddelt syndsforlatelse sammen med en botsøvelse. Det skjedde av to grunner, dels for eksemplets skyld, dels for å prøve oppriktigheten, Apol 12:113, 120-123.

Dessverre laget kirken en regel om *oppregning* av syndene i skriftemålet. Det ble gjort av hensyn til presten, som skulle utmåle godtgjørelser eller botsøvelser alt etter overtredelsens art. Dermed ble Guds frie nåde en betinget nåde. Slik mørkla man Kristi velgjerninger, Tr 45.

Menneskene blir ikke rettferdiggjort overfor Gud ved egne krefter, fortjenester eller gjerninger, CA 4:1, 12:10.

Kristus har med sin død godtgjort for syndene våre, CA 4:2, Apol 4:178. Det gjorde han ikke med sølv og gull, men med sitt eget dyrebare blod, SK Troen, 31, SA C 3:38.

Kristi lydighet under loven er ingen uviss godtgjørelse, men vår rettferdighet, gyldig for Gud. Evangeliet åpenbarer denne rettferdighet, som troen stoler på og Gud tilregner troen. FC SD 3:57.

425 **Hva gjorde offerpresten når han var folkets stedfortreder for Gud?**

DA VAR OFFERPRESTEN SKYLD BÆREREN SOM TOK BORT GUDS VREDE.

4 Mos 18:1, 5: HERREN til Aron: Du og dine sønner og hele din fars hus skal bære skylden for overtredelser mot helligdommen. Og du og dine sønner skal bære skylden for overtredelser mot

prestetjenesten /.../ Men dere skal utføre det som skal gjøres ved helligdommen, og det som er å utføre ved alteret, for at det ikke mer skal komme vrede over Israels barn.

Anm. I Nytestamentet benyttes uttrykket ”*døde for oss*” om Kristi gjerning som *syndebæ-
rer i menneskenes sted*: Rom 5:8, 8:32, 2 Kor 5:14, Gal 3:13 osv.

Samme sak sier Jesu nattverdord om sitt legeme og blod, som ”*gis for de mange*”, Mt 26:28. Det er en hebraisk uttrykksmåte som betyr ”*for alle*”.

426 **Hva gjorde offerpresten, når han handlet som Guds mellommann for folket?**

DA FORVALTET OFFERPRESTEN GUDS LOV OG UNDERVISTE FOLKET I GUDS ORD. MED SIN LIVSFØRSEL VISTE HAN HVORDAN MAN LEVER I ”ET KONGEDØMME AV PRESTER OG ET HELLIG FOLK”, 2 MOS 19:6.

Mal 2:7 – For en prests lepper skal bevare kunnskap, lov skal hentes fra hans munn, for han er sendebud fra HERREN, Gud Sebaot. (Jf 5 Mos 17:8ff, 33:10)

Anm. Samme regel og begrunnelse gjelder i den nye pakt, om det evangeliske preste-embete (presbyter/episkopos): 1 Tim 4:9ff, 2 Tim 2:2f, 3:14, Tit 1:5-14. 1 Pet 2:9.

427 **Hvorfor var levittenes tempelarbeid uttrykk for Guds velsignelse over dem?**

DET VAR AV NÅDE GUD KALTE LEVI STAMME TIL TEMPELARBEID.

4 Mos 18:20 – HERREN sa til Aron: Du skal ikke ha noen arv i deres land, og det skal ikke tilfalle deg noen del iblant dem. *Jeg er din del og din arv blant Israels barn.* Sal 16:5 – Herre, du er min del og mitt beger, det er du som bestemmer min lodd.

Dermed fjernet Gud den forbannelse som hvilte over Levi stamme siden stamfaren Jakob.

Anm. **1 Mos 49:5-7.** Innbyggerne i Sikem hadde skjendet Dina, søsteren til Simeon og Levi. De på sin side tok hevn ved å inngå en falsk pakt, for deretter å slå innbyggerne i hjel. - Gud dømte Simeon og Levi stammer til å leve spredt omkring i det lovede land, istedenfor å gi dem del i det, lik de andre stammene. Men fordi Gud er god, vendte han forbannelsen til velsignelse.

428 **Hva forteller øversteprestens drakt om hans stedfortredergjerning?**

ØVERSTEPRESTEN STÅR KOLLEKTIVT ANSVARLIG FOR FOLKETS SYNDER. FOLKET PÅ SIN SIDE BLIR DELAKTIG I DET SOM BLIR DEN ÆNE TIL DEL.

Dette *virkningsforhold* gjenspeiler Adams posisjon i menneskeheten, som er motstykket til Jesu posisjon som verdens gjenløser i kraft av sin lidende lydighet (Rom 5:12ff):

- *Gulltrådene* innvevd i øversteprestens drakt, som derfor ble kalt ”den gyllne drakt”. Den avbilder Guds herlighet i templet, i likhet med de andre gjenstandene, som alle var av gull. Drakten bestod av fire deler:
- ”*Overkjortelen*” av blå, ternet ull. Fargen minnet folket om at øverstepresten - til forskjell fra alle de andre - representerte det som var fra himmelens Gud. Jesus sa: ”Dere er nedenfra, jeg er ovenfra”, Joh 8:23.

- ”Livkjortelen” utenpå overkjortelen. På hvert skulderstykke var det festet en onyksstein i gullinnfatning, og på hver av dem var seks av Israels stammer inngravert med navn (2 Mos 28:9-12). Onyks er en sort halvedelsten, som sammen med navnene forteller at han var den som skulle bære tyngden av folkets synder på sine skuldre, og gå inn for Guds åsyn i Det aller helligste. Det var øversteprestens kall å være ”den som kan bære”, og derfor ble han omtalt med dette uttrykk. Heb 9:24 – Kristus gikk ikke inn i den helligdom som var gjort med hender, som er et bilde av den virkelige, men inn i selve himmelen, for nå å være for Guds åsyn for oss” (= i vårt sted).
- *Bryststykket* festet til livkjortelen, 2 Mos 28:15-21, 28f. Tolv edelstener var festet på den, hver med et stammenavn inngravert. Bryststykket kunne ikke skilles fra de andre plaggene, for Guds folk kan ikke skilles fra Gud. Det er hva Jesus sier i Joh 10:28f. Og det er hva han også gjør, Heb 7:25 - Han kan ”fullkomment frelse dem som kommer til Gud ved ham, da han alltid lever til å gå i forbønn for dem”. Og Johannes så ham ”kledd i en fotsid kjortel, ombundet med et gullbelte under brystet” (Åp 1:13). Når øverstepresten var i arbeid, hadde han bundet gullbeltet om lendene. Johannes så Jesus ombundet med gullbeltet, til oppmuntring og trøst for Guds kjempende kirke på jorden: Vår evige øversteprest hos Faderen går alltid i forbønn for Guds barn.
- ”Luen” med en plate av gull, festet på framsiden, over pannen, 2 Mos 28:36-38. På platen var det gravert: Helliget HERREN. Igjen: Det som gjaldt øverstepresten i alles sted, det gjaldt alle på grunn av den ene. Var Aron helliget HERREN, var folket det også. Platen satt over pannen for at gavene kunne behage Gud, til tross for den synd som hefter ved dem. Før Jesus frambar seg selv som et syndoffer i menneskenes sted, ba han for kirken i verden, Joh 17:19 - Jeg helliger meg for dem, for at også de skal være helliget i sannhet. Denne ikledning skjer i dåpen (Rom 6. Ef 5:26) og blir tilregnet troen til rettferdighet for Gud. Ved troen bærer vi frem våre legemer ”som et levende og hellig offer som behager Gud”, Rom 12:1. Kristus er vår hellighet for Gud.

Fra bekjennesskriftene:

Vi kan ikke komme til Faderen uten denne øversteprest, og derfor skal vi ikke søke andre mellommenn, samme 4:333, 21:24, SA B 2:26.

Kristus er *forsoningens mellommann*, CA 20:9, 21:2, Apol 4:80, 12:76, 21:17, FC SD 8:47, 78.

Kristus er Guds *sonoffer*, gitt én gang for verdens synder, CA 3:3, Apol 4:179 (Gal 3:13), 13:8, 24:22. Han er Guds øversteprest som ga seg selv til et eviggyldig offer for Faderen. Med sitt ufattelige offer har han *godtgjort* for verdens synder, CA 20:9, Apol 4:82, 165, 333, 376, 12:63, 24:58.

Kristus er også *rettferdiggjørelsens mellommann*, i starten og hele veien, ikke bare for frifinnelsen, men også for den fornyelse han virker i dem som tror frifinnelsen, Apol 4:162f, 317. Vi må alltid vende tilbake til løftet, at Gud vil være oss nådig på grunn av Kristi lidende lydighet, samme 81, 165.

Kristus er *nådestolen* som ikke viker fra oss, for Gud er trofast. Guds løfte om syndenes forlatelse, gitt i vår dåp, står fast alle våre levedager, tross arvesyndens motkrefter i vårt innerste. Ja, nettopp derfor står løftet fast! SK Nattverden 86.

Kristus er *HERREN til liv*, til rettferdighet, til alle goder, og til frelse. SK Troen 30. Han er *min* Herre, samme 27 (se forkl 2 trosart).

429 Hva betyr det at **Kristus** helliget seg selv for kirken i den nye pakt?

KRISTUS HAR MED SIN DØD FOR VERDENS SYNDER HELLIGET GUDS ENE HELLIGE KIRKE I SANNHETEN.

Joh 3:6 – Det som er født av kjød, er kjød; det som født av Ånden er ånd. Mt 7:16.

Joh 17:17, 19 – Hellige dem i sannheten, ditt ord er sannhet. /.../ Jeg helliger meg selv for dem, for at også de skal være helliget i sannhet. Heb 10:10 – (I samsvar med Guds vilje) er vi helliget ved Jesu Kristi legemes offer én gang for alle. 13:12 – (Jesus led utenfor byporten) for at han ved sitt eget blod skulle hellige folket. 1 Kor 1:30 – Han er for oss blitt til visdom fra Gud, til rettferdighet og helliggjørelse og gjenløsning. 6:11 – dere er renvasket, dere er helliget, dere er blitt erklært rettferdige ved HERRENS Jesu Kristi navn og vår Guds Ånd.

Ef 5:2, 26f – (Kristus) gav seg selv for oss til gave og offer, til en velluktende røkelse for Gud. /.../ for at han skulle hellige henne ved å rense henne i vannets bad ved ordet og for at han skulle stille kirken fram for seg i hellighet... 1 Pet 3:21, Tit 3:5, Kol 1:13, 22. Joh 13:10.

Faderens enbårne Sønn og skaperverkets midler kom til ”sitt eget” fordi det ”ligger i det onde” (Joh 1:11a, 1 Joh 5:19). Guds kjærlighet til sitt verk fins ikke uten Guds nidkjærhet for sitt verk (Joh 3:19).

Anm. Noen kobler Joh 17:19 til nattverdlæren for å begrunne offerteorier om frambæring av Kristi legeme og blod for Faderen. Noen slik kobling fins ikke i NT.

Andre hevder at Guds kjærlighet gjør syndoffer overflødig og røper en gudsforestilling i strid kunnskapen fra åpenbaringsordets hellige Gud i en bevitnet historie. De tilslører syndens nød, underkjenner Guds hellighet og kall til omvendelse og syndenes forlatelse.

430 **Hvorfor kalles Kristus Jesus for ØVERSTEPREST?**

SVAR: HAN HAR OPPFYLT GUDS LOV I ALLES STED OG GITT SEG SELV TIL ET SONOFFER FOR VERDENS SYNDER. NÅ GÅR HAN I FORBØNN FOR SINE HOS SIN FAR I HIMMELEN.

Jes 53:12b – han som bar manges synd og bad for overtredene. 19:22. Sal 22:19.

Gal 4:4f - født av en kvinne, født *under loven*, for at han skulle *kjøre dem fri som var under loven*, så vi skulle få barnekår. 1 Pet 2:24a – Han bar selv våre synder i sitt legeme opp på treet. Heb 9:11f, 28 – Kristus kom som øversteprest for det kommende gode, og gjennom det større og mer fullkomne tabernakel /.../ med sitt eget blod, én gang for alle gått inn i helligdommen og vunnet en evig forløsning.

Heb 7:24f – denne har et uforgjengelig prestedømme, fordi han blir til evig tid, og derfor kan han også fullkomment frelse dem som kommer til Gud ved ham, da han alltid lever til å gå i forbønn for dem. 9:24-28, 12:24. Jf Åp 5:6,12, .

Rom 8:34 – Kristus Jesus er den som er død, ja, enn mer den som er oppreist, og som er ved Guds høyre side. Han ber også for oss. 1 Joh 2:1 – Om noen synder, har vi en forsvarer hos Faderen, Kristus Jesus, som er rettferdig. Lk 13:8f – ”Herre, la det stå også dette år, til jeg har fått gravd omkring det og gjødslet det! Kanskje kommer det til å bære frukt neste år...” Joh 17:9, 20 – .For verden ber jeg ikke, men for dem som du har gitt meg, fordi de er dine. /.../ Men jeg ber ikke bare for dem, men også for dem som ved deres ord tror på meg.

Eksempler: Jesu forbønn for Peter, Lk 22:32. – Joh 17.

Til bibelstudium:

Mose forbønn for Guds Israel, 2 Mos 32:31f, jf 30:7f og 3 Mos 16:12f.

Abels blod, 1 Mos 4:10. Dan 9:24

I likhet med Kristi offerdød for alle omfatter hans forbønn Guds fiender, Lk 23:34. Mt 5:44, Apg 7:60. Jf kong Joas, 2 Krøn 24:22.

Den såkalte "øversteprestelige forbønn" i Joh 17 er bønnen for dem som kommer til tro på ham ved apostelordets lære fra ham. Han ber spesielt om at de må bli bevart fra det onde. 1 Tim 4:10 forener Lk 23:34 og Joh 17.

Heb 2:17, 3:1, 4:14f, 5:5, 7:22 (garantist), 9:11-15, 28a, 10:10-12.

Ef 2:17f, 3:12, 5:25-27. 1 Pet 2:9f, 2 Pet 1:4-11 (merk begrunnelsen v 4 og 9).

Fra bekjennesskriftene:

CA 3:2-3. Apol 4:40, 80, 24:23.

KRISTUS JESUS – KONGEN

Benevnelsen "Guds Sønn" stammer fra orientalske kroningsritualer, hvor kroningen ble oppfattet som en fødsel, og kongen kalt "Guds sønn". Tittelen kunne sikte til et guddommeligg *opphav* – som i det gamle Egypt, eller bli oppfattet juridisk som en *adopsjon*.

I Israel ble forestillingene overført på *Guds utvalgte folk*. Moses forkynte Herrens ord til farao, 2 Mos 4:22f – *Så sier HERREN: Min sønn, den førstefødte, er Israel, og jeg sa til deg: La min sønn fare, så han kan tjene meg, men du ville ikke la ham fare. Derfor vil jeg nå slå i hjel din sønn, den førstefødte.*

I det davidiske kongedømme legemliggjorde kongen Israels posisjon som Guds førstefødte blant folkene. Da er ikke bakgrunnen orientalske myter, men **Guds utvelgelse**. Løftet i kroningssalmene overstiger politiske realiteter i samtiden. De gir uttrykk for det messianske håp i et lite folk, innklemmt mellom stormakter, og i en periode drevet i eksil til Babylon.

Tittelen «Guds Sønn» ble brukt om kongen som Guds representant i folket. Hyllingsropene under kroningen er *hyllingsrop til Gud*, vår skaper og gjenløser, som har gitt seg til kjenne med ord og undere i Israels historie – frelsens historie. Det er i denne sammenheng vi møter Messias-profetiene - først dunkle på lang avstand, etter hvert tydelig og nært.

Eksempler: 2 Sam 7:12f (jf Sal 89:27f, 37f). Sal 2:7f (jf Sal 24, 47, 93, 96-99, 110).

De første kristne så Messias-løftene i påskeperspektivet på Jesu liv. Det stemmer med Jesu undervisning etter sin oppstandelse fra de døde (f eks Lk 24, Apg 1). Messias-løftene var oppfylt i Jesu lidelse, død og oppstandelse, men skjult i Guds Sønns tjenerskikkelse og foregrevet på en underfull måte i den oppstandne Jesus.

Kirkens Kristus-bekjennelse var allerede gitt fra himmelen, Mt 16:16 – Du er Kristus, den levende Guds Sønn. Etter oppstandelsen ble «Guds Sønn» uttrykk for den indre **vesens-enhet** mellom Sønnen og Faderen. Sitt fulle meningsinnhold har tittelen fra andre titler i Jesu utleggelse av "Moses og Profetene".

431 **Hvorfor ble Israel utvalgt av Gud?**

GUDS UTVELGELSE AV ISRAEL FORBEREDTE GUDS RIKES KOMME.

Sal 2:6-9 – "Det er jeg som har innsatt min konge på Sion, mitt hellige fjell." Jeg vil kunngjøre HERRENS beslutning. Han sa til meg: "Du er min sønn, jeg har født deg i dag. Be meg, så gir jeg deg folkene til arv og hele jorden til eie. Du skal knuse dem med jernstav og slå dem i stykker som leirkar." (110:1f, 5f) Dan 2:44 - Og i disse kongers dager vil himmelens Gud opprette et rike som i all evighet ikke skal ødelegges (7:14).

Mk 10:42-45 – fyrster over folkene, hersker over dem /.../ men den som vil bli stor blant dere, skal være de andres tjener, og den som vil bli fremst blant dere, skal være alles trell. Heller ikke Menneskesønnen er kommet for å la seg tjene, men for å tjene og gi sitt liv til gjenløsning for de mange (= alle). 1 Kor 15:24 – Deretter kommer enden, når han overlater riket til Gud og Faderen, etter at han har tilintetgjort all slags velde og alle slags myndigheter og makter.

Guds profetier ved Daniel skildrer fire verdensriker. I det siste – romerriket – ble Kristus født, som brakte Guds rike – himmelriket til menneskene. Kristus fremstod som kongen i Guds rike. Det er skjult under korset, men har Guds kirkes kjennetegn.

Gud leder verdenshistorien mot målet: Kristi gjenkomst som verdens Dommer på den ytterste dag. Da bringer han den nye jord hvor Guds rike er fullt synlig. (Jf Åp).

432 **Hvordan gjenspeiler Israels historie seg i løftene om Messias-kongen?**

JAKOB SÅ MESSIAS LANGT UNNA OG UTYDELIG - "I DE SISTE TIDER" (1 MOS 49:1). SENERE I ISRAELS HISTORIE BLIR MESSIAS-BILDET TYDELIGERE. I GUDS LØFTER TRER HAN STADIG NÆRMERE.

4 Mos 24:17 (profeten Bileam) – Jeg ser ham, men ikke nå. Jeg skuer ham, men ikke nær. 2 Sam 7:11-16 (profeten Natan) – HERREN vil bygge deg et hus. Når dine dagers tall blir fullt, og du hviler hos dine fedre, da vil jeg etter deg oppreise din sønn som skal utgå av ditt liv, og jeg vil grunnfeste hans kongedømme. Han skal bygge et hus for mitt Navn, og jeg vil trygge hans kongetrone til evig tid. Jeg vil være hans far, og han skal være min sønn. (Uklart: Når han gjør det som ondt er), vil jeg tukte ham med menneskers ris og med menneskebarns plager. Men min miskunnhet skal ikke vike fra ham /.../ Ditt hus og ditt kongedømme skal stå fast til evig tid for ditt åsyn, og din trone skal være grunnfestet til evig tid.

Eksempler på tydelig nærhet:

Døperen Johannes' forkynnelse, Lk 3:4-20, Joh 1:19-36. - *Simeons velsignelse*, Lk 2:34f.

Anm. Natan-profetien, 2 Sam 7:11-16.

Guds løfte om et evig kongedømme var *uten vilkår*. I likhet med Abraham-pakten (1 Mos 15 og 17), hviler oppfyllelsen på Guds trofasthet og miskunnhet. Forpliktelsene ligger på Guds side, rettighetene på vår side. En slik løftespakt er en "nådepakt".

Gud talte til Natan om *Salomo* og hans nærmeste etterfølgere (jf "når han gjør det som ondt er"), men også om Messias-kongen i fjernere framtid. Løftet om templet er knyttet til Salomo (av shalom = fred). Salomo er bildet på den kommende "**Fredsfyrsten**", som Gud hadde lovt kong David, *1 Krøn 22:9f*: "I hans dager vil jeg la Israel få fred og ro /.../ Han skal være min sønn, og jeg skal være hans far". Jf Jes 9:6, Sak 9:9f og Mika 5:4. Jesus er den sanne "Salomo", som stifter fred.

Guds fred må ikke forveksles med harmoni og gode dager, eller med fravær av krig, terror og konflikter. Guds fred overgår all forstand og omfatter menneskets forhold til Gud, seg selv og sin neste. Guds fred består i *et gjenopprettet gudsforhold, hvor Guds gode skapervilje skjer allerede*, 4 Mos 6:26, 1 Kor 1:3, Fil 4:7, Kol 3:15.

Davids åndelige testamente gjaldt Natan-profetien, 2 Sam 23:1-5 (jf Sal 45 og 72). David var sikker på at HERREN ville holde ord (jf Jes 1:12, 33:2), og han tegnet bildet av Messias som den rettfærdige og gudfryktige:

(1) Den rettfærdige oppfyller Guds lov (jf Jes 23:5f, Sak 9:9).

Hva Messias er, skal bli hans folk til del, for hans navn er ”HERREN, vår rettfærdighet”. Frelsen består i å kjenne ”Den Rettfærdige”, som ved å bære alles misgjerninger rettfærdiggjorde alle (de mange = alle, Jes 53:11, 1 Joh 2:1f). Se Apg 3:14f.

Rom 1:16f. Evangeliet åpenbarer ”Guds rettfærdighet” (jf Jes 11:1-5, hvor ”belte” betegner arbeid, virksomhet, og ”dømme” er synonymt med frelse). Evangeliet er ”Guds kraft til frelse for hver den som tror” hva evangeliet åpenbarer (Rom 1:16, jf 1 Kor 1:30, Fil 3:9). Altså åpenbarer evangeliet en rettfærdighet som var til **før** den ble åpenbart.

Uttrykket ”Guds kraft” sikter ikke til kraften i og for seg, men til *Guds maktfulle vilje*, gitt til kjenne i frelseshistorien (jf 2 Mos 9:13-16, 15:6, 13, 32:11, Rom 9:17ff).

Sønnen i Jesu tjenerskikkelse talte med guddommelig autoritet, og med undergjæringer demonstrerte han Guds maktfulle vilje og innledet den nye frelestid (Mt 13:58, Lk 4:4, 19:37). Brukt om Jesu oppstandelse, er ”Guds kraft” det endegyldige vitnesbyrd om Guds fullbrakte frelsesverk (Apg 2:24, Ef 1:19, 1 Kor 15:54ff), og Jesu herredømme, Mt 28:18, 1 Kor 15:24ff. Evangeliet er Guds kraft til frelse fordi det åpenbarer Guds rettfærdighet ”av tro til tro” (jf Ef 1:17ff).

(2) ”En hersker i gudsfrykt”.

”Visdoms og forstands Ånd, råds og styrkes Ånd” skal hvile over Messias, Jes 11:1-3. Under hans herredømme får *menneskene* – og ikke bare Israel - ”kunnskap om HERREN og frykt for ham”. Han er et lys for *folkene* (Jes 49:6, 51:1f, 4, Lk 2:29-32).

I Kristus Jesus er *Guds løfte til Abraham oppfylt* (1 Mos 12:1-3, Rom 4:9-11, Gal 3:8f, 13f). Abrahams barn er *løftets barn* (Rom 9:6-8). Også troende av hedensk stamme er ”*medarvinger til løftet og Guds husfolk*”, Ef 2:11ff. Kirkens tro er Det gamle testamentes Messias-tro.

2 Sam 7:18f: Davids takkebønn har ikke Moselovens formel ”dette er loven om” osv, men uttrykket ”dette er loven for menneskene” (jf 3 Mos 6:2, 7, 18 osv). Takken gjelder løftet om en *universell rettfærdighet*, som Gud skulle oppfylle for *alle* mennesker og tilregne troen. Lovgiveren skulle sørge for den lovoppfyllelse som ingen dødelig evner!

Fra bekjennesskriftene :

(Luther) ”*ordet ”HERRE” betyr ganske enkelt det samme som forløser (frelser). Og det vil si at han er den som har ført oss tilbake fra djevelen til Gud, fra død til liv, fra synd til rettfærdighet, og som nå oppholder oss der. De øvrige deler av artikkelen tjener ganske enkelt til å klargjøre og uttrykke hvordan og med hvilke midler denne forløsning er skjedd – det vil si hvor mye den kostet ham og hva han har gjort og våget for å vinne oss og føre oss inn under sitt herredømme.*” (SK, Troen, 31. Uth her.)

Merk exodus-motivet overført på Jesu liv og - etter ham - på den troende kirke.

433 Hvilken oppgave ble kongen salvet til i den gamle pakt?

KONGEN BLE SALVET TIL Å STYRE FOLKET PÅ GUDS VEGNE OG BESKYTTE DET.

1 Sam 8:20 – Også vi vil være som de andre folkene. Vår konge skal dømme oss. Han skal dra ut foran oss og føre våre kriger. 9:17 – Da Samuel fikk se Saul, sa HERREN til ham: ”Se, der er den mannen som jeg talte til deg om: Han skal styre mitt folk.”

Folket foraktet Guds ord og advarsel og forkastet Gud. Likevel tillot Gud at folket innførte kongedømmet, for Gud hadde en annen plan: Kristus Jesus skulle komme av Davids hus og ætt og Guds løfter bli oppfylt i ham.

Eksempel: Samuel salvet David til konge, 1 Sam 16:12f.

434 **Hvorfor måtte Messias-kongen være "av Davids hus og ætt"? (Lk 2:4)**

KONG DAVID VAR ET SKYGGEBILDE AV KRISTUS JESUS – DEN EVIGE KONGEN I SITT EVIGE NÅDERIKE.

1 Sam 13:14 - David - "mannen etter Guds hjerte". Sal 18:51 – (HERREN) gir *sin konge* store seire, han viser troskap mot *sin salvede*, mot *David* og *hans ætt til evig tid*.

Lk 1:32f – Han skal være stor og kalles den Høyestes Sønn, og HERREN Gud skal gi ham hans far Davids trone. Han skal være konge over Jakobs hus til evig tid, og hans rike skal være uten ende. 2:26 – Den Hellige Ånd hadde åpenbart for ham (Simeon) at han ikke skulle se døden før han hadde sett HERRENS Kristus (Salvede). Jf Mt 3:17, 17:5, Joh 1:14.

Rom 1:1-4 – Guds evangelium, som han forut har lovet ved sine profeter i De Hellige Skrifter, om sin Sønn, født av *Davids ætt* etter kjødet, med kraft bevist å være *Guds Sønn* etter Hellighetens Ånd ved oppstandelse fra de døde, Kristus Jesus, vår Herre. 2 Kor 1:20a – Guds løfter, så mange som de er, har fått sitt ja i ham. Apg 13:32f

Til bibelstudium:

Kristi evige kongedømme. 1 Krøn 22:10. Sal 45:7, 89:37, Jer 23:5, Dan 2:44, 6:26, 7:14, Mika 4:7. 1 Kor 15:24, Heb 1:8.

Eksempler på Messias-løfter: 1 Mos 3:15, 22:18, 26:4, 49:10. 5 Mos 18:15, 18. 2 Sam 7:13. Jes 4:2, 7:14, 9:6. Jer 33:14-17. Dan 9:24ff.

David – en Kristus-profeti

Navnet David betyr "den elskede". I GT blir Messias kalt med dette navn flere ganger: Sal 89:4 og 21, 132:1, Jer 30:9. Esek 34:23, 37:24f. Hos 3:5.

Kongene bar tittelen "Den Salvede" (Messias el Kristus). Ofte ble kongen omtalt som "Den Salvede", eller "HERRENS Salvede". I Salmene møter vi tittelen flere ganger: Sal 2:2, 18:51, 28:8, 84:10, 89:39, 52 (jf 105:15 i fl).

Sett fra vår side, var David et menneske av Adams falne ætt. Sett fra Guds side, var David utvalgt til å være et skyggebilde av den kommende Kristus og Menneskesønnen, kongen i Guds evige rike. David-skikkelsen peker fram mot Kristus, "Den Elskede", som Gud har benådet oss med, Mt 3:17, 12:18, 17:5 (2 Pet 1:17). Ef 1:6, Kol 1:13, 19.

Kristus i Salmene

Salmene er sekundære i forhold til den frelseshistorie de viser til. De sammenfatter Guds ord og undergjerninger med sikte på bruken: Lovprisning og bønn til Herren om å komme sine løfter i hu og gripe inn til frelse (jf Kristi innstiftelsesord til Nattverden). – Jf Sal 18:47-51 med 1 Mos 3:15.

Jesus forklarte at Salmene handler "om meg", Lk 24:44. To **eksempler:** Davids bønn i *Salme 51*: "Vær meg nådig, Gud, i din miskunnhet", dvs i Kristus. Med Davids ord i *Salme 22* uttrykker vi vår egen og menneskehetens nød under syndefallets kår. Det er *denne nød* Kristus ropte ut på korset: "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg?" (da han led etter sin menneskenatur). Derfor slutter salmen slik: "De skal komme og kunnngjøre hans rettferdighet for det folk som blir født, at han har gjort det."

Sal 2,8, 24:1ff, 89:5, 110:4 o fl.

«Den elendige» i Salmene er Sønnen i sin lidende lydighet etter sin menneskenatur. Sml disposisjonen i Mt 16 med Sal 34 og 1 Sam 21.

Anm. Jesu ættetavler

Matteus (Mt 1) følger en jødisk frelseshistorie delt i tre deler, hver på fjorten ledd (14 er David-navnets tallverdi) – fra Abraham til David, fra David til det babylonske fangenskap, og derfra til Jesus. Inndelingen er en bekjennelse til Jesus som *den rettmessige tronarving* til det davidiske kongedømme, om det hadde vært ved makten på Jesu tid (jf tidens fylde, Gal 4:4). Det hendte av samfunnets små hyllet Jesus som ”Davids sønn”, dvs Messias-kongen: Mt 9:27, 15:22, 20:30f, 21:9.

Lukas har plassert Jesu ættetavle *etter Jesu dåp* og bemerker at Jesu var omkring 30 år gammel, det vil si gammel nok til å starte offentlige virksomhet. Perspektivet er *tilbake-skuende* og *universelt*. Ættleddene føres tilbake til Adam – ”Guds sønn” – en *menneskesønn*. Indirekte er alle menneskebarn i slekt med Gud Sønn etter sin menneskenatur. Hans exodus fra denne falne verden - gjennom lidelse, død og oppstandelse - representerer en ny begynnelse og et nytt mål på den jord som kommer (Åp 21:1.4). Derfor begynner barndomshistorien med befalingen fra keiser Augustus, som representant for menneskehetens historie (jf Lk 3:1f). Kontrasten er megetsigende.

Anstøtet var en fattig og lidende Messias-konge. Da Jesus ble stilt for jødernes høye råd, stadfestet han bekjennelsen ”Messias, Guds Sønn”, og sa at ”fra nå av skal dere se Menneskesønnen sitte ved Kraftens høyre hånd og komme på himmelens skyer”. Da dømte de ham til døden for gudsbespottelse. Mt 26:63-66.

Skjult for denne verden gjennomførte Gud sin frelsesplan, slik han hadde lovet. Jf 1 Kor 2:8. Hadde de bare visst...

435 **Hvorfor kalles Kristus for ”Spire” og ”Davids rotskudd”?**

I HAM ER FRELSEN SKJULT TILSTEDE, OG ORDNET I ALLE DELER. GUD ER OSS NÅDIG FOR KRISTI SKYLD. HAN ER GUDS KIRKES EVIGE PRYD, GITT AV NÅDE.

Jes 4:2 - På den dag skal HERRENS spire være til pryd og herlighet, og landets frukt til stolthet og til pryd for de av Israel som slapp unna. Sak 3:8 – Se, jeg lar min tjener Spire komme (6:12). Sal 72:6 – Han skal komme ned som regn på *en nyslått eng*, lik en regnskur som væter jorden (jf 1 Sam 2:6). Jes 27:6 – I kommende dager skal Jakob skyte røtter, Israel blomstre og få skudd, og de skal fylle jorderike med frukt (jf 37:31, Sal 72:16f).

Jes 53:2a – Han skjøt opp som en kvist for hans åsyn og som et rotskudd av tørr jord. (Jf 5 Mos 9:6) Joh 15:1a – JEG ER det sanne vintre. Åp 5:5 – Gråt ikke! Se, løven av Juda stamme, Davids rotskudd, har seiret og kan åpne bokrullen og de syv segl på den. 22:16 – Jeg, Jesus, har sendt min engel for å vitne for dere om dette i menighetene: Jeg er Davids rotskudd og ætt...

Kristi svake skikkelse (Jes 53:5) rommer Guds herlighet og allmakt. I denne spede spire av Davids ætt, og i upløyd og tørr jord, har Gud oppfylt sin løftepakt med Abraham og hans ætt og opprettet en ny pakt til velsignelse for alle folkene.

Anm. Messias ”skal kalles en **nasarèer**” (Mt 2:23, jf Apg 2:22-22). Derfor måtte Josef og Maria vende tilbake med Jesus-barnet til Nasaret. Navnet henspiller på Jes 11:1 - *en kvist skal skyte fram av Isais stubb, og et skudd (hebr: nezær) fra hans røtter skal bære frukt*. Det fremgår av fortsettelsen at Jesus bringer fredsriket fra Gud. Frykten for kong Herodes er en rimelig forklaring til Jesu bosted i Nasaret.

Til bibelstudium: Jesu person er Guds under i tredobbel mening

(1) *Hans unnfangelse, fødsel og liver et under.* Han spirer fram av sin rot hos Faderen, Sak 6:12. Han er en "rettferdig spire", som **gjør** "rett og rettferdighet". Hans navn er "HERREN, vår rettferdighet", Jer 23:5f.

Dermed er han ulik alle andre av Adams ætt, Rom 3:10-12, 18, 23. Han er "*tjener Spire*", som tok bort folkets misgjerning "på en dag", Sak 3:8f. "Den Rettferdige" i Guds øyne tok bort verdens synd, og alle (= de mange) ble vi erklært rettferdige i ham (= alle), Jes 53:11f, Mt 20:26, Rom 3:23ff, 4:5ff, osv.

(2) *Hans gjerninger er et under.* Evangeliet er unikt. Guds selvhengivende kjærlighet gjør verdens visdom til skamme (1 Kor 1). Evangeliet har ingen religionshistorisk parallell eller naturlig forklaring. Det er "ikke menneskeverk", Gal 1:11, heller ikke mennesketankens produkt, 1 Kor 2:9.

Gud er begrunnelsen til Guds gjerninger, Jes 43:25, 48:11, 2 Kong 19:34, jf 5 Mos 7:7f. Guds velgjerning er gaven "ovenfra", Joh 8:23, 10:18f. Guds endegyldige vitnesbyrd er Jesu oppstandelse fra de døde på den tredje dag, slik Skriftene har sagt (Apg 4:20, 1 Kor 15:1-11). Lik de førte kristne, er også vi henvist til kjensgjerninger. Kirkens tro er Guds tro, og begrunnelsen Guds begrunnelse.

(4) *Hans folk er et under.* Gud skaper seg et folk av ingenting. Ved evangeliet tilbyr og tilsier han syndenes forlatelse og skaper troen, Jes 41:19, 43:19f, 51:3, 2 Kor 4:6f.

Tre illustrasjoner til Messias-løftene:

1. Arons stav, 4 Mos 17:1-8.

Folket gjorde opprør fordi de ville ha rett til samme tjeneste som Moses og Aron. HERREN befalte Moses å legge fram tolv staver, en stav fra hver stamme, og med høvdingens navn skrevet på staven. Stavene ble lagt i vitnesbyrdets telt, og Gud lovte at staven til den han valgte ut til øversteprest, skulle spire. Da Moses kom tilbake neste morgen, så han at Arons stav - den fra Levi stamme, hadde spirt. På staven satt blomster og modne mandler. I nattemørket var underet skjedd, uten lys og vann og næring. Da folket fikk se Arons stav, ble de redde. Alle de som hadde krevd en *selvvalgt* tjeneste, skrek: "Se vi omkommer! Vi er forlagt, vi er forlagt alle sammen!" (v 12)

Gud kalte ikke Aron for å favorisere ham, men *for å være nådig mot folket* gjennom Arons soningstjeneste. Den ga liv av døde istedenfor syndens lønn. Dette profetiske vitnesbyrd om Guds tjener Spire er oppfylt i Kristus Jesus.

2. Davids siste ord, 2 Sam 23:1-5.

Messias skal være "lik morgenens lys når solen går opp, en morgen uten skyer, *når gresset spirer fram av jorden ved solskinn og ved regn* /.../ En evig pakt har han jo gjort med meg, *ordnet i alle deler* og trygget, all min frelse og alt godt" (v 4-5a).

David så at alt var gjort ferdig for oss – også frukt var gitt av nåde, og ingen tilleggsytelse fra menneskets side.

Tittelen *Spire* er en påminnelse om *korsets vei* (Mt 10:38f), som er "*hvetekornets lov*" (Joh 12:24, jf Jes 53:10, 2 Kor 4:10, Heb 12:2). Som HERREN, så hans tjenere (Mt 10:24-26, Joh 12:25f).

3. Sangene om HERRENS vingård, Jes 5:1-7 og 27:2-13.

Jf 4:2 ovenfor: HERRENS Spire er folkets pryd og landets frukt. Også dette eksempel lar oss skjelne mellom Kristi gjerning "for oss" og "i oss". Han er sann Gud - det sanne vintre, fruktens vilkår og den troende Kirkes pryd, Joh 15:1-8. "*Bli i meg*", v 4, og han vinner skikkelse i oss (Gal 4:19). Spiren er livets tre og frelsens grunn, og samtidig gartneren som kvister, renser og døder, for at Livet kan vinne skikkelse i våre legemer, 2 Kor 4:10f.

436 Når skulle Guds tjener "Spire" og "Davids rotskudd" komme?

GUD VILLE OPPFYLLE SITT LØFTE I EN TID DA FOLKET HADDE FORKASTET GUDS ORD OG DET SÅ MØRKEST UT.

Jes 8:20(-22) – Til Ordet og til Vitnesbyrdet! Dersom de ikke taler i samsvar med dette ord, så er det ingen morgenrøde for dem. 9:1f – Men det skal ikke alltid være mørke i det land hvor det nå er trengsel /.../ i framtiden skal han føre ære over det /.../ Det folk som vandrer i mørket, skal se et stort lys. De som sitter i dødsskyggens land, over dem skal lyset stråle.

Jos 24:19a (Josva) – Dere vil ikke makte å tjene HERREN, for han er en hellig Gud. (Ikke makte = ikke evne, jf Rom 7:18). Mt 3:10a (Døperen Johannes) – Øksen ligger allerede ved roten av treet. (Jf Mt 7:16ff, 12:33f) Joh 19:30 – Det er fullbrakt (Sal 22:1, 31f). Lk 14:17 – Kom, alt er nå ferdig! (Jf Heb 2:2f, Lk 19:40)

Anm. Kapittelindelingen – som er av sen opprinnelse, kan tilsløre sammenhengen.

Jf Jes 3:1-4:1 og 4:2-4, og 10:34f og 11:1f. Jf Mt 16-17, 1 Kor 14-15:11.

Til bibelstudium: Et gjenstridig folk

Et gjenstridig folk svarer åpenbaringsordet Gud med selvkloke forbehold, og belærer ham, som om Gud trenger rådgivere. Men Gud har ikke gjort seg avhengig av våre ønsker og behov! *Jes 5:1-6*. Obs v 4a: Hva var det mer å gjøre med min vingård, som jeg ikke har gjort med den?

Jf 5 Mos 8:7ff og 32:15, Hos 10:1, Esek 15:1-6 (jf Joh 15:6).

437 Hvordan ble Jesus salvet til Messias-konge?

DEN HELLIGE TREËNHET INNSATTE JESUS I SIN KONGEGJERNING, DA JOHANNES DØPEREN DØPTE HAM I ELVEN JORDAN.

Jes 42:1, 6f – "Se, min tjener, som jeg støtter, min utvalgte, som min sjel har velbehag i! Jeg legger min Ånd på ham, han skal føre rett ut til folkene. /.../ Jeg vil verne deg og gjøre deg til en pakt for folket, til et lys for hedningene, for at du skal åpne blinde øyne, føre de bundne ut av fangehullet, og føre dem som sitter i mørke, ut av fengslet."

Mt 3:17 – en røst fra himmelen sa: "Denne er min elskede Sønn. I ham har jeg velbehag. Apg 10:38 – Gud salvet Jesus fra Nasaret med Den Hellige Ånds kraft. 2 Pet 1:17 – Fra Gud Fader fikk han pris og ære, da en røst lød til ham fra den høyeste majestets herlighet: "Denne er min elskede Sønn. I ham har jeg velbehag".

Til bibelstudium: Kongesalving

Gud salvet *Saul* til konge ved Samuel, 1 Sam 9:16, 10:1, 15:1.

Gud salvet *David* til konge, 2 Sam 5:17, 7:14, 12:7, 1 Krøn 17:12-14.

Profeten Elisa og salvingen av *Jehu*, 2 Kong 9:1-13.

Åndsutrustning: 1 Sam 16:13, 2 Sam 23:1f osv.

Sal 110:1. Heb 1 og 12:1f.

Fra bekjennesskriftene. Jesus – Den Salvede

Den Salvede – Kristus – var Jesu persons hemmelighet og forutsetningen for å fullføre sin gjerning som HERRENS lidende tjener. Han er den andre person i Den Hellige Treënhet.

Ånden er utgått fra Faderen og Sønnen, og forblir deres Ånd i all evighet. Kristi menneskenatur er utrustet med Åndens gaver i fullt mål. Det er han i kraft av menneskenaturens forening med Sønnens guddomsnatur. FC SD 8:72.

Anm. Jesu dåp Mt 3:13-17

Vi vet ikke om Jesu dåp i Jordan skjedde med overøsing eller neddykking. Avgjørende er ikke dåpens form, men den betydning som Jesu dåp har for alle mennesker: Han begynte sin *stedfortredergjerning* med synderes dåp, og forklarte for Johannes at *"dette må vi gjøre for å oppfylle all rettferdighet"*.

Sønnen var født under loven for å "oppfylle" Faderens rettferdighet, Mt 3:5 (Joh 19:30, Gal 4:4f). Slik åpenbarte han Guds nådige rettferdighet uten lovens åk (Jes 11:2-5, 61:1-2a, Lk 4:16ff. Gal 5:1).

Dåpens form avbilder nedstigning og oppstigning - død fra synden og oppstandelse til nytt liv (gjenfødelse, Joh 3:5, Rom 6:4). Denne mening var den gang skjult for Jesu disipler, men ble åpenbar for dem i ettertid, i lys av påskebegivenhetene. Ordene *"du er min Sønn, den Elskede"* peker mot oppstandelsen. Han oppstod fordi han hadde oppfylt *"all rettferdighet"* på korset. Derfor brukte Jesus ordet *"dåp"* om sin død, Mk 10:38, Lk 12:50.

Jesu dåp til død og liv står i et utfyllende forhold til Johannes' dåp i Jordan, samtidig som den foregrep den kristne dåp (Rom 6). Jesu ord i Getsemane bekrefter sammenhengen: *"Min Fader /.../ ikke som jeg vil, men som du vil"*, Mt 26:39. Stedfortrederen steg ned i syndens lønn og vant en evig seier over Guds fiendemakter.

Johannes-ordene *"se, der er Guds Lam, som borttar verdens synd"* gir et universelt perspektiv på Jesu sendelse og dåp. Det hebraiske ordet for *"lam"* (talía) kan bety gutt eller tjener (Joachim Jeremias). Sønnen fremstod som Guds uskyldige Lam i Jesu tjenerskikkelse. Ordene viser til sangen om *HERRENS lidende tjener*, som lik lammet føres bort for å slaktes, Jes 53:7. Med sin korsdød i påskehøytiden oppfylte han påskelammets betydning ved utferden fra Egypt, jf 1 Kor 5:7, 1 Pet 1:19, Åp 5:6. Jf Mt 26:28 - *mitt blod, paktes blod, som blir utgytt over de mange til syndenes forlatelse*.

Da Johannes hadde utført Jesu dåp, steg Jesus opp av vannet og himmelen åpnet seg (eller delte seg, Mk). Ånden kom over Jesus "lik" en due, samtidig som Faderen proklamerte Sønnen, den Elskede. Denne underfulle hendelse minner om Ånden som svevde over vannene ved skapelsen (1 Mos 1:2). Jesu rettferdighet er Sønnens rettferdighet, som i sin viljes enhet med Faderen åpner himmelen. Himmelen er den virkelighet hvor Guds vilje skjer (jf Mt 28:19f, 2 Pet 3:13, Åp 21-22).

Den Hellige Treenh var virksom i Jesu dåp (jf Peters tale, Apg 10:36-38(41)). **Ånden** salvet **Sønnen** til sin Messias-gjerning i Jesu skikkelse (v 16) og "ble værende over ham", Joh 1:32. Fra da av var gudmennesket Jesus innsatt i sin gjerning som konge og prest i Guds rike.

Faderen stadfestet at nå blir løfte oppfylt, gitt ved profetene (jf Jes 42:1, Sal 2:7): Fra nå av skal Sønnen utøve sin stedfortredergjerning i Jesu skikkelse (v 17), og si med guddommelig autoritet "JEG ER Veien" – det vil si Veien tilbake til livets tre. Derfor er han Sannheten og Livet, Døren og Trøet (Mt 27:51, Heb 10:19f, Joh 14:6, 15:1-9. Jf 1 Mos 3:24).

438 **Hvorfor innsatte Gud Jesus fra Nasaret til konge?**

GUDS SØNN AV EVIGHET VILLE UTFØRE SIN GJERNING SOM PROFET, PREST OG KONGE I JESU TJENERSKIKKELSE.

Sal 40:8f – Da sa jeg: Se, jeg kommer – i bokrullen er det skrevet om meg – *for å gjøre din vilje*; min Gud er min lyst, og din lov er i mitt hjerte. Heb 10:5-10 – /.../ Først sier han: "Offer og gaver,

brennoffer og syndoffer ville du ikke ha, og du fant ikke behag i dem”, enda de ble båret fram etter loven. Deretter sier han: ”Se, jeg kommer for å gjøre din vilje, Gud”. Han tar bort det første for å innsette det andre. *Ifølge denne vilje* er vi blitt helliggjort ved Jesu Kristi legemes offer én gang for alle. Mt 5:17 – Dere skal ikke tro at jeg er kommet for å oppheve loven og profetene. Jeg er ikke kommet for å oppheve, men for å oppfylle. Joh 3:17 – Ikke sendte Gud sin Sønn til verden for å dømme verden, men for at verden skal bli frelst ved ham. (Jf Joh 3:18, 9:39, 12:47, 1 Joh 4:14. Lk 9:56, 19:10.)

De tre embetene lå nede ved Jesu komme, men mange ventet at Messias skulle gjenreise dem. De tilhører Guds Sønnns fornedrelse i Kristi lidelse og død. *Dommer* skal han være når Kristus kommer i herlighet på den ytterste dag.

Eksempler: 1 Kong 19:16 (profet), 1 Sam 10:1 og 16:13 (konge), 2 Mos 29:7 (prest).

439 **Hvorfor måtte Guds Sønn være prest og konge i Jesu skikkelse?**

DET MÅTTE HAN VÆRE FOR Å OPPFYLLE GUDS LØFTE OM DEN EVIGE PRESTEKONGEN. HANS PRESTELIGE VERDIGHET ER DEN SELVHENGIVENDE KJÆRLIGHET. HANS KONGELIGE VERDIGHET ER SYNDENES FORLATELSE. MED DEN HERSKER HAN I SAMVITTIGHETENE OG VERGER DEM.

Sak 6:12f – Se, det skal komme en mann som heter Spire. Han skal spire fram av sin rot, og han skal bygge Herrens tempel. Ja, han skal bygge HERRENS tempel. Han skal vinne herlighet og sitte og herske på sin kongetrone, og han skal være prest der han sitter på sin trone, og freds råd skal det være mellom dem begge. Sal 110:4 – HERREN har sverget, og han skal ikke angre det: ”Du er prest til evig tid på Melkisedeks vis.” Joh 13:5 – (Han) helte vann i et fat og begynte å vaske disiplenes føtter og tørke dem med linduken, som han hadde bundet om seg. 18:36 – Mitt rike er ikke av denne verden. Ef 2:20.

Med sin død og oppstandelse har Kristus gjort to ting: Brakt offertjenesten i templet til opphør, og gjenreist HERRENS tempel. I den nye pakt er templet Guds kirke og bolig ved Ånden, bygget av levende steiner (Ef 2:21f).

Eksempler på sammenblanding av konge- og prestemyndighet: Kong *Jeroboam* i Nord-riket, som ”gjorde hvem han ville av folket til prester”, uten noen myndighet fra Gud, 1 Kong 12:31, 13:33. - Samme overgrep begikk kong *Ussias* i Jerusalem, og ble straffet med spedalskhet, 2 Krøn 26:16ff.

Anm. Melkisedek var prest og konge i samme person

Da Abraham hadde seiret over de fem kongene, gikk Melkisedek ut fra Salem med brød og vin for å velsigne Abraham. Kristus Jesus er den evige prestekongen ”på Melkisedeks vis”, Sal 110:4, Heb 5:6, 10. Med evangeliet og sakramentene tjener han oss med evige velsignelser i sitt nåderike på jorden.

Jesus er øversteprest, til tross for at han *ikke er av Levi stamme* (men av Juda). Dette forhold stadfester seremoniloven er opphevet, **Heb 7:12-19**. Seremoniloven kunne ”ikke /.../ føre noen til fullkommenhet”, men bare være et skyggebilde eller en eksempelundervisning om Kristus, som kom for å ”sette alt i rette skikk”, Heb 8:5, 9:9f, 10:1.

Til bibelstudium:

1 Mos 14:18. Dan 9:27, 2 Sam 7:13. Heb 5-7.

440 Hvilken kongegjerning har Guds Sønn utført i Jesu skikkelse?

SØNNEN FORENTE MENNESKENATUREN MED SIN GUDDOMSNATUR I JESU SKIKKELSE. SLIK BRAKTE HAN GUDS EVIGE RIKE TIL MENNESKENE.

MED UNDERGJERNINGER STADFESTET HAN UNDERVISNINGEN I "SKRIFTENE" OM SIN PERSON OG SITT VERK. MED SIN LIDELSE, DØD OG OPPSTANDELSE VANT HAN EN EVIG SEIER OVER SYND OG DØD OG DJEVEL.

Jes 9:6 – Et barn er oss født, en sønn er oss gitt. Herredømmet er på hans skulder, og hans Navn skal kalles Under, Rådgiver, Veldig Gud, Evig Far, Fredsfyrste.

Mk 1:15 - Tiden er fullkommet, og Guds rike er kommet nær. Omvend dere og tro på evangeliet! 11:5f – Blinde blir seende, halte går, spedalske blir rene og døve hører, døde oppstår, og evangeliet blir forkynt for fattige. Salig er den som ikke tar anstøt av meg (Jes 29:18f, 35:5f, 61:1). Lk 17:21b – se, Guds rike er midt mellom dere. Joh 18:36f - Mitt rike er ikke av denne verden /.../ jeg er konge. Til dette er jeg født og til dette er jeg kommet i verden, at jeg skal vitne for sannheten. Hver den som er sannheten, hører min røst.

Heb 2:14 – Etersom nå barna har del i kjøtt og blod, blev også han delaktig i det på lignende vis, for at han ved døden skulle ta makten fra ham som hadde døden i sin vold, nemlig djevelen (12:2). Rom 14:9. 1 Kor 15:57 – Gud være takk som gir oss seieren ved vår Herre Kristus Jesus.

Den inkarnerte Guds Sønn trådte fram i Jesu tjenerskikkelse som "Løven av Juda" og "Fredsfyrsten". Han utøvet sin makt med selvhengivende kjærlighet i sitt fredsrike "inntil det siste", Joh 13:1.

Anm 1. Håpet nærmer seg oppfyllelsen

Det framgår av Det gamle testamente at Gud lot håpet nærme seg oppfyllelsen og bli stadig tydeligere i en *dennesidig* historie. Samtidig ser vi hvordan oppfyllelsen i nåtid *foregriper* håpet om Rikets fullendelse i framtid. I *Daniels* bok er det tale om Menneskesønnen i nåtid, han som skal fullende herredømmet.

Kongene i David-ætten var "HERRENS salvede", 1 Sam 24:7, 26:9 osv. Derfor er Kristus HERRENS salvede i *Guds rike*, Apg 4:26, Åp 12:10, 11:15.

Anm 2. Tronstigningssalmene i lys av Jesu undervisning

Sal 47, 93, 96-99 gjenspeiler folkets messianske framtidshåp da det var bortført til Babylon. Jesu undervisning lar oss se håpet oppfylt i Jesu lidelse, død og oppstandelse.

Den som begir seg inn under Guds herredømme, påtar seg dets "åk". Med dette ord siktet jødene til Mose Lov. Jesus viste med sin undervisning og undergjeringene han gjorde, at nå var Guds *nåderike* til stede i Jesu virksomme nærvær, Mt 11:30 - **Mitt åk er gagnlig, og min byrde er lett.**

Kristi åk er Guds *gave* til oss. Troens sabbatshvile hos ham gjør byrden gagnlig og lett, for lovens åk har han båret, Mt 11:28-30, og lovens anklager har han oppfylt, Jes 9:4, 50:4, 52:7. Rom 8:1, Kol 2:14.

Anm 3. Riket som kommer

Liksom Kristus var "*den Kommende*" i fortid, kommer han med Riket i nåtid, inntil han kommer i synlig herlighet som Menneskesønnen på den ytterste dag. Da skal han "sitte på sin herlighets trone", Mt 25:31, og skille "*min Faders velsignede* (= *de rettferdige*, v 37) og de vantro, v 32-34, 41ff. (Jf lignelsen om ugresset og hveten, 13:24-30.)

Med Kristi første komme har Gud beredt et fredsrrike for sitt folk ”midt iblant dere”, Lk 17:21. Den greske preposisjonen ”entós” kan bety ”i” eller ”midt iblant”. Sammenhengen krever oversettelsen ”midt iblant”.

På den ytterste dag skal han komme med Guds fullendte fredsrrike på den nye jord. Da skal Guds gode skapervilje skje uten begrensninger, befridd fra nøden under syndefallets kår. 5 Mos 28:1-14, jf Mk 1:13, Mt 11:5f.

I nåtid – i interimtiden – kommer Kristus i den forsamlede menighet, virksom med Ord og Sakrament. Derfor skjelnet de gammelluthetske teologer mellom nåderiket og herlighetsriket, som tilsvarende spenningen mellom et „allerede“ og et „ennå ikke“.

Eksempler: Rikets komme **allerede**: Rom 8:2 – Så er det ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus. 1 Kor 1:3 – Nåde være med dere og fred fra Gud vår Fader og HERREN Jesus Kristus. Fil 4:7 – Guds fred som overgår all forstand, bevare deres hjerter og tanker i Kristus Jesus. **Ennå ikke**: Det fullendte gudsrrike på den nye jord, Åp 21:1-7, 22:1-5. Merk billedbruken om tilstander som overgår vår forstand.

Jesu oppstandelse fra de døde stadfestet Guds rikes komme i Jesu tjenerskikkelse den gang (fortid). Den Oppstandnes innstiftelser av kirkens kjennetegn borger for hans virksomme nærvær i den forsamlede menighet (nåtid). Vilkåret er den trofaste forvaltning i samsvar med Kristi ord og bud. Da kommer Guds rike med forsoningens goder også til oss og lar oss eie et levende håp. Mk 1:15, Mt 11:12, 12:28, 28:20. 1 Kor 4:1f. 1 Pet 1:3-5.

Fil 3:20 – vi har vår borgerrett i himmelen, og derfra venter vi Herren, Jesus Kristus, som frelser.

Guds godhet motiverer omvendelsen hos dem som hører evangeliet. Da griper noen himmelriket, lik skatten i åkeren og den dyrebare perlen, Mt 13:44-46.

Til bibelstudium: Messias-kongen og Riket

De hører sammen i Guds løfters oppfyllelse:

I Guds **løfter** - 1 Mos 49:9f (Jakobs velsignelse). Sal 8:7-9 (Kol 1:15-17), 89:27f, 118:25f. Jes 9:6. Dan 7:14, Sak 9:9f.

I løftenes **oppfyllelse** - Mt 4:23, 10:34-36, 26:52-54. Joh 3:36 (Gal 5:4), 18:33-37, 19:11a. 1 Joh 5:12, 1 Kor 1:25, Heb 1:1, Apg 2:36, Åp 5:5ff.

Kongens herlighet var *skjult* i tjenerskikkelsen med unntak av undergjerningene. Derfor er også Kristi *nåderike* skjult under korset, inntil hans komme i synlig herlighet på den ytterste dag, Mt 26:64, Apg 1:11, Joh 14:3, Åp 1:7f, Mt 25:31ff.

441 Hvorfor viste Guds Sønn seg som en fattig og lidende konge i Jesu skikkelse?

GUDS SØNN STEG NED I JESU RINGE SKIKKELSE FOR Å GJØRE ALLE EVIG RIKE.

Lk 1:33 – Han skal være konge over Jakobs hus til evig tid, og det skal ikke være ende på hans kongedømme (jf v 52). Joh 18:36f – Mitt rike er ikke av denne verden. /.../ hver den som er av sannheten, hører min røst. 2 Kor 8:9 – vår Herres Jesu Kristi nåde, hvordan han som var rik, blev fattig for deres skyld, for at dere ved hans fattigdom skulle bli rike.

442 Hvor regjerer Kristus som konge?

HAN ER KONGEN OVER HELE SKAPELSEN, OVER NÅDERIKET I NÅTID OG OVER HERLIGHETSRIKET IFRAMTID.

Skaperverkets konge. Mt 28:18 – Meg er gitt all makt i himmelen og på jorden. Lk 8:25 – Hvem er han som befaler over vindene og vannet, og de lyder ham?

Nåderikets konge: Joh 18:36 – Mitt rike er ikke av denne verden. Mt 21:5 – Si til Sions datter: Se, din konge kommer til deg, saktmodig, ridende på et asen, på en asenfole, på et lastedyrs føll. Lk 1:33 – Han skal være konge Jakobs hus til evig tid, og hans rike skal ingen ende ha.

Herlighetsrikets konge: 2 Tim 4:18 – HERREN skal frelse meg fra alt ondt og gjøre meg salig i sitt himmelske rike. Ham tilhører æren i evighetenes evigheter. Amen. Åp 21.

I skaperverket – i *allmaktsriket* – rår han i det skjulte. I *nåderiket* rår han med Sannhetens ord fra Faderen. *Herlighetsriket* gjenstår, når Kristus kommer synlig i sin Guddoms herlighet og bringer den nye jord.

Anm. Herlighetsriket.

Fra nattverdligturgien stammer det tvetydige ”maranata”-ropet: *Kom, Herre Jesus* – eller: *HERREN Jesus kommer*, Åp 22:20, jf 1 Kor 16:22. - Kristus-hymnen i Fil 2:5-11 gir et sammenfattende perspektiv på Kristi kongedømme.

Til bibelstudium:

Flere steder omtaler Kristi makt og herredømme uten å inkludere hans jordeliv, Ef 1:20ff, Apg 2:33. Også da var han Messias-kongen, Jes 9:6, Lk 2:11, når han avstod fra den fulle bruk av sine guddommelige egenskaper, Joh 5:46. (Se nærmere, Kristi fornedrelse og opphøyelse.)

1 Mos 49:10 (Joh 19:15). 2 Sam 7:13, Sal 89:5, 110:4. Esek 37:25, Dan 2:44, 7:14, osv.

Nå gjelder det å høre Kongens røst i ordene som hans profeter, apostler og evangelister har gitt videre fra ham. Mk 9:7, 2 Joh 9f (i Kristi lære). Da lærer vi den eneste sanne Gud å kjenne og ha evig liv i ham. Joh 14:12, 17:3 og 20b, osv.

443 **Når viste Jesus seg første gang som Kongen i Guds rike?**

DA JESUS UTÅNDET PÅ KORSET FØR HAN NED TIL HELVETET OG TRIUMFERTE OVER DJEVELENS RIKE. DET SKJEDDE SKJULT FOR MENNESKER, MEN VI MÅ TRO DET PÅ GRUNN AV GUDS ORD.

Sal 93:1a (NO 1930) – HERREN er blitt konge, han har kledd seg i høyhet. Heb 2:8f – Alt har du lagt under hans føtter /.../ Men ennå ser vi ikke at alt er ham underlagt. Jesus, som en liten tid har vært mindre enn englene, ser vi kronet med herlighet og ære for sin dødslidelses skyld. Ved Guds nåde skulle han smake døden for alle og enhver. 1 Kor 15: 55-57 – ”Du død, hvor er din brodd? Du helvete, hvor er din seier? Dødens brodd er synden, syndens kraft er loven. Men Gud være takk som gir oss seieren ved vår Herre Jesus Kristus. Jf Åp 3:21b, 12:4.

Skjult i Jesu tjenerskikkelse, døde gudmennesket for verdens synder og vant en evig seier i alles sted. Løven av Juda og Guds slaktede Lam ”*drepte døden og gav opplysning om liv og uforgjengelighet ved evangeliet*”, 2 Tim 1:10.

Anm. Guds rike skjult under korset

Guds rikes herlighet var skjult i Jesu tjenerskikkelse, og skult i den korsfestede Jesus. Allmaktens Herre døde ufortjent alles fortjente død. Kristi kors er vårt kors, hans død er vår død. Denne kjensgjerning lar oss se Gud ”bakfra” da han oppfylte Messias-løftene, 1 Mos 33:12ff. Han lar oss seire ved troen, Esek 21:26f, 1 Kor 1:23-25.

Kristi kongedømme endevender mennesketanker om smått og stort, om dårskap og visdom, og om lønn som fortjent. Mt 20:25-28, Sal 72:12-14.

Mennesket vil gripe Gud med føleri og fornuft og ser kun dårskap i en korsfestet Kristus. Gud griper oss ved troen og gir sitt innerste vesen til kjenne ved evangeliet. Denne kjennskap kommer av evangeliet om "Kristus og ham korsfestet", 1 Kor 2:2.

444 **Hvordan hersker Kristus som Kongen i sin kirke på jorden?**

KRISTUS HERSKER IKKE MED "JERNSTAV" (SAL 2:9), MEN MED EVANGELIET OG SAKRAMENTENE. DENNE KONGEGJERNING ER KIRKENS HERLIGHET PÅ JORDEN.

Mt 28:18-20 – gjør alle folkeslag til disipler, døb dem i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn og lær dem å holde alt hva jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil dages ende. Ef 5:25f – Kristus elsket kirken og gav seg selv for henne, for at han skulle helige henne ved å rense henne i vannbadet ved ordet og for at han skulle stille kirken fram for seg i herlighet, uten flekk eller rynke eller annet slikt. Joh 20:23 – De som dere forlater syndene, de er forlatt, og de som dere binder i syndene, er bundet i dem. Mt 26:27f – og han tok kalken, framsa takksigelsesbønnen og gav dem og sa: "Drikk alle herav! Dette er mitt blod, paktens blod, som blir utgytt for de mange til syndenes forlatelse. Joh 15:1-9.

Korset er Kristi kongetrone. Derfra rår han med syndenes forlatelse i hjerter som tror. Og de tjener ham som Guds *kjære* barn, med gjerninger som har hans ord og bud for seg. Skjult i deres innerste, virker gudmennesket det nye livet til Guds ære.

Anm. Keiserkult og cæsareopapisme

Keiser Augustus overtok den orientalske kongeideologi og kalte seg "sønn av den guddommelige Caesar". Med påstanden om et guddommelig opphav, ble den romerske keiserkult gjort til en borgerplikt. Til følgene hører den rettskonflikt som førte til kristenforfølgelsene i kirkens første århundrer. Samme den åpne konflikt mellom statens rett og kirkens rett følger kirken gjennom historien (enevoldskongedømmet, totalitære ideologier, den sekulær-liberale stat).

Kristne anerkjenner den rettmessige øvrighet (Mt 22:15-22), men bøyer seg ikke for påbud hjemlet i uinnskrenket myndighet over kirken (Apg 5:29, Rom 13:1-7). Kristus er kirkens Herre, og kirken et kristokrati hvor han styrer med sitt ord, gitt kirken i og med apostelordet. Prekenembetets utøvere er Kristi delegater, som forvalter evangeliet og sakramentene med Kristi fullmakter og på troskapens vilkår. Kristi kirke på jorden har ingen andre foruten ham, og sammen med kirken i himmelen tilber skal vi tilbe Herren Jesus i enhet med Faderen og Ånden, nå og alltid og i all evighet – og ingen annen.

bekjennelsesskriftene:

Kristus er Kongen el hodet for sin kirke på jorden.

Det er èn kirke under èn Kristus, CA Fortale 4, 8, 11, 13, Apol 7/8, 10, 30, 51.

Guds kirke er en (dennesidig) virkelighet grunnet på evangeliets rene lære og sakramentene, Apol 4:400, 7/8:10, 20, 31.

Kristus rår med sin rettferdighet, visdom, makt, liv og salighet, SK Troen 30 (en beskrivelse), jf Apol 7/8:5.

Kirken er samfunnet av de troende, de som har Den Hellige Ånd i hjertet og kjennes på evangeliets rene lære og forvaltningen av sakramentene i samsvar med Kristi evangelium, Apol 7/8 5, SA B 4:9, FC SD 8:47, 78.

Kristi rike er et åndelig (dvs Helligåndens) myndighetsområde. Her utøves løse- og bindemakten under forvaltningen av evangeliet og sakramentene, CA 28:5-10, 20-26, 34, Apol 12:176, 16:2, Tr 31.

Nøklemakten ble gitt de tolv som Peter var talsmann for, og til hele kirken, Tr 24.

Tross alle de farer som truer kirken på jorden, er Kristus virksom etter sine løfter – tilgir synder, hører bønner og gir Den Hellige Ånd, Apol 7/8:9.

Del 3: Sønnens fornedrelse og opphøyelse

OM SØNNENS FORNEDRELSE

Sønnens fornedrelse handler om ”hvetekornets lov”, Joh 12:23f – *Timen er kommet, da Menneskesønnen skal bli herliggjort. Amen, amen sier jeg dere: Hvis ikke hvetekornet faller i jorden og dør, blir det bare det ene kornet. Men hvis det dør, bærer det mye frukt.*

Sønnen herliggjorde Faderen med sin lidende lydighet under loven – like til sin død på korset. Selv ba han Faderen om å bli herliggjort etter sin menneskenatur. Faderen oppfylte denne bønn straks Sønnen hadde oppfylt loven med sin offerdød på korset. På den tredje dag opphøyde han Sønnens menneskenatur og gjennomlyste den med Guddommens evige herlighet. (Joh 12:23f, 28, 13:31f, 14:13, 16:14, 17:1f, 4f.)

Dette forhold mellom Faderen og Sønnen i Guds treenhet består i evighet. Faderen herliggjør Sønnen, og Sønnen herliggjør Faderen, nå og alltid og i all evighet.

445 Hva hører med til Sønnens fornedrelse?

DET SIER VI MED BEKJENNELSENS ORD: - ”UNNFANGET AV DEN HELLIGE ÅND, FØDT AV JOMFRU MARIA, PINT UNDER PONTIUS PILATUS, KORSESTET, DØD OG BEGRAVET.”

Lk 9:58 – (Jesus:) ”Revene har huler og himmelens fugler reir, men Menneskesønnen har ikke et sted hvor han kan hvile sitt hode.” 1 Pet 2:21 – Kristus led for dere og etterlot seg et mønsterbilde, for at dere skal følge i hans fotspor. V 23 – Da han ble utskjelt, skjelte han ikke igjen, og da han led, truet han ikke, men overlot sin sak til ham som dømmer rettferdig (Jes 53:7b) Mk 15:15, 22, 24, 37, 46 – Da Pilatus ville gjøre folket til lags, gav han dem Barabbas fri. Jesus lot han piske og utleverte ham til å korsfestes. /.../ De førte ham til det sted som kalles Golgata, som betyr Hodeskallestedet. /.../ Da korsfestet de ham. /.../ Da ropte Jesus med høy røst og oppgav ånden. /.../ (Josef) kjøpte et linklede, tok ham ned, svøpte ham i linkledet, la ham i en grav som var hogd ut i berget og rullet en stein for inngangen til graven.

Sønnens fornedrelse begynte da Den Hellige Ånd unnfanget Faderens enbårne Sønn i jomfru Marias morsliv. Da opptok han *menneskenaturen* i forening med sin guddomsnatur, og menneskenaturen ble delaktig i Guds handlende allmakt.

Sønnens fornedrelse omfatter hans fødsel i fattigdom og forakt, omskjærelsen og flukten til Egypt, hans dåp i Jordan, fristelset, fiendskapet mot ham, osv.

Eksempel:

Da soldatene kom for å ta Jesus til fange, lot han være å tilkalle Guds gode engler til hjelp, Joh 18:3-6.

Til bibelstudium: Jesu persons hemmelighet

Fornedrelsens mysterium er det ufattelige i Guds frelsesplan for Adams falne ætt: ”Herlighetens Herre” måtte gå til Jerusalem for å bli korsfestet på ”forbannelsens tre” (1 Kor 2:8, 5 Mos 27:26, Gal 3:13). Se Peters reaksjon, Mt 16:22f (= djevelens fristelse). Jf 2 Kor 4:6. Åp 1:14-19.

Forklarelse på berget, Mt 17:2: Jesu forvandling på berget gjaldt ansiktet og klærne. En kort stund ble de gjennomstrålet el forklaret av hans Guddoms herlighet (*metamorføthæ*, jf metamorfose). Poenget med Moses og Elias er ikke at de ”viste seg for dem”, men at de ”samtalte med ham” (Jesus) som er ”Israels håp”, Jer 14:8, 17:13. Jf Joh 1:14b, 2 Pet 1:16-18. -

Om Jesu handlende *allmakt*: Joh 13:3, 18:6, Mt 26:63f, 1 Kor 2:8 osv.

Om Jesu *allvitenhet*, Lk 2:52, Mt 13:32.

Da Kristus ble oppreist fra de døde, avla han tjenerskikkelsen. På *Himmelfartsdagen* ble han opptatt til Faderens høyre, og fra da av er Kristus nærværende og virksom *gjennom* sin menneskenatur alle steder, Ef 1:20ff, 4:10, Mt 28:20 osv.

446 Hva er det Sønnens fornedrelse handler om?

SØNNENS FORNEDRELSE HANDLER OM GJENLØSERENS LIDENDE LYDIGHET. BARE UNNTAKSVIS VISTE HAN SIN GUDDOMS ALLMAKT MED UNDERGJERNINGER, NÅR HAN VILLE DET OG HANS OPPDRAG VAR TJENT MED DEM.

Fil 2:6-8 – Han var i Guds skikkelse, men han regnet det ikke for et rov å være Gud lik, men fornedret seg selv og tok en tjeners skikkelse og ble mennesker lik. Endog i det ytre fremstod han som et menneske. Han ydmyket seg og ble lydige til døden, ja, til døden på korset. Joh 10:37f – Gjør jeg ikke min Faders gjerninger, da tro meg ikke. Men gjør jeg dem, da tro gjerningene, selv om dere ikke tror på meg, så dere kan forstå og tro at Faderen er i meg og jeg i Faderen! Gal 4:4f. Kol 2:9.

Heb 2:7 – Du har en liten tid latt ham være mindre enn englene. Mt 18:5 – den som tar imot et slikt lite barn i mitt navn, tar imot meg (jf 10:24f, 20:26, 1 Pet 2:21) Se Fil 2:5-11.

Det er ingen fornedrelse å være menneske. I Sønnens fornedrelse var den største over alle den minste av alle. Tjenerskikkelsen avla han ved oppstandelsen, men ikke sin menneskenatur.

Eksempler på Sønnens lidende lydighet:

Han unnlot å bruke sin guddoms makt til å beseire soldatene, Joh 18:3-6. – Hans offerbønn i Getsemane, 26:39.

Han motstod djevelens fristelser: - i ørkenen, Mt 4:1-11, - ved Cæsarea Filippi, 16:22f, - og fristelsene på korset, 27:40-44.

”Måtte-stedene”: Mt 16:21 (17:22, 20:18f). - Mk 8:31 (9:31,10:33f). - Lk 9:22, 24:26, 44-48. - Joh 2:19, 5:36, 39.

Eksempler på Sønnens bruk av sin allmakt:

Vinunderet i bryllupet i Kana, Joh 2:1-11a. - Underet på berget, da Jesus lot sin Guddoms herlighet gjennomstråle ansiktet og klærne, Mt 17:2 (Lk 9:29, Mk 9:1-8).

Jf Synet av Herrens herlighet på Sinai-fjellet, 2 Mos 24:16-18, og gjenskinnet i Mose ansikt, 34:29.

Jf ”rettferdighetens sol”, Mal 4:2, Lk 1:78.

Anm. Det største under

Underet over alle under skjedde da Guds Sønn, født av Faderen fra evighet, ble unnfanget av Den Hellige Ånd i jomfru Marias morsliv. Da ble *menneskenaturen* opptatt i forening med Sønnens guddomsnatur, og Sønnen delaktig i Guds handlende allmakt. Derfor kunne Sønnen tre frem i Jesu skikkelse og gjennomføre Faderens plan og maktfulle vilje.

Etter sin himmelfart, gjør gudmennesket full bruk av sine egenskaper. Med sin menneskenatur er han nærværende og virksom, skjult i skapelsen skjult, hørbart og synlig i den forsamlede menighet med evangeliet og alterets sakrament.

447 **Hvordan viste Sønnen at menneskenaturen var opphøyet i Jesu skikkelse?**

MENNESKENATURENS OPPHØYELSE VISTE HAN MED UNDERGJERNINGER OG MED MÅLTIDENE HAN HOLDT ETTER OPPSTANDELSEN, DA HAN ÅT OG DRAKK SAMMEN MED DISIPLENE OG UNDERVISTE DEM.

Joh 2:11 – Dette sitt første tegn gjorde Jesus Kana i Galiléa og åpenbarte sin herlighet, og hans disipler trodde på ham. Joh 1:14, 11:40, 12:37-43, 20:30f, 21:12-15. Lk 24:30, 38-43.

1 Kor 10:16 – Velsignelsens kalk som vi fremsier velsignelsen over, er den ikke samfunn med Kristi blod? Brødet som vi bryter, er det ikke samfunn med Kristi legeme?

I sin undervisning utla Jesus det som står skrevet om hans person og verk i ”Skriftene”. Denne undervisning stadfestet han med undergjerninger.

Også nå er hans fremtreden uanselig - med ord som høres, og med vann, vin og brød som ses. Nå *hører* Kristi ord fordi manndom og Guddom er forenet i Sønnens person. Av samme grunn *hører* vi Kristi ord over framsatt brød og vin, og *ser* evangeliet i dets underfulle skikkelser.

448 **Hvorfor ydmyket Sønnen seg selv og ble Guds tjener i Jesu ringe skikkelse?**

SØNNEN VISTE SEG I JESU TJENERSKIKKELSE FOR Å GJENLØSE MENNESKENE. DET VILLE IKKE VÆRT NOEN FRELSE FOR MENNESKENE, HADDE HAN VIST SIN GUDDOMS HERLIGHET I FULLT MÅL.

Jes 53:10 – Når han har gitt sitt liv til et skyldoffer, skal han se etterkommere og leve lenge. Mt 20:28 - .Menneskesønnen er ikke kommet for å la seg tjene, men for selv å tjene og gi sitt liv som løsepenge for de mange. 1 Tim 3:16 – Gud ble åpenbart i kjød... Gal 4:4f – (Gud) sendte sin Sønn, født av kvinne, født under loven, for å kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle få barnereitt.

Menneskenaturen er begrenset i tid og rom, avmektig og dødelig. Sønnens guddomsnatur er hverken begrenset, avmektig eller dødelig. *Sønnen forener begge naturer i sin person og gir begge del i den andres egenskaper.*

Gud led, døde og ble begravet, da Sønnen - etter sin menneskenatur, ble ”pint under Pontius Pilatus, korsfestet, død og begravet”.

Anm. Det står ikke i menneskers makt å kontrollere Gud. Magi er djevelens verk. Etter oppstandelsen viste Sønnen seg *som den opphøyede* for vantro og forskrekkede disipler.

Fra bekjennelsesskriftene:

Tekster til ettertanke: FC SD 8:26f, 64-66, Ep 8:16, jf 30-34.

449 **Hva menes med ordene "unnfanget av Den Hellige Ånd, født av jomfru Maria"?**

DET STØRSTE AV ALLE UNDERE: GUDDSDOM OG MANNDOM BLE FORENT I SØNNENS PERSON, HAN SOM VAR FØDT AV FADEREN FRA EVIGHET.

Lk 1:35 – (HERRENS engel) Den Hellige Ånd skal komme over deg, og Den Høyestes kraft skal overskygge deg. Derfor skal også det hellige som blir født, kalles Guds Sønn. Mt 1:20b – (HERRENS engel varslet Josef i en drøm) "Josef, Davids sønn! Frykt ikke for å ta Maria, din hustru, til deg. Det som er unnfanget i henne, er av Den Hellige Ånd" (jf v 18-20).

Sønnen har sitt opphav i Faderen, som fødte Sønnen fra evighet. De hører alltid sammen. I og med Jesu embryo begynte Sønnens fornedrelse på lidelsens vei mot døden på korset (jf Mt 2 og kap 26-27).

Maria fødte Ham som frelser sitt folk fra deres synder (Mt 1:21), og som Guds engleskarer og kirke tilber og lovpriser - "Lammet som er slaktet" (Åp 5:12a, 7:14ff).

Anm 1. Hva med Josef? Hadde Jesus søsken og slektninger?

Josef er omtalt som *juridisk "far"* (ikke biologisk far), Lk 2:34. I denne mening var Jesus "Josefs sønn", 4:22, 6:42. **Mt 1:25** – han kjente henne ikke før hun hadde født sin førstefødte sønn. Ordet "kjenne" (hebraisk *jadà*) er her brukt om den seksuelle forening, jf 1 Mos 4:1, Dom 19:22.

Mt 1:25 og Lk 2:7 beviser ingen ting. I *semitisk språkbruk* er ordet "bror/brødre" ofte brukt i vid betydning - om slektning, stammefrende, landsmann og - i den tids språkbruk - også om søskenbarn. Spørsmålet berører forestillingen om jomfru Maria som "alltid jomfrur" (*semper virgo*).

En mulig forklaring kan være at Josef var enkemann og brakte med seg seks barn fra tidligere ekteskap (en Jerusalem-tradisjon, iflg Hieronymus d 420). Men Mt 1:25 kan også være et hint om søsken som Josef var far til.

Mk 6:3 omtaler Jesu fire *brødre* ved navn, samt to *søstre* (jf Mt 12:46, 13:55f, Joh 2:12, 7:3). **Jakob** var "HERRENS bror". Ved siden av Peter og Johannes var han en av hovedvitene til den oppstandne Jesus, og en av de tre lederne for urmenigheten (Gal 1:19, Apg 1:13f, 12:17 osv). Da Paulus besøkte dem i Jerusalem, stadfestet de hva Paulus lærte om Jesu person og verk (Gal 1:18f, 2:1-10). Paulus lærte hva han selv hadde mottatt (1 Kor 15:3-7). Jakob var urmenighetens høyt aktede biskop (leder for presstekollegiet) i den tidlige kirke (jf Jerusalem-synoden, Apg 15). Jakobs brev bekrefter hans posisjon, enten han er forfatter eller ikke.

Spørsmålet om Jesu jordiske slektninger lar seg ikke besvare ved hjelp av bibelsteder. Avgjørende er hva *Hegesippus* skriver ca år 190:

"Etter Jakobs martyrdød /.../ kom de av Herrens apostler og disipler som ennå levde, fra alle kanter, og de møtte Herrens jordiske slektninger. Flere av disse levde ennå. Sammen rådslo de om hvem som var verdig til å bli Jakobs etterfølger. Enstemmig kom de fram til at Simeon, Klopas' sønn, var verdig til å bestige bispestolen" (Hist. Eccl. III,11. Sit Oskar Skarsaune u å, Wikipedia pdf-fil 2.2.2011).

Hegesippus forteller at menigheten var ortodoks så lenge biskopene var Jesu slektninger. (Samme.) Det var altså nære på at kirken fremstod som et kalifat! Etter sin menneskenatur hadde Jesus søsken og slektninger.

Anm 2. Saksvarende og gode kirkeskikker.

I den gamle kirke var det skikk å synge langsomt når man kom til ordene «*unnfanget av Den Hellige Ånd, født av Jomfru Maria*»», og bukke eller neie og slå korsets tegn.

Inkarnasjonens under blir markert i kirkeårskalenderen med *julens «satelitt dager»*:

2. februar - Jomfru Maria's Kirkegang (el Kyndelsmess): Kristus ble båret fram i templet.

25. mars - Jomfru Maria's Budskapsdag (el Maria Bebudelse): Maria mottok budskapet om Kristi unnfangelse og fødsel.

2. juli - Jomfru Maria's besøk hos Elisabet (el Maria Besøksdag): Elisabet bekjenner Maria som *Guds moder*.

Et gammelt fyndord: "Den som ikke feirer Maria Budskapsdag, bør heller ikke feire jul."

450 Hvem er "jomfru Maria"?

HUN ER "HERRENS MOR" OG TJENERINNE. HUN FIKK DEN ÆRE Å BÆRE FRAM GUDMENNESKET, OG DERFOR KALLES HUN OGSÅ "GUDFØDERSKEN". SOM TJENERINNE ER HUN DET FREMSTE EKSEMPEL BLANT KRISTNE.

Jes 7:14 – Derfor skal HERREN selv gi dere et tegn: Se, en jomfru skal bli med barn. (9:5)

Lk 1:43 – *min Herres mor* kommer til meg? 2:7a – Hun fødte sin sønn, den førstefødte, og svøpte ham og la ham i en krybbe. 1:28, 42 – Vær hilset, *du benådede!* HERREN er med deg! Velsignet du blant kvinner, og velsignet frukten av ditt morsliv! (Oversettelsen "full av nåde" er en feiloversettelse etter Hieronymus, d 430.) 1:45 (Elisabet) – Salig er hun som trodde at det skulle gå i oppfyllelse som var sagt henne av HERREN.

Sammen med Elisabet priser vi Jomfru Maria salig på grunn av Guds underfulle inngripen og ufattelige nåde. Gud hadde i sitt frelsesråd fra evighet utvalgt denne tjenestepike til å bli HERRENS mor. Det var hun som sa til tjenerne under bryllupet: "Hva han enn sier til dere, gjør det!" (Joh 2:5)

Anm. Gudfødtersken.

I Nytestamentet fins ikke Eva fremstilt som motbilde til jomfru Maria. Maria er ikke Kristi medforløser, og representerer heller ikke Kristi kirke. Analogislutninger fra GT til NT beviser ingenting.

Ærestittelen gudfødterske (**theotòkos**) fikk jomfru Maria under konsilet i Efesus år 431. Begrunnelsen er Lk 1:43 - *HERRENS mor* (med vekt på *HERREN*). Jf Joh 1:14, 2:1, 11, 11:40, 12:37-41, 20:30f.

Andre mennesker bærer med seg den onde lyst i sitt innerste, Sal 51:7, Ef 2:3. Jomfru Maria fødte Ham som var unnfanget "av Den Hellige Ånd", Mt 1:20, jf Jes 1:14.

Maria fødte *ingen ny person*. Etter sin *guddomsnatur*, er Sønnen ikke skapt, men *født* av altets Opphav før alle tider. Etter sin *menneskenatur*, er Sønnen en skapning av Adams ætt. Etter sin *person*, er han "det andre menneske" (den andre Adam) "fra himmelen", 1 Kor 15:47, og "den siste Adam", v 45.

Tittelen "gudfødterske" utelukker den nestorianske kombinasjon med to personer. Dette doble bokholderi gjør jomfru Maria til "Jesu mor" og kristendommen til en Gud-og-Jesus-religion. Det tyder på svakhet ved forkynnelse og undervisning når kristne later til å være fremmede for Gudmenneskets virksomme nærvær i det skapte (allmaktsriket) og i sin kirke på jorden (nåderiket). En indikasjon er åndeliggjørende nattverdforståelse, en annen «Gud og Jesus»-forestillingen.

Lk 1:48 – og, se, heretter skal alle slekter prise meg salig (jf v 46-49).

Den umiddelbare foranledning var Elisabets hilsen, som ga til kjenne at hun var blitt fruktsommelig i sin alderdom (v 39-45).

Mange leser inn et *påbud* eller en *formaning* i Marias ord, men teksten har ingen bydeform. Futurum-formen ”skal prise meg salig” (makariousin) uttrykker Marias visshet, at alle slekter kommer til å prise henne lykkelig som var svanger med Guds lovede Messias.

Saligprisning eller lykkeønskning var (er) vanlig i semittisk kulturtradisjon (jf Sal 1:1, Jer 17:7f). Et eksempel er Jesu ord i Lk 11:27 - *Ja, salige er de som hører Guds ord og bevarer det*. Blant dem var Maria, Lk 2:19, 51b. Jesus-ordet er her en korrigering i tråd med Marias lovsang, Lk 1:52f, jf saligprisningene hos Lukas, som følges av verop, 6:24-26):

Så ærer vi Maria som HERRENS mor og gudfødgerske, og priser henne salig *fordi Gud har gjort det*. Allerede i sitt evige frelsesråd har han for sin store miskunnhets skyld æret henne, dvs med den miskunnhet som er Kristus kommet i kjød. Gud gav henne nåde til å tro hans løfte og fullføre sitt kall. Hun satte Kristus i sentrum, og er en stadig oppmuntring til å stole på Guds ord og løfte (Lk 1:37, 45).

Martin Luthers skrift ”Magnificat” (utg 1521) er en utleggelse av Marias lovsang og et av de vakreste bidrag til Maria-litteraturen. Også i dette spørsmål er den bekjennelsestro lutherdom den gamle kirkes talerør inn i den protestantisk-reformerte kristenhet, så gjennomsyret av bibelskepsis og fornuftsvisdom.

Fra bekjennelsesskriftene:

”Selv om hun (jomfru Maria) er verdt den høyeste ære, vil hun likevel ikke bli likestilt med Kristus, men heller at vi *gir akt på og etterfølger hennes eksempel*. /.../ For Kristi fortjenesters skyld blir vi erklært rettferdige, når vi tror på ham, slik teksten lyder (Rom 9:33): ”Hver den som tror på ham, skal ikke bli til skamme”. Vi må ikke tro at vi blir erklært rettferdige ved den velsignede jomfrus eller andre helliges fortjenester.” (Apol 21:28, 31, kursiv her)

Hun er omtalt på flere måter: Den velsignede jomfru Maria, CA 3:1. - Guds mor, FC Ep 8:12. - Den rene, hellige jomfru Maria, SA A 1:4 (latinsk tekst: den *evige* jomfru Maria).

Konkordieformelen omtaler henne som ”den høyt lovede jomfru Maria”, men mangler bibelbelegg for følgende utsagn: ”Han viste også sin guddommelige majestet i mors liv, i det han ble født av en jomfru *uten å skade hennes jomfrudom*. Hun er derfor i sannhet Guds mor og likevel *blitt værende jomfru*”, FC SD 8:24 (kursiv her). Bekjennelsesskriftenes blivende autoritet består ikke i spekulasjon, men i det Guds ord de bevitner.

451 **Hvem dømte Kristus til å bli pint og korsfestet?**

DEN ROMERSKE LANDSHØVDING PONTIUS PILATUS.

1 Mos 49:10 – Kongespir skal ikke vike fra Juda, ikke herskerstav fra hans føtter, inntil fredsfyrsten kommer og folkene blir ham lydige. 1 Tim 6:13b – Kristus Jesus, som vitnet med den gode bekjennelse for Pontius Pilatus. Joh 18:28ff.

Pilatus er nevnt i trosbekjennelsen for å vise at beretningen om Kristi lidelse og død er *sann*, og at den profeti er oppfylt som sier at Spiren skulle tas *fra Juda*.

452 **Hva bekjenner vi om Kristi lidelse og død på korset?**

VI BEKJENNER AT KRISTI STORE LIDELSE VIRKELIG HAR FUNNET STED I ALLE MENNESKERS STED, SLIK SKRIFTENE HAR SAGT.

Jes 53:4-6, 11 – Sannelig, våre sykdommer har han tatt på seg, og våre piner har han båret. Men vi aktet ham for plaget, slått av Gud og gjort elendig. Men han ble såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham, for at vi skulle ha fred, og ved hans sår har vi fått legedom. Vi fór alle vill som får, vi vendte oss hver til sin vei. Men HERREN lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham. *.../ Ved at de kjenner ham, skal Den Rettferdige, min tjener, rettferdiggjøre de mange, og deres misgjerninger skal han bære* (kalt "det salige bytte").

Mt 27:46 - Eli, Eli, lama sabaktani? Det betyr: Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg? (Sal 22:2, 20ff) 8:20, 26:39f. Joh 19:30 – Han bøyde sitt hode og oppgav sin ånd. Gal 3:13 – Som skrevet står: Forbannet er hver den som er opphengt på et tre (korsets tre).

Heb 2:9 – Ved Guds nåde skulle han smake døden for alle og enhver. 4:15. Rom 5:10a – vi ble forsonet med Gud ved hans Sønns død, mens vi var fiender. Kol 1:19-23.

Like fra unnfangelsen var Faderens enbårne Sønn syndebæreren i Jesu skikkelse. Sønnen har *virkelig* lidd etter sin menneskenatur og ble *virkelig* forlatt av Faderen. Stedfortrederen fikk på korset *virkelig* lide de fortaptes «utenfor» i alles sted. Samtidig var han Faderens elskede Sønn, og gjenstand for den uutsigelige kjærlighet (Mt 3:17, jf Sal 22:23ff).

Eksempler:

Abraham trodde Guds løfte, da Gud satte ham på prøve, 1 Mos 22:1-14. Se utleggelsen i Joh 3:16, Heb 11:17-19, Rom 4:17f.

453 **Hva betyr det at Kristus ble "begravet"?**

KRISTI HELLIGE LEGEME BLE TATT NED FRA KORSET OG LAGT I EN GRAV, MEN UTEN AT FORRÅTNELSE FANT STED. HAN DØDE **VIRKELIG** SYNDERES DØD, OG GUD HAR **VIRKELIG** FORSONET VERDEN MED SEG SELV I KRISTI LEGEME. FORSONINGEN ER IKKE SKJEDD NOE ANNET STED ELLER I NOEN ANNEN PERSON ENN I GUDMENNESKET KRISTUS.

Jes 53:9 – De gav ham hans grav blant ugudelige, men hos en rik var han i sin død, fordi han ingen urett hadde gjort, og det var ikke svik i hans munn. Mt 27:59f – Josef tok hans legeme, svøpte det i et rent linklede og la det i sin nye grav som han hadde hogd ut i klippen. Han veltet en stor stein for inngangen til graven og gikk derfra. Apg 2:27 – de skal ikke overgi min sjel i helvetet og ikke la din Hellige se forråtnelse.

Da Sønnen døde og ble begravet etter sin menneskenatur, helliget Gud de troendes graver og gjorde dem til hvilekammer.

Til bibelstudium:

4 Mos 23:19, Dan 6:17, 9:24, Mik 7:19, Jes 53:9, 12.

Også i sin død var Kristus *sant menneske*. Kristi død var en virkelig død, som skilte ånd og legeme, Mt 27:50, Mk 15:37, Lk 23:46, Joh 19:30.

Kristi død var samtidig *Sønnens død* etter sin menneskenatur. Det døde legemet var forent med Sønnens person. Denne enhet skal tros som en kjensgjerning. Joh 5:26-29, 1 Tim 2:5f, Apg 20:28b (Guds blod).

Fra bekjennelsesskriftene:

FC SD 8:64-66.

454 **Hvorfor måtte Guds Sønn fornedre seg selv så dypt for å frelse meg?**

FRIVILLIG OG AV KJÆRLIGHET TIL MENNESKENE STEG HAN NED TIL OSS I SYNDENS NØD FOR Å FULLFØRE GUDS FRELSEPLAN FOR SITT FALNE SKAPERVERK, OG FRELSE OSS FRA SYNDENS OG DØDENS HERREDØMME OG DJEVELENS TYRANNI.

Sal 130:1 – Fra dypet roper jeg til deg, Herre. **40:2-4** - Jeg ventet og håpet på Herren, han bøyd seg til meg og hørte mitt rop. Han drog meg opp av fordervelsens grav, opp av den dype gjørmen. Han satte mine føtter på fjell /.../ Han la i min munn en ny sang.

Mt 1:21 – Han skal frelse sitt folk fra deres synder. **Joh 1:29** – Se, der er Guds Lam som bærer verdens synder. **10:17** – Faderen elsker meg fordi jeg gir mitt liv for siden å ta det tilbake. **Fil 2:8f** – han fornedret seg selv og ble lydig til døden, ja, korsets død. Derfor har Gud høyt opphøyet ham og gitt ham Navnet over alle navn. Rom 8:38f.

OM GJENLØSNINGEN

Menneskene har hver for seg og til sammen et *omfattende* forsoningsproblem av moralsk-religiøs art (jf 1 Kor 7:17-24). Med overtro på egen fornuft og kraft vil mange fri seg selv fra egen skyld og skam og håpløshet. Vanlig er tre strategier: (1) Man forestiller seg en *indre frihet*, løst fra ytre "lenker, bånd og tvang", eller (2) begrunner egne valg med *synsing og følelser*, eller (3) søker mening og trøst i *selvrealiseringens* livsprosjekt.

Ingen strategi løser menneskets grunnproblem. Det består med *den etiske fordring* i møtene mellom Gud – jeg – du/det, hvor enhver må representere seg selv med meg og mitt. Da kan hensynet til egeninteresser begrunne hva som helst og løsningen være mer eller mindre uforutsigbart.

Forholdet til «du/det» medfører alltid kontrollerende og grensesettende rammevilkår, gitt med foreldre, overordnede, statlige myndigheter, samfunnets institusjoner, konvensjoner og tradisjoner. Hertil kommer grensesettende ressurser og det skaptes lovmessighet. Menneskets forsoningsproblem krever en omfattende løsning som ingen dødelig evner.

Løsningen på menneskets grunnproblem har åpenbaringsordets Gud gitt i en bevitnet Jesus-historie: Gud var i *Kristus* og forlikte verden med seg selv i Kristi død (Joh 3:15f, 2 Kor 5:19). Han ble gjort til synd for oss, for at vi skulle bli «Guds rettferdighet» i ham (v 21). Midleren fra evighet er vår frihet og vårt håp i absolutt mening. Døpt til hans død, lever vi oppreist med ham ved troen på ham, og er Guds kjære barn på grunn av ham som døde og oppstod for alle. Mk 16:16, Rom 6:3-11, Gal 3:26f. Så er løsningen det nye livet med ham på dåpens grunn (Gal 6:15).

Når vi leser i Det gamle testamente om "*HERRENS verk*", er det alltid en henvisning til Sønnen som er ett med Faderen i Jesus Krisus. Han forlater og leger, frifinner og fornyer, erklærer rettferdig og helliggjør. Ordparene illustrerer rekkefølgen i sak uten sammenblanding. Guds frigjøringsverk i fortid er ikke målet, men "*at jeg skal være hans egen og leve under ham i hans rike og tjene ham i evig rettferdighet*" osv (Luthers forklaring).

455 **Hva kalles Kristi verk, da han kjøpte menneskene fri fra Guds fiendemakter?**

SVAR: **GJENLØSNINGEN**, ELLER DEN LØSESUM SOM MÅTTE BETALES FOR Å KJØPE OSS FRI.

Heb 9:12, 15 - (Han gikk) en gang for alle med sitt eget blod /.../ inn i helligdommen og vant en evig gjenløsning. /.../ Hans død skjedde til gjenløsning fra de overtredelser som var begått under den første pakt.

Til bibelstudium: Gjenløsning (el løsepenge)

Ordet ble opprinnelig brukt om slektingers plikter og rettigheter (familierett). Ble en israelitt nødt til å selge jordeiendom for å dekke *gjeld*, hadde nærmeste slektning rett til å *kjøpe eiendommen tilbake* (gjenløse), 3 Mos 25:24-28. Samme rettighet gjaldt om en israelitt var nødt til å selge seg som *trell* for en velstående innflytter, v 47-49.

Eksempel: Boas kjøpte tilbake åkeren som slektingen No'omi hadde solgt da hun ble enke, Rut 4. Dessuten tok han til hustru hedningekvinnen Rut, No'omi's svigerdatter og selv enke. Rut ble stammor til David. Slik ble Boas et motbilde til gjenløseren Jesus, Guds Sønn, som etter sin menneskenatur er av Davids ætt. (Se hvordan løsepenge er beskrevet i Luthers forklaring.)

Jubelåret

Hvert femtiende år kunne vedkommende eier eller slekt få tilbake sin eiendom, 3 Mos 25:10, 13-16. Denne ordning var et skyggebilde av Guds gjenløsergjerning i Kristus Jesus.

”*HERREN gjenløser Israel*”, Jes 43:1, 44:22ff, 52:3, 62:12. Gud påla seg selv innløsningsplikt - plikten til å gjenløse sitt folk fra fangenskapet i Babel, Jes 52:3-10. Det skulle Gud gjøre i ham som er *Israels Hellige*, Jes 44:22-24 (jf Apg 3:14).

Guds løsepenge var Sønnens fornedrelse, lydighet til døden på korset, Fil 2:7f. Han gav sitt liv til løsepenge for «de mange», Mt 20:28 (= alle), 1 Tim 2:6a, 14. Jf Lk 24:21, Rom 3:24, 1 Pet 1:18f.

Med seg selv som løsepenge, har Kristus gjenløst verden (1) fra syndens *skyld*, 1 Tim 2:5f, Mt 20:28, og (2) fra *trelldommen* under syndens og dødens herredømme, 1 Pet 1:17-21.

Kristi verk som gjenløser omfatter hans gjerning fra begynnelsen, i nåtid og i all evighet. I sentrum står Kristus og ham korsfestet – Guds slakede Lam. Den himmelske lovsang gjelder Guds eviggyldige offer, Åp 5:5ff.

Evangelienes Jesus-beretninger beskriver Jesu virksomhet i lys av Guds frelsesplan. Mt 4:23 = 9:35. Mt 9:1-6. Jf Jes 53:5, Sal 103:3, 147:3, Mal 4:2.

Guds gaverettferdighet til alle er *Sønnens tjenende lydighet* i Jesu skikkelse, like fra unnfangelsen til døden på korset. Denne gave gis den enkelte til del i dåpen til Jesu død og oppstandelse, og den blir til frelse for hver den som tror, Mk 16:16a.

Gud oppreiste Kristus fra de døde på grunn av vår rettferdiggjørelse i ham. Rom 4:25, 2 Kor 5:19ff, Gal 3:11-14. Derfor er han i all evighet menneskenes eneste grunn til frelse og salighet (Åp 7:10, 12:10f, 19:1). *Han* som er troens rettferdighet, er også skaperen av den nye lydighet i dem som stoler helt på ham (Første bud).

I den nye pakt er jubelåret *evig*. Det begynner med dåpen og troen, fortsetter i daglig omvendelse og troens glede på grunn av Kristi fortjeneste. Når Gjenløseren kommer på den ytterste dag, skal jubelåret fortsette i de saliges evige jubel på den nye jord, Åp 21:1f. Mt 5:3, 5.

(Hovedkilde: Odeberg u å, 49-51.)

456 Hvorfor si om seg selv ”meg fortapte og fordømte menneske”?

DEN GODE SKAPEREN ER HELLIG OG NIDKJÆR FOR SITT VERK. JEG ER GUDS VERK, MEN KJENNER DEN ONDE LYST I MITT HJERTE OG VET AV KRISTI DØD HVA JEG HAR FORTJENT, OG VET AT OGSÅ JEG DYRT KJØPT.

Rom 7:18 - For jeg vet at i meg, det vil si i mitt kjød, bor det ikke noe godt. 3:22f – Det er ingen forskjell. Alle har syndet og mangler Guds herlighet. 5:12 – døden kom over alle mennesker,

fordi de syndet alle. Ef 2:1 – dere var døde ved deres overtredelser og synder. Joh 8:34 – Hver den som gjør synd, er syndens trell. 1 Joh 3:8 – Den som gjør synd, er av djevelen.

Gud elsker sitt verk med en uutgrunnelig kjærlighet, slik Jesu korsdød viser. Guds nidkjærhet lar oss ane dybden og rekkevidden i Guds universelle nåde.

Evangeliet gir frimodighet for Gud, så vi gir Gud rett når han viser med sin lov vår fortjente dom. (Se Luthers forklaring).

457 **Hvilke fiendemakter har Kristus fridd oss fra?**

KRISTUS HAR FRIDD OSS FRA **GUDS** FIENDEMAKTER - SYNDEN, DØDEN OG DJEVELENS MAKT.

1 Joh 3:8b – Derfor ble Guds Sønn åpenbart, for at han skulle gjøre ende på djevelens gjerninger. Joh 8:31f, 36 – Om dere blir i mitt ord, så er dere i sannhet mine disipler og dere skal forstå sannheten, og sannheten skal frigjøre dere. /.../ Får Sønnen frigjøre dere, da blir dere virkelig fri. Rom 5:18 – Likesom fordømmelse kom over alle mennesker ved den enes synd, så kom også rettferdiggjørelse til liv over alle mennesker ved den enes rettferdiggjørelsesdom. 8:21 – endog skapelsen skal bli befrikket fra forgjengeligheits trelldom til den frihet som tilhører Guds barns herlighet. 1 Mos 15:6, Rom 4:3, 18, Gal 3:6.

Bundet til ondt begjær, er hvert menneske uten frykt for Gud og uten kjærlighet til Gud. Men Gud har i sin ubegripelige kjærlighet kjøpt oss fri fra sine fienders okkupasjon. I dåpen har han gitt meg del i sitt gjenløsningsverk og gitt meg løftet om evig salighet ved troen på hans velgjerninger i Kristus Jesus (Mk 16:16).

Til bibelstudium:

Rom 4:3, 18, 7:24f, 8:1. 2 Kor 3:17, Heb 2:15 osv.

458 **Hva betyr det at Kristus har gjenløst deg fra syndens makt?**

KRISTUS HAR FRIDD MEG FRA TRELDDOMMEN UNDER SYNDENS HERREDØMME.

Sal 103:10 – Han gjør ikke med oss etter våre synder, og lønner oss ikke etter våre misgjerninger.

Joh 8:34b, 36 – Hver den som gjør synd, er syndens trell. /.../ Får da Sønnen frigjort dere, blir dere virkelig fri. 1:29 – Se Guds Lam som borttar verdens synd. 2 Kor 5:21 – Han som ikke visste av noen synd har han gjort til synd for oss, for at vi skulle bli Guds rettferdighet i ham. 1 Joh 1:7b – Jesu, hans (Guds) Sønn, blod renser oss fra all synd. Gal 4:4f - født av en kvinne, født under loven, for at han skulle frikjøpe dem som var under loven, så vi skulle få barnrett. 3:13a – Kristus har frikjøpt oss fra lovens forbannelse, da han ble en forbannelse for vår skyld. Kol 2:13 – Mens dere var døde i overtredelsene og i deres uomskårne kjød, gjorde han dere levende med ham (ved dåpen og troen), etter som han hadde tilgitt oss alle overtredelser. Rom 8:1 – Så er det nå ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus.

459 **Hva betyr det at Kristus har gjenløst deg fra dødens makt?**

KRISTUS HAR KJØPT MEG FRI FRA TRELDDOMMEN UNDER DØDENS HERREDØMME, NÅ OG I EVIGHET. MIN LEGEMLIGE DØD KAN IKKE SKADE MEG, FOR JEG HAR EVIG LIV I KRISTUS JESUS, MIN HERRE.

Joh 11:25f – JEG ER oppstandelsen og livet. Den som tror på meg, skal leve om han enn dør. Og hver den som lever og tror på meg, skal aldri i evighet dø. 2 Tim 1:10b – Han har drept dø-

den og gitt opplysning om liv og uforgjengelighet ved evangeliet. 1 Kor 15:54, 57 – Men når dette forgjengelige har kledd seg i uforgjengelighet og dette dødelige har kledd seg i udødelighet, da skal det skje, ifølge det ord som står skrevet: "Døden er oppslukt til seier." /.../ Gud være takk som gir oss seier ved vår Herre Kristus Jesus. Fil 1:21 – Å leve er for meg Kristus og døden en vinning.

Eksempler:

Jesu ord om den døde *Lasarus*, Joh 11:11-14. Jesu ord om *Jairus' datter*, Lk 8:49-56. – *Stefanus*, Apg 7:60. – Paulus om døden, *1 Tess 4:13-18* (merk v 14: De som er sovnet inn i Jesus, skal han føre fram sammen med ham).

460 **Hva betyr det at Kristus har gjenløst meg fra djevelens makt?**

KRISTUS HAR FRIDD MED FRA TRELLEKÅR UNDER DJEVELENS TYRANNI.

1 Mos 3:15 – Jeg skal sette fiendskap mellom deg og kvinnen og mellom din ætt og hennes ætt. Han skal knuse ditt hode og du skal knuse hans hæl. 1 Joh 3:8 – Guds Sønn ble åpenbart for å gjøre ende på djevelens gjerninger. Heb 2:14f – (han skulle med sin død) ta makten fra ham som hadde døden i sin vold, nemlig djevelen, og for at han skulle frigjøre alle dem som hele sitt liv har måttet leve i trelldom av frykt for døden. Rom 8:31 – Er Gud for oss, hvem kan da være mot oss? Jak 4:7 – Derfor skal dere underordne dere Gud. Stå djevelen imot, så skal han fly bort fra dere. (1 Pet 5:9) Åp 12:10f – Nå tilhører frelsen og kraften og riket vår Gud, og makten Kristus, for våre brødres anklager er kastet ut, som dag og natt anklaget dem for vår Gud. De beseiret ham i kraft av Lammets blod og det ord de vitnet. 1 Joh 2:1 – Men om noen synder, har vi en forsvarer hos Faderen, Jesus Kristus, som er rettferdig.

Kristus har med sin død avvæpnet Guds fiendemakter, som ikke mer kan anklage og beseire meg. Jeg kan i Jesu navn motstå djevelens fristelser, og skulle jeg falle på grunn av min svakhet, reiser Kristus meg opp igjen i sin kirke på jorden: «Jeg forlater deg dine synder, i Faderens osv».

Anm. Jesu fristelser.

Fristelsen består i å leve sitt liv som om Gud er en illusjon og livet «min egen sak». Da går vi glipp av livet med vår skaper og gjenløser, den levende Gud og den han utsendte, Kristus Jesus.

Mt 4:1-11. Da Jesus var salvet og innsatt i sin Messias-gjerning, førte Ånden ham straks ut i ørkenen for å bli fristet av djevelen. De 40 dagene viser til israelittenes vandring i ørkenen, og til Moses som var 40 dager på Sinai før han mottok lovtavlene.

Med *Guds ord* som våpen, kjempet Jesus mot virkelige fristelser. Han motsto fristerens angrep og bandt ham. Han lignet Adam før syndefallet – uten synd, 1 Mos 2:19f, 20, 23. Jesus seiret uten å bruke sin Guddoms herlighet. Døpt med synderes dåp i Jordan, gikk hans ferd mot døden på korset i alles sted, Fil 2:7, Rom 8:3.

Markus skriver (Mk 1:13) at «*Jesus holdt til blant villdyrene og englene tjente ham*». Sal 91:1ff. Med sitt nærvær i skaperverket representerte Jesus den fred som rådde før syndefallet, til et forvarsel om den kommende verden, jf Jes 6:11, Rom 8:19.

Den første fristelsen: Brød-fristelsen minner om fristelsen da han hang på korset, Mt 27:40 – *frels deg selv og stig ned av korset!* Samme fristelse følger Guds kirke gjennom historien, fristelsen til å tjene menneskene som brødkirke innordnet menneskers behov.

Guds brødunder i Jesu skikkelse varer til evig liv, Joh 6. Han er hvetekornet som falt til jorden og bærer rik frukt, Joh 12:24. 5 Mos 8:3, Jes 53:10. I sin nattverd gir han sitt lege-

me og blod i brødets og vinens skikkelser, til pant på syndenes forlatelse og evig liv. Gud har ikke sendt sin kirke for å gi steiner for brød (jfr moderne kirketilpasninger)

Den andre fristelsen: Kvasiteologi med avgjørende vekt på fornuft og skjønn. Jesu svar viser til opprøret mot Moses – indirekte mot Gud, 2 Mos 17:7 – *Er HERREN i blant oss eller ikke?*

Den tredje fristelsen: Kirkens verdsliggjøring, når kirkens virksomhet fremstår som et stykke verden, med «*sans for det som hører mennesker til*», Mt 16:22f. Kun Kristus har makten i *himmelen* og på jorden (28:19). Hans rike er et evig rike, grunnet på Guds nådepakt i Guds "eget" blod og skjult under korset, Apg 20:28. Kirkens samfunn er likeså unikt som kirkens Herre (jfr Mt 16:22f).

461 Til hvilken pris har Gud kjøpt deg fri?

GUD HAR KJØPT MEG FRI "MED SITT HELLIGE OG DYRE BLOD, OG SIN USKYLDIGE LIDELSE OG DØD."

Jes 53:5 – Han er såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham for at vi skulle ha fred, og ved hans sår er vi legt. Mt 20:28 – Menneskesønnen (er ikke) kommet for å la seg tjene, men for å tjene og gi sitt liv til gjeløsning for de mange. 1 Pet 1:18f – Dere vet at det ikke var med forgjengelige ting, med sølv eller gull, dere ble kjøpt fri fra det meningsløse livet deres, som dere hadde overtatt fra deres fedre, men med Kristi dyrebare blod, som blodet av et feilfritt og ubesmittet lam. (Rom 5:10) 2 Kor 5:18a, 19a – Alt er av Gud, som forsonte oss med seg selv ved Kristus /.../ Gud var i Kristus og forsonte verden med seg selv. Ef 1:7 – I ham har vi gjeløsningen ved hans blod, syndenes forlatelse etter hans nådes rikdom. (Kol 1:21-23) Åp 1:5f – Han som elsker oss og har kjøpt oss fri fra våre synder med sitt blod /.../ Ham tilhører æren og makten i evighetenes evigheter. Amen.

Verdens gjeløsning i Kristi død er et Gud Fader-og-Sønnen-verk. Gud ga sin enbårne Sønn også i mitt sted, og betalte også min skyld for Gud.

Anm. Lignelsen om "den fortapte sønn"

Lk 15:1-2 angir saken: *Tollere og syndere holdt seg nær til Jesus, og han hadde måltidsfelleskap med dem.* Det mislikte farisæerne og de skriftlærde, som oppfattet parallellen til brødrepar i bibelhistorien: Kain og Abel, Ismael og Isak, og tvillingene Esau og Jakob.

Jesu identifiserte sine motstandere med brodermorderen *Kain*, som drepte Abel fordi troens offer behaget Gud (1 Mos 4:1-16, jfr Jak 1:15, 1 Joh 3:15), og med trelkvinnens sønn *Ismael*, som Abraham fikk på Saras initiativ (1 Mos 16). Herrens apostel Paulus forklarer: Ismael var født "etter kjødet" – etter menneskers vilje, og representerer "det nåværende Jerusalem som lever i trelldom med sine barn", Gal 4:23, 25.

Og Jesu sammenlignet motstanderne med synderen *Jakob*, han som lurte Esau til å selge sin førstefødselsrett for en porsjon brød og linsevelling (1 Mos 25:27ff). Paulus har gitt videre Jesu tydning, se nærmere Gal 4 og Rom 9.

Men hvem er *faen* i Jesu lignelse? Det er han som tar imot syndere og eter og drikker med dem. Lik Abel, var de fattige i seg selv og uten gjerningenes rettferdighet, og lik Isak leve i kraft av Guds løfte, eller lik synderen Jakob. Stilt overfor den *hellige* Gud, må de si med David: "Mot deg alene har jeg syndet, og hva ondt er i dine øyne, har jeg gjort", Sal 51:6. I denne posisjon lærer syndere Guds innerste hjertelag å kjenne, stilt fram for verden i Jesu lidelse, død og oppstandelse. Mt 9:13, 20:28, 1 Tim 1:15.

"Tollere og syndere" representerer "løftets barn" på grunn av Jesus. De holdt seg til ham som er troens rettferdighet eller "Guds rettferdighet", gitt av nåde. De er Guds frie barn og

har arverett hos Gud. Fariséerne og de skriftlærde foraktet troens rettferdighet. De levde i trelldom under loven og lurte til seg en førstefødselsrett i strid med Guds nådeløfte.

Jesu lignelse fremstiller Guds gjeløsningsverk som et *Faderen-og-Sønnen-verk* i Jesu tjenerskikkelse. Men de som holder seg til lovgjerninger for Gud, vil ikke høre om Guds løsepenge og forsoning med verden i Kristi død. De foretrekker bekvemme gudskonstruksjoner istedenfor å la seg forlike med Gud i Stedfortrederens død. Også jøder og muslimer kan tale om Guds barmhjertighet og kjærlighet, men vender det døve øret til Guds selvhengivende kjærlighet og frie nåde (1 Kor 1:22-25). De vil ikke kjenne den rettferdighet som evangeliet åpenbarer uavhengig av lovgjerninger. Fremmede for Guds innerste hjertelag, vet de ikke om frelsesvisshet.

Til bibelstudium: Blodets verdi

Verdien består i det liv som ofres. Offerdyr har ikke den verdi som Gud krever, når synden skal sones. Men Gud tillar dem denne verdi av nåde, nok til å sone eller dekke over folkets synder, 3 Mos 17:11, 2 Mos 17:10-14, jf Heb 10:3f.

Jesu, Guds Sønnens blod har *uendelig* verdi, og oppfyller hva Guds strenge rettferdighet krever. Guds blod er løsepenge for verdens synder. Han er med sin menneskenatur gjeløseren fra Guds fiendes okkupasjon – ikke bare da han døde på korset, men nå og i evighet. Rom 3:25f. Lammet som er slaktet *er* vår fred, Ef 2:14, Heb 9:12, 14, 1 Joh 1:7, 1 Pet 1:18f, Åp 5:9, osv.

Å fornekte ”den *HERRE som har kjøpt dem*” etter sin menneskenatur, er en villfarelse som fører til fortapelsen, 2 Pet 2:1, jf Mt 7:15, 24:11, Apg 20:28-30. Denne fornektelse skiller personen fra menneskenaturen, og kan vel tale fromt om «Gud og Jesus», men tier om dåpens betydning for det kroppslige liv under Kristi herredømme, jf Rom 6:4, 8-13, 16, 23, 12:1f. Jf Lk 12:9, Joh 15:23, 17:3, 1 Joh 1:22f, 4:15 osv.

Fra bekjennesskriftene:

LK, forklaringen til 2 trosart. – Forklaringen til Femte parten: Kristi legemes og blods sakrament er Guds synlige pant på verdens gjeløsning i Kristi død.

Ambrosius fraskriver gjerningene rettferdiggjørelsen, og tilskriver den troen, det vil si *den* tro som frifinner på grunn av Kristi blod, Apol 4:85 (sit Rom 5:20, Joh 1:29). Jf samme 273 (sit Apg 10:43, Joh 2:12, Ef 1:7). - SA B 1:1-3 (sit Rom 4:25, Joh 1:29, Jes 53:6, Rom 3:23-25).

Syndenens forlatelse mottas kun ved troen, at Gud tilgir syndene for Kristi skyld, Apol 12:63f (sit Rom 3:25, 5:2, 1 Pet 2:6 (= Jes 28:16), Apg 10:43).

Seremoniloven inneholder skyggebilder av den nytestamentlige gudstjeneste. Skyggen i Det gamle testamente foregriper saken i Det nye testamentet.

Eksempel: Til det daglige offer hører, iflg 4 Mos 28:4f, tre deler: *Brennofferet* - skyggen av Kristi død. *Drikkofferet* eller bestekningen med lammets blod - forkynnelsen av evangeliet, som helliger dem som tror det (1 Pet 1:2). *Matofferet* - hjertenes tro, påkalelse og takksigelse. Apol 24:36.

Når Skriften sier om Menneskesønnen (1 Joh 1:7) at ”*Kristi blod* rensar oss fra alle synder”, da viser ordene til *personen etter sin menneskenatur*, og ikke bare til hans død på korset. Kristi blod – gudmenneskets blod - har *virkelig* den egenskap at det rensar fra alle synder, liksom hans legeme *virkelig* har den egenskap å gjøre levende (Joh 6:48-58). FC SD 8:59.

Godtgjøringen for verdens synder kan ikke være uviss, for den består i Guds Lams lidelse og blod, SA C 3:38. Den er løsepenge fra den evige død, så alle tilleggssytelser er ”en unyttig gudstjeneste”, Apol 12:147.

Syndsforslatelsens evangelium virker den tro som ser på løftet og har full visshet om Guds tilgivelse, ”for Kristus er ikke død forgjeves”, Apol 4:149 (ref Rom 5:20).

Om Kristi verk for oss, dets årsak, innhold og hensikt, se SK Troen, 30-31.

462 **Hvorfor var et så dyrebart middel nødvendig?**

GUD ER HELLIG. VI MENNESKER ER AV NATUREN FIENDER AV GUD. DERFOR ER LØSESUMMEN UOPPNÅELIG FOR OSS.

Sal 49:8 – Ingen kan løse ut sin bror og gi Gud den løsepenge som kreves. 1 Joh 1:7b - Jesu, hans (Guds) Sønn, blod rensar fra all synd. 1 Pet 1:19 – (dere ble kjøpt fri) med Kristi dyrebare blod, som med blodet av et feilfritt og ubesmittet lam. Åp 5:9 – Du ble slaktet og har med ditt blod kjøpt dem til Gud.

463 **Hvorfor sier vi Kristi ”uskyldige” lidelse og død?**

GUDS SØNN HAR I JESU SKIKKELSE OPPFYLT GUDS LOV I ALLES STED. HAN VAR DERFOR GUDS RENE OG USKYLDIGE LAM SOM TOK BORT VERDENS SYNDER. OG DERFOR ER HAN DEN HELLEGE OG RETTFERDIGE TIL FRELSE FOR HVER DEN SOM TROR.

Jes 53:6, 11 – Vi fór alle vill som får, vi vendte oss hver til sin vei, men HERREN lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham. /.../ Ved at de kjenner ham, skal Den Rettferdige, min tjener, rettferdiggjøre de mange, og deres misgjerninger skal han bære.

2 Kor 5:21 – Den som ikke visste av noen synd, har han gjort til synd for oss, for at vi skulle bli Guds rettferdighet i ham. Heb 4:15 - vi har en slik øversteprest /.../ som er blitt prøvd i alt lik-som vi, men uten synd. 7:26f – En slik øversteprest trengte vi, en som er hellig, uskyldig, ubesmittet, skilt fra syndere og høyere enn himlene, en som ikke daglig trenger å bære fram offer i likhet med øversteprestene, først for egne synder og så for folkets. Dette har han nemlig gjort én gang for alle, da han ofret seg selv.

Fra bekjennesskriftene:

Siden trelldom under loven ikke er nødvendig til rettferdiggjørelse, har Gud befalt sin kirke å bevare den kristne frihet i menighetene, CA 28:51, FC SD 10:15.

Skal menneskers skikker forandres, krever den kristne frihet at man er tilbakeholdende med hensyn til bruk av påbud, CA 26:42, Apol 28:15f, FC Ep 10:6, 10, 12.

Apostlene holdt fast ved den kristne frihet, Apol 7/8, 44. Et eksempel er avskaffelsen av sabbaten, CA 28:60.

Den kristne frihet kan benyttes så sant ingen tar anstøt, Apol 15:51. Friheten blir misbrukt når alle skal kalles kristne og krever adgang til sakramentene, uten hensyn til uvi-tenhet og levnet lik ”kveg og vettløse griser”, LK, Luthers forord, 3.

Prester har misbrukt den kristne frihet til latskap og kjødelig frihet, SK Luthers forord, 3, jf Apol 28:1-3.

464 **Hvorfor sier du om Jesus at han er ”min HERRE, som har gjenløst meg”?**

JESUS KRISTUS ER SANN GUD OG SANT MENNESKE, SOM MED SIN LIDELSE OG DØD HAR GJENLØST MEG OG ALLE MENNESKER – OGSÅ MEG.

1 Tim 1:15 – Det er et troverdig ord og på alle vis vel verdt å mottas, at Kristus Jesus kom til ver-den for å frelse syndere – og blant dem er jeg den største. 2:5f – Gud er én, én er også mellom-mann mellom Gud og mennesker, et menneske, Kristus Jesus. Han gav seg selv til gjenløsning

for alle. Tit 2:14 – for å gjenløse oss fra all lovovertrødelse, og for å rense seg et eiendomsfolk ivrig til å gjøre gode gjerninger. (Heb 9:28b)

1 Joh 2:2 – Han er forsoningen for våre synder, ikke bare for våre, men for all verdens. 2 Kor 5:19 – Gud var i Kristus og forlikte verden med seg selv. Derfor tilregnet han dem ikke deres overtredelser og har betrodd oss forsoningens ord. 2 Pet 2:1 – Endog falske profeter opptrådte i folket, liksom det også blant dere skal komme falske lærere, som skal lure inn fordervelige villfarelser, fornekte den Herre som har kjøpt dem, og dra over seg selv en brå død.

Til bibelstudium: 5 Mos 7:8, 2 Mos 6:6, Jes 41:14, Sal 44:27.

Fra bekjennesskriftene: Guds løsepenge

Gudmennesket er gjenløseren,

Athanasianum 35f, CA 3, Apol 3, SK Troen 27-30.

Guds Sønn i Jesu skikkelse ga seg selv til en løsepenge og er frelsens årsak for alle, Apol 4:98. Han er frelseren fra vår fordervede natur, til frelse for hver den som tror, samme 30 (Rom 10.4).

Kristi gjenløsergjerning:

Merk overskriften til Andre trosartikkel i LK. Om saken, se CA 3, Apol 3, SA B 1, SK Troen 25-33.

Løsepengen er Kristus i hans lidelse, død og oppstandelse, SK Troen 38, samme Dåpen 35-37. Kristi fortjeneste - som løsepenge og forsoning – hører sammen med Guds løfte, gitt av nåde (ufortjent), Apol 4:53.

Godtgjøringen for syndens skyld og den evige død er Kristi fortjeneste, Apol 4:53.

Fortjenesten består i Kristi, Guds Sønnns, lidende lydighet under Guds lov, CA 24:21, Apol 12.140, 147.

Hans død er et offer, CA 24:25, og eneste sonoffer i verden, Apol 24:22, 53. Slik er det Gud vil bli kjent og dyrket, Apol 4:60.

Nå blir vår løsepenge tilbudt og rakt fram som en skatt ved evangeliet, SK Troen 37.

Utelukket er våre gjerninger, Apol 4:155, 204, 12:144. Syndenes forlatelse blir gitt oss på grunn av Kristi lidelse og død, og av ingen annen grunn, Apol 4:51.

Troen stiller mellommannen og forsoneren Kristus opp mot Guds vrede.

Å kjenne Kristus er å kjenne hans velgjerninger, mottatt ved tro, og ved troen bli levedgjort. Samme 46, 154, 24:72. Denne kjennskap forutsetter syndserkjennelse, dvs kjennskap til vårt eget syndeforderv, samme 2:50.

I tillit til Guds løfte og gave i dåpen, har enhver kristen fått nok å lære og øve i hele sitt liv, SK Dåpen 41f.

OM SØNNENS LYDIGHET I JESU TJENERSKIKKELSE

Bibelen lar oss betrakte Sønnens fornedrelse som *passiv* og *aktiv* lydighet.

Sønnens **passive** lydighet fremstiller ham i tjenerskikkelsen som Guds rene Lam og verdens sydebærer. Det kunne han være i kraft av sin **aktive** lydighet. Med sin menneskenatur var Sønnen lovens oppfyller i alles sted. 2 Mos 12:5. Ef 5:2, 1 Pet 1:19, Heb 9:14, Joh 1:29. Med sin lydighet er han motstykket til den første Adam, Rom 5:12ff. Skriftene i Nytestamentet presenterer hans lydighet i ulike perspektiv.

Evangelistene presenterer Jesus som lovens oppfyller like til døden på korset, og viser med eksempler *hvordan* Jesus oppfylte Tibudsloven. Luthers forklaring til Første Parten

lar oss se Guds kjærlighetsbud oppfylt i gudmenneskets lydighet under Guds. Hans gjerning for oss, mottatt i tro, er lovoppfyllelsens mulighet for oss.

De øvrige skriftene i Nytestamentet lar oss se Jesus-historien i påskeperspektivet, og proklamerer ham som lovens oppfyller og troens rettferdighet, slik Skriftene har sagt.

465 **Hva er frelsens grunnvoll?**

SVAR: GUDS ENBÅRNE SØNN I JESU RINGE SKIKKELSE OG HAM KORSESTET FOR VERDENS SYNDER.

Joh 1:29 – (Døperen Johannes) Se Guds Lam som bærer verdens synd! 10:10b – Jeg er kommet for at dere skal ha liv, ja, overflod av liv. 1 Pet 2:24 – Han bar selv våre synder i sitt legeme opp på treet, for at vi skulle være døde fra syndene og leve for rettferdigheten. Ved hans sår er vi leget. 2 Kor 5:21 – Ham som ikke visste av noen synd, har (Gud) gjort til synd for oss, for at vi skulle bli Guds rettferdighet i ham. 2 Kor 5:19 – Gud var i Kristus og forsonte verden med seg selv.

Rom 5:1 – Da vi nå er blitt rettferdiggjort av tro, har vi fred med Gud ved vår Herre Kristus Jesus. 1 Kor 3:11 – Ingen kan legge en annen grunnvoll enn den som er lagt, Kristus Jesus.

Kristus Jesus er ”Guds rettferdighet” som evangeliet åpenbarer ”av tro til tro”, Rom 1:17. Når prekenembetet utøves på Kristi vegne, er han selv virksom for at vi skal bli ”Guds rettferdighet i ham”, 2 Kor 5:18ff (jf 1 Tim 6:20a, 2 Tim 1:12b-14).

466 **Hva er det Sønnens aktive lydighet handler om?**

SVAR: OM LOVGJERNINGER. FADERENS ENBÅRNE SØNN GIKK FRIVILLIG INN UNDER LOVENS KRAV OG OPPFYLTE DEN I JESU SKIKKELSE. DET GJORDE HAN MED HELE SITT LIV OG I ALLES STED, LIKE TIL SIN DØD PÅ KORSET.

Jes 42:1, 7 – Se, min Tjener, som jeg støtter, min utvalgte, som min sjel har behag i. Jeg legger min Ånd på ham, han skal føre rett ut til hedningefolkene... 53:11 Sal 40:8 (Heb 10:7) – Se, jeg kommer - i bokrullen er det skrevet om meg – for å gjøre din vilje, Gud, er min lyst, og jeg har din lov i mitt hjerte.

Mt 5:17 – jeg er ikke kommet for å oppheve loven eller profetene. Jeg er ikke kommet for å oppheve, men for å oppfylle. Joh 4:34 – Min mat består i å gjøre hans vilje som har sendt meg og å fullføre hans verk. Gal 4:4f – da tiden var fullbyrdet, sendte Gud sin Sønn, født av kvinne, født under loven, for at han skulle frikjøpe dem som var under loven, så vi skulle få barnekår. Rom 5:19 - Liksom de mange kom til å stå som syndere ved det ene menneskes ulydighet, så skulle de mange stå som rettferdige på grunn av den enes lydighet.

Rom 5:10 – Om vi blev forsonet (= rettferdiggjort) med Gud ved hans Sønnens død, mens vi var fiender, skal vi desto mer - da vi er forsonet (= rettferdiggjort), bli frelst ved hans liv (v 12-21.) 1 Joh 2:2 – (Kristus Jesus) er forsoningen (= rettferdiggjørelsen) for våre synder, ja, ikke bare for våre, men for hele verdens.

Vi kan ikke gjøre lydighetshandlinger som ikke Jesus alt har gjort. Vi kan ikke angre en eneste synd, som ikke Jesus alt har tatt bort. Guds Sønn i sin lidende lydighet er troens rettferdighet - og ingenting annet.

Til bibelstudium: Sønnens aktive lydighet

Sal 40:7-9. - De fire ”Guds tjener”-sangene, Jes 42:1-7, 49:1-6, 50:4-9 og 52:13-53:12. – Jesus åpenbarte at han er sabbatens Herre, Mt 12:1-8.

Joh 5:36-38, 17:4, 19:30. Rom 1:4. Gal 3:13. Ef 2:4-6. 1 Kor 2:6-8, 15:21f, 45-47. Kol 1:12-20, osv.

Den mat som troen lever av på åndelig vis: Joh 6:51, 54f. Samme mat mottar vi med munnen i Herrens Nattverd – på sakramentalt vis. Gud skaper og opprettholder troen med evangeliet og sakramentene.

Mt 5:17. Ordene inngår i ”Bergprekenen”, Mt 5-7, også kalt Jesu ”ordinasjonspreken” for de tolv (jf Lk 6:13).

Gal 4:4f. Guds frelsesvilje er ikke begrenset til dem som tror evangeliet. Guds lov-åpenbaring er gitt alle mennesker, og med lovoppfyllelse som frelsesvilkår. Denne lov har Kristus oppfylt i alles sted. Han var Guds *uskyldige* Lam, som tok bort verdens synder. Sønnen i Jesu tjenerskikkelse ga seg selv til et eviggyldig syndoffer. Sal 40:8-12, 2 Kor 5:19, 21.

Det er feil å innskrenke Sønnens lydighet til hans offerdød (el omvendt). Ved siden av bibelord om Kristi *offerdød* (eks Kol 1:12-14 og 1 Pet 1:18-21), står bibelord om frelsen på grunn av hans *aktive lydighet*. Den inkarnerte Guds Sønn er ifølge sin menneskenatur både lovens oppfyller og verdens syndebærer. Det er han over alt og i all evighet, Åp 5:14ff.

Fra bekjennelsesskriftene: Retttferdiggjørelse og forsoning

CA 4: - ”de blir retttferdiggjort uten vederlag, *for Kristi skyld* ved troen, når de tror at de blir tatt til nåde, og at syndene blir forlatt *for Kristi skyld*, han som ved sin død *har gjort fyllest* for våre synder. Denne tro tilregner Gud som retttferdighet for seg, Rom 3 og 4”. (Kursiv her.)

Apol 4:76 - ”Å motta syndenes forlatelse er å *bli retttferdiggjort*, ifølge det som står: ”Salige er de som *har fått sine misgjerninger forlatt*”, Sal 32,1.

Samme 53 - ”så ofte som vi snakker om den retttferdiggjørende tro, må vi vite at disse tre ting hører sammen: Løftet selv, det at løftet er ufortjent, og *Kristi fortjeneste som løsepeng og forsoning*”.

Samme 148 - ”retttferdiggjørelse er forsoning for Kristi skyld, at vi blir retttferdiggjort ved tro”.

Samme 182 - ”vi blir *retttferdiggjort* for Gud kun ved tro (sola fide), fordi det er kun ved tro vi mottar *syndenes forlatelse og forsoningen* for Kristi skyld”.

Troen har alltid Guds løfte for øye – at Gud vil være oss nådig for Kristi skyld, Apol 4:180. Dette løfte utelukker alle andre grunner til fortjeneste, SA B 2:24.

FC SD 3:30 - ”*troens retttferdighet* for Gud består kun i *forsoning av nåde eller forlatelse for syndene*”. Samme 56 – Derfor tror, lærer og bekjenner vi at *hele* Kristi persons hele lydighet, som han har vist Faderen for oss, like til den mest forsmadelige død på korset, blir *regnet oss til retttferdighet*.”

“Den retttferdighet som blir tilregnet troen eller den troende for Gud av bare nåde, er *Kristi lydighet, lidelse og oppstandelse*, fordi han har oppfylt loven for oss og betalt for vår synd”, FC SD 3:14f.

Kristi retttferdighet i hans lidende lydighet er eneste grunn til opptagelse i barnekår hos Gud og arverett til det evige liv, FC SD 3:22, 32. Med sin *aktive* lydighet oppfylte han loven for oss, og ved sin *passive* lydighet bar han syndens straff for oss, samme 15f.

Anm. Synonym ordbruk om forsoning og retttferdiggjørelse

Forsoning og retttferdiggjørelse blir i Nytestamentet brukt om samme sak. Ordet forsoning plasserer oss i templet, retttferdiggjørelse i rettssalen.

Eksempler: 2 Kor 5:19a (14-21) – Gud var i Kristus og forsonet (= rettferdiggjorde) verden med seg selv. Derfor tilregnet han dem ikke deres overtredelser. Rom 5:9f (1-11) – Da vi nå er blitt rettferdiggjort (= forsonet) i hans blod, skal vi desto mer bli frelst ved ham fra vreden. Om vi blev forsonet (= rettferdiggjort) med Gud ved hans Sønnens død, mens vi var fiender, skal vi desto mer - da vi er forsonet (= rettferdiggjort), bli frelst ved hans liv. 1 Joh 2:2 – (Kristus Jesus) er forsoningen (= rettferdiggjørelsen) for våre synder, ja, ikke bare for våre, men for hele verdens.” Derfor er prekenembetet ”rettferdighetens embete” (2 Kor 3:9) og ”forsoningens embete” (2 Kor 5:18).

En frifinnelsesdom på grunn av Kristi lovoppfyllelse

Gud har avsagt sin dom over *Stedfortrederens lovoppfyllelse*: Frikjent! Det er: *Han skal leve!* Jf Rom 2:13, 3:13, Lk 7:29 (også tollerne ga Gud rett, dvs rettferdiggjorde Gud).

Evangeliet proklamerer og tilsier oss vår frifinnelse på grunn av Stedfortrederen: Du er frikjent og godtatt! Årsaken er Kristi fortjeneste, ”slik Skriftene har sagt”, 1 Kor 15:3f.

Alternativet er en fordømmelsesdom i samsvar med den rettferdighet som Guds hellighet krever, men ingen dødelig oppfyller: Du skal dø den evige død i dine synder, 1 Mos 2:17, Rom 5:18a, 6:23 osv. Eneste årsak er vantroen, alle syndearters mor. Vantroen hverken ærer eller akter Gud som Gud, men setter sin lit til fremmede guder. Mt 12:37 osv.

Guds forsoning

Den består i et *gjenopprettet* gudsforhold: Mt 16:22, Lk 18:13, Heb 2:17, 8:12, 1 Joh 2:2, 4:10. Gud er både den krenkede part og Forsoneren til samme tid. I Jesu store lidelse trer den krenkede part fram som offerprest og offerlam, både initiativtager og mellommann til samme tid. Guds visdom i en korsfestet Kristus oppfyller Guds løfter, men innfrir ikke våre krav til logikk og konsekvens. Og likevel er Guds dårskap «visere enn menneskene, og Guds svakhet sterkere enn menneskene», 1 Kor 1:25.

Skyggebilder av Guds visdom var offertjenesten i templet, og især offeret på den store Forsoningsdagen, Heb 10:3. Men her er en viktig forskjell. Jesu tjeneste som øversteprest skjedde *ikke skjult* for folket i templets Aller Helligste. Han frembar seg selv som Guds tempel, skjult i en ringe skikkelse. Offeret var Jesu persons hemmelighet, skjult for folkets øyne, men synlig for Gud og den himmelske verden var templets herlighet og offerets uendelige verdi. Gud forlikte verden med seg selv i Kristus Jesus, 2 Kor 5:19. Virkeligheten avløste skyggebildenes tid, Heb 9:11ff. Vi ser i Skriften, og ser i påskeperspektivet Guds underfulle visdom, som overgår all forstand.

Hvordan kan Gud være meg - en synder, nådig?

Guds lov reiser dette spørsmål til alle tider. Guds svar er løftenes oppfyllelse i Kristus Jesus – løsepengen. Gud har for sin godhets skyld gjenløst sin eiendom fra Guds fiendemakters okkupasjon.

Et under reiser nye spørsmål: Hvorfor tok ikke Gud et oppgjør med sine fiendemakter lenge før? Hvordan kan Gud være rettferdig, som har båret over med generasjoners synder? Vantroen sysler gjerne med skjulte ting til forsvar. Svaret ligger hos Gud, som er ”*en rettens Gud*”, Jes 30:18. I sin langmodighet vil Gud være nådig og vise miskunn *for Kristi skyld*. Guds *frelsesplan* med verden er Guds sak.

Vi er henvist til kjensgjerninger i frelsens historie, hvor ordene ”rettferdiggjørelse” og ”forsoning” favner sentrum og hovedsak i Guds frelsesplan. Den oppstandne Kristus stadfester med alterets sakrament verkets betydning for oss. Det gjør han med to ord: ”*Syndernes forlatelse*”. Frifinnelsens synlige pant er kirkens samfunn med hans ofrede legeme og blod i sakramentets skikkelser.

467 **Hvorfor har den enbårne Sønnen oppfylt loven i Jesu tjenerskikkelse?**

SØNNEN I JESU TJENERSKIKKELSE HAR OPPFYLT GUDS HELLIGE LOV FOR Å VÆRE GUDS GAVERETT-FERDIGHET TIL EN FALLEN MENNESKEHET. GUDS SØNN I JESU LIDENDE LYDIGHET ER VÅR ENESTE GRUNN TIL FRIFINNELSE HOS GUD.

Jes 53:11 – Fordi hans sjel har hatt møye, skal han se det og mettes. Ved at de kjenner ham, skal den rettferdige, min Tjener, rettferdiggjøre de mange, og deres misgjerninger skal han bære. 1 Tess 5:9f – Gud har ikke bestemt oss til vrede, men til å vinne frelse ved vår Herre Kristus Jesus. Han døde *for oss* for at vi, enten vi våker eller sover, skal leve sammen med ham. Gal 4:4b – født av en kvinne, født *under loven*, for at han skulle *kjøpe dem fri som var under loven*, så vi skulle få barnekåret. Rom 5:19 - Likesom de mange kom til å stå som syndere ved det ene menneskes ulydighet, så skulle de mange stå som rettferdige *på grunn av den enes lydighet*. 6:14 – Synden skal ikke ha herredømmet over dere. Dere er jo ikke under loven, men under nåden.

468 **Hvorfor kunne bare Jesus oppfylle loven, og ingen andre?**

JESUS KUNNE OPPFYLLE GUDS LOV PÅ GRUNN AV SIN PERSONS HEMMELIGHET: SANN GUD OG SANT MENNESKE, FORENET I SØNNENS UDELELIGE PERSON.

1 Pet 2:22 – Han hadde ikke gjort noen synd, og svik fantes ikke i hans munn. Heb 5:8f – Skjønt han var Sønn, lærte han lydighet av det han led. Etter at han var fullendt, ble han årsak til evig frelse for alle dem som lyder ham. Fil 2:6-9 – Han var i Guds skikkelse, men regnet det ikke for et rov å være Gud lik, men fornedret seg selv og antok en tjeners skikkelse og ble mennesker lik. Endog i sin ferd fremstod han som et menneske. Han ydmyket seg og ble lydig til døden, ja, til døden på korset. Derfor har også Gud høyt opphøyet ham, og gitt ham NAVNET over alle navn. Gal 4:4, Joh 1:29, Åp 5:9, 12.

Anm 1. Guds enhet i Guds rettferdighet. Når det i Bibelen er tale om Guds rettferdighet, ses den i sammenheng med Guds *enhet*, Sal 11:7, eller *treenhet: Faderen*, Joh 17:25. *Sønnen*, Jes 9:7, 11:3-5, 53:11, 1 Pet 3:18, 1 Joh 2:1. *Ånden*, Jes 11:2-5, Joh 16:8-11.

Guds rettferdighet møter oss dels i lovens strenge rettferdighet, dels i evangeliets nådige rettferdighet. Den tro som Ånden virker ved Kristi ord, mottar av nåde den rettferdighet som evangeliet åpenbarer og tilsier: Kristus Jesus i sin lidende lydighet. Joh 3:16, Rom 3:21-26, 5:8, 1 Joh 1:9 osv.

Anm 2. Lk 2:49 – *Visste dere ikke at jeg må være i det som tilhører min Fader* (= **Skriftene**, dvs GT). Ordene belyser inkarnasjonens hemmelighet. Ordet "hus" fins ikke i grunnteksten. Gud bor ikke i hus gjort av mennesker, Apg 7:48.

Den 12 år gamle Jesus var *Faderens tempel* på besøk i Jerusalems tempel. I sin fornedrestid var han *Ordets bolig* (tabernakel) i kjøtt og blod, Joh 1:14. Jf 2:19, 21, 8:20, Apg 2:46, 5:42, 17:24, 1 Kor 3:16, Ef 2:19ff.

Mot denne bakgrunn må vi forstå *Sal 26:8, 27:4 og 84:1*, som ikke gir belegg for gudshusromantikk. Den som søker Kristus i Skriftens ord og selvvitnesbyrd – vil finne ham "i det som tilhører min Fader". Den Hellige Skrift er kristnes katedral på jorden.

Til bibelstudium: Den første Adam – og den siste

1. Kristus er ”den siste Adam”, 1 Kor 15:45, og **den førstefødte,** før hele skapelsen, og den førstefødte av de døde, Kol 1:15, 18 (jf 1 Mos 2:18ff).

Den første Adam representerer livet under syndefallets kår – ”utenfor” den paradisiske virkelighet. Kristus representerer en annen virkelighet med en annen virkningshistorie. De to er hverandres motstykker og hovedpersonene i verdenshistorien:

”Det første menneske, Adam” ble – ved sin ulydighet - stamfar til en menneskehet under syndens og dødens lov. Men på grunn av Sønnens lidende lydighet, har Faderen ”frelst oss fra mørkets velde og satt oss inn i sin elskede Sønnns rike”, Kol 1:13. Sønnen i Jesu skikkelse er etter sin menneskenatur (adamsnatur) det gjenreiste menneske- den siste Adam. Ved sin lydighet ble han Kirkens hode og kilden til liv og udødelighet. Rom 5:12ff, 1 Kor 15:21f, 45-47, Kol 1:18f. Kristus ble stamfar for en kirke av førstefødte, oppskrevet i himmelen, Heb 12:23.

2. Skapelse og syndefall belyser Sønnens inkarnasjon.

Unnfanget ved Den Hellige Ånd, ble *adamsnaturen opptatt i forening med Sønnens guddomsnatur og delaktig i Sønnens allmakt* ”i himmel og på jord”, Mt 28:19. Eller sagt på en annen måte: Sønnens *menneskenatur* i Jesu skikkelse har overtatt den posisjon som Adam hadde i skaperverket før fallet.

I et lignende forhold står Sønnens guddomsnatur til sin menneskenatur: ”*Herlighetens Herre*” led, døde og oppstod i Jesu tjenerskikkelse, 1 Kor 2:8. *Gud* vant seg en kirke ”med *sitt eget blod*”, Apg 20:28. *Gud* før ned til helvetmaktene og triumferte. *Gud* døde og ble lagt i graven.

Guds evige frelsesråd og inkarnasjonens mysterium ligger skjult i Adams skapelse og syndefall, 1 Mos 1-3. Mennesket skapt i Guds bilde - ”i vårt bilde”, 1 Mos 1:26, peker fram mot Kristus – ”den usynlige Guds bilde”, som var *før* alt det skapte, Kol 1:15-17.

Gudmennesket er Guds tabernakel, Joh 1:14, som *åpenbarer ”Nåden og Sannheten”*. *Han er ”Guds hemmelige visdom, den skjulte,* som Gud før tidsaldrene har forutbestemt til vår herlighet”, 1 Kor 2:7, jf Sal 78:2 og Mt 13:35.

I Jesus Kristus møter vi i samme person Lovens Herre og Menneskesønnen som oppfylte loven. I motsetning til den første Adam, har den siste Adam utført sitt oppdrag til punkt og prikke. Oppreist fra de døde, **er** han ”en rettfærdig Spire” av Davids ætt, og ”**HERREN** vår Rettfærdighet”, Jer 23:5f.

Hans folk er endetidens gudsfolk og Faderens velsignede, og han er den enkeltes rettfærdighet og frimodighet på Dommens dag, Ef 1:4, 1 Joh 4:17, Mt 25:34b. De kommer alle fra dåpen og tjener den levende Gud som hans kjære barn ved troen på Kristi velgjerninger. Se nærmere Rom 5:12-21. Jf 1 Kor 2:6-8, 15:21f, 45-47, Kol 1:12-20.

Den ene Rettfærdige er etter sin himmelfart ved Faderens høyre side - nådesiden: Mt 22:44, Apg 2:33f, Rom 8:34 osv. Der er vår bror, som kalte de tolv og alle sine disipler ”mine brødre”, Joh 20:17, jf Mt 12:50, Joh 6:40. Rom 8:16f, Heb 2:11. Nå kan han fritt gjøre hva han kan etter sin guddomsnatur, Heb 2:14, 16-17, Ef 1:20-23, 1 Tim 6.15.

469 **Hvordan kan Jesu lydighet være vår rettfærdighet?**

VÅR RETTFÆRDIGHET FOR GUD ER GRUNNET PÅ JESU KRISTI **PERSON**, OG IKKE PÅ DEN ENE ELLER ANDRE AV KRISTI NATURER.

Jes 53:7, 11 – Han ble mishandlet, enda han var elendig, og han opplot ikke sin munn /.../ ved å kjenne ham, skal Den rettfærdige, min tjener, rettfærdiggjøre de mange (= alle), og deres misgjerninger skal han bære. Lk 22:42 – Fader, om du vil, ta denne kalk ifra meg! La allikevel din vilje skje, og ikke min! (Joh 16:10) Rom 5:19 – Likesom de mange kom til å stå som syndere ved det

ene menneskes ulydighet, så skal de mange stå som rettfærdige på grunn av den enes lydighet. (Jf Jes 53:7, 11)

Kristi vilje etter sin menneskenatur **bøyde seg** under den guddommelige vilje og oppfylte den. Troens rettfærdighet er gudmennesket i sin ene, hele og fullkomne lydighet.

Vi må gjøre Kristi bønn til vår i gjerninger som har Guds bud for seg: "Fader vår /.../ skjede din vilje!" (Mt 26:42).

Fra bekjennelsesskriftene:

CA 4 og 20:15-17. Apol 3 og 4:305 (definerer verbet «å rettfærdiggjøre»).

SA B 1:1-5 (merk Luthers skriftbevis fra apostelene Paulus og Peter). Samme C 13:2-2f – «hele personen og hans gjerninger skal kalles og være rettfærdige og hellige utelukkende av Guds nåde og barmhertighet, som i Kristus er blitt utgytt og utbredt over oss» (e sv overs).

Vår rettfærdighet for Gud er den *hele* Kristus – Gud og menneske - i sin egen lydighet mot Faderen, FC Ep 3:3-4: Lydig til døden, vant han forlatelse for syndene og det evige liv "som fortjeneste for oss /.../ vår rettfærdighet for Gud består i at Gud tilgir oss syndene kun av nåde – uten noen gjerninger, fortjeneste eller verdighet fra vår side på forhånd, samtidig eller etterpå. Dessuten at han skjenker og tilregner oss rettfærdigheten i Kristi lydighet. På grunn av denne rettfærdighet blir vi tatt til nåde hos Gud og betraktet som rettfærdige."

FC SD 3:6 – «Denne artikkel om rettfærdiggjørelsen ved troen er, som Apologien sier, «hovedpunktet i hele den kristne lære», og «uten den kan ingen engstelig samvittighet ha en varig trøst eller kjenne rett rikdom men i Kristi nåde». Slik har også Dr Luther skrevet: «Hvor denne ene artikkel blir bevart ren, der forblir også kristenheten ren, uten noen sekter. Hvor den derimot ikke blir bevart ren, der er det ikke mulig å verge seg mot en eneste villfarelse eller sektånd.»

Pkt 14 og 16 – «Den rettfærdighet som blir tilregnet troen eller den troende for Gud av bare nåde, er Kristi lydighet, lidelse og oppstandelse³, fordi han har oppfylt loven for oss og betalt for vår synd. /.../ Denne rettfærdighet blir tilbudt oss av Den Hellige Ånd ved evangeliet og i sakramentene og anvendt, tilegnet og mottatt ved troen. Derfor har de troende forsoning med Gud, tilgivelse for syndene, Guds nåde, barnekår og arverett til det evige liv.» Se også pkt 3, 9, 22, 32, 56-58.

Samme 55 – «all vår rettfærdighet må søkes utenfor vår og alle menneskers fortjeneste, gjerninger, dyd og verdighet, og har kun sin grunn i Herren Kristus.» Man bør legge nøyaktig merke til i hvilken forstand Kristus /.../ kalles vår rettfærdighet. Vår rettfærdighet hviler nemlig ikke på den ene eller andre av Kristi naturer, men på hele Kristi person, som er vår rettfærdighet som Gud og menneske i sin ene, hele og fullkomne lydighet.»

470 **Er Sønnens lydighet hans lidelse i Getsemane og fram til døden på korset?**

NEI. SØNNENS LYDIGHET OMFATTER HELE HANS GJENLØSERGJERNING FRA UNNFANGELSE TIL DØD, MED ALT HVA HAN HAR SAGT OG GJORT.

Rom 5:15b-19 – Guds nåde og gave har overstrømmet de mange ved et eneste menneskes, Jesu Kristi, nåde. Med gaven er det annerledes enn da en syndet: Dommen fulgte på den enes synd til fordømmelse, mens nådegaven fulgte etter manges synder til en rettfærdiggjørelsesdom. Om døden ved denne ene synd har hersket for denne enes skyld, så skal ennå mer de som mottar nådens og rettfærdighetsgavens overflod, herske i liv ved denne ene, Kristus Jesus. Altså:

Liksom fordømmelse kom over alle mennesker ved den enes synd, så kom også rettferdiggjørelse til liv over alle mennesker ved den enes rettferdiggjørelsesdom. Likesom de mange kom til å stå som syndere ved det ene menneskes ulydighet, så skulle de mange stå som rettferdige på grunn av den enes lydighet. (Fil 2:8-11) Kol 2:14 – Han har utslettet skyldbrevet, som med sine bestemmelser gikk oss imot.

471 **Kan en mangel ved Sønnens lydighet tjene til vår unnskyldning?**

DET FINS INGEN MANGEL VED SØNNENS LIDENDE LYDIGHET I JESU TJENERSKIKKELSE.

Heb 4:15f – Vi har ikke en slik øversteprest som ikke kan ha medlidenhet med våre svakheter, men en som er blitt fristet i alt i likhet med oss, men uten synd. La oss derfor med frimodighet tre fram til nådestolen for å få miskunn og finne nåde til hjelp i rette tid. Joh 8:28b – jeg gjør ikke noe av meg selv, men taler slik min Fader har lært meg (38a, 6:38f).

Ingenting ved Jesu liv kan tjene som unnskyldning for et menneskes vantro eller fortapelse. Ingenting i Jesu liv tilsier en tilleggsytelse fra vår side. Han talte og handlet alltid etter Faderens ord og vilje. Derfor er han de troendes eksempel (jf 1 Tim 4:12).

Eksempel: Joh 17. Se vekslingen mellom ”dine”, ”mine” og ”deres” ord.

472 **Hva er Kristi passive lydighet?**

SVAR: SØNNENS GJERNING SOM MENNESKENES STEDFORTREDER OG SYNDEBÆRER I JESU TJENERSKIKKELSE, LIKE FRA UNNFANGELSEN TIL SIN DØD PÅ KORSET.

Jes 53:5 – Straffen lå på ham for at vi skulle ha fred. Mt 20:28 – (Menneskesønnen er kommet for å) gi sitt liv til gjenløsning for de mange (= alle). Heb 10:10 – i kraft av denne vilje er vi helliget ved at Jesu Kristi legeme blev ofret én gang for alle. Lk 22:19f – Han tok et brød, framsa takksigelsesbønnen, brøt det og gav dem og sa: ”Dette er mitt legeme som gis for dere. /.../ Denne kalk er det nye testamente i mitt blod som blir utgytt for dere.” 1 Joh 3:16a – På dette kjenner vi kjærligheten, at Gud gav sitt liv for oss.

Rom 4:25 - Han ble gitt på grunn av våre overtredelser og oppreist på grunn av vår rettferdiggjørelse. 5:6, 8, 18 – Mens vi ennå var svake, døde Kristus for ugudelige, da tiden var inne. /.../ Kristus døde for oss, mens vi ennå var syndere... 8:32 – Han som ikke sparte sin egen Sønn, men gav ham for oss alle, hvordan skulle han kunne annet enn å gi oss alt med ham?

Gal 3:13 – Kristus har frikjøpt oss fra lovens forbannelse, da han blev en forbannelse for vår skyld. 1 Kor 5:21 – Han som ikke visste av noen synd, har han gjort til synd for oss, for at vi skulle bli Guds rettferdighet i ham. (8:9) Ef 5:2 – Vandre i kjærligheten, slik Kristus har elsket oss og gitt seg selv for oss til gave og offer, til en velduftende røkelse for Gud. 1 Tim 2:6a – Han gav seg selv til gjenløsning for alle. Tit 2:14 – Han har ofret seg selv for oss for å frikjøpe oss fra all lovovertrødelse og for å rense seg et eiendomsfolk, ivrig etter å gjøre gode gjerninger.

I Bibelen er Kristi stedfortredergjerning alltid omtalt med ord og vendinger som *utelukker troens frukter fra frelsens årsak*.

Anm. Guds underfulle kjærlighet i Kristi lydighet

Mens vi enda var fiender av Gud, har Gud forsonet oss med seg selv i Kristi død. Han ble gjort til alles synd, ”for at vi skulle bli Guds rettferdighet i ham”, 2 Kor 5:21. Gud reiste ham opp fra de døde på grunn av menneskenes frifinnelse i ham som er alles stedfortreder hos Gud. Lk 10:28, Rom 4:25, 5:16-19, 21. Evangeliet åpenbarer Guds gaverettferdighet for at vi skal ”bli frelst ved hans liv”, Rom 5:10.

Nå vil Gud ha denne frifinnelse forkynt og trodd i verden. Derfor fortsetter Kristi profetiske gjerning ved dem han betror det hellige prekenembetet - "forsoningens embete" (2 Kor 5:18). Marsjordren fra begynnelsen står fast: I Jesu navn skal omvendelse og syndenes forlatelse forkynnes for alle folkeslag (LK 24:47).

Nytestamentets skrifter skiller ikke forsoning og rettferdiggjørelse, men fremstiller dem som den samme frelseshistoriske kjensgjerning i Jesu liv. Menneskenes frelse er "ordnet i alle deler", 2 Sam 23:5a. Denne kjensgjerning har sitt motstykke i en annen kjensgjerning: I menneskets forhold til Gud og sin neste er den onde lyst virksom i tanker ord og gjerninger. Vi skal gjøre regnskap for Gud, men får ikke se ham uten den tilregnede rettferdighet – Jesus Kristus (Rom 8:1). Det er begripelig.

Han alene er Den Hellige og Rettferdige - uten synd. Gud *tilregnet* ham verdens synder og *gjorde* ham til synd og sydebærer. Det er ubegripelig. Syndenes forlatelse har sin opprinnelse i Gud fra evighet av. Gud tilgir og oppreiser kun for sin godhets skyld. Kjærligheten er ikke den at vi har elsket Gud, men at Gud har sendt sin Sønn til soning for vår synder, 1 Joh 4:10. Guds kjærlighetsbevis er «Kristus og ham korsfestet», 1 Kor 2:2. Guds kjærlighet til sitt verk gjør ham nidkjærhet for sitt verk. Rom 5:9f, 2 Kor 5:19, 21.

Evangeliet viser til Stedfortrederens lidelse, død og oppstandelse som *fullført* historie. Jesus Kristus dør ikke mer, Rom 6:9. Evangeliet kunngjør frelsen som fullbyrdet kjensgjerning i en bevitnet Jesus-historie, slik Skriftene har sagt. Og frelsen blir gitt den enkelte til del i dåpen og stadfestet med løseordet i Kristi sted: "Jeg forlater deg dine synder. I Faderens osv." Ordene er Kristi virksomme ord. De er troens støttestav hele veien, oppreist fra døden i våre synder. Ef 2:1-9, 1 Pet 4:8, Sal 32:1. Den som tror på Sønnen, "har evig liv", Joh 3:18, 36, 5:24 osv.

Læren om «rettferdiggjørelsen ved tro alene», se nærmere forklaringen til 3. trosartikkel.

ADVARSLER MOT VILLFARELSER, EKSEMPELVIS

- At rettferdiggjørelsen ved tro ikke er nok til frelse, men må bli utfylt og kompletteres med gode gjerninger (synergisme).
- At rettferdiggjørelsen består i noe annet enn syndenes forlatelse.
- At Kristus ikke er frifinnelsens årsak for alle, men med sin lidende lydighet har vunnet syndenes forlatelse kun for de troende..
- At alle blir salige uten hensyn til tro eller ikke (universalisme).
- At troen er en gjenytelse og et pressmiddel for Gud.
- At evangeliet om Guds rettferdighet uten lovgjerninger er en påminnelse eller informasjon om Guds frelsesverk i fortid og ikke Guds frifinnelses-handling i nåtid ved Ordet og sakramentene.
- At Gud frikjenner synderen umiddelbart, uavhengig av nådemidlenes bruk (nådemiddelforakt).

Kilde: Ev.luth Konkordiekyrkan.

OM GUDS FORSONINGSVERK I KRISTUS

Ingen så Guds forsoning med verden i den korsfestede Jesus. De så, og så likevel ikke. Alle ser krusifikset, men ser vi? Vi er henvist til Guds vitnesbyrd i en bevitnet Jesus-historie om hans lidelse, død og oppstandelse. Åpenbaringsordets Gud har stadfestet Jesu

undervisning i Skriftene om sin person og sitt verk. Jesu oppstandelse fra de døde er Guds vitnesbyrd om sin forsoning med verden i den korsfestede Jesus Kristus.

Lik de første disipler, er også vi som nå lever, henvist til Det gamle testaments Kristusvitnesbyrd. Vi må se Guds vitnesbyrd med Skriftens ord. Gud må gjøre oss til korsteologer. Guds fremgangsmåte er hvetekornets lov (Joh 12:24).

Så handler ikke dette emne om en forsoningsteori, men om den kjensgjerning stadfestet med Jesu oppstandelse på den tredje dag. Gud har stadfestet frelseshistoriens høydepunkt og sentrum, som er og blir til evig tid Guds rene Lam, «inntil døden lydig». Han er den «Guds rettferdighet» som evangeliet åpenbarer til frelse for hver den som tror. Gud er en forsonet Gud, og Guds fiendemakter er beseiret.

Hovedunderet er likevel et annet: Jesu persons hemmelighet, den vi bekjenner med ordene om den enbårne Sønnen - ”*unnfanget av Den Hellige Ånd, født av jomfru Maria*”. Foreningen av Gud og menneske i Jesu person er forsoningsverkets forutsetning og mysterium: Gud var i Jesu skikkelse og forlikte verden med seg selv på forbannelsens tre (2 Kor 5:19, Gal 2:13 = 5 Mos 21:23).

Sann Gud måtte han være for å oppfylle loven og være Guds rene Lam. *Sant menneske* måtte han være for å dø den evige død i alles sted. Gud-mennesket er ”*Guds rettferdighet*”, nå og alltid og i all evighet (Åp 5). Nå er han ved Faderens høyre, virksom i den forsamlede menighet med midler som høres og ses.

473 **Hvorfor mangler kirkerommet et soningsalter?**

GUD ER EN FORSONET GUD. GUD FADER, SØNN OG HELLIGÅND HAR FORSONET VERDEN MED SEG SELV I KRISTUS JESUS (2 KOR 5:19A).

Heb 7:17, 26f – Du er prest til evig tid på etter Melkisedeks vis (Sal 110:4). /.../ En slik øversteprest trengte vi, en som er hellig, uskyldig, ubesmittet, skilt fra syndere og høyere enn himlene, en som ikke daglig trenger å bære fram offer i likhet med øversteprestene, først for egne synder og deretter for folkets. Dette har han nemlig gjort én gang for alle, da han ofret seg selv. 1 Kor 3:16 – Vet dere ikke dere er et Guds tempel, og at Guds Ånd bor i dere?

Rom 6:4 – Vi er /.../ begravet med ham ved dåpen til døden for at også vi skal vandre i et nytt liv, liksom Kristus er oppreist fra de døde ved Faderens herlighet. Mt 26:27f – Og han tok kalken, framsa takksigelsesbønnen og gav dem og sa: ”Drikk alle derav! Dette er mitt blod, paktens blod, som blir utgytt for de mange til syndenes forlatelse. 1 Kor 10:16

På grunn av Bibelens vitnesbyrd må vi tilskrive hver av personene delaktighet i Guds frelsesverk. De beskriver hver for seg og til sammen Guds vesen - slik Gud er i seg selv og utad i forhold til mennesker:

Faderens nådige rettferdighet har *Sønnen* åpenbart i Jesu ringe skikkelse. I enhet med *Ånden* har *Sønnen* oppfylt all rettferdighet i Jesus tjenerskikkelse, og *Ånden* overbeviser om ham som er vår rettferdighet ved Faderens høyre.

Til bibelstudium:

Faderens delaktighet i forsoningsverket: Joh 17:25f.

Sønnens delaktighet: Jes 9:7, 11:3-5, 53:11, 1 Pet 3:18, Joh 16:10 og 1 Joh 2:1.

Åndens delaktighet: Jes 11:2-5, Joh 16:8-11.

474 **Hva vil det si ”å sone”?**

I BIBELEN BETYR ORDET Å SKJULE ELLER TILDEKKE. DEN ALLVITENDE OG ALLSEENDE GUD HAR SØRGET FOR DEN SONING SOM SKJULER OG TILDEKKER SYNDEN.

Jes 43:25 – Jeg, jeg er den som utsletter dine misgjerninger for min skyld, og dine synder kommer jeg ikke i hu. (Sal 32:1f) 1 Joh 2:2 – Han (Kristus Jesus) er soningen for våre synder, og ikke bare for våre, men også for hele verdens (2:2). 4:10 – Kjærligheten består ikke i at vi har elsket Gud, men i dette at han har elsket oss og sendt sin Sønn til soning for våre synder. Rom 3:23-25 – Alle har syndet og mangler Guds herlighet og blir rettferdiggjort gratis av hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus. Ham har Gud satt fram som en **nådestol** ved troen i hans blod, for å vise sin rettferdighet ved at han forlater synder som før var begått, som han har hatt tålmodighet med. Gal 3:26f – Alle er dere Guds barn ved troen i Kristus Jesus. Dere, så mange som er blitt døpt til Kristus, er blitt ikledd Kristus.

På grunn av Kristi lidelse og død, er de troende samtidig syndere og ”rene for HERREN” (3 Mos 16:30). Den som tror evangeliet, anvender Kristi velgjøringer på seg selv.

Til bibelstudium:

3 Mos 16.

Kol 2:11f, 3:3. Rom 5:8, 8:1. Ef 2:13-16. 2 Kor 5:18-21. Heb 2:17. Åp 3:18.

Anm 1. Lk 18:13b.

Tollerens bønn blir gjerne oversatt: ”Gud, vær meg synder nådig!” Det greske gjerningsordet (hilastæti) kommer av ”nådestol” (hilastærion). Ordrett oversatt, sa tolleren: ”Gud, nådestole deg over meg, en synder!”. Jesus tilregnet tolleren sin rettferdighet og *erklærte* ham rettferdig for Gud. Rom 4:5.

Anm 2. Hebraisk har samme ord for synd, skyld og syndoffer.

I bibelsk språkbruk handler *ikke synd om engangstilfeller* som man kan legge bak seg – og ferdig med det! Tvert imot: Synden *hefter ved oss*, så den som har syndet, ”løfter synd” eller ”bærer synd”. Allerede språkbruken uttrykker at ingen evner å framkalle noen årsak til at Gud skulle være nådig mot meg.

Sønnen var sydebæreren, som i Jesu skikkelse tok bort verdens synder. Den syndfrie ble ”gjort til synd”, dvs til sydebærer i alles sted, 2 Kor 5:21. Derfor proklamerer evangeliet (i avgrenset mening) syndenes forlatelse som en kjensgjerning. Den har funnet sted i fortid. Her handler det ikke om tilleggsytelser som lar våre ønsker gå i oppfyllelse. Gud er i Kristus en forsonet Gud, og forsoningen er gitt den enkelte til del i dåpen til Jesu død.

Forsoningsverket er Guds underfulle visdom og hemmelighet, skjult fra evighet av, men åpenbart ved evangeliet til frelse for hver den som tror. De lever ikke under vreden, men under Guds nådehimmel (4 Mos 18:5b, Ef 2:1-5).

475 **Hva betyr det at soningsoffrene var ”nådemidler”?**

GUD HADDE LOVET Å VÆRE NÅDIG MOT FOLKET OG TILGI SYNDENE VED BRUK AV YTRE, SYNLIGE MIDLER.

3 Mos 17:11a – Kjøttets sjel er i blodet, og *jeg har gitt dere det* på alteret til å gjøre soning for deres sjeler. Heb 9:22 – Etter loven blir nesten alt rensset med blod, og uten blodsutgytelse, blir det ingen forlatelse. Joh 11:50-52 (Kaifas om Jesu død:) - det er til gagn for dere at ett menneske dør for folket, og ikke hele folket går til grunne. 2 Kor 5:19a – Gud var i Kristus og forlikte verden med seg selv.

Det var ikke folket som blidgjorde Gud med ofringer (Sal 50:12f), men Gud som forbarnet seg over folket for sin godhets skyld.

Anm 1. Abrahams barn og ætt.

Også den gang tilga Gud syndene på grunn av Kristi soningsdød. Rom 3:21, Gal 3:17. Abraham og Moses trodde evangeliet, Joh 5:46, 8:56.

De Kristus-troende i den nye pakt kalles "Abrahams barn", Joh 8:39, Rom 4:12, 16, Gal 3:17, eller "Abrahams ætt", Gal 3:29, Heb 2:16. Motsetningen danner de som ikke tror Messias-løftenes oppfyllelse i Kristus Jesus, Joh 5:45-47, Lk 24:25.

Forskjellen mellom Adams og Evas tro og den nytestamentlige tro er en forskjell i klarhet, men ikke i sak, 1 Mos 3:15. Jf Evas ord, 1 Mos 4:1 – *Jeg har fått en mann, HERREN!*

Anm 2. Guds nådemidler i den gamle pakt

All tempeltjeneste i den gamle pakt var skyggebilder av "det kommende gode", Heb 10:1a (nærmere forklart v 1b-14). Ofringene synliggjorde løftet ved å sone synden på en foregripende måte, og foregripe Guds forsoningsoffer i Kristi lidelse og død, Heb 7:1-10:21. Jf Rom 3:25, 1 Kor 5:7. I alt dette var Gud nådig mot folket, slik han hadde lovt, Apg 10:43.

I tabernaklet var forholdet mellom *Det Hellige og Det Aller Helligste* forholdet mellom det jordisk-foreløpige skyggebilde, Heb 9:8f, og Guds fullbrakte forsoningsverk i Kristi død på korset. Sønnens offerdød i Jesu skikkelse har en gang for alle gitt Guds folk fri adgang til Guds nådetrone, 10:19ff. Se oppfyllelsens perspektiv i 5:6, 10, 6:20.

Kristus er mellommannen for "det kommende gode", for han gikk gjennom "det telt som er større og mer fullkomment", nemlig den himmelske helligdom, som det jordiske tabernakel bare var en skygge av, Heb 9:11. Der har han vunnet "en evig forløsning", v 12, han som "ved den evige Ånd har ofret seg selv uten feil for Gud", v 14. Når er det Guds blod – Lammets blod – som gir syndenes forlatelse ved evangeliet, Ef 1:7, Kol 1:14, og frelser fra vreden, Rom 5:9, 2 Kor 5:21.

I lovreligionene er forholdet motsatt. Menneskene tillegger ofringene forsonende virkning. De forestiller seg at offerdyrene mildner guden(e)s vrede, med håp om belønning, hva den enn måtte være. Samme strategi gjennomsyrrer lovgjeringene med håp om å blidgjøre gudene eller skjebnen.

Eksempler på andre nådemidler i den gamle pakt:

Omskjærelsen gir syndenes forlatelse, med løfte om at Gud vil være en nådig Gud, 1 Mos 17:7 (jeg skal være din Gud), Rom 4:11.

Påskemåltidet: På grunn av påskelammets blod ble jødene spart for Guds vredesdom ved morderengelen, 2 Mos 12:21, 23f.

Omskjærelsen og påskemåltidet var den gamle pakts sakramenter, og tilsvarer dåpen og Kristi legemes og blods sakrament i den nye pakt. Felles for dem alle er Guds løfte, som er føyd til tegnet. Et løfte krever tro. Derfor var omskjærelsen og påskemåltidet rettferdiggjørelsens sakramenter i den gamle pakt.

476 **Er syndenes forlatelse begrenset til de synder vi bekjenner?**

NEI. GUDS TILGIVENDE NÅDE TRENGER VI HELE LIVET. DET ER SYNDERE VI ER.

Sal 31:6 – Alle mine tider er i din hånd. 51:7b – med synd ble jeg til i mors liv.

Anm. Syndofferet i den gamle pakt

Det ble ofret et syndoffer for hvert barn som ble født (3 Mos 12:6-8), og dessuten brennoffer, for å innvie barnets liv til Gud (3 Mos 1).

Josef og Maria skulle ha ofret et lam til brennoffer og en due til syndoffer, men loven ga fattigfolk anledning til å ofre to turtelduer eller dueunger (3 Mos 12:8). Deres fattigdom og lovoppgjørelse vitner om Sønnens fornedrelse, født under loven, Lk 2:22-24, Gal 4:4.

Menneskets *død* har sin årsak i synden, og var derfor omgitt av strenge renselsesforskrifter i syv dager (eks 3 Mos 21, 4 Mos 6:9ff, 19:13ff. Jf apostelen *Tomas*, Joh 20:24-29). Av samme grunn ble ”*det stadige offer*” frambåret morgen og kveld (4 Mos 28:3-8), og i tillegg et *heloffer* til soning for synder og innvielse av livet for Gud.

I den nye pakt er Guds rene Lam Guds enbårne Sønn i sin lidende lydighet like til døden på korset. Derfor er han Guds *endegyldige* og *eviggyldige* syndoffer, gitt den enkelte til del i dåpen for å være vår oppreisning og støttestav alle våre levedager - ikke bare i begynnelsen, men *hele veien* (Martin Chemnitz).

477 **Hvorfor ville Gud forsonne verden med seg selv?**

GUD HAR AV UBEGRIPELIG KJÆRLIGHET GITT SIN ENBÅRNE SØNN TIL SONING FOR MENNESKENES SYNDER. HAN GIKK INN UNDER LOVENS KRAV OG OPPFYLTE DEM I ALLE DELER. HAN HAR SONET VERDENS SYNDER MED SEG SELV SOM GODTGJØRING.

2 Mos 33:20 - Intet menneske kan se meg og leve. Mt 15:11b – det som går ut av munnen, det gjør mennesket urent. 3 Mos 4:20 – Presten skal gjøre soning for dem, så de får forlatelse...

Gud har løst menneskenes livsproblem – vår skyld og skam og håpløshet. Løsningen er Guds frelsesråd fra evighet, som Gud åpenbarer ved evangeliet.

Eksempler:

Folkets reaksjon etter Guds ordåpenbaring på Sinai: 2 Mos 19-20. - Peters reaksjon etter den store fiskefangst: Lk 5:8.

Til bibelstudium:

Menneskenes livssituasjon: Ef 2:3, 12b.

Guds nådige inngripen: 2 Kor 5:17-6:1, Rom 5:10, Ef 2:13-16, Kol 1:19-23. Med sin løsepenge har Gud gjort felles sak med ugudelige, Mt 20:28, Rom 4:5.

Kristi død på «forbannelsens tre» (Gal 3:13) var *et oppgjør i Gud* til forsoning av verdens synder, 2 Kor 5:19. *Gud* var i Den Rettferdige og forsonte verden med seg selv, Mt 5:17, 2 Kor 5:19. Gud mot Gud.

Verden ble erklært rettferdig i stedfortrederens selvhengivende kjærighet på *offerets grunn*, Mk 15:28, Rom 2:26, 8:36f, 9:8. Evangeliet om denne hendelse bringer oss Guds frelsesråd fra evighet, tilsier syndenes forlatelse og med den evig liv.

Frelsens årsak fins i Gud. Guds enbårne Sønn var i Jesu lidende lydighet Guds *uskyldige* Lam, 1 Kor 1:30, 2 Kor 5:21, Rom 5:21, 8:4, Jes 45:24.

Guds rettferdighet i Kristi lydighet er *virkelig og hel* i alle stykker, Rom 4 (v 3-6, 10f, 22, 24). Frelsens årsak *i Gud* alene lar oss høre vår frifinnelsesdom ”gratis av nåde”, Rom 3:24.

Dette under over alle under holder Gud skjult også for sine engler, 1 Pet 1:12. Men troen ”ser” i Guds ord, og ser *Guds* visdom i Kristus og ham korsfestet, Rom 3:31, 1 Kor 2:2, 7. Det er ham Gud har oppreist fra de døde på grunn av vår rettferdiggjørelse.

478 **Hvilke vilkår må være oppfylt for at et syndoffer skal være gyldig for Gud?**

STEDFORTREDEREN MÅTTE VÆRE FEILFRI, OG GUD OVERFØRE SYNDEN PÅ OFFERET.

Jes 53:6 – Vi fór alle vill som får, vi vendte oss hver til sin vei, men HERREN lot alle våre misgjerninger ramme ham. Gal 4:4f – I tidens fylde sendte Gud sin Sønn, født av en kvinne, født under loven, for at han skulle frikjøpe dem som var under loven, så vi skulle få barnerett. Fil 2:5-11.

Guds Sønn oppfylte lovens vilkår, da han frembar seg selv som et syndoffer.

Til bibelstudium: Guds sydebærer og regnskapsunder

Jesus var syndfri: Heb 9:14, 1 Pet 1:19, jf 2 Mos 12:5, 3 Mos 1:3, 4:1-3 osv. Jesus var stedfortrederen og offeret i samme person.

I den gamle pakt var det menighetens eldste, det vil si lederne (2 Sam 3:17, 5:3), som framsa syndsbejkenelsen (3 Mos 4:15). Samtidig la de med hele sin tyngde hendene på oksens hode, til et synlig tegn på syndebyrden som nå ble lagt på offerdyret.

Da Sønnen opptok menneskenaturen i seg, gikk han frivillig inn under lovens dom og bar verdens syndebyrde (Joh 1:29, jf 3 Mos 4:13-21). Dermed tok han også skyldbyrden på seg, det vil si menneskenes skyld og skam (3 Mos 4:3, 13. Jf syndebugken, 3 Mos 16:21f). Ef 2:13-16.

Oppdraget ble fullført i Kristi offerdød, Joh 19:28, 30. ”*Ham som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss*”, 2 Kor 5:21. ”*Gud var i Kristus og forsonete verden med seg selv*» (v 19a). I Det gamle testamente benyttes et spesielt ord om denne overføring, nemlig det hebraiske ordet for ”*tilregning*”. Denne språkbruk danner bakgrunnen for evangeliet om synderens rettferdigerklæring på grunn av Jesu Kristi, Guds Sønn, lidende lydighet. Den blir tilregnet troen.

Det er tale om et *regnskapsunder*. Gud overfører skylden fra skyldneren til den skyldfrie Stedfortrederen. Og omvendt: Gud overfører den skyldfries rettferdighet til skyldneren. Den *hellige* Gud erklærer *synderen* rettferdig på grunn av sin rettferdige Tjener, Kristus Jesus. ”*Derfor tilregnet han dem ikke deres overtredelser*”, 2 Kor 5:19b, jf . Rom 8:3 – *det gjorde Gud*.

Se nærmere Rom 3:19-26, 4:1-8, kap 5.

479 **Hvem andre enn offerdyret og presten kunne være stedfortredere for Gud?**

KUN GUD SELV KUNNE ERSTATTE OFFERPRESTENES GJERNING. DET GJORDE GUD I SIN LIDENDE TJENER, JESUS KRISTUS.

2 Mos 34:6f – HERREN gikk forbi hans ansikt og ropte: *HERREN, HERREN er Barmhjertighet, Nåde, Langmodighet, Stor i Miskunnhet og Trofasthet*. Han lar miskunn være i tusen ledd. Han *forlater* misgjerning og overtredelser og synd, men han lar ikke den skyldige ustraffet... Jes 53:5f – han ble såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham, for at vi skulle ha fred, og ved hans sår har vi fått legedom. Vi fór alle vill som får, vi vendte oss hver til sin vei. Men HERREN lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham.

Rom 5:10 – vi ble forsonet med Gud ved hans Sønn's død, mens vi var fiender... 2 Kor 5:19 – Gud var i Kristus og forsonete verden med seg selv. Derfor tilregnet han dem ikke deres overtredelser...

480 **Hvorfor ble offerblodet båret fram for Guds åsyn, men skjult for folket?**

DET VAR NOK TIL SYNDERES FRIFINNELSE AT GUD SÅ OFFERBLODET.

2 Kor 5:7 – Vi vandrer i tro, ikke i beskuelse. Heb 6:19f – (vi har) et fast og sikkert sjelens anker, som når inn bak forhenget, dit Jesus gikk inn som forløper for oss. Han er blitt en øversteprest til evig tid etter Melkisedeks vis. 11:1 – Troen er en fast tillit om det man håper, en overbevisning om det man ikke ser.

Øverstepresten bar blodet inn i helligdommen, alene fram for Guds åsyn i Det aller helligste. Tilskuere er saken uvedkommende. Skjult i Jesu død på korset var øverstepresten og Det aller helligste forenet i samme person.

Eksempler:

Offerprestens tjeneste: 3 Mos 4:5-7.

Øversteprestens tjeneste på den store Forsoningsdagen: 3 Mos 16.

Fortellingen om påskelammet: 2 Mos 12:7, 13. Se tydningen i Hebreerbrevet.

Anm. Blodet - livets element.

Synd er krenkelse av den hellige Gud, og syndens lønn er døden. Offerdyret var folkets stedfortreder, som bar (tok bort) dets synder. Synd bøtes med liv.

Gud var etter sitt løfte nådig og tilga. Det gjorde Gud straks blodet var stenket på arkens lokk, dvs på ”nådestolen” inne i Det Aller Helligste (el på alterets horn under de daglige ofringene). Da var folket rent i Guds øyne.

Blodet av ”vanlige” syndoffer ble båret inn i Det Hellige, *foran* forhenget hvor røkofferalteret stod. På den store *Forsoningsdagen* bar øverstepresten blodet *inn* i Det Aller Helligste, *innenfor* forhenget. Her stenket han blodet syv ganger på nådestolen. Ifølge rabbiniske forskrifter gjorde han det ovenfra og ned, og fra venstre mot høyre. Slik har øverstepresten slått korsets tegn over nådestolen helt siden Mose tid!

Til bibelstudium: Kristi gjerning som stedfortreder

Det var *ikke for sin egen skyld* gudmennesket frambar seg selv som **syndoffer**. Han var jo uten synd, Joh 1:29, 1 Joh 2:2, 4:10.

Verdens synder var lagt på ham, 2 Kor 5:21. Denne stedfortredergjerning åpenbarer Guds *universelle* nåde, Hes 33:11, Tit 2:11, 1 Joh 2:2, 2 Pet 3:9, 1 Kor 8:11.

Når bibelsteder viser til en del av forsoningsverket, er hele verket inkludert. *Delen representerer helheten og helheten belyser delen.* Hele verket er i samsvar med Guds vilje og rådslutning fra evighet (Guds mysterium). Kristi lidelse og død er Sønnens lidelse og død, som har *absolutt og evig gyldighet for alle og enhver*, 1 Joh 1:7, Rom 5:10.

Om Kristi øversteprestelige forbønn, se ovenfor: Om Jesus Kristus - øverstepresten.

481 **Hvordan har Kristus oppfylt bestemmelsene om offerblodet?**

PÅ LANGFREDAG GIKK KRISTUS FRAM FOR GUDS TRONE I HIMMELEN MED SITT BLOD, OG VANT EN EVIG FORLØSNING ËN GANG FOR ALLE. HAN ER DØREN TIL HIMMELRIKET, ÅPEN FOR ADAMS FALNE ÆTT.

Mt 27:51 – Og se, forhenget i templet revnet i to, ovenfra og ned. Heb 10:19-22 – Brødre, da vi nå ved Jesu blod har frimodighet til å gå inn i helligdommen, siden han har innvidd for oss en ny og levende vei gjennom forhenget, det vil si gjennom sitt kjød, og da vi har en stor prest over Guds hus, så la oss tre fram med oppriktig hjerte, i full trosvissnet, med våre hjerter stenket og rensset fra en ond samvittighet og med legemet vasket i rent vann (jf 9:11-14. 1 Mos 3:24).

Anm. Rabbiniske kilder forteller om ødeleggelsen av Jerusalems tempel i år 70, at for 40 år siden hadde portene til helligdommen åpnet seg av seg selv.

482 **Hvorfor ble Kristus Jesus korsfestet på Golgata - utenfor Jerusalem?**

DET MESTE AV SYNDOFFERET SKULLE BRENNES OPP UTENFOR BYEN. DET VAR SÅ SYNDIG AT OGSÅ DEN SOM BAR SYNDOFFERET DIT, BLE REGNET FOR UREN (3 MOS 16:27F).

Heb 13:10-13 – Vi har et alter som de som tjener ved tabernaklet, ikke har rett til å ete av. For offerdyrenes blod blir båret inn i helligdommen av øverstepresten til soning for synd, men kroppene deres blir oppbrent utenfor leiren. Derfor led også Jesus utenfor byporten, for at han ved sitt eget blod skulle hellige folket. 1 Kor 1:25a - Guds dårskap er visere enn menneskene.

Lovens bestemmelse pekte fram mot Sønnens død i alles sted.

Hva Sønnen led og døde etter sin menneskenatur, ble Sønnen til del etter sin guddomsnatur (1 Joh 1:7b). Gud ble gjort til synd i Kristus. Gud ble forkastet av Gud da gudmennesket bar verdens synder (2 Kor 5:21).

483 **Hva betyr det at Jesus er "Guds Lam"?**

KRISTUS ER GUDS EVIGGYLDIGE OFFER, SOM HAR TATT BORT VERDENS SYND.

Sal 103:12 – Så langt som øst er fra vest, tar han våre synder bort fra oss. Heb 10:10, 12-14 – Ifølge denne vilje er vi blitt helliget ved Jesu Kristi legemes offer én gang for alle. /.../ Men etter at Jesus har båret fram ett eneste offer for synder, sitter han for alltid ved Guds høyre side. Nå venter han på at hans fiender skal legges under hans føtter. Med ett eneste offer har han for alltid gjort dem fullkomne som blir helliget. Åp 5:12 – Lammet som er slaktet, er verdig til å motta kraft og rikdom og visdom og styrke og ære og herlighet og velsignelse! Gal 4:4f, Joh 1:29 (1 Mos 22:7).

Ved evangeliet innprenter Gud denne tro i våre sinn: En har båret menneskenes synder – Sønnen i Jesu skikkelse. Han har kjøpt oss fri fra syndens og dødens og djevelens tyranni.

Alternativet til troen er Guds motstanders gjenerobring (Lk 11:21-26). Han blander sammen lov og evangelium og forfører med et annet evangelium (Gal 1:6, 8).

484 **Hva er forsoningens gaver?**

DE ER SYNDENES FORLATELSE, FORSONINGENS EMBETE, GUDS RETTFERDIGHETG, HÅPET OG GUDS LØFTERS OPPFYLLELSE.

- *Syndenes forlatelse.* Den er det historiske faktum som blir gitt den enkelte ved tro og dåp, stadfestet med absolusjonen (nådetilsagnet) og med Kristi legemes og blods sakrament til et synlig pant (Mt 26:28).
- *Forsoningens embete* - prekenembetet, som apostlene og deres etterfølgere utøver som Kristi delegater i Kristi sted. I kraft av Kristi ord, formaner og oppmuntrer de mennesker til å la seg forlike med Gud. Gud virker troen – når og hvor han vil - i dem som hører evangeliet (CA 5). 2 Kor 5:20f, Rom 10:17.

- ”Guds nåde og gave” (Rom 5:15). Guds rettferdighet – Kristus Jesus til alle, til frelse for hver den som tror. Rom 5:15-19, jf 1:16f, 3:25f.
- *Håpet*. Evangeliet bringer ”den rettferdighet som er vårt håp” (Gal 5:5), da Gud skal være ”alt i alle” (1 Kor 15:28). Rom 5:21b, 8:18-21.
- Guds løfters oppfyllelse.

Det fullbrakte forsoningsverk er alltid årsaken til forsoningens gaver, som gis av nåde. Den minste sammenblanding av lov og evangelium gjør gavene til premier for kvalifiserte.

Anm. Bukken for HERREN, og bukken for Asasel.

De var folkets offer på den store *Forsoningsdagen*, og avbilder soningsofferet hver på sin måte. Det ble kastet lodd om dem, ett for *HERREN*, og ett for *Asasel*. Bukken for *HERREN* ble slaktet og blodet båret inn i Det Aller Helligste. Folkets synd ble bekjent over bukken for *Asasel*, som deretter ble ledet ut i ørkenen. Navnet *Asasel* betyr ”å føre bort”, eller ”lede bort”. Synden ble ledet bort på denne bukken.

Hugo Odeberg: ”Istedenfor at menneskeheten skulle ha forsonet seg med Gud, har Gud forsonet menneskeheten med seg. Det vil si: Gud selv satte seg i menneskehetens sted /.../ Altså steg Gud også inn i menneskehetens synd /.../ ved mennesket Kristus. Det ubegriplige skjedde: Gud var i Kristus – ikke bare som den hellige Gud, - da hadde han jo likevel ikke kunnet tre helt inn i menneskehetens sted, - men han var lik den syndige menneskehet i ham. (Sit 2 Kor 5:19.) /.../ Nå er altså frelsen mulig. Liksom Kristus – som Gud selv er i, blev synd – menneskehetens synd – så skjedde dette for oss, ”for at vi skulle bli Guds rettferdighet i ham” (v 21). Nå har vi altså fått denne gave, vi lever under Guds himmel, under hans nåde.” (Kommentar til Korinterbrevene.)

Til bibelstudium: Joh 1:29 - Guds Lam, som bærer (airòn) verdens synder.

Grunnteksten bruker et verb som – foruten grunnbetydningen ”å løfte opp”, betyr ”å ta opp og bære” eller ”bære bort, ta bort”. Her handler det om *opphevelse* av menneskenes skyld, men i hvilken mening? Tar Kristus vår skyldbyrde for å bære den som sin egen? Eller bærer han vår skyld for å ta den bort, dvs *godtgjøre* for den? I førstnevnte mening bruker man presens i liturgiske tekster og røper interesser som er den nytestamentlige tro fremmed.

En rekke steder taler for sistnevnte mening om fullført handling i fortid. **1 Joh 1:7** - Jesu, (Guds) Sønn, blod renser oss fra all synd. Joh 1:29 henspiller på *HERRENs* lidende Tjener i **Jes 53:4, 6, 11f**.

Med **sin dåp i Jordan**, innledet Jesus sin stedfortredergjerning (derfor presens partisipp). Kristi ord stadfester hans gjerning som syndebærer *med fullførelsen for øye*, Mk 10:38 (Mt 20:22), Joh 11:50, 18:11, 19:30.

Døperens ord står som forord til Guds *ufullførte* forsoningsverk. I Hebræerbrevets tilbakeblikk er verket *fullført* en gang for alle (hapax), **Heb 9:26b** – nå er han en eneste gang, ved tidenes ende, blitt åpenbart for å ta bort synden ved sitt offer. Kristus er ikke lenger syndebærer. Han **har båret** seg selv fram som Guds syndoffer og ryddet av veien verdens synder, som sperret adgangen til Gud. Nå er han selv paradisetts åpne dør og livets tre (1 Mos 3:24, Joh 10:1f, 9f, 15:1-9).

Hva Døperen sa i presens - og Nytestamentet senere omtaler som fullført - gjelder samme person og verk med godtgjørelsen for øye – som i himmelen så og i Guds kirke på jorden (jf Lammet som *er slaktet*, Åp 5:6, 9, 12).

Gjør man Kristus til en *evig syndebærer, tilslører* man to ting: (1) Guds hellighet i Lovens krav om godtgjøring, og (2) Kristi verk som godtgjør, dvs Guds *endegyldige og eviggyldige* syndoffer i Jesu korsdød.

Bruker man "*innlevelsens presens*", må hensikten være å forvise tilhøreren om det frelshistoriske faktum: Kristus har med sin lidelse og død tatt bort verdens synder, og dine synder **er** forlatt! Tilhørerne blir oppmuntret til å anvende Kristi fullbrakte verk - enhver på seg selv, til evig trøst og glede.

Eksempler på tekster som belyser Sønnens gjerning som syndebærer:

Guds ofrede Lam er *HERREN over døds- og helvetmaktene, og skaperverkets gjeløser*: 1 Krøn 29:11, Job 12:14, Sal 68:21. Mt 16:18f, 21, Joh 1:29, 1 Kor 5:7, Rom 6:9. Åp 1:17f, 3:7, 5:9ff, 20:1.

Guds ofrede Lam er *sann Gud i evighet*: Ord 8:22f, Jes 41:4, 44:6, 48:12, Dan 8:18, 10:9-12. Joh 14:9f, 2 Kor 4:4-6, Fil 2:6, Heb 1:3. Åp 1:8, 17f, 3:14, 5:9, 12f (jf 21:8f), 21:6.

Han er det *seirende* Lam i sin fornedrelse og opphøyelse. Frelsen tilhører i all evighet den slaktede Skaperen - Lammet som *er slaktet*: Åp 5:6, 12f, 7:9f, 17, 12:11, 13:8 (21:27), 14:1, 4, 15, 17:14, 19:7, 9, 21:23.

Fra bekjennesskriftene:

Godtgjøringen for verdens synder er Kristus i sin lidelse og død, Apol 4:103, SA B 1:2f, 2:7, 3:38.

485 **Hvilket offer fra vår side behager Gud?**

TROENS TAKKOFFER FOR GUDS FORSONINGSVERK I KRISTUS. GUD HAR IKKE BEHAG I SELVVALGT GUDSDYRKELSE ELLER FREMMED ILD.

Mt 15:8f - Dette folk ærer meg med leppene, men deres hjerte er langt borte fra meg. Forgjeves dyrker de meg, i det de kommer med lærdommer som er menneskebud.

1 Kor 3:16 – Vet dere ikke at *dere* er et Guds tempel og at Guds Ånd bor i dere? Om noen ødelegger Guds tempel, skal Gud ødelegge ham. Guds tempel er hellig, og det er dere! V 23 – dere tilhører Kristus, og *Kristus tilhører dere*. Rom 12:1f – Så formaner jeg nå /.../ ved Guds miskunn, at dere bærer fram deres legemer til et offer som er levende, hellig og velbehagelig for Gud, deres åndelige tempeltjeneste. Skikk dere ikke etter denne verden, men la dere forvandles ved fornyelse av sinnelaget, så dere kan prøve hva som er etter Guds vilje...

Eksempler:

Kain og Abels offer (1 Mos 4:1-16, jf Heb 11:3). - Arons sønner Nadab og Abihu (3 Mos 10:1-3 (-20)).

486 **Hvordan frembærer Guds barn takkoffer for den levende Gud?**

TAKKOFFER SKJER VED Å TRE FRAM FOR DEN TREÈNE GUD MED LEGEME OG SJEL, OG TAKKE OG LOVE HAM FOR ALLE HANS VELGJERNINGER SOM HAN GIR FOR SIN GODHETS SKYLD.

Heb 13:15 – La oss derfor alltid ved ham bære fram lovprisningsoffer til Gud, det er frukt av lepper som bekjenner hans Navn. Rom 12:1 – Ved Guds barmhjertighet formaner jeg dere /.../ til å bære legemet fram som et levende og hellig offer som er til Guds behag. Det skal være deres åndelige gudstjeneste. 1 Pet 2:5b – Bli et hellig presteskap, og bær fram åndelige offer som Gud gjerne tar imot, ved Jesus Kristus.

I sentrum for den sanne gudsyndyrkelse står Kristi offerdød, som ofringene i den gamle pakt pekte fram imot. Forskjellen mellom takkofferet i den gamle og den nye pakt er forskjellen mellom løfte og oppfyllelse.

Fra bekjennesskriftene:

Ingen dødelig evner å oppfylle det første bud. Budet virker denne erkjennelse. Vi er tiggere for Gud, og uten lovgjerninger må vi, ”rekke hatten frem”, som Luther sier. *Gud må hellige sitt Navn på oss.* En oppmuntring er Guds løfte om den *nådelønn* som følger gjerninger og trengsler for Jesu navns skyld. FC 4:368 (sit 2 Kor 9:6, 2 Mos 20:12 – fjerde bud).

Guds forsoning og rettferdiggjørelse *hører sammen* i samme verk. Guds forsoning med verden og Guds rettferdiggjørelsesdom over verden fant sted i gudmenneskets død. Han er Guds gaverettferdighet til alle og eneste grunn til barnekår hos Gud. Apol 4:161, FC SD 3:4, 14-16, 30.

Det er forskjell på *Guds* forsoning med verden i Kristi død, og *vår* forsoning med Gud ved omvendelse og tro. Forskjellen begrunner Guds kall til omvendelse og tro på ham. Gud oppmuntrer med evangeliet og gir frimodighet til å anvende Kristi fortjeneste, enhver på seg selv. Men stiller vi det hele på hodet med selvforbedring først, gjør vi Gud til medhjelper og fraskriver oss «Guds nådeord» (Apg 20:32). Men frelsens årsak er ikke vår kjærlighet til Gud og vår neste, men Guds fullbrakte verk i Kristus Jesus. På frifinnelsen følger fornyelsen – ikke omvendt. Kristus virker kjærlighetens gjerninger i deres innerste som tror. Hans virksomme nærvær *følger etter* troens rettferdighet for Gud. FC SD 3:54.

En kristen øver troen i gjerninger som har Guds ord og bud for seg. Gjerningen behager Gud på grunn av Kristus Jesus – ”Guds rettferdighet”, som Gud tilregner troen. Troens øvelse i vårt daglige kall anvender syndsforlatelsen, stoler på den og overvinner døden. FC 4:278, 12:37, 80.

Følgende emner kommer vi tilbake til i forklaringen til Tredje trosartikkel:

Gud styrker troen med evangeliet og sakramentene, så vi lever under Kristi herredømme. *Sakramentene er Guds ytre Guds tegn* på den forsoning og rettferdiggjørelse som har funnet sted i Kristi lidende lydighet. Apol 12:42 (sit Lk 22:19).

De levittiske ofringene er erstattet med de rene og nye offer i en ny og bedre ordning: De er tro, påkallelse, takksigelse, bekjennelse og forkynnelse av evangeliet, prøvelser for evangeliets skyld, osv. Apol 24:25f, 30, 33.

OM SØNNENS OPPHØYELSE

Etter sin tronstigning til Faderens høyre, står gudmennesket Jesus i sin *ytre* herlighet ved Faderens nådeside. Der er han Guds evige rettferdighet – som evangeliet åpenbarer og Gud tilregner troen.

Men Guds tronhimmel er ikke et sted hinsides tid og rom. Kristus er ikke innestengt i en himmel fjernt fra denne verden. Slike forestillinger beror på en filosofisk teori om en verden delt i to – en himmelsk og hinsidig, og en jordisk og dennesidig. Guds tronhimmel er oss nærmere enn vi aner.

I tiden etter sin død, gjør Sønnen i Jesu skikkelse full bruk av Guddommens egenskaper. Han er deres forbeder som ved apostelordets lære fra ham kommer til tro på ham (Joh 17:20, 1 Tim 3:16, Heb 2:9f). Og han er virksom i skaperverket, i den forsamlede menighet og virksom med sin Ånd i de troendes liv. Han kommer med sin nåderike hvor Rikets «hemmeligheter» blir forvaltet på troskapens vilkår, slik Kristus har befalt.

487 **Hva menes med "Sønnens opphøyelse"?**

VI BEKJENNER SØNNENS OPPHØYELSE MED ORDENE "FØR NED TIL HELVETET, OPPSTOD FRA DE DØDE PÅ DEN TREDJE DAG, FØR OPP TIL HIMMELEN, SITTER VED GUDS, DEN ALLMEKTIGE FADERS, HØYRE HÅND, SKAL DERFRA KOMME IGJEN FOR Å DØMME LEVENDE OG DØDE."

Joh 12:23 – (Jesus:) Timen er kommet da Sønnen skal bli herliggjort. Joh 3:13f – Ingen har fart opp til himmelen, uten han som før ned fra himmelen, Menneskesønnen *som er i himmelen*. Liksom Moses opphøyet slangen i ørkenen, så må Menneskesønnen bli opphøyet. (8:28, 12:32, 14:28f) Fil 2:9 – Derfor har Gud høyt opphøyet ham og gitt ham Navnet over alle navn. Apg 2:32f. Lk 1:33 – Han skal være konge over Jakobs hus til evig tid.

1 Pet 3:19f – I Ånden gikk han bort og forkynte også for ånder i fangenskap. Rom 6:4 – Kristus er oppreist fra de døde ved Faderens herlighet. 14:9 –for at han skulle herske over både døde og levende. Fil 2:9 – Derfor har også Gud opphøyet ham og gitt ham Navnet over alle navn. (Mk 16:19, Joh 10:18) Apg 10:42b - Han er den som av Gud er bestemt til å være dommer over levende og døde.

Da Sønnen oppstod fra de døde, la han bort tjenerskikkelsen.

Faderen herliggjorde Sønnen etter sin menneskenatur, da han oppreiste Kristus fra de døde. *Sønnen* herliggjør Faderen med evangeliet om sin død for verdens synder. Nå har gudmennesket all makt i himmel og på jord, og anvender sin Guddoms herlighet til Faderens ære uten begrensning.

Fra bekjennelsesskriftene:

Ved oppstandelsen fra de døde ble menneskenaturen opphøyet over alt det skapte i himmelen og på jorden. Det betyr ikke noe annet enn at han (Sønnen) helt og holdent avla sin tjenerskikkelse, FC SD 8:25f.

488 **Hvorfor har Gud opphøyet Sønnen i Jesu legemlige skikkelse?**

GUD HAR STADFESTET JESU UNDERVISNING I SKRIFTENE OM SIN PERSON OG SITT VERK. GUD ER EN FORSONET GUD, OG JESUS ER TROENS RETTFERDIGHET VED FADERENS NÅDESIDE.

Apg 2:32f, 36 – Denne Jesus har Gud oppreist, og om det er vi alle vitner. Etter at han nå er blitt opphøyet ved Guds høyre hånd /.../ skal hele Israels hus være forvisset om at denne Jesus, som dere korsfestet, har Gud gjort både til HERRE og til Kristus. 5:31 – Ham har Gud opphøyet med sin høyre hånd til Høvding og Frelser, for å gi Israel omvendelse og syndenes forlatelse. Joh 16:10 (Helligånden overbeviser) – om rettferdighet, fordi jeg går til Faderen...

489 **Hva bekjenner jeg med ordene "før ned til helvetet"?**

STRAKS KRISTUS UTÅNDET PÅ KORSET, DRO HAN BORT OG VISTE SEG SOM SEIERHERREN OVER ALLE SINE FIENDER. MED SIN LOVPREDIKEN AVVÆPNET HAN DEM OG STILTE DERES SKYLD OG SKAM ÅPENT TIL SKUE.

1 Mos 22:17b – Din ætt skal ta sine fienders porter i eie. Hos 13:14 – Av helvetets vold vil jeg frelse dem ut. Fra døden vil jeg forløse dem. Du død, hvor er din pest? Du helvete, hvor er din sott? (1 Kor 15:54f)

1 Pet 3:19 - I Ånden gikk han bort og forkynte også for ånder i fangenskap. Mt 16:18 – Helvetets porter skal ikke bli henne (Kristi kirke) overmektige. Kol 2:15 – Han avkledd maktene og myndighetene og stilte dem åpenlyst til skue, da han triumferte over dem på korset. Ef 4:9f – Men dette at han steg opp, hva er det annet enn at han først steg ned til de lavere regioner, til jorden? Han som steg ned er også den som steg opp over alle himler, for at han skulle oppfylle alt.

Jeg bekjenner at Jesus er Kristus, sann Gud og sant menneske, som med sin lidelse og død har kjøpt meg fri fra djevelens tyranni. Men *hvordan* denne triumfferd har foregått, det overgår all forstand.

Til bibelstudium: Herrens seier og den seier som Herren gir

Når vi leser i Det gamle testamente om *HERRENS seier og den seier som HERREN gir*, da leser vi over alt om Kristus. Sal 21:6.

Herrens seier

HERRENS seier overstiger mennesketankens muligheter: Sett med *verdens* øyne, var Kristi død en død i skam og vanære. Sett med Guds åpenbaringsord, var Kristi død *verdens* skam og nederlag. 1 Kor 3:19ff, 15:12-20, Fil 2:8.

Eksempel: Sangen om "HERRENS tjener" i Jes 52:13-53:12.

Apostlene forkynte gudmenneskets seier over Guds fiendemakter og deres anfører, som Kristus bandt, Apg 2:27, 31, Åp 1:17f, 3:7, 20:1, 14 (har nøklene til helvetet).

Om Kristi seier: Sal 69:5, 107:15f, Jer 1:19, Jes 53:11f. Joh 12:31, 16:11. Rom 5:10, 19, 8:33f. Ef 1:20ff, Kol 2:10, Åp 5:12, 12:10 osv.

Åp 19:11ff. Det kommer ikke til noe egentlig slag, for rytteren på den hvite hest *har allerede vunnet* det avgjørende slag. Alene rir han ut på valen, mens hans engleskarer og troende kirke blir stående. Alene seierer han med sin munns sverd. Situasjonsbildet fremstiller Kristi kirkes levkår på jorden. Det som gjenstår, er kun for en "opprenskingsaksjon" å regne (O Cullmann, sit Nikolainen 1971, 302).

Seieren som Kristus gir

er *troens* seier i Kristi etterfølgelse, Fil 2:5ff, Joh 16:33, Rom 7:19ff, 1 Joh 5:4, Åp 12.11, osv. Jf sendebrevenes avslutning i Åp 2-3 - "*den som vinner seier*".

Sett i lys av Israels historie i den gamle pakt, er Kristi etterfølgere de som frykter og elsker ham fordi *han er den han er og gir seieren kun av nåde*. Kristi person og verk er *årsaken* til takk og utholdenhet i etterfølgelsen. Sal 86:1, 6, 11-13. Åp 1:9a – Jeg, Johannes, deres bror, og med dere delaktig i *lidelsen og riket og utholdenheten i Jesus*. Jf 13:10, 14:12f.

Fra bekjennesskriftene:

- "vi tror at hele personen, Gud og menneske, etter begravelsen før ned til helvetet, overvant djevelen, ødela helvetets makt og fratok djevelen all hans makt. "*Men hvorledes dette er gått til, skal vi ikke bekymre oss om med høye, spissfindige tanker.*" For likeså lite som /.../ hvorledes Kristus er satt ved Guds allmektige kraft og majestets høyre side, lar denne artikkelen seg begripe "*med fornuft og fem sanser*". Den vil bare bli trodd og fastholdt ifølge Ordet. Slik beholder vi kjernen og trøsten, at "*hverken helvetet eller djevelen kan ta til fange eller skade*" oss og alle som tror på Kristus." FC SD 9:2f, tysk tekst. Sit Luther i kursiv.

Kristus har med sin død og av bunnløse godhet gjenløst oss fra dødens og djevelens makt og den evige fordømmelse. Istedenfor djevel, synd og død, har han på nytt brakt oss inn under Faderens velbehag og nåde, for å kunne styre oss ved sin rettferdighet, visdom etc. SK Troen, 30, FC Ep 9:4, SD 8:25, 9:1ff.

Helvetmaktene (helvetets porter) evner ingenting mot Guds utvelgelse. FC Ep 11:5, SD 11:8, og ingenting mot Guds kirke, SD 11:50.

Den Hellige Ånd utfører ved lov og evangelium begge gjerninger: Han "*døder og gjør levende, han fører ned i helvetet og fører opp derfra*". FC SD 6:12.

OM KRISTI LEGEMLIGE OPPSTANDELSE

Korsfestet, død og gravlagt trodde ingen at Jesus fra Nasaret var «den som skulle forløse Israel». De to på hjemveien til Emmaus ga med disse ord uttrykk for dyp skuffelse og håpløshet. Den minner om grunnstemningen i det gudløse samfunn.

Da fulgte en rekke hendelser i løpet av førti dager, like uventet hver gang. De forberedte underet på Pinsedagen, den femtiende dagen, da Guds folk og kirke steg fram i den nye pakt, slik Gud hadde lovt gjennom sine profeter i den gamle pakt.

Kristentroens begrunnelse er en bevitnet Jesus-historie både før og etter hans død. Kirkens tro er Guds tro, begrunnet i Guds vitnesbyrd, som reiste Jesus opp fra de døde. Graven er tom. Deretter fulgte en rekke disippelmøter da den oppstandne Jesus utla Skriftene for dem om sin lidelse, død og oppstandelse. Han spiste sammen med dem og de tok på ham. (Lk 24:13-21, 1 Joh 1:1-4.) Den som vil vite nærmere hva begrunnelsen er for kirkens gudstro, gjør klokt i å begynne med de hendelser som begrunnet kirkens fremtreden på Pinsedagen og urmenigheten i Jerusalem.

Også de første kristne måtte forholde seg til den oppstandne Jesus før og nå. Den Oppstandne viste seg på en *direkte* måte en rekke ganger inntil Himmelfartsdagen. Etter Pinsedagen er han også til stede hvor disipler samles, men på en *indirekte* måte, gjennom de han befalte før han ble opptatt til himmelen. Hvor det skjer, taler og handler hans tjenere med troverdighet. En inngang til troens begrunnelse gir kirkerommets inventar.

Det ville ikke vært noen prekestol uten den Oppstandnes oppdrag til sine utvalgte apostler og deres etterfølgere i prekenembetet. Det ville ikke vært noen døpefont uten den Oppstandnes befaling om å døpe. Det ville ikke vært noen skriftestol uten den Oppstandnes løse- og bindemakt i prekenembetets gjerning. Uten Jesu legemlige oppstandelse fra de døde ville det heller ikke vært et ublodig alter, hvor Herrens Nattverd blir feiret.

Kort sagt: Den kristne gudstjeneste ville vært ukjent om ikke Jesus like før sin død hadde innstiftet sin nattverd. Det gjorde han for å være hos sine venner etter sin død. Kirkens tro og virksomhet har ingen fornuftig begrunnelse. Guds inngripen i en underfull Jesus-historie begrunner kirkens tro.

Guds vitnesbyrd på Påskedagen stadfester at åpenbaringsordets Gud er en forsonet Gud, og den oppstandne Kristus Jesus vår hellighet og rettferdighet for Gud. Lik et ekko fra Jesu undervisning lyder ordene gjennom aposteltiden og senere: «*Den steinen bygningsmennene vraket, er blitt hjørnestein. Dette er Herrens eget verk, underfullt er det i våre øyne*», Sal 118:22f, Mt 21:42, Apg 4:11, 1 Pet 2:7. Jf 2 Kor 1:20. Rom 1:1-4, 15:5, 16:25-27. Heb 1:1f)

Gjennom den bevitnede Jesus-historien lærer vi Guds innerste vesen. Gud har stadfestet Jesu undervisning om sin person og det verk han var utsent for å gjøre. Det er ham – den levende Gud, vi skal frykte og elske som hans kjære barn, og sette all vår lit til ham.

490 Når skjedde Jesu oppstandelse?

"PÅ DEN TREDJE DAG" ETTER JESU DØD, PÅ DEN SØNDAG VI KALLER PÅSKEDAGEN.

Lk 24:46, 48 – Så står skrevet, at Messias måtte lide og oppstå fra de døde den tredje dag. /.../ Dere er vitner om dette. Apg 3:15 – Ham har Gud oppreist fra de døde, og om det er vi vitner. 1 Kor 15:4-6 – han oppstod på den tredje dag, slik Skriftene har sagt. Han viste seg for Kefas og deretter for de tolv. Deretter viste han seg for mer enn fem hundre brødre på en gang, hvorav de fleste ennå lever, mens noen er hensovet.

Til bibelstudium:

”På den tredje dag”, fordi Langfredagen regnes som den første, Lk 24:21, 1 Kor 15:5, Apg 10:40.

Jesu forutsigelser om sin oppstandelse, se Mt 12:40, jf 26:61, 27:40. Mk 8:31, 9:9, 31, 10:34. Joh 2:19-22.

491 Hva er Jesu legemlige oppstandelse?

DEN ER GUDS SØNNNS HERLIGGJØRELSE ETTER SIN MENNESKENATUR. PÅ DEN TREDJE DAG OPPSTOD HAN SEIERRIKT FRA DE DØDE OG GIKK LEVENDE UT AV GRAVEN MED SITT HERLIGGJORTE LEGEME. DERETTER VISTE HAN SEG FLERE GANGER FOR DISIPLENE SINE.

2 Sam 7:12f – (jeg vil) oppreise din sønn som skal utgå av ditt liv, og jeg vil /.../ trygge hans kongedømme til evig tid. Sal 16:8-10 – også min kropp kan være trygg. Du overgir meg ikke til helvetet (= Guds fiendemakter) /.../ for ditt åsyn er det en fylde av glede, en evig fryd ved din høyre hånd. Dan 9:24 – Sytti uker er tilmålt ditt folk /.../ til å dekke over misgjerning og til å føre fram en evig rettferdighet og til å besegle syn og profeti og til å salve et Aller Helligste. (Sak 13:7-9) Hos 6:2f – Han gjorde oss levende etter to dager, på den tredje dag vil han oppreise oss, og vi skal leve for hans åsyn. Jon 2:1 – HERREN lot en stor fisk komme og sluke Jonas, og Jonas var i fiskens buk tre dager og tre netter (Mt 12:40, 16:4). Sal 22:32f, Jes 53:12.

Joh 12:16 - da Jesus var blitt herliggjort, kom de i hu at dette var skrevet om ham. (17:4f) Apg 1:22 - (valget av Mattias til en av de tolv) *et vitne om hans oppstandelse sammen med oss* (v 21-26). 4:2, 20 – de underviste folket og forkynte oppstandelsen fra de døde ved Jesus. /.../ Vi kan ikke la være å tale om det vi har sett og hørt. Ef 4:10, Heb 2:9. Joh 5:21, 28 (v 24-29), 6:40, 17:5. Fil 2:9.

Jesus er sann Gud og sant menneske forenet i Sønnens person. På grunn av denne forening har Jesus *liv i seg selv* (Sal 36:10, Joh 1:4, Apg 3:15 osv). Med sin undervisning i ”Skriftene” varslet han sin egen død og oppstandelse, og de dødes oppstandelse på den ytterste dag. Siden Pinsedagen er Jesus kirkens lærer gjennom apostelordets lære fra ham.

Anm. Jesu oppstandelse – ikke et unntak fra ”naturlovene”.

Skaperverkets lovmessighet er uttrykk for Skaperens *konsekvente* opprettholdelse av sitt verk. Denne forutsigbarhet utelukker undere, men er samtidig åpen for Guds inngripen ”ved sin kraft” (1 Kor 6:14). Denne inngripen gjør Gud uavhengig av det skaptens orden, når han vil forandre noe eller tilføye noe nytt.

Guds kraftgjerninger lar seg begripe i en bevitnet frelseshistorie. Den handler om Guds underfulle inngripen til dom og frelse med skaperverkets gjenløsning som mål. Gud iverksetter sin frelsesplan for den verden han opprettholder. I sentrum står *Guds løfters oppfyllelse* i den enbårne Sønnens unnfangelse og hans lidelse, død og oppstandelse i Jesu skikkelse (Lk 1:35, Mk 9:1, 1 Kor 1:18, Apg 2:24, Rom 1:4, 7:24-25a). Dette sentrum i frelseshistorien omfatter fortid, nåtid og framtid i all evighet, Åp 5:6ff.

Evangeliet bringer ingen teori om «virkeligheten», men viser til *hendelser og øyenvitneberetninger*. Evangelistene formidler en bevitnet Jesus-historie, forstått i lys av den rett utlagte Skrift. Hvorfor? Svaret har vi mottatt i påskeperspektivet. Gud har på endegyldig vis stadfestet Jesu undervisning om sin person og sitt verk. Guds vitnesbyrd begrunner kirkens unike tro i en verden som menneskene opplever ulikt hver for seg.

Til bibelstudium: En fysisk-legemlig oppstandelse og to talmåter om den

1. Jesu legemlig oppstandelse, Mt 28:1-7, Mk 16:1-6, Lk 24:1-12, Joh 20:1-10.

Ingen ånd eller spøkelse, Lk 24:37-40, men identisk med den korsfestede, Joh 20:27, Lk 24:39f, Joh 20:27. - Han åt og drakk som et vanlig menneske, Lk 24:41-43, Joh 21:12-15; Apg 10:41. - Han åpenbarer seg i ulike skikkelser, Mk 16:12, Lk 24:16, Joh 20:14, Mt 28:17, Lk 24:38.

To ting overbeviste – ikke hver for seg, men tilsammen: Øyenvitnenes vitnesbyrd og den Oppstandnes undervisning i ”Skriftene”. De bekreftet hverandre gjensidig da han spiste sammen med dem og de fikk ta på ham.

Vitneutsagn forteller om et *forherliget* legeme - fylt av Guds herlighet og kraft, uforjengelig og udødelig, 1 Kor 15:42-43. Jesu oppstandelseslegeme har en ny beskaffenhet, annerledes enn dem han hadde oppvekket fra de døde, Joh 20:26, Lk 24:36. Han kunne gå gjennom steinen som stengte graven, Mt 28:2, og gjennom den stengte døren, *Joh 20:19f, 26*. Det var ikke et annet legeme til erstatning for det gamle, men det samme som ble unnfanget i jomfru Marias morsliv, for senere å lide, dø og oppstå på den tredje dag. Under Herrens Nattverd trer den Oppstandne synlig fram med sitt legeme og blod i sakramentets skikkelser– ”dette er mitt legeme /.../ dette er den nye pakt i mitt blod”.

Den Oppstandnes *skriftbevis* overbeviste om Jesu lidelse og døds eviggyldige betydning: Lk 24:27, 45f, Mt 16:21-23, Joh 20:19. Jf Joh 5:39, 46f, Rom 16:25f, 1 Pet 1:20f.

2. To talemåter

Den ene sier at *Gud* (Faderen) *oppvekket* eller *oppreiste* Jesus - alternativt at Jesus *ble oppreist*: 1 Kor 15:4, Rom 6:4. Apg 2:24, 32, 3:15, 4:10, 10:40, 13:30 osv.

Den andre sier at *Jesus oppstod*, eller proklamerer *Jesu oppstandelse* i sin Guddoms kraft. Joh 2:19-22, 10:17f, 11:25. Apg 1:22, 2:21, 4:2, 33. Mt 16:21, Rom 1:4, Fil 3:10, Kol 1:18, 1 Pet 1:3b, 3:21, 1 Kor 15:12-14, 16f, 20.

Førstnevnte betoner *Kristi gjerning* i sin lidelse og død. Han er Guds hellige og rettferdige Tjener for oss, og *menneskenes rettferdighet* for Gud, Rom 4:25, 1 Kor 15:3, 2 Kor 5:19 (*dikaios* – rettferdigerklæring). Denne talemåte setter *mellommannen* i sentrum, som i historisk-objektiv mening er Guds gave-rettferdighet og forsoning med menneskene, Rom 4:24f, 10:9, 1 Kor 15:3. Da er oppstandelsen Guds maktfulle *proklamasjon* av den frifinnelse som har funnet sted for hele den syndefulle verden, Rom 4:24, 10:9.

Den *andre* uttrykksmåten *bekjenner Kristi Guddom*: Jesus er Kristus, ”den levende Guds Sønn”, Mt 16:16, og all makt tilkommer ham i Sønnens enhet med Faderen!

Eksempel: Joh 5:17-32.

Ordene i v 21 sikter til Jesu undergjerning. Den er et *tegn* som viser hvem denne person er. Det avgjørende og endegyldige tegn er Jesu oppstandelse fra de døde, Joh 2:19-22.

492 Hva stadfestet Gud da han oppreiste Kristus fra de døde?

GUD STADFESTET TRE TING: (1) JESUS ER KRISTUS, SANN GUD OG SANT MENNESKE, (2) GUD HAR FORSONET VERDEN MED SEG SELV I KRISTI DØD, OG (3) ERKLÆRT ALLE RETTFERDIG PÅ GRUNN AV DEN ENES LYDIGHET.

Joh 11:25 – JEG ER oppstandelsen og livet. Den som tror på meg, skal leve, om han enn dør (v 24-27). Rom 1:3f, 16 – (evangeliet) om hans Sønn, født av Davids ætt etter kjødet, **med kraft** bevist å være Guds Sønn etter hellighetens Ånd ved oppstandelsen fra de døde, Kristus Jesus, vår Herre. /.../ en **Guds kraft** til frelse for hver den som tror. 6:4 – Kristus ble reist opp fra de døde **ved Faderens veldige kraft**.

1 Mos 12:3b – i deg (Abraham) skal alle jordens slekter velsignes (3:15, 22:18 26:4, 49:10). 2 Kor 5:19 – Gud var i Kristus og forsonet verden med seg selv. Derfor tilregnet han dem ikke deres overtredelser og har betrodd oss forsoningens ord. 1 Kor 15:20f – nå er Kristus oppstanden fra de døde, som førstegrøden av de hensovede. Ettersom døden kom ved ett menneske, så er også de dødes oppstandelse kommet ved ett menneske.

Jes 53:11 – Ved at de kjenner ham, skal den rettferdige, min Tjener, rettferdiggjøre de mange, og deres misgjerninger skal han bære. Joh 19:30 – Det er fullbragt. (4:34, Mt 5:17, 26:39) Rom 4:25 – Han ble gitt på grunn av våre overtredelser og oppreist på grunn av vår rettferdiggjørelse. 5:19b – så skulle de mange stå som rettferdige på grunn av den enes lydighet (v 12ff). Fil 2:8 – Han fornedret seg selv og blev lydig til døden. (Mt 5:17, 16:21,

Evangeliet åpenbarer Guds *gaverettferdighet* i Kristus og tilsier oss syndenes forlatelse. Slik lærer vi den eneste sanne Gud å kjenne og ha evig liv. Utelukket er andre frelsesråd.

Inkarnasjonen, forsoningen og rettferdiggjørelsen hører sammen og må aldri skilles:

- *Inkarnasjonen* - Jesus er Kristus, sann Gud og sant menneske, forent i Sønnens person. Han er Guds vei til menneskene, og vår eneste vei til Gud
- *Forsoningen* - Sønnens død i Jesu skikkelse er Guds endegyldige offer for verdens synder. Gud er en forsonet Gud, og blidgjørende offer utelukket fra Guds side.
- *Rettferdiggjørelsen* - Sønnens lidende lydighet i Jesu tjenerskikkelse er "Guds rettferdighet" til alle. Løsepenge er betalt (Mt 20:28). Vi "er blitt rettferdiggjort i hans blod" (Rom 5:9a), og våre gjerninger utelukket fra frelsens grunn.

Anm. Gudmennesket Jesus fra Nasaret.

Det er først og fremst *personen* Gud stadfestet med Jesu oppstandelse: Jesus er Kristus – sann Gud og sant menneske, Apg 2:36.

Kristus – den allestedsnærværende. Sønnens nærvær i Kristus er ikke lenger romlig begrenset, men skjer nå **ved** (gjennom) hans menneskenatur.

I sitt *allmaktsrike* er han allestedsnærværende, men skjult for mennesker.

I sitt *nåderike* på jorden er han allestedsnærværende og lokalisierbar i den forsamlede menighet, hvor som helst kristne holder Kristi befalinger og tar vare på hans ord. Der *høres* han i "prekenen ved Kristi ord", Rom 10:17, og *ser* hans legeme og blod i sakramentets skikkelser, 1 Kor 10:16f. Mt 28:20, Joh 14:23, Fil 4:5, Rom 10:6ff, Gal 2:20, Ef 3:17.

Kristus Jesus - seierherren. Han har beseiret døden, Rom 6:9, Apg 2:24, og alle Guds fiendemakter, 1 Kor 15:54f, Kol 1:13, 2:15, Mt 16:18.

Kristus Jesus - skaperverkets gjenløser. Jesu oppstandelse foregriper nyskapelsen av den falne verden, Rom 8:29, Kol 1:18, 1 Kor 15:25.

Kristus Jesus - Guds "førstegrøde", 1 Kor 15:20. Jesu oppstandelse foregriper de dødes oppstandelse, Apg 26:23, Kol 1:18. Den skal finne sted ved hans komme i herlighet, 2 Kor 5:2-4, 1 Tess 4:16f.

Kristus - det levende håp. Ved dåpen og troen *har* den dømte evig liv i Kristus. Joh 3:5, 36, 5:24, 6:40, 11:25, 17:3. Rom 6:4-11. Gal 2:20, Kol 2:12ff, Ef 2:1-5, 2 Kor 4:10ff, 1 Pet 1:3.

Til bibelstudium: Guds kraft

Guds kraft handler om åpenbaringsordets Gud, som med sitt skapende ord kaller på det som ikke er, så at det er. Guds fiendemakter skaper ingenting, men forfører og bedrar med sine illusjonsnumre.

Altså handler «Guds kraft om noe annet enn åndsmakter ”på den andre siden” og upersonlige krefter, virksom i vår tilværelse. «Guds kraft» handler heller ikke om «medier» med budskap fra ånde verden, eller om kunsten å gjenoppretter harmonien i tilværelsen ved hjelp av formler eller ritualer som den innviede kan.

Guds kraft beviser Jesu person og verk

Guds endegyldige vitnesbyrd om Jesu undervisning i «Skriftene» er Jesu oppstandelse fra de døde. Guds vitnesbyrd er illusjonenes død.

Johannes istemmer Guds vitnesbyrd med ordene om Jesu person: Han er Guds enbårne Sønn, og hver den som tro på Sønnen, har evig liv i ham, Joh 3:16, 1 Joh 5:7-11.

Samme sak uttrykker *Paulus* med ordene om Kristus som ble reist opp fra de døde ”ved Faderens veldige kraft”, Rom 6:4, jf 1:3f, 16. Gud har *stadfestet* Jesu undervisning i ”Skriftene” om sin person og sitt verk. Jesu korsdød er *Guds* død og nådepakt i Kristi blod, gitt for verdens synder, Mt 20:28, 26:28, Apg 20:28.

Det er ikke Jesu oppstandelse som beviser Guds kraft, men Guds kraft som beviser Jesu person og verk: Han er Guds enbårne Sønn, ”født av en kvinne, født under loven, for å frikjøpe dem som var under loven, så vi skulle få barnrett”, Gal 4:4f. Guds frelsesløfter er oppfylt i Jesu død for alle. Derfor har Gud oppreist Jesus fra de døde.

Oppfyllelsen setter kjensgjerningen inn i *den meningsgivende sammenheng*, gitt med bibelhistorien. Noen perspektiver fra et omfattende materiale:

- Alle må vi dø som fortjent, for ingen evner den kjærlighet som Gud krever, Rom 7:18, Gal 5:17. Unntaket er den ène Rettferdige, Kristus Jesus, som har oppfylt kjærlighetens bud i alles sted, Mt 5:17, Rom 5:12ff. Derfor oppstod han rettferdiggjort.
- Dødens brodd er synden, men ut av Jesu grav gikk *Mennesket* (adam) rettferdiggjort i alles sted, Apg 2:24, Rom 4:25. Gud er en forsonet Gud, forsonet med verden i Kristi død, 2 Kor 5:15, 19ff, Ef 1:7f, 17-21. Derfor ble han kledd i udødelighetens legete som fortjent. Hva han krevde av den lovkyndige, det gjorde han selv som den barmhjertige samaritan, Lk 10:25-37.
- Den Enes seier i døden for alle er alles seier i den Enes død. Ut av graven gikk seierherren over synd, død og djevel. 1 Kor 15:51ff, Rom 8:37, osv. Alle Guds fiendemakter er ham underlagt inntil dagens ende, 1 Kor 15:24-28, Mt 28:18. Verket er fullført til frelse for hver den som tror, Rom 1:17 (jf dåpens mening - ”for at”, Rom 6:6-11).

Guds kraft virker Kristus-bekjennelsen

Kirkens Kristus-bekjennelse er Guds Kristus-bekjennelse, gitt *fra himmelen*, Mt 16:16f. Denne bekjennelse har like fra begynnelsen en *indretrinitarisk* struktur: Jesu undervisning er Sønnens lære fra Faderen, og ved denne lære virker Helligånden den tro som har Sønnen og evig liv i ham. Jf Mt 16:13-23, Joh 6:69, 1 Joh 5:5-11, osv.

Hverken menneskers spekulasjoner eller tradisjoner begrunner kirkens tro. Den er Guds tro, gitt i og med Guds virksomme ord i en bevitnet Jesus-historie, slik «Skriftene» har sagt. Øyenvitnene kunne ikke tie om det de hadde hørt og sett, Apg 4:20. Det er begripelig. Øyenvitnenes legitimitet var den *kjensgjerning* de bevitnet. Uten Jesu undervisning, er kjensgjerningen ubegripelig. Den oppstandne Jesus begrunner kirkens sendelse og virksomhet på ethvert sted – og ingenting annet.

Jesus er «Guds kraft»

Evangelister og apostler kaller Jesus for ”*Guds kraft*” (el Herrens kraft), og viser dermed til Jesu persons hemmelighet: Lk 5:17, Apg 8:10 (10:38), 1 Kor 2:5, Kol 1:29, Ef 6:10.

Guds rike var til stede i Jesu skikkelse, virksom ”midt iblant dere”, Lk 17:10, jf Mk 9:1, 1 Kor 4:20, Heb 6:5, Åp 12:10.

De *synoptiske* evangelister (Mt, Mk, LK) kaller Jesu undergjerninger for ”*kraftgjerninger*” (dynamis, fl av dynamis). Med dette ord viser de til Jesu persons hemmelighet. Kraftgjerningene demonstrerte Guds rikes nærvær i Jesu person *alledere*, Mt 13:58, Mk 5:30, Lk 4:14, 5:17, 19:37f.

Guds enbårne Sønn ble unnfanget ved ”*Den Høyestes kraft*” i jomfru Marias morsliv, Lk 1:35. I sin fornedrelse fremsto personen som Menneskesønnen i Jesu tjenerskikkelse, Joh 4:17, Mt 10:24f, 1 Pet 2:21. Nå sitter han ”*ved Kraftens høyre side*” og skal ved dagens ende komme på himmelens skyer og dømme verden, Mt 26:64 (Mk 14:62) osv.

Evngelisten *Johannes* uttrykker Jesu persons hemmelighet med ordet ”*tegn*”. Tegnet åpenbarer Guddommens herlighet, skjult i Jesu tjenerskikkelse, Joh 2:11, 4:48 osv. Samme benevnelse er brukt i Apg 1-16:10 (erindringsstoff som Lukas brukte).

Paulus anvender Jesus-historien når han viser til Guds kraft i Jesu skikkelse: 1 Kor 1:24, 5:4, 6:14, 2 Kor 12:7, 13:4, Ef 1:19, Fil 3:10, Kol 1:11.

Sett i lys av oppstandelsen, anvender Paulus ”*Guds kraft*” om *Kristi korsdød*, 1 Kor 1:17f, eller sammenfattende om *evangeliet* til frelse for hver den som tror, Rom 1:16 (om Guds kjærlighet, 8:38).

Guds kraft i endetidens gudsfolk

Peter og Paulus ble utrustet med «Guds kraft» da de mottok apostelkallet umiddelbart, Gal 2:8, Ef 3:7.

Guds kraft trengs i prekenembetets gjerning, Lk 24:49, Ap 1:8, 3:12, 4:7, 33, Kol 1:29, 1 Tess 1:5, 2 Tim 1:7f, 2 Pet 1:3f.

Alle kristne trenger Guds kraft til tro og gjerning, Mt 5:13, Lk 21:36. Ved den blir vi bevart i troen og kan tjene vår neste slik Gud vil. Apg 6:8 (Stefanus), Rom 15:13, Ef 3:16f, 20f, 6:10, Fil 3:10f, Kol 1:11, 1 Tess 2:13, 1 Pet 1:5, 5:10.

Den oppstandne Kristus er virksom med sitt ord den forsamlede menighet, Mt 18:20, 1 Kor 4:1f. Jf Lk 10:16, Mt 16:19, 26:26-28, Joh 3:5f osv.

Guds underfulle inngripen i Israels historie danner en kjede av *kraftåpenbaringer* i ord og hendelser: Jes 40:26, Jer 27:5, 32:17. Sentralt blant dem står israelittenes *exodus* fra Egypt: 2 Mos 15:6, 13, 32:11. Den var av grunnleggende betydning for Guds Israel i den gamle pakt, og er det for Guds folk i den nye pakt (jf Messias-løftenes oppfyllelse i Jesu person og verk, Guds rike, Pinsedagen, prekenembetet, dåpen, nattverden, håpet, osv). Målet var hele tiden å iverksette Guds evige rådslutning: 2 Mos 9:13-16, jf Rom 9:17ff. Guds frelsesplan har nådd sitt foreløpige mål i evangeliet om Jesu person og verk.

Guds exodus i Jesu lidelse, død og oppstandelse

Guds exodus i en bevitnet Jesus-historie foregriper *skaperverkets* befrielse fra Guds fiendemakters okkupasjon. Gudmennesket ble etter sin menneskenatur gjort til alles synd, alles død og alles forbannelse, men ut av graven gikk alles rettferdighet, alles liv og alles velsignelse, sier Luther i en preken på Påskedagen.

Den samme ”Guds kraft” som var mellommannen for skapelsen, var virksom i Jesu oppstandelse og *er* virksom i den forsamlede menighet. Her er den Oppstandne til ste-

de. Virksom med evangeliet og sakramentene, gir han forsoningens goder og foregriper herlighetsriket på den nye jord.

Guds kraft - døptes liv i forsakelse og tro

Emnet har en rik tematikk. "*Guds kraft*" i *Jesu exodus er virksom ved troen i døptes liv*. Dåplivet er likeså enestående som Guds exodus i Jesu lidelse, død og oppstandelse.

Dåplivets kilde er den Oppstandnes befalinger til kirken. Hvor dømte lærer å holde dem, lærer de å leve i Guds nåderike i den forsamlede menighet. Her er den Oppstandne til stede, virksom med evangeliet og sakramentene forvaltet på troskapens vilkår. Disse handlinger er likeså enestående som deres kilde og opphavsmann. De lar oss kjenne Gud i hans selvhengivende kjærlighet, så ganske annerledes enn mennesker forestiller seg. I kirkens liv handler alt om dåpen.

Troen lever av *Guds handlinger* (el hemmeligheter), forvaltet på troskapens vilkår. Guds rammeverk for den kristnes liv er Guds lidende skaperverk. Her har enhver sitt kall å utføre med Kristi gjenkomst for øye ved dagens ende. Nå kaller og opplyser Gud ved evangeliet om Kristi person og verk, for Gud vil bli trodd og elsket som Gud, høre våre bønner, tilgi våre synder og føre oss til sitt fullendte rike, som er beredt alle Guds velsignede før verdens grunnvoll ble lagt (Mt 25:34).

Alternativene er mange, men alle gjør de Gud til en løgner med tankespinn og menneskepåfunn: Mt 15:6-9 (Mk 7:13), Joh 10:35, Rom 4:14, 2 Tess 2:7-10, 2 Tim 3:5, 1 Joh 5:10. De kjennes på tilslørende ord i fordekte former: Satan omskaper seg til en lysets engel, 2 Kor 11:14. agerer Herrens profet, Mt 7:15f, 24:11, og fremstår som en Herrens apostel, 2 Kor 11:5, 13-15, Kol 2:6-8, Åp 2:2.

Avslørende er reservasjonene eller troløsheten mot det apostoliske ord fra Jesus Kristus, kirkens Lærer. Mt 4:1-11, jf 7:24, Lk 8:12, 2 Tim 2:18ff.

OM TROENS RETTFERDIGHET: GUDS GAVERETTFERDIGHET

Evangeliet åpenbarer Guds rettferdighet uten lovgjæringer. Denne rettferdighet er Guds Sønnns hellighet og rettferdighet i hans lidende lydighet. Den er årsaken til troens rettferdighet for Gud, og vårt tema her.

I likhet med øyenvitnene til den Oppstandne, må også vi se Guds frelsesverk i påskeperspektivet. I likhet med dem må også vi søke meningen i apostelordets lære fra ham som er Skriftens Herre og kirkens Lærer.

I kraft av sin lidende lydighet har Guds Sønn oppfylt Guds hellige lov i alle deler og i alles sted (Gal 4:4). Da Gud reiste Jesus opp fra de døde, stadfestet han Jesu lovoppfyllelse og sin forsoning med verden i Jesu død. Gud er en forsonet Gud i Kristi død, og Kristus oppstod rettferdiggjort i alles sted og er vår eneste rettferdighet og hellighet hos Gud.

493 Hvorfor viser kan ikke Gud godta at mennesker setter sin lit til fremmede guder?

ÅPENBARINGSORDETS GUD ER HELLIG. HAN ER NIDKJÆR FOR SITT SKAPERVERK FORDI HAN ELSKER DET. GUD TRUER MED Å STRAFFE ALLE SOM BRYTER HANS BUD, MEN LOVER NÅDE OG ALT GODT TIL ALLE SOM HOLDER DEM. FEILEN LIGGER HOS MENNEKENE - UTEN GUDSFRYKT OG KJÆRLIGHET TIL GUD.

Fil 3:7-11- det som var en vinning for meg, akter jeg for tap for Kristi skyld /.../ i sammenligning med det som er så mye mer: Min Herres Jesu Kristi kunnskap. For hans skyld har jeg mistet alt og akter det for skrap, for at jeg skal vinne Kristus *og bli funnet i ham*, ikke med min egen rettferdighet, den av loven, men den ved troen på Kristus, *rettferdigheten fra Gud* ved troen. Dette for å

lære å kjenne ham og hans oppstandelses kraft og samfunnet med ham i hans lidelser og bli lik ham i hans død, for at jeg måtte nå fram til oppstandelsen fra de døde.

Kristi lidende lydighet lar oss møte Guds kjærlighet til syndere. Denne selvhengivende kjærlighet er større enn Guds nidkjærhet mot synden.

Uten ”Kristi Jesu kunnskap”, tviholder mennesket på sin egen rettferdighet. Mennesket vil slippe å ”bli funnet i ham” som er ”rettferdigheten fra Gud”.

Til bibelstudium:

Guds frelsesverk har universell rekkevidde. Dets gyldighet omfatter alle: Esek 18:23. Jes 53:11. Joh 1:29b 3:16, 1 Joh 2:2, Rom 8:32.

Gud vil at alle skal bli frelst: Mt 18:14, 1 Tim 2:4, 2 Pet 3:9.

Arvesynden i menneskets innerste gjør motstand mot Guds evangelium. Den onde lyst vil ikke avstå fra noen synd og motta syndenes forlatelse i Jesu navn: Joh 1:5, 10-12, 3:19, 6:56.

494 Når ble Kristus erklært rettferdig i alles sted?

SVAR: DA HAN UTÅNDET PÅ KORSET ETTER Å HA OPPFYLT GUDS LOV I ALLE DELER.

Gal 3:13b – Forbannet er enhver som henger på et tre (Mos 21:22f). Jes 53:12 – han som bar manges synd.

Joh 18:38 – (Pilatus sa) Jeg finner ingen skyld hos ham. 19:30 - ”Det er fullbrakt.” 2 Kor 5:21 – Han som ikke visste av noen synd, har Gud gjort til synd for oss, for at vi skulle bli Guds rettferdighet i ham. 5:15 – En er død for alle, derfor er de alle død. Rom 5:9 – Siden vi er blitt rettferdiggjort i hans blod... 3:23-25a – ”alle har syndet /.../ blir rettferdiggjorte /.../ ved forløsningen i Kristus Jesus. /.../ ved tro, i hans blod.

Med Sønnens lidende lydighet etter sin menneskenatur var loven oppfylt i alles sted og livet vunnet for alle.

Faderen må ha erklært ham rettferdig før hans triumfferd til helvetmaktene.

495 Hvorfor måtte Kristi rettferdiggjørelse lede til hans oppstandelse?

DEN SOM HOLDER LOVEN, SKAL LEVE.

Lk 10:28 – Gjør det, så får du leve!. (Jf 2:17, 3 Mos 18:5.) Jes 25:8 – Han skal oppsluke døden for evig. Og HERREN HERREN skal tørke tårene av alle ansikter. Sitt folks vanære skal han ta bort fra hele jorden. For HERREN har talt. 53:10.

1 Kor 15:55-57 - Dødens brodd er synden, syndens kraft er loven. Men Gud være takk som gir oss seier ved vår Herre Kristus Jesus. 2 Tim 1:10 – Han drepte døden og gav opplysning om liv og uforgjengelighet ved evangeliet. Rom 4:25 - (Kristus) ble gitt på grunn av våre synder og oppreist på grunn av vår rettferdiggjørelse. 6:7f(-12) – Den som er død, er rettferdiggjort fra synden. Om vi nå er døde med Kristus, så tror vi at vi også skal leve med ham. V 23b – Guds nådegave er evig liv i Kristus Jesus, vår Herre. Åp 11:17-19.

I Jesu korsdød ble Guds kjærlighet åpenbart i Sønnens avmakt. Sønnen elsket Faderen av hele sitt hjerte og sin neste som seg selv. Han viste seg som vår neste i selvhengivende kjærlighet, like til døden på korset.

Den ene Rettferdige i alles sted er ”Guds rettferdighet” til alle. Kristi lydighet er vår lydighet, Kristi død er vår død, og Kristi oppstandelse er vår oppstandelse.

Anm. Åpenbaringsbokens trøstemotiv.

Åp 11:19a - Guds tempel i himmelen ble åpnet og paktens ark ble synlig i hans tempel. Dette syn er Åpenbaringsbokens midtpunkt og høydepunkt.

Paktens ark var det synlige uttrykk for Guds nærvær hos sitt folk, for over arken tronte Gud, og over tabernaklet lyste Guds herlighet. Paktens ark stod i Det aller helligste, og var den viktigste gjenstanden i tabernaklet, og senere i templet. 2 Mos 25:10-22.

Selve arken var en trekiste laget av akasietre. Lokket var av rent gull, og ble kalt ”**nådestolen**”. Ingen fikk røre ved arken. Da kong Ussa handlet overilet og tok tak i arken, ble Guds vrede opptent og Ussa falt død om. 2 Sam 6:6f.

Kun øverstepresten kunne tre inn i Det aller helligste. Det skjedde på den årlige forsoningsdagen, da han frembar offerdyrets blod til soning for folkets synder. Denne handling var et skyggebilde av det kommende Guds Lam, Kristus Jesus, som oppfylte loven og gav sitt blod til soning for verdens synder: Rom 3:25, 1 Joh 2:1f, Heb 7:24f, 9:24.

I paktens ark lå Sinai-paktens to steintavler, og senere også en krukke med manna og Arons blomstrende stav, Heb 9:4. Når israelittene bar arken med seg i strid, var *seieren sikret*. Katastrofen inntraff da Gud vendte sin vrede mot presten Eli og hans hus, og israelittene tapte et slag med filisterne. De tok HERRENS ark, og borte var Guds herlighet (ikabod) med den, 1 Sam 4:21. Jf Mt 28:20, Joh 14:23, Apg 18:9f.

Skyggebildet var borte, men ikke den Kommende. Gud har satt fram ”nådestolen” i Kristus Jesus, Rom 3:25f. Gud lar oss vinne seier ved det seirende Guds Lam. Joh 16:33, Åp 5, 7:10, 12:11, 17:14. 1 Kor 15:57.

Johannes fikk se paktens ark i det himmelske tempel - i det Jerusalem som er sentrum i kirkens geografi, Åp 11:19, jf Gal 4:26. Altså er seieren sikret med den altavgjørende seier i Jesu Kristi korsdød. Jf 1 Sam 4:1-7:2, Jer 3:16. Trøsten står fast i kirkens *evige* sentrum.

496 **Hva ble åpenbart med Jesu oppstandelse fra de døde?**

GUDS RETTFERDIGHET I DEN ENE, SOM LED, DØDE OG OPPSTOD FOR ALLE.

Rom 4:25 – Han ble gitt på grunn av våre synder og oppreist på grunn av *vår rettfærdiggjørelse*.

1 Kor 15:17 – Men om Kristus ikke er oppstanden, er deres tro unyttig, og dere er ennå i deres synder. 1 Pet 1:3 – Velsignet være Gud, vår Herres Jesu Kristi Fader, som i sin store barmhjertighet har født oss på ny til *et levende håp* ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde.

Joh 11:25 – JEG ER oppstandelsen og livet. Den som tror på meg, skal leve om han enn dør. 14:19b - for jeg lever og dere skal leve. 1 Kor 15:22f – Likesom alle dør i Adam, så skal også alle gjøres levende i Kristus. Men enhver i sin avdeling: Kristus som førstegrøden, deretter de som tilhører Kristus ved hans komme.

Til bibelstudium: Oppstandelsens betydning og rekkevidde

Kristus har oppfylt loven og godtgjort straffen i *alles* sted, Apg 3:14f, 7:52, Hab 2:4b (Rom 1:17, Gal 3:11, Heb 10:38). Jf ”*det salige bytte*”, Jes 53:11.

Menneskenes rettfærdiggjørelse består i Jesu Kristi, Guds Sønnns lidende lydighet. Den nytestamentlige tro viser til en frelseshistorisk *kjensgjerning*, stadfestet med Jesu oppstandelse fra de døde. Gud er en forsonet Gud, og Kristus er Guds rettfærdighet, gitt til frelse for hver den som tror. Rom 4:25, 5:18f, 6:23, 2 Kor 5:15, 19, 1 Joh 2:2, 1 Kor 15:17, 57, 1 Tim 3:16 (erklært rettfærdig ved Ånden).

Evangeliet om denne kjensgjerning vedkommer *hvert eneste menneske*. Derfor skal omvendelse og syndenes forlatelse bli forkynt i Jesu navn for alle folk (Lk 24:47). Prekenembetets oppdrag står fast. Dets utøvere er den Oppstandnes delegater, sendt for å

kunngjøre Guds forsoningsverk i Kristi død, og oppmuntre mennesker til å la seg forlike med Gud og leve forlikt med ham. 2 Kor 5:20, osv.

497 **Hva er det Gud tilregner den som setter all sin lit til Jesu Kristi fortjeneste?**

GUD TILREGNER TROEN SØNNENS LIDENDE LYDIGHET I JESU TJENERSKIKKELSE. HAN ER DEN «GUDS RETTFERDIGHET» SOM EVANGELIET ÅPENBARER TIL FRELSE FOR HVER DEN SOM TROR.

Jes 53:11 – Fordi hans sjel har hatt møye, skal han se det og mettes. Derved at de kjenner ham, skal den rettferdige, min tjener, rettferdiggjøre de mange, og deres misgjerninger skal han bære.

Joh 12:33 – (Jesus) Nå går en dom over denne verden, nå skal denne verdens fyrste bli kastet ut. Rom 3:21-25 – Nå er Guds rettferdighet åpenbart uten lov, bevitnet av loven og profetene, Guds rettferdighet ved tro på Kristus Jesus for alle som tror. Her er derfor ingen forskjell: Alle har syndet og mangler Guds herlighet, og blir rettferdiggjort gratis av hans nåde ved gjeløsningen i Kristus Jesus. Ham har Gud satt fram som en nådestol ved troen i hans blod, for å vise sin rettferdighet derved at han forlater synder som før var begått, som han har hatt langmodighet med. 8:33f – Hvem vil anklage Guds utvalgte? Gud er den som erklærer rettferdig. Hvem er det som fordømmer? Kristus Jesus er den som er død, ja, enn mer den som er oppreist, og som er ved Guds høyre side. Han ber også for oss. Jf 1 Mos 12:1-3

Gud har holdt dom over verden, og dommen er avsagt i Kristi død. Satan – som betyr anklager, har ingen anklage å bringe fram for Gud mot Guds utvalgte. Troens rettferdighet er «Guds rettferdighet», Jesus Kristus.

Anm. "Guds rettferdighet" – Kristus Jesus.

*Den rettferdighet som evangeliet åpenbarer, er Guds Sønnens lidende lydighet i Jesu tjenerskikkelse. Frelsens grunn er lagt **før** troen, og Guds "amen" er Kristi oppstandelse, slik han har sagt: Jes 53:10ff, Rom 5:18-20, 2 Kor 5:18ff.*

Troens rettferdighet er en "fremmed" rettferdighet (Luther). Troen sier «amen» til den rettferdighet som evangeliet åpenbarer. Den er Kristus - Guds rettferdige Tjener, som Gud tilregner hver den som tror (Rom 4:4-8). Ved troen virker han den nye lydighet, tross arvesyndens motstand (mer Tredje trosart).

498 **Hvorfor er Jesus Kristus nok til frelse?**

GUDS FRIE NÅDE ER GUDS SØNN I JESU TJENERSKIKKELSE, LYDIG TIL DØDEN PÅ KORSET. UTELUKKET ER ANDRE FRELSESVILKÅR.

Rom 3:21f – Nå er Guds rettferdighet åpenbart uten lov, bevitnet av loven og profetene, Guds rettferdighet ved tro på Kristus Jesus for alle som tror. 8:1f – Så er det nå ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus. For Åndens lov, som tilhører livet i Kristus Jesus, har gjort meg fri fra syndens og dødens lov. 10:4 – Lovens ende er Kristus til rettferdighet for hver den som tror. Joh 3:16. 2 Kor 5:18.

Gud, som vil være oss nådig for sin egen skyld. Sønnens lydighet i tjenerskikkelsen er menneskets frelsesgrunn "uten lov". Ethvert krav om vederlag eller tilleggsytelse legger en annen grunnvoll og forkynner et annet evangelium oppfunnet av mennesker.

499 **Betyr alles rettferdiggjørelse i Kristus at alle blir frelst?**

NEI. VED EVANGELIET SKAPER GUD TROEN, SOM ANVENDER KRISTI FORTJENESTE, ENHVER PÅ SEG SELV.

Joh 3:17f – Ikke sendte Gud sin Sønn til verden for å dømme verden, men for at verden skal bli frelst ved ham. Den som tror på ham, blir ikke dømt, men den som ikke tror, er allerede dømt, fordi han ikke har trodd på Guds enbårne Sønnns navn. 2 Kor 5:20b-21 – I Kristi sted ber vi: La dere forlike med Gud! Den som ikke visste av noen synd, har han gjort til synd for oss, for at vi skulle bli Guds rettferdighet i ham.

Fra bekjennesskriftene: Om Kristi fortjeneste

Hovedpunktet i den kristne lære er synderens rettferdiggjørelse ved tro for Kristi skyld, Apol 4:2-4. Kristentroens grunn i lære og liv er Kristi lydighet som *fullbyrdet* faktum.

Når dette punkt blir rett forstått, ”kaster det glans over Kristi ære og gjør den stor, og det gir de gudfryktige samvittigheter den trøst de trenger, i rikt mål”, samme 2. Avvik er ødeleggende for kirken, SA B 1:5 (ref Apg 4:12 og Jes 53:5).

Kristi fortjeneste er løsepenge og forsoning for synden, Apol 4:53, og årsak til vår rettferdighet hos Gud. CA 5:3. Apol 4:227, 283f, 21:19 (som når en venn betaler gjelden for en venn), 24:12, 27:17, 32. FC Ep 3:10f (articulae exclusivae), SD 1:6, 3:43.

Vår utvelgelse er utelukkende Kristi fortjeneste, samme FC Ep 11:20f, SD 11:75.

Kristi fortjeneste mottas ikke for gjerninger og penger, men *ved tro*, Apol 4:296, 21:19, SA B 2:24.

Den tro som søker Guds forsoning for Kristi skyld, bringer ingen fortjeneste fram for Gud. Troen stiller mellommannen og forsoneren Kristus opp mot Guds vrede, Apol 4:44, 46. Vår bønn er grunnet på Guds løfte og Kristi fortjeneste, samme 21:20.

Kristi fortjeneste er *all* vår verdighet. Med den mottar vi nattverdens sakrament uten hensyn til troens styrke eller svakhet, FC Ep 7:20, SD 3:71.

Tanken om *vår fortjeneste* for Gud tar æren fra Kristus som mellommann og forsoner, Apol 4:91, 12:156.

Kristus setter sin forsoning opp mot Guds vrede for vår skyld, for at vi skulle bli tilgitt av nåde, Apol 27:17, 34, 40.

Forholdet frifinnelse og fornyelse:

Det strider mot Guds ord å påstå at vår fornyelse og fromhet *hører med* til vår rettferdighet for Gud, og ikke beror *kun* på Kristi lydighet. Denne lære strider mot Guds ord. FC Ep 12:5, SD 12:10.

Kristi fortjeneste må holdes *atskilt* fra våre gjerninger, FC Ep 3:10. Vi må ikke lappe på Kristi fortjeneste med våre gjerninger, Apol 12:157.

Gud får æren når arvesynden blir fremstilt i samsvar med Guds Ord, FC SD 1:3.

Menneskene innbiller seg å elske Gud og evne det gode for Guds skyld, Apol 4:9f. Guds dom forferder samvittigheten og driver ut vår tillit til gjerningene, samme 20.

Villfarelser fra skoleteologer i middelalderen:

Læren om fortjeneste *ved anger*, Apol 12:68-75, 178.

Læren om ”rimelighetsfortjeneste” (meritum congrui) og ”verdighetsfortjeneste” (meritum condigni), samme 4:19f, 146 (156 tysk tekst), 288, 316, 356, 376.

Læren om *overskytende* fortjeneste, Apol 4:356, 376, 27:9, 24, 34, SA B 2:24, C 3:28. Helgenenes fortjeneste, Apol 21, SA B 2:24.

Disse villfarelser om godtgjøring mørkla Kristi fortjeneste, CA 25:5, Tr 45. Det samme skjer når lov og evangelium blandes sammen, FC Ep 5:11, SD 5:27.

500 Hva betyr det at Kristus ble oppreist ”på grunn av vår rettferdiggjørelse”?

SVAR: TIL FORSKJELL FRA DEN FØRSTE ADAM, HAR KRISTUS OPPFYLT LOVEN I ALLE DELER OG I ALLES STED. DERFOR HAR DØDEN INGEN MAKT OVER HAM.

Mt 19:17b – Kun en er Den Gode. Men om du vil gå inn til livet, så hold budene! Gal 3:21f – Om det fantes en lov som kunne gjøre levende, så skulle rettferdigheten virkelig komme av lov. Men Skriften har innbefattet alt under synd, for at løftet skulle gis ved tro på Kristus Jesus til dem som tror. Rom 10:4f – Kristus er lovens ende, så hver den som tror, blir rettferdig for Gud. /.../ ”Det menneske som holder den, skal leve ved den”. 1 Joh 3:5 - Dere vet at han (Kristus) ble åpenbart for å ta bort syndene, og synd fins ikke i ham. Fil 2:5-11.

Rom 4:24f - Vi tror på ham som oppreiste fra de døde Jesus, vår Herre. Han ble gitt på grunn av våre synder, og oppreist på grunn av vår rettferdiggjørelse (1:16, 3:21ff). 5:18-21 – Likesom for-dømmelse kom over alle mennesker ved den enes synd, så kom også rettferdiggjørelse til liv over alle mennesker ved den enes rettferdiggjørelsesdom. Liksom de mange kom til å stå som syndere ved et eneste menneskes ulydighet, så skulle de mange (= alle) stå som rettferdige på grunn av den enes lydighet. Loven kom for at overtredelsen skulle bli så mye større, men hvor synden ble større, overstrømmer nåden desto mer. På samme måte som synden hersket ved døden, så skulle også nåden herske ved rettferdighet til evig liv ved Kristus Jesus, vår Herre.

Hvor Guds lov er oppfylt, har døden mistet sin makt. Derfor oppstod Jesus rettferdiggjort i alles sted, til frelse for hver den som tror. Syndenes forlatelse i Jesu navn bringer liv og salighet hos Gud.

Ann: Rom 4:24f. Apostelen anvender Guds forsoning og Kristi rettferdiggjørelse på de troende. Liksom Abrahams tillit til Guds løfte ble regnet ham til rettferdighet, så blir troen regnet oss til rettferdighet, «som tror på ham som oppvekket Jesus, vår Herre, fra de døde, v 20-24.

V 25 beskriver en virkelighet med to parallelle setninger (parallellisme), hver med bruk av samme preposisjon (dià). Teksten krever samme oversettelse ”på grunn av” i begge ledd - og ikke det tvetydige ”for – skyld” i siste ledd. Utelukket er det svermeriske ”til”.

Også Skriftens vitnesbyrd krever oversettelsen ”på grunn av”, hvis ikke blir **Jes 53** og andre steder tilslørt eller motsagt.

Til bibelstudium: Evangeliet om Guds gavertferdighet:

Se Hab 2:4, jf 3 Mos 18:5. Jes 53:11f.

Gal 3:13. Lk 10:28. Rom 1:17, Rom 5:18b, 7:24f. Joh 16:10, Apg 20:24.

Gjerninger har med Guds lov å gjøre, også de som er innskrevet i hedningenes hjerter (Rom 2). Derfor er ”*hele verden skyldig for Gud*”, Rom 3:19-20.

Kristentroen stoler på Guds løfte:

Utelukket fra rettferdiggjørelsens årsak er ”lov” og ”lovgjerninger». Gal 3 og Rom 10. Rom 3:20f, Gal 3:11, Ef 2:8f, 12, Fil 3:9, 2 Tim 1:9, Tit 3:5.

Utelukket er *hele* loven - ikke bare moralloven.

Utelukket er *alle* gjerninger – også gjerninger virket av Gud og gjort i troens rettferdighet. Gal 3:10, 12, 21, Tit 3:5a (Gud frelste oss, ikke på grunn av de gjerninger som vi hadde gjort i rettferdighet, men på grunn av sin barmhjertighet...). Jf 5 Mos 27:26 og Lk 10:28. Jf Mt 23:23 og Apg 15:10.

Resonnementet i *Gal 3* følger Jesu svar til den lovkloke i *Lk 10:25-28*. Den som blander en gjerning inn i frelsens årsak, ”er skyldig til å holde hele loven”, og dermed skilt fra Kristus og falt ut av nåden, *Gal 5:3f*.

Evangeliet åpenbarer i *eksklusiv* mening ”Guds rettferdighet”. Den består kun i Kristi lydighet under loven. Kristus alene er årsaken til syndenes forlatelse og barnekår hos Gud. Men blander man fornyelsen (helliggjørelsen) inn i frifinnelsen (rettferdiggjørelsen), da forkynner man et annet evangelium enn det som kirken har mottatt fra HERREN og hans apostler, *Gal 1:6, 8f*.

Eksemplet Abraham, Rom 4:

Abraham ble omskåret *etter* rettferdiggjørelsen, og 430 år *før* lovåpenbaringen på Sinai. Utelukket var Abrahams gjerninger *før* han kom til troen, *Gen 11:31, Jos 24:2*. Utelukket var også Abrahams gjerninger gjort i troens lydighet mot Gud, *Gen 11-15, jf Heb 11:8ff, Rom 4:2, 5f, Ef 2:8, Gal 3:2, 5*.

Gud lovet Abraham å være hans skjold *før* han ga løftet om lønn, *1 Mos 15:1*. Syndenes forlatelse, eller troens rettferdighet, var nødvendig for Abrahams frelse *hele veien* – og ikke bare ved begynnelsen eller slutten.

Eksemplet Paulus, Fil 3:

Utelukket fra rettferdiggjørelsen ved tro var Pauli gjerninger *før* han kom til troen, og likeså i den stund han skrev brevet, og senere i livet, og ved Kristi gjenkomst: *1 Tess 4:17, Fil 3:7, 9, jf 1 Kor 4:4*.

Med stadig skarpere ordbruk utelukket apostelen den kristeliggjorte lovfromhet fra frifinnelsens årsak: *Rom 3:28, 4:6 og 11:6. Gal 5:24, Fil 3:8. Jf Gal 4:19!*

Samme erkjennelse finner vi hos kirkens fedre i den gamle pakt: *Dan 9:18, Sal 32:2* (sagt av David som troende, *Apg 13:22*).

Lov og evangelium - to frelsesveier som utelukker hverandre:

Rom 10:5ff, Gal 3:2ff, Fil 3:9. Alt som har med gjerninger å gjøre, er utelukket fra rettferdiggjørelsen ved tro. Utelukket er også den lovoppyllelse som Den Hellige Ånd virker ved troen. ”*Er det av nåde, er det ikke lenger av gjerninger, ellers blir ikke nåden lenger nåde*”, *Rom 11:6*.

Loven derimot nøyter seg ikke med tro, for den som gjør etter loven, skal leve ved den, *Gal 3:12*. Den lov som Ånden har skrevet i de troendes hjerter (*Jer 31:33*), er fremdeles lov. Dessuten er lovoppyllelsen i sin begynnelse på grunn av menneskets syndeforderv, og belastet med den onde lyst i tanker, ord og gjerninger, *Joh 3:6, Rom 7:18f, 8:3*.

Loven bringer ikke livet fra Gud, men døder. Ingen dødelig blir rettferdiggjort for Gud ved egne gjerninger, *Rom 3:20, Gal 3:21*.

Menneskelige tradisjoner gjør hverken fra eller til i rettferdiggjørelsen: *Mt 15:3, Lk 18:11f*.

Hva loven ikke maktet i vår avmakt (*Rom 7:18*), har Sønnen gjort i sin lidende lydighet under loven, *Gal 4:4f, Rom 7:25*.

Evangeliet åpenbarer Guds rettferdighet *uten* lovens vilkår, og rekker oss frifinnelsen *av nåde* - gratis, *Rom 1:17, Gal 2:16*. Årsaken er Stedfortrederen, erklært rettferdig på grunn av sin lydighet under loven, *Rom 5:19, Jes 53:11* (”de mange” = alle).

Den Hellige Ånd virker den *fornyelse* som Skriften har beskrevet: *Rom 7:21, Jes 64:6, Sal 130:3*. Fornyetelsen er *gjenstand for tro*, i tillit til Kristi fullkomne lydighet. Kristi rettferdighet (Guds rettferdighet) skjuler det som ennå mangler, for Gud tilregner troen troen Kristi lydighet. *Sal 32:1, Rom 4:6, 8:1*.

Det følger likevel mange *velsignelser* med en vandel etter Guds moralbud. Positive ringvirkninger i *det sosiale liv* vitner om Guds løfter for dette liv. At loven er skrevet i *deres hjerter som tror*, er i seg selv et Guds under, og grunn til takk, Jer 31:31-33, Rom 7:22, Ef 3:16.

Men lovgjeringer er ingen frelsesvei til Gud. De medfører hykleri og forstillelser for både Gud og mennesker. Har vi gjort hva vi skylder å gjøre "unyttige tjenere", Lk 17:10.

501 Hvordan kan en 2000-årig overlevering være aktuell nyhet?

AV TRE GRUNNER SOM HVER FOR SEG ER UNIKE:

- (1) EVANGELIET ÅPENBARER GUDS **EVIGE** VISDOM I KRISTUS JESUS OG HAM KORSEFESTET.
- (2) EVANGELIETS NÅDETILSAGN STILLER TILHØRERNE I ET **UMIDDELBART** FORHOLD TIL DEN OPPSTANDNE KRISTUS OG HANS VELGJERNINGER FOR OSS.
- (3) I MØTE MED KRISTI EVANGELIUM, STÅR TILHØRERNE I **SAMME POSISJON** TIL HAM UANSETT TID OG STED. HAN ER KIRKENS LÆRER, VIRKSOM MED EVANGELIET OG SAKRAMENTENE FOR Å DRA ALLE TIL SEG.

1 Kor 1:18 – Ordet om korset er nemlig en dårskap for dem som går fortapt, men for oss som blir frelst, er det Guds kraft. V 25 – Guds dårskap er visere enn menneskene og Guds svakhet er sterkere enn menneskene. 2:7 – vi taler Guds hemmelige visdom, den skjulte, som Gud fra evighet av har forut bestemt til vår herlighet.

Mt 10:40a – Den som tar imot dere, tar imot meg... 1 Kor 4:1b – vi er Kristi tjenere og forvaltere av Guds hemmeligheter.

Joh 3:14 – Liksom Moses opphøyte slangen i ørkenen, så må Menneskesønnen bli opphøyd. 8:28 – Når dere har opphøyd Menneskesønnen, skal dere forstå at JEG ER og at jeg ikke gjør noe av meg selv, men taler slik min Fader har lært meg. 12:32 – Når jeg er blitt opphøyd fra jorden, skal jeg dra alle til meg. Hos 11:4 – Med menneskebånd dro jeg dem, med kjærlighetens rep. Jeg tok åket av dem, jeg senket meg ned til dem og ga dem føde.

Evangeliet er ingen logisk konklusjon eller begripelig teori om livets opphav, mening og mål. Konfrontert med oss selv, er evangeliet alltid like underfullt og enestående som Gud selv. Derfor tåler evangeliet å bli gjentatt med variasjoner gjennom hele Bibelen, ofte med få ord. Disipler aner vel dybden og oppfatter stykkevis, men *lever* av ordene fra Guds munn.

Eksempler:

Gjentagelsen "Jesus er Kristus" i Første Johannes-brev.

"Evig varer hans miskunn" i Salme 136. - "Lov ham" i Salme 150.

Illustrasjon under Herrens Nattverd: Opphøyelsen (el elevasjonen) av Kristi legeme og blod, når presten sier fram Kristi konsekrasjonsord.

502 Hva betyr den oppstandne Jesus for deg?

DEN OPPSTANDNE JESUS ER DEN SANNE TRØST MOT DØDEN OG DOMMEN. GUD VITNER MED JESU OPPSTANDELSE AT HAN ER EN FORSONET GUD, OG JESUS GUDS GAVERETTFERDIGHET OGSÅ TIL MEG, OG ÅRSAKEN TIL MIN FRIFINNELSE .HOS GUD.

NÅR JESUS KOMMER I SYNLIG I SIN GUDDOMS HERLIGHET, SKAL HAN VEKKE MEG OG ALLE DØDE, OG GI MEG OG ALLE SOM TROR PÅ HAM, DET EVIGE LIV I HANS FULLENDTE RIKE.

Joh 10:18 – Jeg har makt til å gi (mitt liv) og har makt til å ta det tilbake. Dette har min Fader bestemt for meg. 1 Kor 15:54 – Døden er oppslukt og seieren vunnet. Heb 6:18 – for att vi /.../ skulle ha en kraftig trøst, når vi tar vår tilflukt til og griper det håp som ligger framfor oss.

Ef 2:14 – Han er vår fred. Rom 8:3 – Det som var umulig for loven /.../ det gjorde Gud da han sendte sin Sønn i syndig kjøds lignelse og for syndens skyld og fordømte synden i kjødet. 2 Tim 1:10 – Han har tilintetgjort dødens makt og ført liv og uforgjengelighet fram i lyset ved evangeliet.

Joh 11:25 – JEG ER oppstandelsen og livet. Den som tror på meg, skal leve om han enn dør. 2 Kor 5:10 – Han er død for alle, for at de som lever, ikke mer skal leve for seg selv, men for ham som er død og oppstanden for dem. 1 Kor 15:12, 20f, 57 – Om det nå blir forkynt at Kristus er oppstanden fra de døde, hvordan kan da noen blant dere si at det ikke fins noen dødes oppstandelse? /.../ Men nå er Kristus oppstanden fra de døde som førstegrøden av de hensovede. Etter som døden kom ved ett menneske, kom også de dødes oppstandelse ved ett menneske. /.../ Gud være takk som gir oss seieren ved vår Herre Jesus Kristus. Fil 1:21 – For meg er Kristus livet og døden en vinning.

OM KRISTI HIMMELFART

---

503 Hva var Kristi himmelfart?

SVAR: KRISTI HIMMELFART VAR HANS KRONINGSFERD.

Sal 47:6 – Gud dro opp mens jubelrop gjallet, HERREN kom til basuners klang. Lk 24:51 – Og det skjedde mens han velsignet dem, at han skiltes fra dem og ble opptatt til himmelen. (Apg 1:9)

Joh 14:3 – Om jeg går bort og bereder rom for dere, skal jeg komme tilbake og ta dere til meg, for at også dere skal være der jeg er. (3:13) Ef 4:(8-)10 – Han som steg ned, er også den som steg opp over alle himler, for at han skulle oppfylle alt.

Førti dager etter sin oppstandelse - og på en synlig måte, ble Guds Søns menneskenatur opphøyet til Faderens nådeside og gjort delaktig i Guds handlende allmakt. Der er han troens rettferdighet og alle menneskers bror.

Skilt fra den synlige omgang med sine venner, tok han himmelen i eie med alle sine boliger for å være hos sine venner hvor de enn befinner seg på jorden.

504 Hva vil det si at Jesus Kristus "sitter ved Guds, den allmektige Faders, høyre hånd"?

SVAR: NÅ ER HAN SKAPERVERKETS HERRE OG KIRKENS HODE.

MED GUDDOMMELIG MYNDIGHET, MAKT, ÆRE OG MAJESTET RÅR HAN OVER ALT DET SKAPTE - SYNLIG OG USYNLIG. PÅ JORDEN ER TIL STEDE I DEN FORSAMLEDE MENIGHET, VIRKSOM MED EVANGELIET OG SAKRAMENTENE INNTIL DEN DAG HAN KOMMER I SYNLIG HERLIGHET SOM VERDENS DOMMER.

Sal 110:1 – HERREN sa til min Herre: Sett deg ved min høyre hånd, til jeg får lagt dine fiender til skammel for dine føtter! Sal 2:12.

1 Pet 3:22 – Han er på Guds høyre side etter at han er steget opp til himmelen, og engler og myndigheter og makter er blitt ham underordnet. Ef 1:20-22 – Med denne kraft var han virksom i Kristus, da han oppreiste ham fra de døde og satte ham på sin høyre side i de himmelske verdener, over all makt og myndighet og kraft og herredømme og hvert navn som nevnes kan, ikke bare i denne tidsalder, men også i den kommende. "Alt la han under hans føtter", og han gav ham

til kirken som et hode over alle ting (4:8). Apg 3:21 – Ham måtte himmelen motta ... Heb 8:1b. Mt 28:18, 20.

Heb 1:3 – (Guds Sønn) er hans herlighets avglans og hans vesens avbilde og bærer alt med sitt kraftige ord. Etter at han ved seg selv hadde utført en renselse for syndene, sitter han på Majestetens høyre side i det høye. (Mt 26:64) 1 Joh 2:1f – om noen synder, har vi en forsvarer hos Faderen, Jesus Kristus som er rettferdig. Han er forsoningen for våre synder, ikke bare for våre, men også for all verdens. Mt 28:20 – jeg er med dere alle dager inntil tidens slutt. 18:20 – hvor to eller tre er forsamlet i mitt navn, er jeg midt i blant dem.

Kristus befinner seg ikke i et rom fjernt fra oss på jorden. Nå er han **Menneskesønnen** som utøver Guds allmakt i Majestetens himmel, nærmere enn vi aner. Uhindret av tid og rom er han til stede i sitt *nåderike* på jorden, virksom med sin *menneskenatur*. Alt dette gjør han på grunn av menneskenaturens opphøyelse i jomfru Marias morsliv.

Anm. Apg 3:21.

Det er feil å oversette på reformert vis ”ham som himmelen skal huse” (el l), som om Sønnens menneskenatur holdes innelukket i en fjern himmel, skilt fra Guds egenskaper. Slike oversettelser tilslører hva Guds ord sier om gudmenneskets nærvær i den forsamlede menighet. Hvor kommer romforestillingen fra? Dens kilde er spekulativ filosofi.

Til bibelstudium: Kristi himmelfart.

De førti dagene.

Jesus forsikret disiplene at han var den Oppstandne Jesus, Lk 24:36-43, 1 Kor 15:5-8. Han underviste dem om de ting som hører til Guds rike, Apg 1:3, og beviste med ”Moses og Profetene” at han er Guds lovede Messias, Lk 24:25-27, 44-48, 1 Kor 15:3f.

Til avskjed sa han to ting om seg selv: (1) Han skulle ikke lenger være sammen med disiplene i et jordisk-synlig legeme, Lk 24:44, men (2) være hos dem på en ikke-lokal måte, Lk 24:39f, Joh 20:19, Mt 28:20. I sistnevnte mening ble han opptatt til Faderens tronehimmel, Lk 24:19.

Kristi himmelfart.

Skyggebilder i GT er Enoks død, 1 Mos 5:24, og Elias’ himmelferd, 2 Kong 2:11. Jf Sal 68:19, 124:5, 110:1.

Mt 28:18, Mk 16:19.

Apg 1:9 (skyen - et allmaktsattributt), 2:33. Ef 1:20ff, Kol 2:15.. Heb 4:14. 1 Pet 3:22.

Ved sin avskjed i Betania løftet Jesus hendene og velsignet disiplene - lik øverstepresten Aron, Lk 24:50f, jf 4 Mos 26:23, 27. Om Jesu øversteprestelige gjerning i himmelen: Heb 7:24f, 9:11f, 24.

Andre steder som belyser Jesu tronstigning (el kroningsferd): Ef 1: 3, 7, 11a, 13f, 19ff. Fil 2:6-11. Apg 2:22-28, 32-36. Heb 1:2ff, 4:14ff, 8:1, 9:11-14, 24, 27f.

Målet for Kristi himmelfart var ikke de saliges himmel i og for seg, Fil 1:23, men Kristi gjerning som Kongen i Guds rike. Mk 16:19, Rom 8:34, 1 Pet 3:23, Heb 8:1.

Den inkarnerte Guds Sønn - kjød av vårt kjød, og blod av vårt blod – er allmaktens Herre ved Faderens høyre side. *Der* er han troens rettferdighet og deres forbeder som tror på ham, Joh 16:19, 1 Joh 2:1f osv.

Gud har et mål for de troende. De skal få se Gud i hans fullendte rike, og dermed Jesus i hans Guddoms herlighet, ansikt til ansikt, Joh 17:24 (12:26, 14:3), 2 Kor 3:18, 1:23, 1 Tess 4:17, Åp 3:21.

Men allerede her deltar de troende i den lovprisning og tilbedelse som blir Jesus til del i Guds tronhimmel. Lk 24:52f (jf 1:68, 2:28), Åp 5.

Kristus "sitter"

Det tilkommer Kongen å sitte i møte med sitt folk. Kristi sittestilling er uttrykk for Allherskerens posisjon, som Kristi menneskenatur har inntatt etter sin himmelfart (Gud Sebaot). Om en prest/biskop preker og underviser sittende i sin "lærestol", markerer han delegatens autoritet, oppdrag og fullmakter fra kirkens Herre. Denne skikk er opprinnelsen til benevnelsen "prekestol".

Faderens høyre side

er *lykkens og gledens side*, 1 Mos 35:18 (Benjamin = sønnen på lykke- og nådesiden), jf 48:13f, Heb 8:1. Faderens høyre side er ikke et hvilested eller tilfluktssted, men Kongens hersker sete, som ble Sønnen til del *etter sin menneskenatur*. Ef 1:20ff, 4:10, jf Heb 1:3b, Apg 2:34-36.

Guds egenskaper blir beskrevet *indirekte* med bruk av ord som hånd, øyne, føtter og ører (antropomorfismer), Sal 118:15f, 139:9f. Dette billedspråk antyder et innhold som overskrider tankens og språkets muligheter. "*Guds høyre hånd*" er uttrykk for et uinnskrenket herredømme med absolutt makt og kraft, Ef 1:20ff. Nådesiden markerer innholdet.

I kirkens liturgiske tradisjon taler vi om "*evangeliesiden*" på Herrens bord (sett fra Guds side, vendt mot menigheten).

Evangeliesiden markerer prestens oppdrag: Å kaste garnet på den høyre siden, det vil si å forkynne evangeliet og forvalte sakramentene i tillit til Guds trofasthet og handlende allmakt. Joh 21:6, jf Rom 1:16, 2 Tim 3:15 (Pred 10:2). Da kreves trofasthet i preken-embetets gjerning, Mt 24:45b, 1 Kor 4:2.

Kalkens plassering midt på alteret markerer Kristi virksomme nærvær i menighetens midte.

Fra bekjennelsesskriftene:

Inkarnasjonens følger, FC SD 8:25, 27.

Kristus satte seg ved Faderens høyre for alltid å "styre og råde over alle skapninger og gjøre dem hellige som tror på ham, ved å sende Den Hellige Ånd i deres hjerter", CA 3:4. SA A, 4.

Menneskenaturen er så dypt og uutsigelig forenet med Guds Sønn at de to naturer er én person, FC Ep 8:13, samme SD 7:119 (om Apg 3:21), 8:26-30, 78.

505 **Hvilke følger fikk Kristi himmelfart for hans menneskenatur?**

MED KRISTI OPPHØYELSE TIL FADERENS HØYRE SIDE ER MENNESKENATUREN DELAKTIG I SØNNENS ALLMAKT.

Sal 110:1f – HERREN sa til min herre: "Sett deg ved min høyre hånd til jeg får lagt dine fiender som skammel for dine føtter." /.../ Du skal herske midt iblant dine fiender. 68:19 – Du steg opp i det høye. Du bortførte fanger.

Ef 1:20-22 – (Gud) satte ham på sin høyre side i de himmelske verdener, over all makt og myndighet og kraft og herredømme og hvert navn som kan nevnes, ikke bare i denne tidsalder, men også i den kommende. "Alt la han under hans føtter", og han gav ham til kirken som et hode over

alle ting. (4:8-10) Mt 28:19f – Jeg er gitt all makt i himmel og på jord /.../ og se jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.

Joh 17:20 – jeg ber ikke bare for (apostlene), men også for dem som ved deres ord tror på meg. 1 Joh 2:1– om noen synder, har vi en forsvarer hos Faderen, Jesus Kristus, den Rettferdige. Heb 7:24f – han har et uforgjengelig prestedømme, for han blir i evighet. Derfor kan han også gjøre dem fullkomment salige som ved ham kommer til Gud, og han lever alltid for å be for dem.

Under sin *fornedrelse*, var Sønnens nærvær begrenset til tjenerskikkelsen. Nå er gudmennesket virksom i skaperverket (allmaktsriket) og i sin kirke på jorden (nåderiket).

506 **Hvor bruker den opphøyede Kristus sin allmakt?**

KRISTUS BRUKER SIN ALLMAKT I SITT **MAKTRIKE** SOM ER SKJULT I VERDEN, I SITT **NÅDERIKE** SOM ER HANS SION OG TROENDE KIRKE PÅ JORDEN, OG I SITT **HERLIGHETSRIKE** I GUDS TRONHIMMEL.

Sal 2:6 – Det er jeg som har innsatt min konge på Sion, mitt hellige fjell. 8:7 – Du gjorde ham til herre over dine henders verk, alt la du under hans føtter. Jer 23:5 – Se, dager kommer, sier HERREN, da jeg vil la det stå fram for David en rettferdig spire. Han skal regjere som konge og gå fram med visdom og gjøre rett og rettferdighet i landet. Åp 17:14 – Han er HERRENes Herre og kongenes Konge. Joh 18:36f, Mt 28:18.

Kristus utøver sin allmakt som sann Gud og sant menneske uten oppdeling. Guds tronhimmel er oss nærmere enn vi kan fatte.

Fra bekjennelsesskriftene:

Guds rike (*nåderiket*) må skilles fra verdslige riker, CA 16:4-6, Apol 15:176, 16:2, Tr 31. Guds rike er ikke et jordisk rike med Kristus som hersker, CA 17:5.

Guds rike bringer en evig skatt, SK Fadervår, 55f, skaffet til veie i Kristi forløsningsverk, samme 51f.

Guds rike bringer Guds rettferdighet i hjertet og Den Hellige Ånd med sin daglige gjerning, Apol 7/8,13f, 18, 20, 27:27.

Guds rike går fram i den livslange dåp, SK Dåpen, 65, som er de helliges gode gjerninger i troen, Apol 4:189f.

Guds rike består ikke i seremonier, Apol 7/8:13, 27:27, men hvor Guds rene evangelium og sakramenter er, der er Guds rike skjult under korset, Apol 7/8:18, 9:2, Tr 32.

Hyklerne og onde lærere tilhører ikke den kirke som er Kristi legeme, Apol 7/8, 12, 18, 22.

I denne tidsalder kommer Guds rike ved Ordet og troen, i evigheten er riket synlig til stede, SK Fadervår, 53.

507 **Hvordan er Kristus nærværende og virksom i sin kirke på jorden?**

KRISTUS ER TIL STEDE OG VIRKSOM I DEN FORSAMLEDE MENIGHET, HVOR HANS MEDARBEIDERE FORVALTER GUDS HEMMELIGHETER SLIK HAN HAR BEFALT. **USYNLIG** ER HAN MED ORDET SOM HØRES, MEN TRER **SYNLIG** FRAM MED SITT LEGEME OG BLOD I SAKRAMENTETS SKIKKELSER OG HAR SAMFUNN MED DEM SOM SPISER OG DRIKKER HANS UNDERFULLE GAVER.

Mt 28:20 – lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil tidens ende. 18:20 – Hvor to eller tre er forsamlet i mitt Navn, der er jeg midt iblant dem. Joh

14:23 - Om noen elsker meg, tar han vare på mitt ord. Min Fader skal elske ham, og vi skal komme til ham og ta vår bolig hos ham. Apg 18:9f. 1 Kor 4:1f.

Lk 5:24 – Menneskesønnen har makt på jorden til å forlate synder. (Heb 1:3) Joh 20:23 – De som dere forlater syndene, er forlatt, og de som dere binder i syndene, er bundet i dem. (Mt 16:19) Mt 28:19b - Døp dem i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn... (Apg 2:38, 22:16) Mt 26:28 – Dette er mitt blod, paktens blod, som blir utgytt for de mange til syndenes forlatelse. 1 Kor 10:16 – Velsignelsens kalk som vi fremsier velsignelsesbønnen over, er den ikke samfunn med Kristi blod? Brødet som vi bryter, er det ikke samfunn med Kristi legeme? (11:24)

Guds vei *til oss* er den opphøyede Kristus, Bibelens Herre og kirkens Lærer. Det folk som går ”Guds vei” (Apg 9:2), tilber og ærer Kristus som Gud, velsignet i evighet (Rom 9:5).

Eksempel: Løse- og bindemaktens bruk, 2 Kor 2:10.

Fra bekjennelsesskriftene:

FC SD 7:51-54, samme 119 (oversettelsen av Apg 3:21).

508 **Hvordan utøver Kristus sin makt som konge, prest og profet ved Faderens høyre side?**

NÅ ER HAN **KONGEN** SOM MED SITT ORD HÅNDHEVER SIN KIRKES RETT, UTBRER SITT RIKE I DERES INNERSTE SOM TROR, OG VERGER OG BESKYTTER DEM MOT GUDS FIENDEMAKTER INNTIL DOMMENS DAG.

NÅ ER HAN **ØVERSTEPRESTEN** SOM ALLTID BER FOR SINE HOS FADEREN.

OG NÅ ER HAN **PROFETEN** SOM VED TROFASTE EMBETSUTØVERE LÆRER DØPTE Å HOLDE ALLE HANS BEFALINGER. ANDRE KALLER HAN TIL DIAKONER, OG ANDRE TIL MISJONÆRER, MEN ALLE DØPTE HAR HAN KALT, ENHVER I SIN JORDISKE GJERNING.

Mk 16:15 – Gå ut i all verden og forkynn evangeliet for hele skapelsen. (Mt 28:19f) Ef 4:10f – Han som steg ned, er også den som steg opp over alle himler /.../ Han har gitt oss /.../ noen til evangelister, andre til hyrder og lærere.

Heb 10:11f – Alle andre offerprester /.../ bærer ofte fram samme offer, som aldri kan ta bort synder. Men etter at denne har båret fram ett eneste offer for synder, sitter han for bestandig på Guds høyre side. Rom 8:34 - Han ber også for oss. Hvem kan skille oss fra Kristi kjærlighet? Nød eller angst eller forfølgelse eller hunger eller nakenhet eller fare eller sverd? (38f) 1 Joh 2:1b – om noen synder, har vi en forsvarer hos Faderen, Kristus Jesus som er rettfærdig.

1 Kor 15:25 – Han må regjere til han har lagt alle fiender under sine føtter. 2 Tim 4:18b – HERREN skal fri meg fra alle onde angrep og frelse meg til sitt himmelske rike.

509 **Hvorfor skal folkene gjøres til Jesu Kristi disipler?**

SVAR: HAN ER DERES GJENLØSER, SOM ER GITT ALL MAKTE I HIMMELEN OG PÅ JORDEN. DERFOR VIL HAN HA SITT VERK KJENT I SYNDENS OG DØDENS VERDEN, SÅ VI KAN LÆRE GUD Å KJENNE I HANS TROFASTHET OG KJÆRLIGHET, OG HA EVIG LIV.

Joh 17:3 – dette er det evige liv, at de kjenner deg, den eneste sanne Gud, og den du utsendte, Kristus Jesus. Mt 28:18-20 – ”Meg er gitt all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor ut og gjør alle folk til disipler, døp dem i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn, og lær dem å holde alt hva jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil tidens ende.” Rom 10:16f – Jesaja sier jo: Herre, hvem trodde vår preken? Altså kommer troen av prekenen, og prekenen ved Kristi ord. Lk 2:14 – Æren er Guds i det høyeste og fred på jorden, Guds velbehag til menneskene. Mk 16:15f.

Det hender at mennesker som hører evangeliet, anvender Kristi velgjerninger på seg selv uten at ordet tro er nevnt. De kommer til tro og oppdager at de tror. Slikt vitner om Kristi virksomme nærvær i den forsamlede menighet. (Mk 9:15-24)

OM KRISTI GJENKOMST TIL DOM

Luthers forklaring slutter med de *to dimensjoner ved dåpens rette bruk*. Ordene skisserer det liv som oppfyller det dobbelte kjærlighetsbud – kjærligheten til Gud og kjærligheten til vår neste. Anvender vi Kristi velgjerninger, enhver på seg selv, er vi *liturger* (el pres-ter) for Gud og *diakoner* for vår neste. Ved troen på Kristi velgjerninger for oss, samarbeider han med oss om gjerninger som har hans ord og bud for seg. Med fullkommengjørelsen for øye i de saliges oppstandelse, virker han fornyelsen i de troendes liv. Hva vi er i ham, det skal vi bli – fullt og helt.

Forklaringen viser indirekte til Den Hellige Ånds gjerning ved evangeliet i Guds kirke på jorden, som tredje trosartikkel handler om. Altså må Guds liturger og diakoner *leve* av Guds ord med påkallelse og bønn (jf tredje parten: HERRENS bønn), og bli bevart i kir- kens samfunn og troen bli styrket med Kristi legemes og blods sakrament. (Jf Første bud og jf avslutningen på forklaringen til Første trosartikkel.)

510 Hva er hensikten med Guds frelsesverk?

SVAR: - GUD HAR I KRISTUS JESUS KJØPT MEG FRI OG FRELST MEG "FOR AT JEG SKAL TIL- HØRE HAM, LEVE UNDER HAM I HANS RIKE, OG TJENE HAM I EVIG RETTFERDIGHET, USKYLDIG- HET OG SALIGHET, LIKSOM HAN ER STÅTT OPP FRA DE DØDE, LEVER OG RÅDER I EVIGHET".

Jes 43:1 – Frykt ikke, for jeg har befri deg, jeg har kalt deg ved navn, du er min. 61:10 – Jeg vil glede meg i HERREN, min sjel skal fryde seg i min Gud. Han har kledd meg i frelsens drakt, i rettferdighetens kappe har han svøpt meg. Åp 7:14b.

Sal 26:5-7 – Jeg hater de ondes forsamling, hos gudløse sitter jeg ikke. Jeg vasker mine hender i uskyld. 119:14 – Når jeg vandrer etter dine lovbud, er jeg glad som om jeg hadde all rikdom (jf v 16, 24, 35, 72, 77, 92, 97 (159, 167), 111, 127, 143, 171, 174).

Lk 1:68, 74f – Velsignet være HERREN, Israels Gud, som har gjestet og gjenløst sitt folk. /.../ for å la oss tjene ham uten frykt, i frihet fra våre fienders hånd, i hellighet og rettferdighet for hans åsyn alle våre dager. Tit 2:14 – (Kristus) gav seg selv for oss for å gjenløse oss fra all lovover- tredelse, og for å rense seg et eiendomsfolk som med iver gjør gode gjerninger. (2 Kor 5:15)

Anm. Et dydens fikenblad kan ikke skjule syndens nød Gud. Gud gav Adam og Eva "kjortler" av skinn, det vil si fotside klær, 1 Mos 3:21.

I dåpen til Jesu Kristi død blir frelsen gitt den enkelte til del. Vi blir kledd i frelsens drakt, som er Guds rettferdighet i Kristus, gitt av nåde. Ved troen på syndenes forlatelse for Kris- ti skyld anvender vi frelsen, enhver på seg selv mens vi venter Kristus som vår Frelser og Herre på Dommens dag (Fil 3:20).

511 Hva er Kristi gjenkomst til dom?

SVAR: DOMMEDAGEN, DA GUD VIL AVSI DEN ENDELIGE DOM SOM HANS HELLIGHET KREVER.

Apg 17:31 – (Gud) har nemlig fastsatt en dag da han skal dømme verden med rettferdighet ved den mann han har utvalgt. Troen har han tilbudt alle, etter som han har oppreist ham fra de døde.

512 **Når kommer Dommedagen?**

PÅ DEN YTTERSTE DAG, NÅR DENNE TIDSALDER ER SLUTT. MEN DAGEN OG TIMEN VET ALENE GUD FADEREN.

Apg 1:7 – Det tilkommer ikke dere å vite tid og stund som Faderen har fastsatt av egen makt. Mt 24:36 – Den dag og time kjenner ingen, ikke engang englene i himmelen, heller ikke Sønnen, ingen uten Faderen alene (Mk 13:32f). 2 Pet 3:8f – Men dette skal ikke være skjult for dere, mine elskede, at for HERREN er én dag som tusen år, og tusen år som én dag. HERREN er ikke sen med det som han har lovet. Noen holder det for senhet, men han har tålmodighet med dere. Han vil ikke at noen skal gå fortapt, men at alle skal nå fram til omvendelse. 1 Pet 4:7 – Alle tings ende er nær.

I sin fornedrelse avstod Kristus fra å bruke sin guddommelige allvitenskap i dette spørsmål. Men én ting har Kristus latt oss vite, at hans gjenkomst til dom skal komme brått på alle.

Til bibelstudium:

Mt 24:42-44, 25:13. 1 Kor 16:13, 1 Tess 5:1-11. 1 Pet 5:8, 2 Pet 3:10, Åp 16:15.

513 **Hvordan kommer Kristus tilbake som verdens dommer?**

KRISTUS KOMMER SYNLIG I SIN GUDDOMS HERLIGHET, OG ALLE ENGLER MED HAM.

Mt 24:27 – Liksom lynet går ut fra øst og skinner like til vest, slik skal Menneskesønnens komme være. (1 Tess 4:16) 25:31f – Når Menneskesønnen kommer i sin herlighet og alle englene med ham, da skal han sitte på sin herlighets trone. Alle folkeslag skal samles for ham, og han skal skille dem fra hverandre lik hyrden som skiller sauene fra geitene. (Dan 7:13) Apg 1:11 – Denne Jesus, som er tatt opp fra dere til himmelen, skal komme igjen på samme måte som dere så ham fare opp til himmelen! Åp 1:7 – Se, han kommer med skyene, og hvert øye skal se ham, også de som har gjennomboret ham, og alle jordens stammer skal jamre seg over ham, ja amen.

Guds *herlighet* var skjult i Jesu tjenerskikkelse. På Dommens dag skal den stråle fram av hans menneskenatur, når han demonstrerer sin *allmakt* og roper fram alle døde, like fra Adam og Eva.

Til bibelstudium: Guds herlighet i Kristi dommergjerning

Guds herlighet (hebr *ikabod*) som en gang hvilte over arken og fylte Tabernaklet, skal igjen være synlig til stede (jf 1 Sam 4:21).

Guds herlighet oppfyller himmel og jord (Jes 6:3), og er kommet oss nær i Kristus Jesus. Tre av Herrens apostler så Jesu Guddom gjennomstråle ansiktet hans (Joh 1:14, Mt 17:2, 2 Pet 1:17), og apostelen Paulus kaller ham ”herlighetens Herre”, 1 Kor 2:8.

Jesu undergjerninger var den gang tegn på hans Guddoms herlighet, Joh 2:11, 11:40, jf 17:5.

Kristi gjenkomst i herlighet skal være synlig for alle mennesker på en gang, Mt 24:27, 30, 44, Lk 17:24, 1 Tess 5:2.

Han skal være omgitt av sine gode engleskarer, som tjener ham i hans guddommelige majestet og dommergjerning, Mt 25:31, 13:39, 49.

Han skal iverksette den dom som er fastsatt i Guds råd: Apg 17:30f, Mt 16:27, 24:31, 25:31, 2 Tess 1:7ff.

Han kommer for å dømme alle mennesker, Mt 25:31, onde og gode, 2 Kor 5:10, Rom 14:10, levende og døde, Apg 10:42, også de onde engler, 2 Pet 2:4. De siste skal være gjenstand for de troendes dom, 1 Kor 6:3.

Fra bekjennelsesskriftene:

Intet menneske kan bli stående for Guds domstol, Apol 4:326-330 (sit Sal 143:2, 7:9, 130:3. Job 9:28, 20:9. Ord 20:9, 1 Joh 1:8 osv).

Ingen kan være rettferdig for Gud, så lenge vi flykter for Guds dom og er vred på ham, Apol 4:176. Det er *fortvilelsens lære* å trøste den forferdede samvittighet med gjerninger og kjærlighet, samme 301.

Den rette anger er der hvor mennesket søker Guds miskunn på grunn av løftet, samme Apol 12:108. Troen gir Gud den ære å stille Kristus opp mot den vredesdom vi har fortjent, for Kristus er vår mellommann hos Faderen, som er forsonet med oss for Kristi skyld, samme 214-217, jf 221.

514 **Hvilken regel vil Kristus dømme etter, når han dømmer menneskene?**

HAN SKAL DØMME VERDEN MED SITT ORD.

Joh 12:48b – Det ord jeg har talt, skal dømme ham på den ytterste dag. Heb 4:12f – Guds ord er levende og kraftig og skarpere enn noe tveegget sverd og trenger igjennom inntil det skiller sjel og ånd, marg og ben, og det er en dommer over hjertets råd og tanker. Intet skapt er usynlig for ham, men alt er nakent og bart for hans øyne. For ham skal vi gjøre regnskap. 2 Kor 5:10 – Vi må alle tre fram for Kristi domstol, for at hver og en skal få igjen hva han har gjort mens han var i legemet, det være godt eller ondt. 1 Kor 4:5b – Han skal føre fram i lyset det som var skjult i mørket, og åpenbare hjertenes råd. Tit 1:16.

Til bibelstudium: Å dømme (krisein)

Grunnbetydning - å *skille* mellom godt og ondt, mellom rett og urett. Pred 12:11, Jes 49:2, Jer 23:29. Esek 34:17. Jf Mt 25:32.

Andre steder som belyser saken: Apg 2:37, 7:38b, 1 Kor 14:24, 2 Kor 10:4, Ef 6:17. Åp 1:16, 2:12, 16, 19:15. Jf menneskenes unyttige ord, Mt 12:36.

Fra bekjennelsesskriftene:

I Kristus Jesus ser vi Faderens hjertelag som i et speil. Denne kjennskap gis ikke på noen annen måte enn ved Guds utsendte, Kristus Jesus. Utenfor ham møter vi lovens Gud og en vred dommer. SK Troen, 65.

Gud kan holde sitt Ord borte fra ett sted eller folk, når han straffer den alminnelige forakt for Ordet og sakramentene, FC SD 11:56-59.

Ordets tjenere skal ikke være dommere, for avløsningen er en velsignelse eller nåde, ikke en dom eller lov, Apol 12:103. Den Hellige Skrift er ”*den eneste dommer, regel og rettesnor som alle læresetninger skal og må prøves og bedømmes etter*”, FC Epit, 7, jf 1. ”*Den som kan De ti bud skikkelig, han kan også hele Skriften, slik at han i alle saker og tilfelle kan gi råd, trøste, vurdere og dømme om både åndelige og verdslige saker, og være dommer over all lære*”, SK Forord, 17.

Retten til å utstøte dem som lever i åpenbare synder, tilligger alle pastorer, Tr 74. Gud har gitt dem fullmakt til ”å lære evangeliet, tilgi synder, forvalte sakramentene og dessuten domsmyndighet - det vil si mandat til å utstøte dem hvis forgåelser er åpenbare, og å avløse dem som vender om”, samme 60.

515 Hvilken dom vil Gud felle på Dommens dag?

GUDS DOM ER DEN DOBLE UTGANG PÅ MENNESKENES LIV.

Mk 16:16 – Den som tror og blir døpt, skal bli frelst, men den som ikke tror, skal bli fordømt. Joh 3:18 – Den som tror på ham, blir ikke dømt, men den som ikke tror, er allerede dømt fordi han ikke trodd på Guds enbårne Sønnns navn. Mt 25:34, 46 – Da skal kongen si til dem som er på hans høyre side: Kom, dere *min Faders velsignede*, og arv det rike som er beredt dere fra verdens grunnvoll ble lagt. /.../ Og disse skal gå bort til evig straff, men de rettferdige til evig liv.

Fil 3:20 – Vårt borgerskap er i himlene. Derfra venter vi også vår Frelser og Herre, Jesus Kristus. Mt 25:34b – Kom, dere min Faders velsignede, og arv det rike som er beredt dere fra verdens grunnvoll ble lagt! 19:8 – det fine lin er de helliges gjerninger. Joh 6:28f. 1 Kor 15:58, 2 Kor 9:8, Ef 2:9f, Fil 1:6, Kol 1:10, 3:17, 2 Tess 2:17, Heb 6:1. Jak 2:22, 26.

Guds ord virker den anger og tro som foregriper livets utgang.

Guds lov avslører min situasjon overfor den hellige Gud og forkynner min fortjente dom. Evangeliet lærer meg Guds selvhengivende kjærlighet å kjenne i Jesus Kristus. Derfor går jeg frimodig ”fram til nådestolen for å få barmhjertighet og finne nåde til hjelp i rette tid”, Heb 4:16.

Er jeg rett beredt til å motta Kristi legemes og blods sakrament, er jeg rett beredt til å møte Kristus på Dommens dag.

Illustrasjon: Mt 25:31ff.

Dommeren Kristus *er* Hyrden som skiller (aforisei) ”*sauene fra geitene*”. Slik stiller han frem og avslører den troende kirke i sin herlighet, Ef 5:27. Guds kirkes *sanne lemmer* er i denne verden ”*Faderens velsignede*”, velsignet med arveretten til herlighetsriket, beredt dem fra verdens grunnvoll ble lagt. V 34, 37-39. Jf Ef 1:4, Åp 17:14, 19:9.

På Dommedagen medvirker den troende kirke med sitt nærvær i Kristi dommergjerning, 1 Kor 6:2f, Dan 7:22, Mt 19:28 (apostlene). Domsscenen stadfester evangeliet om *rettferdiggjørelse ved tro*. Noen egentlig rettergang finner ikke sted før han skiller onde og gode fra hverandre, v 35.

Gud Faders ”*velsignede*” - ”*de rettferdige*” - **er** hva ordene sier, v 34, 37. De arver Guds rike *før* gode gjerninger over hode er nevnt. De kommer ikke til dom, Joh 3:18, 5:24, for de er *allerede* frikjent for Kristi skyld og har evig liv. Det er ”*ingen fordømmelse for den som er i Kristus Jesus*”, Rom 8:1. Deres synd er tilgitt og kastet i havets dyp, Mi 7:19. Med Kristus til gave, gitt av nåde, stadfester de frelsens årsak med Kristus til gave i gjerninger som har Guds ord og bud for seg, Ef 2:10. Kristus **er** den himmelske velsignelse, Ef 1:3, og troens evige rettferdighet, Rom 1:16f. Men den som ikke tror, «*er allerede dømt*», Joh 3:18, og «*skal bli fordømt*», Mk 16:16.

Et selvbestemt kristenliv medfører kjødelig sikkerhet. Derfor er Guds endelige dom over egenrettferdighet og all prestasjonsfromhet en advarende påminnelse. ”Vi skal alle tre fram for Kristi domstol”, 2 Kor 5:10, Rom 14:10. Påminnelsen skal vekke til årvåkenhet, bønn og tukt, for arvesynden er virksom også i den kristnes liv - i tanker, ord og gjerninger. Med Kristus til gave er vi frelst av nåde, og med ham til eksempel øver vi troen i gode gjerninger.

Guds selvhengivende kjærlighet til en fallen og gudfiendtlig verden er allerede stadfestet med Guds nidkjærhet for sitt verk, stilt fram for verden i «Jesus Kristus og ham korsfestet», 1 Kor 2:2. Uten Guds nidkjærhet - ingen forsonet Gud, ingen oppreisning fra døden i våre synder, ingen oppstanden Kristus virksom i den forsamlede menighet – bare skyld og skam og håpløshet tilbake.

Evangeliet åpenbarer Guds rettferdighet uten lovgjerninger – av tro til tro. Men de som avviser Guds forsoningsverk i Kristi død, må Gud avvise på Dommens dag, og Guds vrede forbli over dem, Joh 3:36.

Til bibelstudium:

Vi ser den lille hjord med feil og mangler, og vi hører dem som tar vare på Guds ord og følger Hyrdens røst, Joh 10:2 (jf SA C 12:2). De helliges hellighet er skjult for oss. Deres liv er skjult med Kristus i Gud. På grunn av arvesyndens motstand er livets vitnesbyrd beheftet med tvetydighet mer eller mindre. Dessuten er mange hyklere å finne blant troens bekjennere (CA 8).

Vi er henvist til *Guds kirkes sikre kjennetegn* (CA 7), for med dem er den oppstandne Kristus til stede i den forsamlede menighet, virksom med sin Ånd. Så må Guds Ene Hellige Kirke være en trosartikkel inntil Dommens dag. Gal 2:19f - *Jeg er korsfestet med Kristus. Det er ikke lenger jeg som lever, men Kristus lever i meg.*

Kirkens pryd er nå de troendes gjerninger mot Jesu minste brødre, de som her må lide trengsel for Jesu navns skyld, Mt 25:40, jf Jes 53:3. Dommeren ser og kjenner sine, 1 Tim 2:19.

I dommersetet skal *Stedfortrederen* sitte. I ham er alle synder tilgitt, og ingen unntatt fra hans verk, 2 Tim 2:4. Seieren er vunnet med Lammets som er slaktet. Se Joh 2:11, 11:40, 17:5, Åp 5:9f. Uten livet i Lammets spor er alt tapt (Åp 14:4).

Dommen begynner med *Guds kirke* (Guds hus), 1 Pet 4:17, som har *den frelsende tro*: Rom 2:6-11, 14:10-12, 1 Kor 4:5, 2 Kor 5:10, Heb 10:30f, 1 Pet 1:17, Joh 5:28ff, Åp 2:23.

Derpå følger dommen over *de vantro*. Den er dommen etter gjerninger som Guds hellige lov krever, jf Rom 2:1-5, 2 Tess 1:8f, 2 Pet 3:7.

Dommen over *antikrist* og hans rike: 2 Tess 2:8, Åp 17:1-19. Jf Dan 2:35, 44f, 7:9-14, 23-27.

Dommen over *satan*: Mt 25:41, Åp 14:10f, 19:20, 20:1, 10.

Dommen over *den ondes engler*: 1 Kor 6:3, jf 2 Pet 2:4, Jud 6.

Etter den evige atskillelse fins kun to grupper – de salige for Guds åsyn, og de fortapte i det evige ”utenfor”, borte fra Guds åsyn i en eksistens hvor Gud hersker over sine fiendemakter synd og død og satans rike. Mt 25:33f, 44, Joh 5:29. Nå er nådens tid, nå er Gud å finne i all hans nåde, både frifinnelsen og fornyelsen.

Fra bekjennelsesskriftene:

I menneskers dom er nåden uviss, men vår skyld det sikre. I Guds dom hviler nåden på et klart og sikkert løfte, begrunnet i Kristi fortjeneste: Løftet hører sammen med troen, at Gud er meg nådig for Kristi skyld. Apol 4:345.

516 Hvordan berede oss til å møte Kristus på Dommedag?

SVAR: VED Å FØLGE KRISTI DAGSORDRE: ”VÅK DERFOR!”

Mt 24:42, 44 – Våk derfor, for dere vet ikke hvilken dag deres Herre kommer. /.../ Vær derfor også dere rede. Menneskesønnen kommer i den time dere ikke tenker dere. 1 Kor 16:13 – Våk, stå faste i troen. 1 Pet 5:8 – Vær edrue! Våk! Deres motstander djevelen går omkring som en brølende løve og søker etter hvem han skal oppsluke. Heb 10:23 – La oss holde urokkelig fast ved bekjennelsen av vårt håp, for han som gav løftet, er trofast. 2 Tess 3:3. Kol 3:4 – Når Kristus, deres liv, åpenbares, da skal også dere åpenbares med ham i herlighet.

1 Pet 4:13 – Jo mer dere får dele Kristi lidelser, skal dere glede dere, så dere også kan være glade og fryde dere ved hans herlighets åpenbaring. Åp 19:7, 9 – La oss glede og fryde oss og gi ham æren. Lammets bryllup er kommet, og hans brud har gjort seg rede. /.../ Salige er de som er kalt til Lammets bryllupsmåltid! Fil 3:20 – Vårt borgerskap er i himlene. Derfra venter vi også vår Frelser og Herre, Jesus Kristus. 4:4 – Gled dere i HERREN alltid!

Nå er endetiden. *Nå* gjelder det å leve av Guds Ord i bønn og årvåkenhet. *Nå* gjelder det å øve troen i gjerninger som har Guds ord og befaling – enhver i sitt kall. *Nå* gjelder det å anvende Kristi velgjerninger – enhver på seg selv. *Nå* gjelder det å forkynner hans død som nå kommer i sakramentets skikkelser til et pant på syndenes forlatelse, liv og salighet.

Arken har enda ikke lettet. Døren står fortsatt åpen (1 Mos 7:16). Ved dåpen og troen er vi blant Gud Faders velsignede på Dommens dag.

Eksempel:

De fem kloke jomfruer, rede til å møte brudgommen, Mt 25:1-13.

517 **Når får Kristi tjenere tjene Gud åsyn til åsyn?**

SVAR: NÅR KRISTUS BRINGER DEN KOMMENDE VERDEN

Sal 16:11 – Du lærer meg livets vei, for ditt åsyn er det en fylde av glede, en evig fryd ved din høyre hånd. 2 Pet 3:13 – Ifølge hans løfte, venter vi nye himler og en ny jord, hvor rettferdighet bor (Åp 19:1f). Kol 3:4 – Når Kristus, deres liv, åpenbares, da skal også dere åpenbares med ham i herlighet. Åp 7:14f – Disse er de som er kommet ut av den store trengsel, og som har tvettet sine klær og gjort dem hvite i Lammets blod. Derfor er de for Guds trone og tjener ham dag og natt i hans tempel. 14:4f – De er kjøpt fra menneskene til førstegrøde for Gud og Lammets. Ingen løgn er funnet i deres munn. De er uten lyte.

518 **Hvordan kan jeg vite at livet i Kristi tjeneste fortsetter på den nye jord?**

JESUS KRISTUS, MIN HERRE, "HAR STÅTT OPP FRA DE DØDE, LEVER OG RÅDER I EVIGHET", SLIK GUDS ORD HAR SAGT.

Job 19:25-27 – Jeg vet at min gjenløser lever, og som den siste skal han stå fram på støvet, og etter at denne min hud er ødelagt, skal jeg ut fra mitt kjød skue Gud, han som jeg skal skue, meg til gode, han som mine øyne skal se og ikke noen fremmed! Rom 1:4 – (Han har) med kraft bevist å være Guds Sønn /.../ ved oppstandelse fra de døde.

1 Kor 6:14 – Gud, som oppvekket HERREN, skal også oppvekke oss ved sin kraft. Fil 3:20f – Vårt borgerskap er i himlene. Derfra venter vi òg vår Frelser og Herre, Kristus Jesus. Åp 11:15 – han skal være konge i evighetenes evigheter.

519 **Hvorfor slutter forklaringen med "det er visst og sant"?**

VI BEKJENNER AT KRISTUS JESUS ER ALT VÅRT HÅP I LIV OG DØD.

Rom 8:38f - Jeg er viss på at hverken død eller liv, hverken engler eller åndsmakter, det nåværende eller det kommende eller krefter eller høyde eller dybde eller noen annen skapning skal kunne skille oss fra Guds kjærlighet i Kristus Jesus, vår Herre. 2 Tim 4:18 – Herren skal frelse meg fra all ond gjerning og gjøre meg salig i sitt himmelske rike. Ham tilhører æren i evighetenes evigheter. Amen.